

● săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Viața și arta în dialog

Gigantul de Paciurea
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Minerii
Fotografie de ION PREDOȘANU

A plouat, dar alerta continuă pag. 3

Avem nevoie de legumele care există dar jinduim după cele uitate și abandonate pag. 4-5

Restituiri: Onisifor Ghibu pag. 17

La începutul verii astronomice, să ne-amintim o minunată poezie a lui Lucian Blaga:

Vara

La orizont — departe — fulgere fără de glas
zvienesc din cind in cind
ca niște lungi picioare de pălanjen — smulse
din trupul care le purta.

Dogoara.

Pământu-ntreg e numai lan de grâu
și cîntec de lăcuste.

În soare spicele își țin la sin grăunțele
ca niște prunci ce sug.
Iar timpul își întinde leneș clipele
și așipește între flori de mac.
La ureche-i firii un greier.

Despre cai, fără galop
Depozitul de armăsari

pag. 8

**Să protejăm
natura
prin ea însăși**

pag. 6

**Decanul
corigent**

pag. 22

**Măria — Sa
Maria
Tănase,
cunună de
lauri
a cîntecului
românesc**

pag. 14

**Ștefan Iordache:
Un om la
„curtea cu miracole“**

pag. 9

Tribuna FRONTULUI

Democrației și Unității Socialiste

Drumul cel mai scurt de la vorbe la fapte e construit din fapte

— Stimate tovarășe Nicolae Bojan, vă solicit acest interviu în calitate de dumneavoastră de secretar cu probleme organizatorice al Comitetului de partid al sectorului 3 al Capitalei și de președinte al Consiliului F.D.U.S. al sectorului 3. Vă propun să discutăm acele idei care au devenit în întregime fapte, pornind de la ideea că marea majoritate a celor 77 500 membri ai Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste cu faptele se ocupă.

— Realitatea de la care trebuie să începem orice discuție privind viața F.D.U.S.-ului și a organizațiilor sale este economicul și, dacă ne referim mai întâi la acesta, ajungem direct, pe drumul cel mai scurt, la înțelesul fiecărei inițiative. Drumul cel mai scurt de la vorbe la fapte trebuie construit cu fapte. În sectorul nostru se realizează 25% din producția industrială a Bucureștiului. Este, cred, semnificativ că am izbutit să îndeplinim planul la toți indicatorii, pe primele cinci luni ale anului, cu garanții de a-l îndeplini pe întreg trimestrul al II-lea. La baza întregii lor activități, Organizațiile Democrației și Unității Socialiste pun documentele de însemnătate istorică ale Congresului al XII-lea al partidului și ale Conferinței Naționale a partidului, orientările stabilite de organele superioare de partid și de stat în vederea înlăturării sarcinilor de plan în curs și ale cincinalului, acordându-se o atenție deosebită orientărilor și sarcinilor trasate personal de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În ce privește viața de fiecare zi a sectorului, așa cum e reflectată ea în cadrul Tribunei Democrației, trebuie spus că au rezultat din întâlnirile cu cetățenii — la care au fost invitați să participe, pentru ca aceste Tribune să fie nu doar ale democrației, ci și ale operativității, ale eficienței, factori de răspundere din conducerea unităților socialiste, din întreprinderile de gospodărie comună, din unitățile prestatoare de servicii, directorii I.C.R.A.L. Vitan și ai Administrației Domeniului Public din sector, factori de răspundere din procuratură, miliție — 323 de propuneri de tot interesul, din care au fost soluționate 212. Sint în curs de a primi o soluție 75 de propuneri iar 36 nu au putut fi, din felurite motive, rezolvate.

La Tribuna Democrației s-au pus în lucrare multe din acele idei mari, care meritau să devină fapte. Oamenii din cartierul „23 August” au propus și realizat baza sportivă și de agrement I.C.M.E. din șoseaua Gării Cătești, cu o suprafață de 20 ha. S-au extins, alături de parcurile Titan, Pantelimon II, Prisaca Dornei, Strandul U.T.C., zona de agrement Cernica, unde s-a amenajat și modernizat un „Sat de vacanță”. S-a mărit și modernizat piața Titan I, în toate piețele, dealtfel, luându-se măsuri de optimizare a desfacerii mărfurilor și a aprovizionării. În spiritul efortului de autoaprovizionare, se cultivă în sector, prin străduința populației și în spații pe care nu creștea decât iarbă, 234 ha. de grădini.

Pe locul fostelor gropi și terenuri degradate de pe strada Prisaca Dornei s-a făcut, cu sprijinul direct al cetățenilor, o grădiniță de legume de 13 ha. În Bulevardul Ion Șulea, în spatele întreprinderii IOR-2, în gropile ce păreau să descurajeze orice îndrăzneală, s-a amenajat o crescătorie de rațe „pe oglindă de apă curată” cum se spune. O crescătorie cu 30 000 de rațe de livrat la populație într-un an.

— Bunul mers al citorva sectoare ale vieții economice poate fi controlat direct de oamenii muncii.

— Comisia pentru coordonarea activității acestor echipe a contat în 1983 pe 1565 de oameni de toate profesii și din toate zonele sectorului. Urmare a propunerilor acestor echipe, a sesizărilor lor s-au operat o seamă de modificări în rețeaua comercială, s-a îmbunătățit munca. Un ochi de gospodar știe mai bine cum trebuie gospodărite lucrurile într-un loc, atunci când locurile cercetate din afară dar cu punctul de vedere al beneficiarului.

Mai trebuie să vorbim despre munca patriotică depusă în sector. Dacă ne referim numai la 1982, e de observat că cele 2 miliarde și jumătate de lei, cât a însemnat valoarea muncii patriotice — care a dus la crearea a 49 de spații verzi, la plantarea a 355 220 arbori și arbuști, la plantarea a 6 milioane fire flori, la întreținerea celor 845 de hectare de spații verzi — echivalează cu o medie de 6300 lei pe fiecare locuitor, ceea ce ne apare ca hotărâtor pentru înlăturarea sectorului 3.

TUDOR OCTAVIAN

Opinia unui alegător

Spaima de fulger sau mistica ignoranței (II)

Opinia presupune neapărat dialogul, fracturarea lui e sinonimă cu fracturarea opiniei iar noi avem azi mai mult ca oricând nevoie de dialog, societatea noastră socialistă s-a maturizat enorm, la edificarea ei participă conștient azi un popor întreg a cărui vocație constructivă se întemeiază iarăși pe sfatul colectiv, singura înțelepciune căreia mereu îi vom rămâne datori sau căreia mereu îi bine să-i plătim vama cea mai inspirată.

Dealtfel, una din tezele, după credința mea, fundamentale, hotărâtoare în cel mai înalt grad pentru bunul mers al treburilor publice o constituie teza tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la munca colectivă presupunând neconținut consultarea colectivă, pentru că iată ce uită cite unii sau ce se mai uită, anume că munca colectivă nu se reduce numai la ideea de muncă în comun, ea presupune înainte de muncă în comun gândirea în cadrul colectivului, consultarea colectivă, aflarea adevărului celui mai adevărat prin acest consult colectiv.

Teza muncii colective porneste de la încrederea că lumea noastră toată a învățat să gândească și că unde sint mai multe capete, cum zice românul din vechime, lucrul iese mai bine.

Așadar, o opinie se cere în primul rând pusă în discuție, cu liniște, cu echilibru, cu bună-credință, cu convingerea nobilă că toți volesc binele și, evident, și cel cărui i se supune discuției o opinie.

Mereu mă întorc la povestea cu fulgerul care îi speria pe cei din vechimea cea mai veche pentru că nu îl înțelegeau și la mistica rezultată din această lipsă de înțelegere și care a rămas, din nefericire, uneori, intactă pînă în zilele noastre cînd știm cum se formează un fulger și cum putem să evităm efectele lui.

De ce să nu recunoaștem că mai sint oameni și tovarășii ai noștri care nu le știu pe toate, sau care nu au ajuns să le știe pe toate, alții care nici nu vor să le știe pe toate și sint foarte mulțumiți să știe cit mai puțin, dar care nu osteneșc să creadă că deși știu foarte puțin nici n-au nevoie de mai mult, după cum sint alții care cred că le știu pe toate, dar toți, aproape, sint convinși că se poate și decide la o nevoie de pe poziția acestei puțințe cunoașteri.

La mulți dintre acestia apare și mistica fulgerului care se poate reverbera și prin supărare pe acia care cunosc ceva mai mult sau încearcă, însoțiti de cea mai bună-credință, să spună și ei ceea ce știu, convinși fiind că și de la ei se poate afla un adevăr.

Bucuria cea mai mare e să poți dialoga, să poți să afli cit mai mult, să știi cit mai mult și să te consuli, cum se spune azi, să te sfătuiești, și să crezi că într-adevăr sfatul e mama înțelepciunii.

Firește, nu toate părerile, nu toate opiniile sint, sau pot fi, automat, și inspirate, oamenii mai pot și greși, e prea veche înțelepciunea după care a greși e omenesc, ca să o contestăm noi acum, de ce să nu acceptăm, și dreptul omenesc la eroare? În orice caz e mai mică eroarea celui ce încearcă să-și spună o părere poate nu pe de-a-ntregul întemeiată, decît eroarea presupusă de fracturarea dialogului.

Altă ipostază a misticii de care vorbeam, izvorită din frica de greșeală, a condus, nu o dată, la suspiciunea față de eel ce a greșit, ceea ce e și mai trist.

Sănătatea dialogului e singura care poate evita eroarea și surjini afirmarea opiniei celei mai întemeiate, și singura care poate înfringe mistica ignoranței lăsînd drum liber adevărului, izvorit din lupta contrariilor cum spunem noi, comunistii.

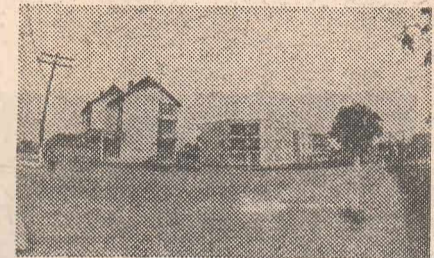
Pledînd pentru opinie, pledăm pentru aflarea mai repede a adevărului.

Aflînd adevărul, omul nu se mai teme de fulger, și îl folosește în favoarea lui.

DINU SĂRARU

Agenda

Acțiuni care demonstrează orizontul larg de participare și de acțiune a organizațiilor Frontului Democrației și Unității Socialiste.

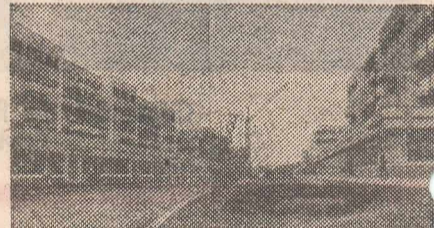
Arhitectura modernă a unei comune din județul Sălaj, comuna Sărmășag.

O nouă grădiniță de copii pentru cooperatorii din comuna Schela din județul Galați.

De curînd la C.A.P. Afumați din sectorul agricol Ilfov a intrat în funcțiune un nou sistem de irigații care acoperă 50 de hectare, realizat cu sprijinul unor unități industriale din Capitală.

Construcții edilitare impresionante în orașul Buhuși din județul Bacău.

Un loc frumos, curat și bogat pe șoseaua Europa 15

Pînă nu demult, Constantin Negoi făcea naveta la Ploeni, la Întreprinderea mecanică, unde lucra ca frezor. Pleca dimineața și se întorcea în satul lui, la Puchenii, către seară. El era, așadar, pînă nu demult, unul dintre cei 3 000 de muncitori navetiști care zilnic pleacă din cele șapte sate ale comunei Puchenii Mari și lucrează la Ploiești și în împrejurimi. Constantin Negoi a trecut de 30 de ani și fără îndoială că din viața lui, de vreo zece ani de muncitor navetist, a dobîndit o înțelegere superioară virstei, se pare, ce-i va fi de ajutor acum, cînd de curînd i-a fost încredințată funcția de secretar adjunct al comitetului comunal de partid și președinte al Consiliului comunal al Frontului Democrației și Unității Socialiste. A fost o vreme, zice el, cînd s-a crezut că navetiștii sint niște oameni rupți de satul lor, poate așa și și fie prin alte părți, însă la Puchenii bănuiala aceasta nu s-a adevărit și cea mai bună dovadă că lucrurile stau așa, nu altfel, este că pînă și cei mai tineri își înalță case tot la Puchenii iar numărul locuitorilor comunei crește, nu se află în scădere. Cu 9 865 de oameni, citi are astăzi, Puchenii se găsesc pe pragul de a intra în rîndul celor mai mari comune din țară și este de la sine înțeles că perspectiva aceasta înseamnă cerințe și răspunderi noi. Este foarte adevărat, pe de altă parte, mai adaugă Constantin Negoi, că navetismul a grăbit limpezirea acestor cerințe și pretenții noi, fiindcă localnicii, mai ales cei 3 000 de muncitori care lucrează în industrie, la oraș, sint oameni umblați prin lume și deci au posibilitatea să compare viața din comuna lor cu cea de prin alte părți și să tindă să-și îndrepte efortul în direcția oricărui exemplu ce li s-a părut demn de urmat.

Acest efort, care adună ambiția întregii comune, se împlineste în modul cel mai firesc în cadrul eprinzător și democratic al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Și pentru că trebuie să arătăm că nu întîmplător am spus că efortul acesta adună ambiția întregii comune, se cuvîne să dovedim acest fapt chiar prin tineretea echipei care se află la conducerea comunei Puchenii Mari și prin acțiunile pe care, de vreau an încoace, această echipă le-a întreprins, uneori chiar la propunerile sătenilor formulate în cadrul „Tribunei României”, pentru a da așezării un temel nou de bunăstare și o înfățișare prosperă. Primăria Steliana Avram, tehnician agronom de profesie și aflată la conducerea treburilor obștești din Puchenii abia din vara anului trecut, ne vorbește în primul rînd despre măsurile întreprinse în acest rîstimp pentru a da muncii din agricultură o eficiență nouă și a o așeza cu mai mulți sorti de izbîndă la temelia bunăstării satului. La ferma Comănac, aparținătoare de I.A.S. Puchenii, s-a renunțat definitiv, bunăoară, la credința că se poate conta pe o producție de lapte din partea unor vaci șterpe și fără îndoială că numele directorului acesteu întreprinderi, Constantin Voinea, trebuie amintit aici printre ale celor ce-au ținut ca la Puchenii și munca și nădejdiile pe care oamenii și le pun în munca lor să intre în rosturile lor firești. Organizația comunală a Democrației și Unității Socialiste a mobilizat energii și-a deschis drumuri noi. O astfel de schimbare s-a produs, ne încredințăm primăria Steliana Avram, și la Asociația economică intercooperativă de pe teritoriul comunei și urmează să se producă și la cooperativa agricolă, ale căror sectoare zootehnice fuseseră pricopsite cu

tot felul de soluții tehnice aduse din import și costisitoare. Cele cîteva milioane de lei, cit reprezintă prețul acestor modernizări, înseamnă însă o investiție chibzuită, cred localnicii, și din cîte ne-am dat seama vorbind cu cîteva dintre ei, fie cu inginerul Paul Baciu, directorul Asociației economice intercooperativiste, fie cu ingrijitorii Dumitru Baciu, Vasilica Voinea, Virginia Matei sau Irina Drăgan, credința lor se întemeiază pe o nădejde niciodată pierdută: orice muncă să fie cu folos, nu în pierdere. Abia în lumina acestei nădejdi, recîștigată în toată strălucirea ei, se așază și certitudinea că, începînd din acest an, valoarea unei zile de muncă la cooperativa agricolă va trece de limita celor 60 de lei, la care s-a oprit de vreo cîteva ani, și că veniturile celor 2 000 de țărani din Puchenii, rămași acasă, la munca pămîntului, se vor apropia de ale celor vreo 3 000 de consăteni ai lor plecați să muncească în industrie. În spiritul aceluorăș datorii noi, pe care le implică această perspectivă, grija unor deputați ca Zorelia Barbu, Dumitru Dumitran sau Maria Jană ca în dreptul tuturor caselor din Puchenii să se afle straturi de flori nu poate decît să desăvîrșească impresia pe care orice călător de pe șoseaua Europa 15 o are despre această comună: Puchenii e un loc frumos, curat și bogat. Ceea ce nu se vede din fuga automobilelor dar se poate bănui rămîne de aflat din cuvintele primăriei Steliana Avram: astă-vară, în această comună cu aproape 10 000 de locuitori numai 25 nu se aflau încadrați în vreun loc de muncă. Acum, ca urmare a unui curent de opinie colectivă, la care contribuția O.D.U.S. a fost hotărâtoare, mai sint doar doi și fără îndoială că-și vor găsi și ei în curînd un loc unde să vrea să muncească. Altfel nu se poate.

DUMITRU ELIADE

În cadrul ședinței de marți a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român — ședință la care au participat ca invitați membri ai guvernului, cadre de conducere din ministere și instituții centrale, specialiști din diferite domenii de activitate — a fost dezbătut și aprobat Raportul cu privire la proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anii 1984—1985. Potrivit proiectului de plan, producția industrială urmează să sporească în 1984 și 1985 într-un ritm mult mai înalt decât în primii doi ani ai cincinalului, astfel ca pe întreaga perioadă 1981—1985 ritmul mediu anual de creștere să fie de 11,8 la sută la producția netă și de 6,9 la sută la producția marfă. În domeniul agriculturii și industriei alimentare, prevederile actuale au în vedere măsurile stabilite prin Programul de autoaprovizionare teritorială și sarcinile rezultate din programele suplimentare aprobate de conducerea partidului și statului. În ceea ce privește investițiile, prevederile de plan pe anii 1984—1985 asigură continuarea eforturilor pentru terminarea cu prioritate a obiectivelor care contribuie la dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, la sporirea exporturilor și reducerea importurilor, precum și la intensificarea materialelor recuperabile.

Potrivit aceluiași proiect, venitul național urmează să sporească, pe întreaga perioadă 1981—1985, într-un ritm mediu anual de 9,8 la sută. În domeniul nivelului de trai, propunerile de plan reflectă preocuparea constantă a partidului și statului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru creșterea tuturor condițiilor de creștere permanentă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În acest sens, s-a apreciat că prevederile pentru 1984 și 1985 asigură majorarea veniturilor

populației, îmbunătățirea aprovizionării cu mărfuri și servicii, continuarea programului construcției de locuințe.

Aprobind în unanimitate proiectul de plan, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca acesta, cu îmbunătățirile ce vor fi aduse, să fie dezbătut într-o plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

În aceeași ședință, Comitetul Politic

Executiv a examinat și aprobat măsurile privitoare la aplicarea Programului privind retribuirea muncii și repariția veniturilor oamenilor muncii. Comitetul Politic Executiv a stabilit, potrivit Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a partidului în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii, o nouă majorare a retribuirii tuturor categoriilor de personal muncitor din economie, începând cu septembrie 1983, în mod eșalonat, pe ramuri și activități. La încheierea acestei acțiuni, în prima jumătate a anului 1984, retribuiția reală va fi cu 5 la sută mai mare față de media anului 1980. Aprobind Programul de creștere a retribuirii și a altor venituri realizate prin muncă, precum și a pensilor de asigurări sociale în anii 1983—1985, Comitetul Politic Executiv și-a exprimat convingerea că importan-

tele măsuri de sporire a veniturilor oamenilor muncii vor mobiliza și mai puternic întregul personal muncitor, în vederea gospodăririi cât mai judicioase a mijloacelor materiale și financiare încredințate, în vederea îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan pe 1983 și pe întregul cincinal, a sporirii exportului, a ridicării calității și eficienței în întreaga economie națională, în vederea creșterii, pe această

bază, a venitului național, singura sursă de fonduri pentru dezvoltarea generală a societății și îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii. În ședință s-a subliniat necesitatea de a asigura acoperirea în întregime a fondurilor pentru creșterea prevăzută a retribuirilor pe seama sporirii mai accentuate a productivității muncii.

Comitetul Politic Executiv a dezbătut în continuare un raport cu privire la modul în care se îndeplinește Programul de autoconducere și autoaprovizionare, precum și programul cu privire la selecționarea, pregătirea și promovarea femeilor în funcții de conducere pe perioada actualului cincinal. S-a stabilit ca până la viitorul congres al partidului, ponderea femeilor în totalul funcțiilor de conducere să crească simțitor, ajungând în 1985 la 27 la sută, față de 6 la sută cit este în pre-

zent. S-a indicat, de asemenea, birourilor comitetelor județene de partid să ia toate măsurile ca, la nivelul centralelor și întreprinderilor, al unităților agricole, al instituțiilor, ponderea femeilor să fie, în totalul funcțiilor de conducere, de peste 30 la sută, față de 14,4 la sută cit este în prezent.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat despre vizita de prietenie efectuată recent în țara noastră de președintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak. Comitetul Politic Executiv a luat cunoștință cu satisfacție de rezultatele rodnice ale convorbirilor dintre cei doi șefi de stat. Aprobind în unanimitate înțelegerile și concluziile la care s-a ajuns cu prilejul acestei noi întâlniri la nivel înalt, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru întărirea continuă a conlucrării prietenești româno-egiptene. În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare asupra vizitei oficiale de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, în perioada 14—17 iunie, delegația de partid și de stat a R.P. Mongole, condusă de tovarășul Yumjaaghiin Tedenbal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole. Comitetul Politic Executiv a dat o deosebită apreciere noului dialog româno-mongol la nivel înalt. Comitetul Politic Executiv a aprobat, în unanimitate, documentele și înțelegerile convenite cu prilejul vizitei și a cerut guvernului, ministerelor să asigure toate măsurile în vederea realizării tuturor obiectivelor de colaborare prevăzute, fapt care va impulsiona dezvoltarea și mai puternică a bunelor raporturi româno-mongole.

ION CODRU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Executiv a examinat și aprobat măsurile privitoare la aplicarea Programului privind retribuirea muncii și repariția veniturilor oamenilor muncii. Comitetul Politic Executiv a stabilit, potrivit Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a partidului în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii, o nouă majorare a retribuirii tuturor categoriilor de personal muncitor din economie, începând cu septembrie 1983, în mod eșalonat, pe ramuri și activități. La încheierea acestei acțiuni, în prima jumătate a anului 1984, retribuiția reală va fi cu 5 la sută mai mare față de media anului 1980. Aprobind Programul de creștere a retribuirii și a altor venituri realizate prin muncă, precum și a pensilor de asigurări sociale în anii 1983—1985, Comitetul Politic Executiv și-a exprimat convingerea că importan-

A plouat, dar alerta continuă

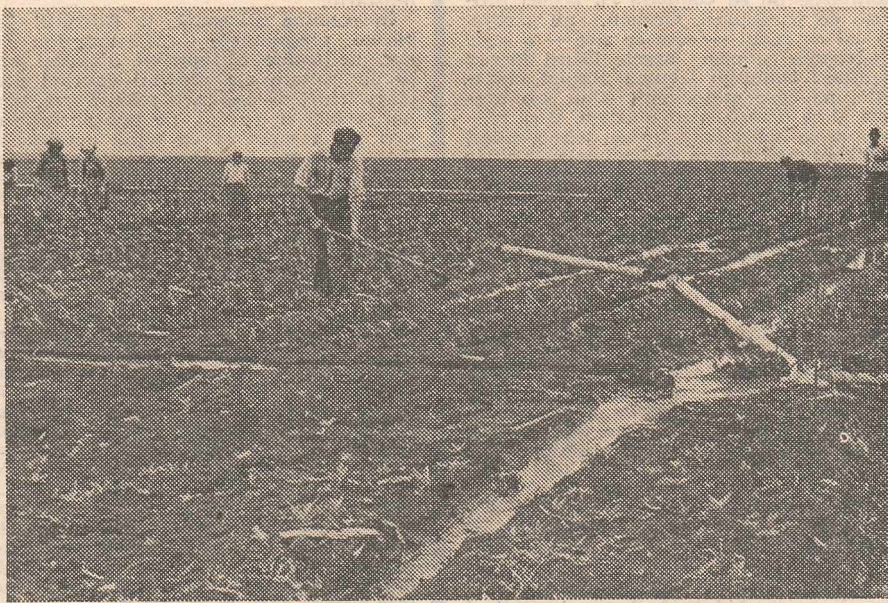
În Cîmpia Română, anul acesta sucit, nu le cere oamenilor doar un efort în plus, ci și un gând în plus

După șaptezeci de zile dramatice, după șaptezeci de nopți tot atât de dramatice, am regăsit și Băneasa de Giurgiu, și ogoarele consiliului unic agroindustrial condus de Vasile Soare într-o egală stăruire a mobilizării, deși ploile din ultima săptămână, mai peste tot, au mai potolit câte ceva din marea sete a pământului. Mai peste tot și câte ceva, totuși, nu înseamnă chiar totul și la Băneasa de Giurgiu, la Frâsinet, la Mihai Bravu, pe zărea pădurilor locului, cu țărnia culorilor cit de cit întremată, trecută într-un verde mai dens și mai tonic, aspersoarele încă mai decupează păianjeni argintii, sculptori, rotindu-se jur-impresurului lor cu egală neliniște. Sint udări de retuș, aplicate acolo unde ploile, tirzii și peste mină, nu au măturat cu poalele lor pământul. Sint udări de adaos, pentru că setea pământului încă se simte în vegetația neajunsă la staturile ei firești. Și cind trei președinți de cooperative agricole de producție s-au întâlnit chiar în triplul confiniu al hotarelor pământului obștilor lor, sub un cer din nou limpezit de nori, un bilanț scotit în picioare, într-un aer cit de cit răcorit, parcă înseamnă ceva așteptat și în ordinea imediată a lucrurilor.

În șaptezeci de zile și nopți dramatice, jur-impresur de Băneasa, irigațiile prin aspersiune au acoperit integral păioasele, o dată și jumătate și chiar de două ori, a venit rindul prășitoarelor, al porumbului și florii-soarelui înainte de toate, apoi s-a recoltat în viteză orzul, iar a doua cultură, pe pământuri arate mai repede ca în oricare alt an agricol, iată, vrea și ea apă și trebuie să i se dea apă. Cu alte cuvinte, în ciuda ploilor abătute și pe aceste meleaguri, aceasta e pricina pentru care aspersoarele încă mai funcționează. Și așa mai departe, din antenă în antenă, de la aspersor la aspersor, o săptămână, două, trei, zece, oamenii locurilor au sărit ca soldații din tranșee în altă tranșee, războiul lor de data aceasta fiind mut, iar filmul lor fiind viața însăși. Și, desigur, piesa grea a bilanțului celor trei, punctat cind și cind de Vasile Soare, se arată a fi inșuși faptul că viața ogoarelor lor, deși luată prin surprindere, nu a fost găsită de secetă pe picior greșit. Arma destinată înfringerii ei aștepta pregătită demult în rastel: sistemul de irigații. Fără ea sudul țării, iar Băneasa de Giurgiu e chiar în inima pământului din sudul țării, ar fi traversat un veritabil dezastru.

Dincolo de Frâsinet, pe locurile numite

de la o vreme La Stație, dincolo de Mihai Bravu, pe locul numit La Pădure, de la jumătatea lui aprilie și pînă în clipa de față, transfuzia de apă aplicată cu îndărătnicie pământului s-a simțit, a rodit și încă rodește. Incep zilele recoltării griului și în stadiile din urmă ale vegetației lui dincolo de apă, nu puțin a fost sudoarea omenească ce i-a întremat spicul. Fără a mai căuta pentru ai lui scuze de prisos, din mersul mașinii, Vasile Soare nuse sfiește să pună degetul pe rană și să-i arate renorterului nerimetrul anume unde irigațiile nu au funcționat chiar ca ceasul. Dar și perimetrele unde aspersoarele și-au făcut datoria. Și la Frâsinet și Mihai Bravu, aături de aspersoare, în însoțire cu ele, oamenii și-au făcut datoria. Iar bilanțul firește de care ne apropiem toți, mai crede Vasile Soare, privește de-acum nu numai starea culturilor ca atare, ci și calitatea și starea de pregătire a armelor în care

am investit o avere, calitatea și starea de pregătire a sistemelor de irigații.

Nu încapă nici o îndoială asupra adevărului că pe fața aceasta a lucrurilor, nu numai la Băneasa, ci în toată Cîmpia Română, anul acesta sucit și nenorocit nu le cere oamenilor numai un efort în plus, ci și un gând în plus. Și înainte de toate aplecarea peste gândul că un sistem de irigații rămîne o sculă la a cărei integritate se cere vegheat permanent, în toate clipele, și nu numai la ocazii. Măcar să fie aceasta învățătura de mîntă a unui an sucit și nenorocit, ajuns în aceste zile aproape de jumătatea lui. Așa zic țărani, suride reținut prietenul nostru Vasile Soare, ei zic învățătura de mîntă, și așa se cuvîne să zicem și noi, deși o învățătură, dacă nu e pentru mîntă, înseamnă că nu este deloc.

MIHAI PELIN ■

De planton la izvoarele ploilor

Cu două nopți în urmă, o ploaie reavănă a spălat văzduhul pînă sus, a făcut loc, dînd la o parte norii de colb ai secetei, unei cîmpii care parcă s-a ridicat deodată, cu toate plantele izbucnite pe verticală. Aici, în șesul nisipos al Deveselului, solu suga apa ca un burete, ar fi fost nevoie zic cei ai locului de o ploaie „duruitoare”, adică mai lungă și mai bogată, care să bată pământul în tromba, în avalanșă, trezindu-l mai zdrăvăn din insolajie, dar e bine că a fost și cit a fost. A fost totuși, pentru setea pământului, o ploaie de aur, pământul e fericit, președintele C.A.P. Deveselu, Dumitru Neciu, e fericit, dar cu secerișul,

porumbului și cel intens al sfeclii de zahăr, saturate de umezeală, vestecă pământul e mulțumit, că darul lui va fi pe măsura trudei pe care i-au închinat-o oamenii. S-a trudit, pentru irigarea acestui pământ, zi și noapte, udarea plantelor a fost repetată la intervale strînse, de șapte-opt zile, dictate de structura aridă a solului și de absența precipitațiilor. Pe mai multe parcele de sfeclă se aplică a patra udare; griul a fost udat de două ori, după care arpile de ploaie s-au mutat în tarlalele cu porumb. Irigarea porumbului cade în sarcina ingineriei șefe a C.A.P.-ului, Maria Papa, care în fruntea unei echipe de inși „aleși pe sprinceană”, aplică acum a treia udare, prinsă fiind pînă peste cap în această treabă care o scoate din casă în zori și n-o slăbește pînă spre zori. Nu numai ea, ci toți cei „cu funcții” în C.A.P. și în sat, de la primarul Ion Sperdea și președintele Neciu la șefii de ferme și de brigăzi, au în răspundere cite o cultură, ei trebuind să facă neincetat de planton la izvoarele ploilor, slobozindu-le și îndrumindu-le spre orizonturile cîmpiei. Întregul teritoriu de 1220 de hectare e cuprins în vîietul acestor ploi dirijate de om. Noaptea, în sat, dacă lipești urechea de pământ, auzi de la mari depărtări a acest vîiet, țesut din duduitul surd al pompelor, din foșnetul aripilor de ploaie și din gilgiitul apelor prin canale, prin plante, pînă în capilare și celule. Femeile conduse de Maria Papa (câci inși „aleși pe sprinceană” sint mai ales ele, femeile C.A.P.-ului), cu fustele sumese în cingători, mută, sub stele, grelele arpi metalice, mișcîndu-se peste cîmpul întunecat într-o lungă procesiune neagră. Fel de fel de șuruburi și coliere (piese produse de I.M.A.I.A.-Bals) sar mereu din aspersoarele sub presiune, făcîndu-le pe femei una cu apa și cu noroiul. Se blestemă, se drege ce se poate drege și se continuă cu îndirjire, fără pauze, sau cu pauze sumare, fără duminici și fără nopți, bătălia pentru astimpărarea setei pământului, vitală pentru darul pământului.

Acum, în dimineața care debutează cu soare, clipa e a recoltei. Combinatele încă n-au intrat în lanurile de orz, așteaptă pe margini desăvirșirea lucrării soarelui. Ceva din aburul ploii de-acum două nopți încă mai stăruie, amortizînd lumina prea vie a dimineții prin mătasea lui transparentă. Cielul lui iunie e lucid și clar ca o dimineață. Îi citești verii destul pînă la capăt și-l găsești rotund și împlinit ca un fruct robust. Truda atîtor zile și nopți își spune cuvîntul, chiar dacă și aici, ca peste tot, seceta a zăpăcit calendarul recoltei, făcîndu-l s-o ia anapoda. S-au schimbat, iată, din pricina secetei, chiar și ciclurile unor plante, orzoaica s-a copt odată cu orzul, cind de fapt recoltarea ei s-a făcut de cînd se știu oamenii mai tirziu, după culesul griului, mazărea e coaptă și ea, o să-i vină rindul îndată după orzoaica, deci înaintea griului, întimplare ce iarăși dă peste cap niște reguli ale pământului și ale muncii. Constant, în toată această încurcătură din calendarul recoltei, rămîne omul, cu munca lui grea, cu marea lui dăruire, cu știința lui de a-i da naturii ce îi lipsește și cind îi lipsește.

O știință de la care — mai e nevoie s-o spunem? — începe totul

ILIE PURCARU ■

Avem nevoie de legumele care există, dar jinduim după cele uitate și abandonate

Unde este lintea de altădată?

În alimentația publică se vorbește de la un timp încoace foarte insistent despre rolul nutritiv al legumelor și despre necesitatea de a diversifica meniul oferit consumatorilor. Asta pe drept cuvânt. Ne gândim că Bernard Shaw, cunoscutul dramaturg englez, a fost un vegetarian convins. Asta nu l-a împiedicat să trăiască 94 de ani, să scrie foarte bine și să fie unul dintre cei mai spirituali oameni ai timpului.

Dar să revenim la noi, în această minunată climă temperată, unde cresc mai de toate, la bucătăria noastră românească, la fel de temperată care a păstrat întotdeauna calea de mijloc.

Se organizează expoziții de preparare culinară exclusiv din legume, apetisante, hrănitoare și frumos prezentate. De cele mai multe ori, lucrurile se oprese aici. Garniturile și preparatele din legume continuă să sufere de aceeași uniformitate sărăcăcioasă și pe farfuriile noastre, aranjate ca planetele în jurul soarelui, ni se servesc aceleași grămjoare de orez, cartofi și mazare. Singura noutate par a fi morcovii fierți. Anumite legume, cele care puteau asigura diversitatea mult dorită, se găsesc din ce în ce mai greu sau sînt pe cale de dispariție. Ele sînt căutate, cerute dar nu mai sînt cultivate în cantități suficiente. Apariția lor pe piață este întâmplătoare și se datorează unor excentrici și tradiționali grădinari. Cei mici nu mai știu cum arată, de gust nici nu mai vorbim, și au intrat, să ne exprimăm astfel, în poveste.

Care este situația legumelor deficitare? Pentru răspuns, ne-am adresat unui specialist, Ion Samoilă, maestru al artei culinare, bucătar șef la Restaurantul Capsa.

„Anumite legume au dispărut de pe piață sau se găsesc foarte rar. Unele din ele erau nelipsite din preparatele românești, intraseră în obișnuință. Bucătarii mai tineri au lucrat cu ele doar la școală. Nu se mai găsesc:

— sparanghel din care se pot prepara creme, garnituri sau antreuri cu sosuri calde și reci.

— carote, rădăcinoase asemănătoare cu morcovul, dar diferite ca gust și formă, din care se fac supe, creme, garnituri.

— bame, se pot pregăti în toate felurile, simple sau cu toate soiurile de carne.

— varza de Bruxelles, întrebunțată la creme și garnituri speciale.

— ceapa arpagic conservată la borcane se găsește foarte greu.

— vinele, țelina, albitură, ciuperci se găsesc din cînd în cînd și au început să fie probleme cu aprovizionarea lor mai ales pentru alimentația publică.

Au dispărut câteva ingrediente din import: enibaharul, cuișoarele, nucșoara. Dacă asta se mai poate explica, greu de înțeles de ce au dispărut cele românești, cum ar fi maghiranul, chimionul, tarhonul și cimbrul.”

Să mai avem în vedere că alimentația publică, restaurantele, bufetele expres, cantinele se aprovizionează de la I.L.F.-uri, prin unități de stat și nu de la micii producători, singurii care își mai aduc aminte de anumite legume din cînd în cînd.

În încheiere, dați-mi voie și mie să întreb: dar lintea de ce a dispărut? Nu de altceva, dar măcar o dată pe an aș minca o supă de lințe strecurată sau o mîncare de lințe, chiar fără carne. Asta mi-ar aduce aminte de copilărie. Cît despre bame, nu mi-au plăcut niciodată, dar bunica se înnebunea după ele.

OPREA GEORGESCU ■

Binele, care se cultivă

Sigur, ceapa, roșiile, cartofii, varza, vinetele, fasolea măsoară cu metrul cel mare bogăția și sănătatea oricărei piețe românești, dar tradiția bucătăriei noastre cuprinde o mulțime de încă altele, legume cinstite, legume de rafinament culinar, miroazne și ierbururi de apetit, verdețuri ce dau varietate tacitului și un anumit rost estetic, o anumite frumusețe. Una e să înfuleci repede o tocană cinstită și alta, totuși, e să stai un ceas la o masă, mai mult pentru ochi și suflet, decît pentru îndesat stomacul. Cine nu e desfătat de spectacolul pieței de primăvară și de toamnă și nu-i nițel filozof înaintea tarabei țaranului are motive să încerce a fi. Cărțile de bucate ne vorbesc de o întreagă listă de legume ce dau gust și înfățișare, ce dau varietate și interes meniului, legume ce-au existat în piețe și cămări, dar care, din feburite motive, nu se mai cultivă ori se cultivă rar și în cantități neînsemnate: bamele, lintea, bobul, tarhonul, andivele, guliile. Un set de zece pliante, tipărit anul trecut de Trustul horticulturii din Bacău, editat cu ocazia a două expoziții culinare ale întreprinderii de alimentație publice locale (director Nicolae Comis) și ale Trustului horticol, ne povestește, în aproape o sută

de rețete de salate și mîncăruri, despre niște legume ce-ar avea dreptul să concureze la o bucătărie variată și rafinată: dovleceii Patison, porumbul zaharat, mangoldul, măcrișul și stevia, varza de Bruxelles, feniculul, sparanghelul, hreanul și cressonul. Pe piața Bacăului au existat într-un timp spre vînzare — aduse la piață de către Stațiunea de cercetări și producție legumicolă a județului — iarbă grasă (sau postolaca — un fel de salată), cicoarea frizată, anghinarea, spanacul de Noua Zeelandă, menta (pentru sosuri, atît de frecventă în bucătăria franțuzească), reventul, napii, țelina de peșior, sparanghelul, busuiocul, salvia, scorțonera și încă altele.

Piața acestor noutăți n-a fost tocmai un succes, iar pricinile se pot înțelege. Lumea mîncă tot ce-a mai mîncat, noutățile trebuie pregătite cu pasiune și răbdare, în locul ideii de rafinament gastronomic — ce pare prilejuită de avansarea de legume cu un ce exotic în nume și înfățișare — trebuie cultivată ideea varietății alimentare. O grămădă de cartofi fierți, care nu îmbeie pe nimeni la masă, poate să devină un fel delicios dacă gospodina știe să lucreze cu tarhonul, busuiocul și cressonul, dacă o legumă banală capătă gust și culoare de nerecunoscut.

În fine, la experiența Stațiunii de cercetări vom reveni, după ce vom vedea ce are o piață moldoveană ca bază. Piața Sucevei, de exemplu. Ori cea a Rădăușului.

În mare, deosebiri față de piețele Bucureștiului, bunăoară, nu prea se văd. Cu observația că pe aici C.A.P.-urile nu cultivă roșii la sere și că acestea vin sau de la țărani, sau de la producători din sud — cu unele tentative de preț ce contrazic mercurialul. Găsim însă la Suceava și Rădăuși (la țărăncile Maria Bucuciu și Elisabeta Crasi din Ipotesti, la producătorul de semințe Pavel Tudose, la Toader Pascaru din Verești) vreo zece soiuri de fasole, din care unul, cu bobul uriaș, de doi-trei centimetri lungime și gros cît degetul mic, ne dovedește ce minunăție de legumă e fasolea și cît de neglijată este uneori. Maria Bucuciu cultivă fasolea mare ca în bătrîni, între brazdele de porumb. Ea mai pune și ceva bob, și hrean pentru frunză (bună la sarmăluțe) și, uite-așa, cu chibzuință, pe un lot cît palma, dar folosind și înaltul (fiindcă fasolea gigant are trebuință de araci) scoate un bănuț bun.

La Trustul horticulturii din Suceava luăm cunoștință de cantitățile de semințe de legume cumpărate de C.A.P.-uri și de particulari, cantități ce ne lămuresc de unele gusturi, dar și de unele lenevii în promovarea ideii de varietate. C.A.P.-urile nu cultivau în 1982 deloc cimbrul, conopida, pătrunjelul, pepenii galbeni și verzi. La unele legume (ardei, gogoșari, praz, dovlecei, mazare, vinețe) baza pieței o țineau și o mai tin legumele venind de pe loturi personale. În 1983, unele C.A.P.-uri au însămintat și conopida, și pătrunjel, și alte verdețuri, dar cantitățile nu se compară cu celea produse de particulari. Oricum, nu găsești să dai cu tunul — cum se zice — o serie de legume ce prin aceste locuri făceau tradiție: bobul (o legumă absolut minunată, pe care moldovenii știu s-o prepare și ca frunză, pentru salate, și ca pâslă, și ca bob uscat), lintea, țelina, chiar, ca să nu mai vorbim de legumele ale căror semințe pot fi procurate la Stațiunea de cercetări din Bacău, dator și doritor să dea semințe celor șase județe ale Moldovei. Inginerul Lucian Stoian, directorul stațiunii, un om hotărît ca, împreună cu cei 12 cercetători ai stațiunii, să reimpămintenească unele legume și să acrediteze o mulțime altele ne arată un lot care, prin rivna inginerului Nicolae Munteanu, cuprinde vreo 300 (trei sute)!!! de varietăți de fasole găsite, ca urmare a unui pelerinaj spre a le găsi și salva ca varietăți, prin grădinile țaranilor din zeci și zeci de sate. Lucian Stoian e de părere că la noi se cultivă destul de puține legume (ca soiuri) și că specialiștii trebuie să se pună pe treabă spre înfăptuirea programului național, al cărui rezultat practic îl constituie, între altele, și înființarea stațiunilor de cercetări legumicole. Stațiunile există, ele produc soiuri, ele produc și legume, dar ele singure nu pot să introducă în plan soiuri noi, de mare randament, dacă de aceasta nu se preocupă direct specialiștii din direcțiile agricole județene, din C.A.P.-uri și I.A.S.-uri, trusturile de alimentație publică, marii producători de legume. Pe piață nu găsești un fir de tarhon, iar aici, la stațiune, frunza de tarhon pălește ca iarba de rînd. Așa cum au bătuț cercetătorii stațiunii drumurile țării pentru a repune în drepturi unele legume uitate, tot așa ar trebui să fie bătute drumurile spre stațiunea băcăuană, pentru a i se valorifica priceperea și semințele. Binele se învață, nu crește în răsfaț ca varza și ceapa. Binele trebuie cultivat și aici e nevoie de inițiativa inginerimii horticole.

TUDOR OCTAVIAN ■

Grădinari de modă veche

Lui Ilie Slav, șef de fermă la C.A.P. Hulubești, din județul Giurgiu, îi place foarte mult cîntecul „Sanie cu zurgălăi”,

mai ales în interpretarea Mariel Tănase. Se vorbește în acel cîntec, la un moment dat, despre niște cai cărora li se dă apă și mei. Hrăniți astfel, nu-i de mirare că pe urmă caii zboară ca niște zmei. Lăsînd deoparte ceea ce pare a fi exagerare artistică, Ilie Slav nu are de ce să creadă că, în ce privește meul ar încăpea vreo exagerare în acest cîntec. El are 40 de ani și pe cînd era copilăndru nu o dată dădea cailor cite o traisță cu mei. Părinții lui, Marin și Paulina, vroiau să aibă cai frumoși și chiar li aveau astfel. Meul era rezistent la secetă și Ilie Slav este convins că pria mai mult animalelor decît iarba de Sudan pe care C.A.P.-ul a semănat-o în acest an pe 20 de hectare. E vorba de așa-numitul mei pășăresc, adăug el, nu dintr-aceia din care în timpuri foarte îndepărtate oamenii făceau mămăligă. Alt țaran din Hulubești, Gheorghe Tudor, e convins că poți să umbli cu luminarea prin sat după o sămîntă de dughie și tot degeaba. Cinepă, zice tot el, am mai văzut doar în capătul lotului lui Radu Miță, vreo citeva fire. În sat existau și unii care puneau bame, Gheorghe Trețin și Ion Burcea sînt dintre cei care le-nvătase răstul, însă de la o vreme l-au cam pierdut și aceștia. Doar ei mai pun guli și ridichi de toamnă, dintr-acelea mari

cît pumnul și foarte bune, se zice, pentru cei care au cam întrecut măsura la băutul vinului. Ele aveau un preț ridicat, un coș de ridichi putea fi schimbat pe un coș cu porumb, zice Marin Dumitriu, și zice așa pentru că el însuși, cînd era mai tînar, făcea astfel de schimburi. Cît privește țelina, din tot satul numai Ion Gogiu se mai îndură să n-o uite. Asta însemnînd că ea este ca și uitată. La fel înul pentru ulei, chimionul, mustarul.

În comuna alăturată, la Adunații Copăceni, președintele C.A.P.-ului, Ion Neagu, ne spune că potrivit planului cele 60 de hectare ale grădinii cuprind doar cinci feluri de legume: roșii, varză, spanac, ceapă și usturoi. De bob aproape că nici nu a auzit și cu toate acestea, ne încredințează Ion Pismac, președintele Consiliului unic agroindustrial Călugăreni, întreprinderea de sere 30 Decembrie a pus în acest an vreo 4 hectare cu bob învecinate chiar cu pămînturile cooperativei din Adunații Copăceni. În alte unități din cadrul consiliului, la Stoieniști, Singureni și Călugăreni, tot în acest an sînt cultivate cu năut 150 de hectare. Și pentru că și ovăzul cam dispăruse, ne spune Ion Pismac, la Stoieniști și Călugăreni au fost semănată citeva hectare pentru cei vreo sută de cai pe care-i ține fiecare dintre aceste unități, știut fiind că ovăzul nu-i îngrășă, precum porumbul, căci nu de cai dolofani și molatici este nevoie. Reintorcîndu-ne la Adunații Copăceni și lămurindu-ne că despre C.A.P.-n-ar mai fi de adăugat nimic, să spunem că legumele, cite se cultivau odată, nu mai apar nici prin curțile oamenilor, chiar dacă ei și-au dobîndit de mai mulți ani fama de mari grădinari. Ei nu lasă într-adevăr nici un metru de pămînt nefolosit, și-au întins solarii pînă lîngă zidurile caselor, însă tot anul se ocupă și ei numai de vreo citeva feluri de legume: roșii, ardei grași, castraveți. Așa li se pare lor că ar ajunge la un cîștig mai bun și probabil că nu se înșală. Dintre legumele zise mai rare, doar Gogu Iorgu mai pune bame, de exemplu. Și dacă tot nu le mai pune nimeni, de ce am mai aminti și altele? Încît ni se pare că stă un adevăr demn de luat în seamă în cuvintele țaranului Florea Stancu, de 55 de ani, și ale băiatului lui, Ilie, de 31 de ani, strungar la Jilava și legumicultor în restul zilei în grădina de lîngă casa părinților lui: e foarte bine că anar soiuri noi de legume, dar de ce sînt pe cale de dispariție cele vechi și demult adaptate condițiilor locale? Au cam pierit pepenii galbeni cantalup, de exemplu, și pe nebagate de seamă a început să dispară și ceapa de Dărăști, despre care orice student la horticultură e dator să învețe. La Dărăști, sat aparținător chiar de comuna Adunații Copăceni, oamenii pun de

la o vreme mai mult ceapă Diamant, care e frumoasă, nu-i vorba, și dă probabil o producție mai mare, însă are o hibă: se strică mai repede, nu prea rezistă iarna, pînă în primăvară. Iar peste toate acestea, parcă tot Florea Stancu vine să încheie discuția, fiindcă el ne spune, de față fiind și primarul comunei, Gheorghe Dobre, că nu-i rău să ne întrebăm de ce nu prea mai găsim țelina, bame sau guli, însă n-ar fi bine să trecem cu vederea nici că legume pe care tot omul ținea să le aibă pe lîngă casă au început să fie mai greu de găsit: nici mazare nu prea se mai seamănă, iar fasole abia dacă mai pune o familie din zece. Și fasolea n-a fost, parcă, niciodată o legumă rară.

DUMITRU ELIADE ■

Ginduri sub o pălărie de ciupercă

„Și uite-așa, scăzînd bamele, neadăugînd lintea, ignorînd andivele, neavînd timp de napi, ajungem la ciuperci. Așa cum în materie de fructe, ocolind agrilele și coarnele ori uînd coacăzele, ajungem la pepeni, la rarissimi pepeni galbeni. Ciupercile sînt însă și mai rare ca turkestanii. Toată lumea le vrea, toată lumea le caută, prea puțini le găsesc. Cărucioarele cu pălărie albe, încrețite și moi care dejugau cîndva în piața Amzei ruginesc prin cine știe ce coltoane. Totuși, ni se spune, ciuperci se produc și mai ales se vor produce. Institutul de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra, așezămînt științific cu rezultate prestigioase, condus de dr. ing. Lucian Jidav, a luat sub eficiență sa păstorie șapte stații de producere a miceliului pentru ciuperci, inclusiv a ciupercilor, deschise la Mogoșoaia, Stoieniști, Ișalnița, Bucov, Făgăraș, Arad, Vidra.

Șeful Fermei nr. 5 — Mogoșoaia a institutului, fermă care asigură material de elită pentru toate celelalte stații, inclusiv pentru producătorii pe cont propriu (mai puțin pentru el, dar asupra acestei chestiuni vom reveni), este doctorul în biologie Nicolae Mateescu, cercetător principal la I.C.L.F. Vidra. N. Mateescu e un vechi „ciupercar”, cum singur se recomandă. Cînd avea 16 ani, deci prin '46, era lucrător zilier la un cultivator de ciuperci. La liceu (făcut la seral, ca muncitor) și la Facultatea de biologie (urmată și ea printr-o obligație unei slujbe) s-a ocupat intens de ciuperci, a mîncat, cum s-a zice, ciuperci pe piine, uneori fără piine, ciupercile nelipsind din cărțile cu planșe colorate, piinea mai lipsind uneori de pe masă. Pentru lucrarea de diplomă și-a ales ca temă ciupercile comestibile (prima lucrare românească de diplomă cu o astfel de temă), iar doctoratul și l-a luat tot cu o teză despre ciuperci. Patru din cele șase tulpini de ciuperci stampilate cu numele Vidrei îl au ca autor-inventator pe dr. N. Mateescu. Sînt mai mîndre decît suratele lor din pădure, pălăriețele sînt savant coafate, ai zice că sînt nu știu ce somptuoase flori exotice, carnea lor vegetală e mai dulce, calitățile morfologice și de reproducție mai înalte. Dr. N. Mateescu e și autorul unor scrieri de referință pentru domeniu. E un împătimit al acestei plante, un știutor ca nimeni altul al secretelor ei, un creator în materie cu faimă peste hotare, mai simplu spus: un talent. Un talent al ciupercilor. Peste tot pe unde s-a dus ca să dea „asistență tehnică” ciupercarilor (vezi stațiile amintite, cum și multe alte locuri) în urma lui au răsărit, ca după ploaie, ciupercile. Așa cum există, să zicem, sculptori care n-au nevoie de subiecte ori teme anume, cărora li-i de ajuns să atingă piatra sau lemnul ca să săvîrșească miracolul artei, tot așa e de ajuns, spun inițiatorii domeniului, ca doctorul Mateescu să atingă pămîntul vreunei hrube, al vreunui grajd, al vreunei vechi magazii, pentru ca acesta să înflorească, umplîndu-se cu ciuperci.

De ce ciupercile sînt atît de rare pe piață? îl întrebăm. Ciuperci se produc, ne răspunde, miceliu se produce, numai Mogoșoaia livrează anual 150—160 tone de miceliu. În anii ce vin, producțiile stațiilor regionale ale I.C.L.F. Vidra vor ajunge la citeva mii de tone. Dar ce e, insistăm, cu afeșele de la geamul cabinetului fermei: „Nu avem miceliu pentru particulari”? O să fie și pentru el, ne spune doctorul Mateescu, dar, deocamdată, abia se pot sătura (cînd se pot sătura) cererile numeroaselor întreprinderi, instituuții, unități agricole, școli etc. care-și descoperă spații pentru plantarea ciupercilor și vocația unei trude deloc ușoare, dar copios răsplătite. Important, adăugă interlocutorul nostru, este ca acest curent (da, după opinia domniei-sale se poate vorbi la ceasul de față de un veritabil „curent național” în favoarea cultivării ciupercilor) să-și primească, pe lîngă suportul material, adică pe lîngă necesarul miceliu, și niște impulsuri în plus, mai exact spus niște ajutoare fără de care riscă să se împotmolească.

Este vorba, în primul rînd, despre „formarea cadrelor”, adică despre pregătirea ciupercarilor. Pare un fleac această pregătire (ce mare lucru să faci să puască, acolo, într-o pivniță ori o magazie, niște ciuperci ce-n pădure cresc singure, nepri-

vegheate, de „cadre calificate“!), dar fleacul ăsta e roțița fără de care mecanismul nu funcționează sau funcționează în gol, scoțind numai fum. Niște cursuri de instruire a ciupercarilor, cu durata de o lună de zile, deschise cu ani în urmă la Mogoșoaia, la Popești-Leordeni, Stoicănesti au fost, după o serie-două, abandonate, deși eficacitatea li se vădise, absolenții lor fiind astăzi printre puținele „cadre“ ale domeniului pe care te poți bizui. În alte țări, nu mai departe decât în Polonia, de exemplu, cel ce vrea să cultive ciuperci n-are acces la miceliu, la îngrășăminte, la pesticide, la celelalte lucruri trebuincioase, decât în urma unui test care-i confirmă cunoștințele în materie. Cel mai mare dușman al ciupercilor e ignoranța. Greșeli ușor de evitat prin aplicarea unui minimum de cunoștințe tehnice fac ca întreprinderi ciupercărești pornite cu bine să eșueze. Se cultivă ciuperci în epoci ostile lor (uneori, asta se mai întâmplă și fiindcă așa dă „sarcină“ conducerea unității respective), se folosesc materiale inadecvate etc. În liceele agricole, orele dedicate culturii ciupercilor n-au nici măcar ponderea care, în liceele teoretice, le e acordată „dexterităților“. Meseria de ciupercar nu e privită ca atare nici măcar de cei ce o practică, aceștia nevizitându-și lor „ciupercari“, preferând termenul (care incumbă o certă și recunoscută calificare) de „legumicultori“ sau „grădinari“. Un serial de lecții pentru cultivatori ținut de cadre calificate, dacă nu la TV măcar la radio, i-ar mai lumina pe cei ce orbăcesc cu trudă dar fără spor prin pivnițele ori magaziele cu ciuperci sărace, pe lângă atracția ce-ar exercita-o asupra unor cultivatori virtuali. Puțini știu, de pildă, că se pot cultiva ciuperci chiar și la etajul 10 al unui bloc, dacă asigurăm anumite condiții și dacă respectăm anumite tehnologii! Ciupercile, repetă interlocutorul nostru, nu cresc singure, cum își închipuie încă unii, inclusiv factorii de conducere din întreprinderi și chiar unități agricole, care văd lucrurile cam așa: o fanfară păsește, mindră, în față, sunându-și festiv alăturile, în urmă-

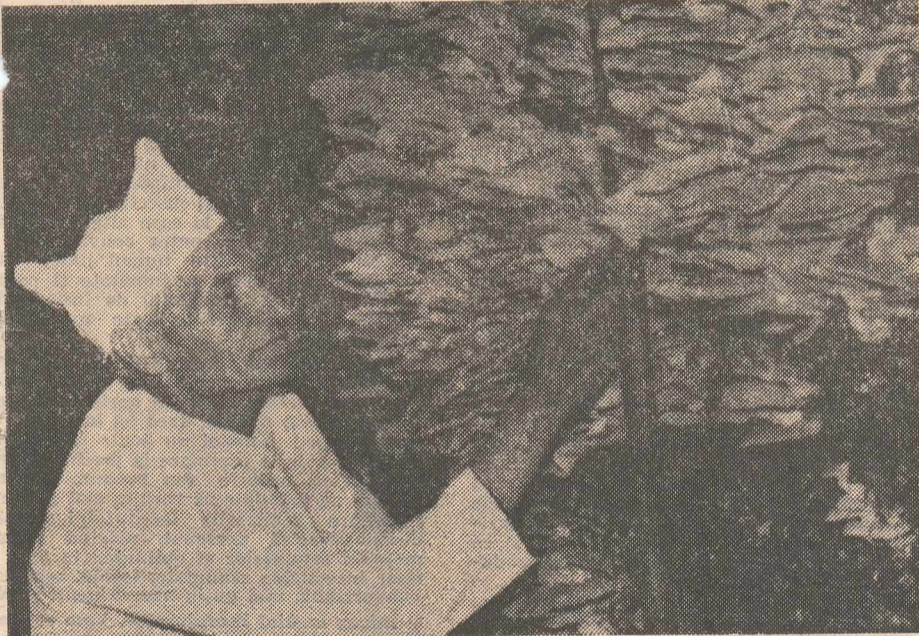
ciupercile cresc în valuri, iar ariergărzile culeg aplauzele, adică sacii cu bani.

O chestiune aparte, care dă mare bătaie de cap, descurajându-i pe mulți, este cea a procurării materialelor necesare, a sacilor cu substrat nutritiv gata însămintăți sau incubați, a îngrășămintelor și a pesticidelor, și, nu în ultimul rând, a unor proiecte științifice de amenajare a spațiilor destinate ciupercărilor. Cultivatorii pe cont propriu își procură toate acestea cum pot, de pe unde pot, mai cu parale, mai sustrăgînd, mai cit le trebuie, mai cu mai puțin sau mai peste (după „știința“ lor, cum am văzut, empirică), rezultatul fiind nu o treabă cu socoteală, ci una improvizată, cu consecințele ce decurg de aici.

După opinia dr. Mateescu, împărtășită și de alți specialiști ai domeniului, ar fi util să se treacă la o cuprindere largă, organizată, pe plan național, a ciupercărilor, așa cum sînt cuprinși apicultorii în cunoscuta și puternica lor asociație. Creată pe scheletul asociației crescătorilor de albine, cu un statut similar privind drepturile și obligațiile, aprovizionarea și debuseele etc., o asociație a ciupercărilor din România ar rezolva mai ușor — și eficient — toate problemele de mai sus.

Despre interlocutor s-a spus nu o dată (am auzit și noi!) că e un „poet“, un visător, un ins care se lasă tîrit de inchipuirii și de planuri mărețe pînă acolo unde pierde contactul cu solul. „Poezia“ propusă de domnia-sa (dar oare cele ce am notat sînt înscenme chiar „poezie“, poezie desprinsă de viață?) are însă în vedere, lucru cert, prozaica piață, pe care o visează inundată cu ciuperci. Între ciupercă din poezie, între „Riga Crypto“, a lui Ion Barbu, și ciupercă reală, 99 la sută din muritori o preferă pe ultima, deși nici cei ce țin de infimul procent rămas rest nu sînt de disprețuit (dar asta-i altă poveste). Dînd la o parte ce-o fi, dacă o fi, poezie din gîndurile interlocutorului nostru, factorii responsabili ai domeniului pot alege, sintem convinși, destule temeuri de meditație.

ILIE PURCARU ■

Așa se „fabrică“ ciupercile: cu migală de orfevru. (În imagine: Ștefan Sofir, animatorul ciupercăriei C.A.P.-ului Măgurele) Fotografie de NICOLAE MEDIANU ■

Luffa nu este legumă dar cîștigă teren!

Nicolae Stănică nu este un legumicultor oarecare, ci inginer și director al unui complex de producere a conservei din legume și fructe al I.L.F. Militari. Are și „antecedente“ în cultivarea legumelor, fiind ani mulți ba inginer șef, ba președinte al C.A.P.-ului Chiajna, de la marginea Bucureștiului. În colaborare cu un specialist de la Fructexport, inginerul Roventă, și în urma unei discuții cu acesta, a trecut, în urmă cu ani, la culturi de plante pe cimpuri experimentale. Dintre aceste plante, luffa este astăzi favorita inginerului Stănică. E un fel de „nutrie“, adică o plantă de viitor, cărcia i se prevede o ascensiune asemănătoare goanei după nutril, de mai anii trecuți.

Care ar fi calitățile ce o recomandă? Acei cîțiva oameni care au auzit pînă acum de luffa o știu doar ca obiect de toaletă, mai exact îngrămădirea aceea nemaiîntîlnită de firisoare folosită pentru pantofi, întrucît nu e atacată de niciun agent chimic. La noi e utilizată, cum spuneam, într-un mod derizoriu, doar ca obiect de toaletă contractat de Plafar cu 5 lei bucata, ceea ce nu-i de ici, de colea. Inginerul Nicolae Stănică ne spune că plantele se cultivă la distanțe de 20 cm una de cealaltă și că dintr-un singur fir de luffa se obțin 15—20 de fructe, care ajunse la maturitate dau o masă vegetală extraordinară: 1.800—2.000 de tone, bună în zootehnie, bașca vreo 12 tone de sămînță. Din fruct, prin scuturare, se obține obiectul ca o măciucă din mii de firisoare, folosit la baie, iar ceea ce cade este masa vegetală amestecată cu sămînță. Dacă pînă acum nu s-a plantat luffa, asta se

datorează necunoașterii calităților ei. Cei care doresc amănunte sau răsăduri se pot adresa întreprinderii de sere din Popești-Leordeni. Rentabilitatea unei asemenea culturi se poate calcula ușor.

Și acum, un posibil răspuns la întrebarea de ce nu mai cultivă oameții legume rare. Se spune mai în glumă, mai cu necaz că de cîteva generații numai există agricultorii care să se ocupe cu legumele rare. Generațiile de azi umblă mai mult după roșii, varză și cartofi, care se găsesc în permanență în unitățile I.L.F. Cei care cer andive, linte ori ci-coare, coriandru sau vreo altă plantă cu iz medicinal, sînt mai rari și ei, dar nu e mai puțin adevărat că omul care le-ar cultiva ar ajunge la pepeni, cum zice o zicală, și nu poate face față concurenței unui cultivator de luffa, sau de o altă plantă tehnică a cărei cultură e mai rentabilă. „Cu legumele rare se întâmplă ceva. Și dacă este așa, credem că adevărul e pe undeva pe aproape de expansiunea luffei și a altor plante tehnice. Totuși, nici la legumele zise „rare“ nu trebuie să renunțăm!“

ION PREDOȘANU ■

25 Iunie — Ziua grănicerilor

Oamenii de lingă borna de hotar

Înaintăm prin perdeaua deasă a ploii. Cerul parcă impușcă fața pămîntului cu o puzderie de gloanțe lichide reci, iar stuful amețit de vînt se zbate năuc în toate direcțiile. Nu se vede la doi pași și, dintr-o dată, un fulger rece îmi săgetează șira spinării: „Stai!“ O somație puternică, aproape ireală, înșind de undeva, de aproape, din stufrăsurii. Ne oprim. În calea noastră apare o mogildeață care prinde încet contur din picla apoasă. Nu înțeleg prea multe din raportul soldatului, pelerina îi infășoară trupul, picurii mari i se înnoadă sub bărbie. Prind câteva sfaturi ale ofițerului de lingă mine „fii atent la zgomote, pe furtună te pot însela“, „dacă vin valurile dinspre mare, urci pe dig...“ și acel răspicat „am înțeles!“ al oștenului dispărut așa cum a apărut, brusci într-o zonă pe care este stăpîn absolut.

„Vă ordon să executați paza și apărarea frontierei de stat a Republicii Socialiste România...“ cuvintele comandantului pichetului răsună solemn, pătrunzător. Un ceremonial care se repetă cu fiecare ostaș ce urmează să intre în post.

„Am înțeles!“
„Am înțeles!“
„Am înțeles!“

Răspuns ferm, sunînd ca un ecou, reverberat din soldat în soldat.

„Am înțeles!“ Cuvinte corolar, cu izvorul în Jurămîntul de credință dăruit patriei, poporului. În camera unde se pregătesc pentru intrarea în post, militarii stau alături de harta patriei și textul Jurămîntului militar, ca o simbolică uniune cu cugetul ostașului, a dragostei de glie strămoșească, de frumusețea, de poporul căruia aparține și-a căruia tihnă o apără cu întreaga ființă a sa.

La întoarcerea de pe graniță fiecare grănicer raportează: „Nimic deosebit!“, aceasta însemnînd că nimeni și nimic nu a putut tulbura liniștea acestui colț de țară dat lui în pază. Au fost cazuri cînd indivizi fără căpătii și-au făcut apariția în zona de graniță, cînd grănicerii, prin vigilența lor, au stopat drumul unor infractori care încercau să-și facă pierdută urma fărădelegilor. Am vrut să stau de vorbă cu cîțiva dintre ostașii care s-au remarcat în misiunile grănicărești. Era parcă firesc pentru mine, reporterul, să-i știu, să aflui amănunte, lupta cu infractorii e ceva palpitant pentru un ziarist, dar surpriza a fost că toți grănicerii expediau o întimplare sau alta în cîteva vorbe, pentru ei a fi mereu și mereu în post, lingă borna de hotar, e lucrul cel mai normal din lume...

Pontonul-dormitor al pichetului saltă pe val, se zbate în parime ca un armăsar în buiestru și trebuie să te ții zdravăn pe picioare dacă nu vrei să ai surprize. Comandantul pichetului, sergentul major Lili Pătrunsu, știe că locotenentul major Bulgaru a venit să-l înlocuiască pentru cîteva zile. Ar pleca pînă la județ ca să-și cumpere niște cărți. Vrea să dea examen la școala de ofițeri și cărțile astea îi sînt folosite... De fapt, ar cam avea dreptul să plece, dar parcă nu-i dă inima ghes, furtuna n-a încetat și știe el că tovarășul locotenent major, oricît ar fi de inimos și de bun, nu poate face față chiar la toate. Mai ales că și dinsul e bolnav, deși n-o arată...

În jurul nostru sînt soldații din schimbul liber. Așteaptă, le citesc așteptarea din priviri, la început nu înțeleg ce, apoi mă dumiresc: ofițerul viră mina la piept, sub mantaua de ploaie și scoate un pachet învelit într-o pungă de plastic. Să împărțim scrisorile, zice, și ochii ostașilor lucesc:

„Anton Ion“, „Vasile Popa“, „Mangu Dumitru...“

Iau scrisorile. Unii le desfac, alții le așază sub pernă. Alții le împăturesc și le pun în buzunarul vestonului, acolo, la stînga, la căldură, peste cîteva minute vor intra în post și pînă atunci vor încerca cu ochii minții să deslușească ce se ascunde în rîndurile acelea venite de departe. Pînă atunci, pînă în clipa de tihnă binefăcătoare vin orele cînd, cu arma strînsă la piept, veghează fișia de frontieră dată lor spre pază și apărare.

E ușoară, e grea grăniceria?

„E frumoasă chiar dacă îmi văd copilul abia la o lună, cu toate că mă frige cîteodată dorul de el... — sergent major Lili Pătrunsu, bărbatul al cărui prenume contrastează puternic cu aspectul său: nu-i suav ca o floare ci înalt, cu maxilare

puternice, trădînd statura celui ce a fost sportiv de atletică grea.

„E frumoasă, te face mai bărbat, chiar dacă trebuie înfruntate multe greutăți. Uneori, aducem apă cu barca de la multe mile distanță, o drămuim și o împărțim frățește. Și nu-i vorba numai de apă, dorurile, fericirea și necazurile unuia sînt ale ficcăriiu dintre noi...“ zice soldatul Fulger Tabarcea, militar de frunte și un împătimit al filozofiei.

„E frumoasă cu toate că iarna te sfinchiue gerul, te amețesc troznetele gheții, uruiul turmelor de mistreți, lătratul vulpilor. Ițpii bătînd balta. „Cînd ești în post ai toată țara aproape...“ îmi spune fratele meu mai mare, și el tot grănicer, și parcă are dreptate...“ adaugă sergent Romică Palaghian, care s-a înscris pentru examen la școala de ofițeri, vrînd să țină în familie tradiția de grănicer.

E ușoară, e grea grăniceria? E frumoasă, zic ostașii. Privesc pe geamul pontonului. Pe mal, în dreptul ferestrei, se zbate sub vînt, ca o flacăra galbenă, o răchită tină. Pătrunsu îmi surprinde privirea:

„Noi am plantat-o aici. Am cărat pămîntul cu barca, am îngrijit-o și-a prins rădăcini adînci... Furtunile vin și ploacă noi și răchita asta sîntem aici...“

PRIETENII

Bătrînul pescar mă roagă să nu uit să scriu despre asta: despre cit de treabă sînt băieții. Aici, pe limba îngustă de nisip sînt numai ei, pescarii de la cherhana și grănicerii. Și de n-ar fi soldații... Astăzi, nu mai departe, fără ajutorul lor s-ar fi dus de ripă munca pescarilor. Marea agitată nu le-a dat posibilitatea să iasă în larg și-atunci și-au ordonat sculele, le-au reparat și le-au așezat la uscat. Nu credeau, cit sînt ei de pescari bătrîni, să vină o așa furtună, dar a picat ca din senin și s-a aruncat afurisită asupra întregii coaste. Dacă nu erau grănicerii, praful se alegea de sculele lor pescărești... Altă dată, pe mal, cînd a luat foc coliba unui pescar... Altă dată cînd valurile mari răsturnaseră o barcă cu pescari... Altă dată... În replică parcă unul dintre grănicerii își amintește de ajutorul pe care-l dau grupele de sprijin ale oamenilor din comună la paza frontierei. Au fost cazuri cînd indivizi certați cu legile și-au făcut apariția prin partea locului, dar, la sesizarea sătenilor, au fost repede depistați.

Nu-i vorbă că nimeni nu știe să facă mai bine ca pescarii adevărați ciorbă pescărească. De data asta, iată, ciorba o face un ostaș, bucătarul pichetului, dar, „indicățiile“ le dă bătrînul care, ca un profesor mulțumit de cite știe elevul său, își suride în barbă. Noi ceilalți așteptăm nerăbdători, prin noi înțelegîndu-i nu numai pe grăniceri ci încă vreo cîteva pescari care au trecut să dea binețe ostașilor și dacă tot s-a potolit stihia să adăste în jurul focului care face să bolborosească apa din ceanș și să fiarbă cea mai gustoasă ciorbă pescărească din cite s-au pomenit vreodată. Arar se schimbă cite o vorbă și prind din zbor că unul dintre ostași e cica-n vorbă cu fata unui pescar, că lucrurile sînt foarte avansate și că soldatul a venit cu părinții lui, niște moldoveni de treabă, la părinții fetei și-n toamnă cînd se va lăsa la vatră soldatul va fi nuntă mare-n comună, că s-au aflat și nași, numai liniște și pace să fie...

Marca se liniștește și aducea din larguri mirosoare de alge și scoici. Răsărise mare, ca un talger de aur, luna și pe dig, dinspre foisorul de pază se auzeau pași. Un schimb intra în post, altul se întorcea la odihnă. Apoi s-a lăsat liniștea. Undeva, în întuneric, grănicerii erau la datorie apărînd acea stare generatoare de viață, ivită din liniște din pace.

Balanță între ceea ce aș fi vrut să scriu și ceea ce am scris, paginile acestea trădează neputința de a spune totul: simt că dincolo de cuvinte rămîne mereu un spațiu completat de vise, de împliniri. Imaginea oamenilor de lingă borna de hotar, cu însemnul patriei pe umăr, va rămîne însă în inimă trasată adînc, ca pe un răboj sentimental. Sînd acolo, permanent la datorie, îndeplinind înalta misiune de apărător, incredințată de Țară, de Popor, de Comandantul suprem ei dau contur liniștii și o definesc într-un fel. Cu tinerețea, cu dărnicia, cu bărbăția lor.

Căpitan-locotenent MIHAI RAȘICA ■

Să protejăm natura, folosind inteligent însăși natura!

— Prezențați-vă, tovarășe dr. ing. Florea Paulian!

— M-am născut în București, în 1924, mai am puțin și mă retrag din activitatea profesională. Lucrez în protecția plantelor din 1952, sint parca trei decenii, nu?! Inițial, în Ministerul Agriculturii, apoi, de la înființarea Institutului de la Fundulea, în 1957, un sfert de veac acolo, ca șef al laboratorului de specialitate. De cîteva ani am fost numit directorul acestui institut ce se numește chiar așa, de cercetări pentru protecția plantelor. Mărturisesc că marile mele realizări, împliniri, satisfacții s-au petrecut acolo, în acel sfert de secol trăit la Fundulea.

— Deci, să începem interviul, despre protecția căror plante este vorba, a întregii floare a țării? Protecție împotriva cui?

— E bine că ați făcut această precizare, noi ne ocupăm numai de plantele agricole. Un alt institut se ocupă, de pildă, de protecția pădurilor... În urmă cu trei decenii, obiectivul era strict, să protejăm culturile împotriva bolilor, dăunătorilor și împotriva buruienilor care compromiteau recoltele. Atunci nu se dădea atenție și implicațiilor negative ce pot să decurgă din utilizarea mijloacelor chimice în această protecție; mijloacele chimice constituind baza acțiunilor de combatere. Pe parcurs, știința evoluind, s-a constatat cu surprindere și chiar cu amărăciune că utilizarea acestui sistem de protecție împotriva grupului de boli, dăunătorilor și buruienilor atrage după sine o serie de implicații negative asupra mediului inconjurător, afectând fiecare compartiment al năsei noastre ecologice. S-a constatat, spre exemplu, că o întreagă faună utilă este distrusă și așa vrea să mă refer, în primul rînd, chiar la lumea insectelor. Nu sînt în natură numai insecte dăunătoare, sînt și numeroase insecte utile, paraziti ai dăunătorilor, prădători ai acestora, or utilizarea irracională — care se mai practică și azi în unele unități agricole din țară — a mijloacelor chimice a dus la sărăcirea acestei etomofaune valoroase. De asemenea, polenizatorii au avut de suferit. Un întreg echilibru al naturii a fost afectat. Acumularea în sol a unor reziduuri are mai multe implicații negative — pe de o parte acestea se translocă în produsele agricole și intră, fie prin intermediul acestora, fie prin al celor animale, în corpul uman.

— Atunci, care este soluția, pentru a face și o agricultură intensivă, neatacând de boli, dăunătorii, buruieni iar, totodată, să protejăm întreg echilibrul ecologic, al naturii și al omului. Ce întreprind, în acest sens, cercetătorii investigați cu responsabilitatea apărării culturilor?

— Pe parcursul anilor s-a dezvoltat foarte mult un concept numit luptă integrată. Din păcate, deși se discută mult despre această luptă integrată, noi nu am ajuns încă s-o aplicăm în absolut toate unitățile agricole, așa cum ar trebui, cum este gândită. Știm foarte bine astăzi, stăpînim chiar tehnologii (cum vom aminti mai departe), că nu numai prin mijloace chimice pot fi făcuți inofensivi dăună-

torii, patogenii și buruienile și că, în general, asta e linia de minimă rezistență, deoarece, într-adevăr, prin substanțe de sinteză se obține, într-un termen foarte scurt și foarte spectaculos, eliminarea elementelor nedorite din culturile agricole. Dar sînt o serie de alte mijloace și metode — nechimice — care pot fi utilizate cu mare succes în lupta cu dăunătorii, cu bolile, cu tot ceea ce atacă plantele hranei noastre. Există, totodată, posibilitățile combaterii biologice, adică utilizarea de biopreparate, de virusuri entomopatogene, bacterii entomopatogene, ciuperci entomopatogene. Să luăm cazul, de pildă, al bacteriilor, unde sînt foarte mari realizări la ora actuală și chiar nu numai la nivel de cercetare, ci de extindere în producție. Avem în țară realizat produsul thuringin pentru combaterea în special a omizilor, ducînd la îmbolnăvirea lor, la o epidemie. Pentru bacteria aceasta obținută în institut și verificată deja în condiții de producție (și mi-aș îngădui să numesc cercetătoarea care a dedicat ani mulți rezolvării temei, ing. Zoe Beracliev), în momentul în care discutăm, la Calafat, se află în probe tehnologice o fabrică ce va produce thuringin în cantități suficiente pentru necesitățile agriculturii, încă de la mijlocul sau finele anului 1983. Mai ales pentru pomicultura, obiectivul nr. 1 al produsului fiind exact omizile defoliatoare din livezi. Există în lumea insectelor grupe ale speciei ce parazitează dăunătorii, depunîndu-și ouăle și larvele în dăunătorii unor plante, hrănindu-se cu ei și astfel, distrugîndu-i. Exemplu concret avem în țară ploșnițele cerealelor, o calamitate pentru cultura grîului din tot sudul țării. Ea are însă un parazit, o viespe ce își depune ouăle în ale acestei specii de eurigastră, cum le numim noi științific. Sînt situații cînd parazitarea poate să ajungă pînă la 80—90 la sută, eliminînd în felul acesta intervenția chimică. Avem, de asemenea, și multe cazuri de prădători care își devorează pur și simplu adversarii, așa cum este cunoscuta buburuză. Este un credincios și de mare preț auxiliar al agriculturii; atît adultul cît și larvele sale devorează, măcină literalmente păduchii de frunze și, uneori, la așa nivel, încît iarăși se pot evita tratamentele chimice.

— Cum ar putea dirija cercetătorii și cei investiți cu protecția plantelor acesti antidăunători naturali? Ne gândim dacă pot fi crescuți, înmulți în laboratoare și apoi lansați în natură?

— Sînt două aspecte aici: în primul rînd, și cel mai important, ar fi ca acest lucru pe care îl detinem pe teritoriul țării — ca orice agricultură — să-l menajăm, să-l ferim, să nu-l distrugem prin ceea ce am spus mai devreme, tratamentele chimice abuzive, irrationale. Ar fi prima măsură, or, tocmai aici se greșeste, se păcătuiește foarte mult. Desigur, partea a doua este, așa cum spuneam și dumneavoastră, să facem ca unele din respectivele specii să fie înmulțite, în veritabile uzine, și lansate în natură.

— Dar stadiul cercetărilor din țara noastră care este?

— Vorbînd acum de toată grupa acest-

ta a mijloacelor biologice, să precizăm că mai sînt și o serie de viețuitoare din grupe superioare — mă refer la șopîrle, broaște, șerpi, păsări — cunoscute de noi ca insectivore și pentru care iarăși nu facem nimic în a le proteja. Revenînd acum strict la întrebare, vă răspund că cercetări s-au făcut foarte multe, însă este un devans serios între cercetare și practica agricolă. Avem totuși și rezultate deosebite, mi-aș permite să spun, de clasă. Pentru lumea insectelor, de pildă, se folosesc în prezent, cu rezultate foarte bune feromonii sexuali și putem afirma, fără a ne lăuda, că cel puțin pentru partea de sud-est a Europei noi am fost prioritari. Datorită entuziasmului care s-a manifestat la Institutul de chimie din Cluj-Napoca, care, în colaborare cu institutul nostru — cercetătorii săi rezolvînd partea chimică a feromonilor, iar noi partea biologică — am pus la punct atît producția cît și tehnologia de lansare și utilizare a produsului. Pentru a înțelege în ce constă procedeul și valoarea sa, trebuie să intrăm puțin în intimitatea vieții insectelor. Pentru a se găsi, în vederea reproducției, natura a avut grijă să înzestreze femela cu facultatea de a emite niște crepusculi ce se răspîndesc în spațiu, un fel de unde, iar pe mascul cu un anumit partol din antena lui care să recepteze aceste semnale, mergînd în direcția lor către pereche, străbătînd uneori, la unele specii, și 3—4 km. Cercetătorii au folosit particularitatea aceasta: chimiștii au de terminat natura chimică a elementului respectiv de atracție și l-au reprodus prin sinteză în laborator — fiecare specie își are feromonii săi — și mai departe fitopatologii l-au difuzat, printr-un sistem de capcane cleioase, de exemplu, într-o livadă. Astfel sînt „păcăliți”, atrași masculii. La ce se utilizează în prezent? În primul rînd, pentru a stabili momentul, punctul maxim de aplicare a unor tratamente, în funcție de curba de zbor a insectelor dăunătoare, dar mai mult decît atît, stabilindu-se populația existentă într-o livadă, se poate afla cu precizie dacă este necesar sau nu să se trateze. Prin acest sistem s-a ajuns să se elimine un număr însemnat de tratamente, ceea ce este foarte important din punct de vedere economic. Iacă o altă posibilitate de combatere a dăunătorilor agricoli, de data aceasta pe cale chimică, dar nepoluantă, fără implicații defavorabile pentru mediul inconjurător.

Deși pentru introducerea în circuit a virusurilor entomogene se desfășoară cercetări asidue în institutul nostru, ca și pentru ciupercile entomopatogene, aplicarea lor la scară industrială este ceva mai îndepărtată, pentru că implică o tehnologie mai complicată și mai costisitoare care nici în alte părți ale lumii nu este încă bine pusă la punct. Avem însă fonduri de investiții și tema de cercetare finalizată, pentru un pilot destinat producerii unui parazit, urmînd să-l lansăm în culturi pentru combaterea ploșnițelor cerealelor, pentru grîu și pentru unii dăunătorii al pomilor fructiferi. Parazitul va fi lansat tot cu ajutorul aviației, ca și pulberile chimice, însă cu un randament mult crescut.

— Dacă este, deocamdată, costisitor să reproducem natura, să folosim mijloacele ei biologice de apărare a culturilor agricole, înseamnă că n-avem încotro, și că trebuie să apelăm mai departe la produsele chimice „clasice”?

— Categorie, nu! Mai sînt încă multe mijloace și metode fără riscuri atît de mari. Și m-aș mai opri, pentru a nu lungi prea mult interviul, doar la încă

trei: tratarea semințelor, rotirea culturilor, insecticidele granulate. În toate existînd succese importante, dar negeneralizate din motive diverse. Rotirea culturilor, metoda cea mai simplă și valabilă atît pentru unii patogeni cît și pentru o serie de dăunători, este și cel mai adesea ignorată. Am să vă dau iarăși un exemplu. La grîu există un mare dușman — viermele roșu al paiului — care produce pagube extraordinare pe centura carpatică, în special în județul Argeș și în cele limitrofe. Este specific monoculturii. Dacă s-ar respecta cu sfințenie să nu se semene grîu după grîu ar fi scos din circuit, sau în orice caz sub pragul economic de dăunare. Mai avem altul, răspîndit pe aproape 1 milion de hectare, al porumbului, cunoscut în tot sudul țării precum și în Moldova sub numele de rățișoară sau gărgărița frunzelor. Este, de asemenea, specific monoculturii, mai ales că nu are nici posibilitatea să zboare. Dacă s-ar practica o rotație rațională, să nu se cultive mai mult de 2 ani porumbul după el, însuși, și acest dăunător ar fi scos din lista celor de mare importanță economică prin distrugerea pe care le produce și prin anularea tratamentelor chimice.

— Și de ce nu se practică această rotație rațională, tovarășe dr. Paulian, agricultura noastră dispune astăzi de un important număr de ingineri și tehnicieni agronomi.

— Eu cred că s-ar putea, deși intervin și factori obiectivi ce determină corpul tehnic agronomic să ignore o astfel de cerință fundamentală. De pildă, uneori, structura planului de culturi pe unitate sau pe județ. Dacă se mai adaugă și condiții climatice nefavorabile, dacă e o toamnă secetoasă, atunci, pentru semănatul grîului se preferă tot suprafețele pe care a fost grîu, fiind arate din vară și care sînt în epocă optimă de semănat, ceea ce face apoi, obligatoriu, semănatul porumbului după porumb. Desigur, eu mai mult atenție și grijă — și asta o spun cu toată responsabilitatea — s-ar putea face mai mult decît se face în această privință, cu consecințe economice absolut remarcabile. Și, ceea ce, insist, determină consumul extraordinar de mari de pulberi, tocmai din categoria pe care noi o incriminăm, la care am vrea să renunțăm cu desăvîrșire. Noi am reușit ca în colaborare cu cadrele agronomice din fostul județ Ilfov, astăzi județul Giurgiu, ca la nivelul întregii zone să introducem un sistem de luptă integrată pentru protecția culturilor, utilizînd atît rotația, cît și tratarea semințelor, cît și metodele biologice, cît și insecticidele granulate... O experiență la care alte județe ar putea apela și s-ar putea convinge că e posibil. Și, poate este unicul județ din țară care și-a redus la jumătate și poate chiar mai mult consumul de insecticide pulberi, beneficiînd de toate avantajele acestui fapt.

— În concluzie, stimate dr. ing. Florea Paulian, totul depinde tot de om, de inginerul din fiecare unitate agricolă, dacă este capcitat pentru, dacă își însușește și trăiește noul. Nimeni nu poate să scurteze drumul de la cercetare la producție decît, firește, cadrele din producție. Spațiul nu ne îngăduie să vorbim mai pe larg și despre realizările institutului și ale dumneavoastră personal, privind tratamentele semințelor și obținerea în țară a unor insecticide granulate, forma, cea mai convertibilă, mai puțin nocivă pentru sol și întreg mediul inconjurător. Vom reveni.

CICI IORDACHE-ADAM

Alte cîteva idei despre ideea de comerț

Interviu cu tovarășul MIHAI PĂDURARU — director-adjunct al întreprinderii de cofetării și răcoritoare — București

— Stimate tovarășe Mihai Păduraru, sînteți director adjunct al întreprinderii de cofetării și răcoritoare 2 din București. Feste cîteva zile I.C.R. 2 va implini 25 de ani de existență. Ideea și inițiativa sînt, așa cum vă exprimați puțin înainte de a începe să notăm, sufletul comerțului. Cu voia dumneavoastră să discutăm tocmai despre asta.

— Am citit acum cîva timp într-un ziar reclama nostimă pe care încerca să și-o facă patronul unui restaurant: „Venii și mîncăți la mine. Altfel murim amîndoi de foame”. Tradusă în condițiile noastre, asta ar însemna că dacă nu reușim să facem față exigențelor din ce în ce mai sporite ale cetățenilor nu ne facem planul, cu tot ce decurge din asta. Cum e firesc, în tot ce facem trebuie să avem în vedere preferințele consumatorilor. Una din direcțiile noastre de acțiune este diversificarea produselor oferite. Avem în vedere personalizarea unităților. Unitățile mai mici vor avea o specialitate a casei și un sortiment minimal, care se va repeta la mai mult de 7 zile. Dacă-i oferi consumatorului aceleași produse în fiecare zi, cît ar fi de bune, se plictisește. Una din zilele săptămîni va fi rezervată preparatelor pe bază de fructe, mai ales în sezon. Unitățile mai mari, cu laboratoare proprii, vor avea mai multe specialități, care vor îndeplini și rol de testare. Dacă prînd, adică se cer, le permanentizăm. Dacă nu, le schimbăm. Un alt prilej de testare a produselor noi vor fi expozițiile cu vînzare. Sîntem împotriva „festivismului”. Nu dorim să facem produse care să fie doar privity. De obicei se fac expoziții la care se munceste 2—3 zile și în care nu se vinde pe măsura muncii. Vom expune produse curente, prezentate corespunzător, cu explicații, rețete, putere calorică. Vrem să convingem că la I.C.R. 2 meseria n-a fost

uitată. Vom permanentiza acest dialog cu publicul. Avem în vedere să readucem pe piață produse pe care cei mai în vîrstă nu le-au uitat: corăbioare, cornulețe, romburi, turtă dulce, islăre, suflouri și budinci. La cofetăria Florentina am scos punct, eruson, șodou. Vă asigur că sînt bune și au fost apreciate. Cu aprobarea Ministerului Sănătății am reprofilat cofetăria Verdun ca unitate dietetică. Cît de curînd vom deschide o unitate pentru tineret la cofetăria Orhideea, de lângă Facultatea de construcții, unde vom servi salate de fructe, profiterol, făcături nealcoolizate, café frapé, pizza. Tot la acest capitol să menționăm contractele cu Alimentara pentru produse gospodina: trei sortimente blaturi pentru tort, coji pentru tarte și ecleruri, creme, foi de plăcintă, frîscă și sau fără ingrediente. Pînă la 1 iulie vom deschide trei covrîșării.

— Copiii sînt clienții dumneavoastră permanenți și ar trebui să fie și entuziaști. Nu s-a făcut prea puțin pentru ei?

— Avem în vedere cîteva inițiative pe care le vrem mai susținute. La diversele acțiuni ale copiilor: marșuri, crosuri, serbări artistice intenționăm ca I.C.R. 2 să ofere premii cîștigătorilor. Am adus în laboratoarele noastre pentru orientare profesională mai multe clase de copii. Reacția lor a fost surprinzătoare. Au manifestat un interes deosebit pentru meseria de cofetar.

— Care este problema cea mai importantă pe care o aveți de rezolvat acum?

— Vrem să fim mereu prezenți cu produse de calitate și mai ales proaspete acolo unde este nevoie de noi, la intrarea în schimb la marile unități industriale, în pauza de prînz, în recreații, pe stadioane, în locurile de agrement. Una este să vinzi pateuri reci și alta calde, abia scoase din cuptor. Dacă stimații noștri consumatori n-au sesizat încă

plusul de calitate în produsele noastre, în modul de desfacere și prezentare, sperăm că vor avea ocazia cît de curînd. Laboratoarele cu unitate de desfacere vor fi întărite cu formație de lucru și utilaje pentru a lucra în două schimburi. Ele vor asigura marfă pentru unitatea proprie și pentru cîteva unități din apropiere. Transportul se va face cu noua tricicletă, omologată deja, ce va fi produsă în serie de Frigocom. Este bună pentru transporturi pe distanțe scurte, la intervenții, este mobilă și poate pătrunde în școli, uzine. Am discutat deja la I.T.B., posibilitatea echipării unor troleibuze pentru transportul produselor. Poate fi, echipat și cu echipament frigorific. Proiectul pare fantezist dar este perfect realizabil. Transportul cu troleibuzul va costa mai puțin decît cel cu mașina. Ele vor aproviziona unitățile de pe traseu. Ideea ne-a venit de la faptul că laboratoarele noastre sînt amplasate pe trasee de troleibuz. De asemenea am discutat la Casa pensilor posibilitatea ca pensionarii invalizi, posesori de tricicluri să devină la dorința lor mandatarii noștri. La Direcția comercială s-a discutat deja prototipul unui container izoterm adaptabil la tricicluri. Ei ar lua marfă de la laboratoare și ar desface-o unde cererea se manifestă cu intensitate: dimineața în fața marilor unități, la prînz la școli, la medicii.

— Pateuri, covrîgi, plăcinte... cuptoare cu foc continuu, consum de energie. În acest domeniu cum stați?

— La cuptoarele laboratorului Select am montat recuperatoare de căldură conectate la instalația de apă curentă. Lucrarea a fost proiectată și executată cu forțe proprii. Încălzim apa pînă la abur și o folosim la spălătul veselelor, în procesul tehnologic. Am înlocuit 4 boilere electrice, fiecare de 2000 W. Același lucru l-am făcut și la laboratorul din Bibescu Vodă. Avem un plus de apă caldă cu care am putea încălzi blocurile vecine sau bazinele de înot ale Școlii

sportive din apropiere. Acțiunea se va extinde la toate cele 81 laboratoare ale întreprinderii.

— Se constată că marfă există, de cele mai multe ori de calitate, dar unitățile par a avea un grad diferit de aprovizionare. Unele au de toate, altele două-trei sortimente. Cum se explică această situație?

— Am făcut ordine și în acest domeniu. N-a existat niciodată intenția de a favoriza anumite unități sau cartiere. Este vorba despre preluarea și onorarea comenzilor. De cele mai multe ori vina era chiar a șefilor de unitate care nu comandau ce le trebuie. Unitățile fără laborator au primit oferta laboratoarelor. Am înființat caiete de comenzi cu sortimentul și cantitatea cerută. Produsele mai solicitate: fondante, nuga, prăjituri cu glazură de ciocolată se repartizează în funcție de greutatea specifică a unității. La fel și cu fondul de marfă de import.

— Care sînt amănuntele care pot fi ușor înlăturate și care vă creează greutăți?

— Ne lipsesc unele ustensile pentru cofetari și patiserii: poșuri (sprîțuri pentru creme), cuțite, scinduri pentru întors covrîgi, accesorii pentru roboți și malaxoare. Ele ar putea fi ușor realizate de industria mică. Asimilarea unor utilaje comerciale: sodomatul (aparatură pentru învîrtirea citronadei), aparatul pentru vînzarea sifonului, siropului și înghețatei din cărucioare autonome. Ar fi frumos să avem veselă tipizată și inscripționată. Ar fi o serie mare. S-ar putea egalona producția și livrarea. Ar fi rentabil și pentru fabricile producătoare. Lipsesc încă, este o vină a noastră, o Casă de comenzi. Tarife de transport și de comisionar există. Ea și-ar dovedi utilitatea la sfîrșit de săptămînă, sîrbătorii de familie, reuniuni. V-am expus cîteva din ideile noastre. În încheiere, doresc să consemnăm că sîntem bucurosi și receptivi la toate ideile constructive care vin din partea consumatorilor sau a unităților care ne propun colaborarea. Un dialog permanent între noi și consumatori este binevenit și eficient pentru toată lumea.

OPREA GEORGESCU

Flacăra ia în discuție: o nouă premieră de foarte mare importanță practică și economică

— Tovarășe Daniel Gârceag, ne cunoaștem de mai multă vreme. Haideți să vă prezentăm și cititorilor revistei noastre. Sinteți, după cite imi amintesc, inginer chimist la Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară. Totodată cunosc faptul că ați fost și sinteți în continuare șef de proiect pentru mai multe lucrări în domeniul sticlăriei. Asta nu spune prea mare lucru. Ceea ce dorim în momentul de față este să putem afla cite ceva din preocupările care frământă pe specialiștii în domeniul sticlei. Din cite știm, cu citiva ani în urmă, în cadrul colectivului din care faceți parte s-a proiectat și chiar s-a realizat o instalație de pregătire a cioburilor recuperate. Ce se mai întâmplă, ce se mai aude, să spunem așa, cu acest capitol?

— Haideți s-o luăm cu începutul. Ideea a pornit, se înțelege de la sine, în actualul context al economisirii surselor de materii prime și de energie. Aceste idei, ca o paranteză, stau de foarte multă vreme în atenția institutului nostru, cunoscându-se faptul că, în domeniul industriei sticlei, sint, din toate punctele de vedere, mari consumatori de materii prime și energie de toate formele.

— Asta o știe toată lumea. Să intrăm direct în subiect.

— În acest sens, în urmă cu citiva ani, s-a pus problema concepției unui procedeu tehnologic care să ofere posibilitatea utilizării cioburilor, în mari cantități, provenite atât din industria sticlei cât și de la fabricile de îmbutelire. I.C.V.A., sau din alte surse ocazionale — inclusiv a cioburilor care provin din materialele ambalajelor din import. Se înțelege că este vorba numai despre cele de sticlă. Condițiile de concepere a tehnologiei de pregătire a cioburilor pentru reutilizare nu a fost din cele mai ușoare, dat fiind diversitatea și gradul mare de impurificare al materialului colectat. Așa stând lucrurile a trebuit să existe o mare atenție atât în concepție cât și în proiectarea propriu-zisă, pentru a rezolva în totalitate problemele și dificultățile care s-au ivit.

— Adică?

— În primul rând sistemul de colectare este în bună parte deficitar. Odată cu cioburile se aduc și impurități de tot felul în proporții destul de mari. Prezintă, cum este și de așteptat (vorbind de sistemul de colectare) greutatea obiectivei și foarte multe subiective. Dar, ei există cu toate avantajele și dezavantajele lui. Nu putem să nu-l luăm în calcul până în momentul de față. Intrând în detalii, aspectul subiectiv este legat de faptul că punctele de colectare nu prezintă condiții adecvate de preluare și livrare a materialului. Din punct de vedere obiectiv problema este legată de faptul că materialul are o mare variație a compoziției chimice, diferit de la punct la punct de colectare. Este și normal atita timp cât sursele de alimentare ale acestora sînt la rîndul lor diferite. Decl. în concluzie, nu se poate pretinde o furnizare a cioburilor în baza unor norme în care compoziția chimică să fie unul din parametrii obligatorii. Dealtfel încercările de normare a calității cioburilor, din punct de vedere al compoziției chimice, nu au avut succes și am fost nevoiți de a ține cont de ele în conceperea procedurii și a instalației în sine.

— Se înțelege, din cele spuse până acum, că toate aceste aspecte au dat implicații suplimentare...

— Într-adevăr, așa stau lucrurile. Dar,

A fi din nou sticlă

cel mai important fapt este că se ajunge la consumuri suplimentare de energie, de utilaje și bineînțeles de suprafețe construite care costă foarte mult. Teoretic obținerea unei sticle din cioburi prezintă avantajul unei economii de energie de circa 13 la sută în faza de topire a ei, cu obligația ca materialul introdus în cuptor să fie fără impurități și de compoziție constantă. De obicei aceste condiții nu se respectă și sintem nevoiți a proceda la eliminarea impurităților și la variabilitatea compoziției. Faptul se face cu mult efort, consumându-se o parte din energia posibil a fi economisită.

— Și ce mai rămîne?

— Rămîn o bună parte din avantajele teoretice menționate și faptul că nu mai consumăm materii prime ca atare. Și acest lucru este de foarte mare importanță.

— Dacă ar fi să creăm metafore ar mai rămîne și citiva munți pe loc.

— Desigur. La care se mai adaugă și calculul că în obținerea inițială a materiei prime necesare sticlei, care a ajuns acum cioburi, s-a consumat foarte multă energie, pe care, acum, n-o mai consumăm. Ei, și aceste lucruri trebuie luate și privite cu mare seriozitate și să stea în atenția specialiștilor. Acesta-i, este clar pentru toată lumea, avantajul major al utilizării cioburilor. Să fim mai expliciti: scutim energia necesară extragerii și prelucrării nisipului, a calcarului, dolomitei, feldspatului din cariere și a tehnologiei de fabricare a sodei, plus faptul că protejăm zăcămintele și așa limitate.

— Înțelegem, dacă nu greșim prea tare, că spun cu cuvinte puține toate canitățile de cioburi, pe întregul ansamblu al economiei naționale, reprezintă chiar zăcăminte aflate, ceea ce este foarte important, la suprafață.

— Da. Cu singurul inconvenient că din aceste cioburi colectate de compoziție variabilă nu se pot obține sticle cu game de culori definite, așa cum se pot obține din materii prime.

— Este un dezavantaj?

— Da, dar nu major. Dealtfel, pentru acest lucru avem antidot prin introducerea unui colorant în rețetă care să estompeze neajunsul.

— Să revenim, cum se spune, la oile noastre. Despre procedeu și instalația propriu-zisă.

— A fost proiectată cu trei ani în urmă... Întrebarea este pusă prea devreme. Ar trebui spus, chiar de la început, că la noi, în țară se utilizează cioburile de mai mult timp. Aparent deci folosirea cioburilor ca înlocuitori de materii prime n-ar fi o noutate. Ele se foloseau în proporții foarte mici, cu tehnologii seminauale, rezultind produse de o calitate îndoielnică. Noutatea noii instalații constă în faptul că ea a fost concepută să răspundă la o altă scară a proporțiilor, adică la cantități mari, la o prelucrare automată și de mare productivitate precum și la o calitate conformă cu cerințele actuale. Ea cuprinde și secvențe ale experiențelor trecute privind curățarea cioburilor-faze care n-au mai fost suficiente în momentul cînd problemele s-au pus la un alt nivel calitativ și cantitativ.

— A fost, să înțelegem, nevoie de o extindere a concepției și a experienței anterioare.

— Da! Specialiștii de la I.P.I.U., utilizînd metode de proiectare moderne și de mare eficiență, au introdus secvențe noi de pregătire a materialului și, ce este mai important, au rezolvat flexibil această instalație; motivul principal fiind inconstanța parametrilor materialului. S-a avut în vedere tot timpul șansa de succes, reducerea la un timp minim a execuției lucrărilor și atingerea parametrilor proiectați. Instalația a fost inclusă într-un flux complet tehnologic care răspunde pînă la produsul finit, ea reprezentînd în sine o parte din acest flux.

— Bine! În ce constă totuși această flexibilitate?

— Instalația a fost concepută și realizată funcțional modular. Astfel, în funcție de parametrii de moment al materialului, anumite module intră în funcțiune, altele nu. În situația cea mai dificilă intră toate. De asemenea nu trebuie să se ajungă în situația de refuz a unui material mai puțin bun pentru care s-au mai făcut și cheltuieli de transport. Și materialul luat ca atare nu trebuie refuzat. Asta este! Acum, dacă ar fi să dezvoltăm și acest lucru, putem spune că instalația în sine este formată, în mod concret, din trei module. Cel de curățare a impurităților, cei de omogenizare a compoziției sau mai bine zis de aducere la un numitor comun a comportării materialului din punct de vedere al compoziției proprii, și ultimul, cel de corectare cu materii prime a compoziției chimice amintite. Funcționarea modulelor este stabilită prin analize chimice rapide prealabile urmată de o decizie în timp util. Scopul lor, o să mă întrebați, este economia de energie și evitarea uzurii materialului în mod inutil. Altfel spus, să furăm cit mai puțin din avantajul energetic pe care îl avem atunci cînd se utilizează cioburi.

— Totuși, după atitea date tehnice, vă rugăm să ne spuneți unde există o asemenea instalație?

— La I.S.M. — Suceava. S-a obținut rezultate bune, plus faptul că s-a înregistrat o atingere a parametrilor proiectați a întregului flux tehnologic din care face parte și această instalație în primul trimestru de raportare, adică cu nouă luni mai devreme decît ne-am așteptat noi.

— Cum se explică?

— Aș putea spune prin faptul că am pus în mina beneficiarului un lucru bun și el a știut să-l utilizeze fără prea multă vorbă. A știut ce se vrea. Încă de la început a existat o colaborare între beneficiar și proiectant, dintre cele mai bune, cu toate că necazurile inerente realizării nu au fost dintre cele mai mici. Practic, beneficiarul a realizat în atelierele proprii utilajele tehnologice necesare acestui flux.

— Din cite știm instalația și procedeu au obținut brevetul de invenție numărul: 78197 pe 1982...

— Nu brevetul în sine ne-a interesat. S-a urmărit un lucru mult mai important: să punem mina pe un procedeu tehnologic — un instrument deci — cu care să avem posibilitatea utilizării cioburilor de la terți pentru procedee automate de prelucrare de mare productivitate, un alt nivel al proporțiilor.

— Se poate extinde în tot sectorul de sticlărie?

— Numai în subramura de sticlărie de ambalaj colorată. El nu trebuie aplicat atunci cînd cioburile sint de parametri cunoscuți și curate...

— Există, să înțelegem, o limitare?

— Prin natura lucrurilor: da. Nu are rost să consumăm energie, să investim, atunci cînd nu este cazul.

— Ce economii de materii prime poate aduce o asemenea instalație?

— Instalația, în sine, poate furniza un material curat, omogen și de bună calitate pentru o rețetă în care intră 70 la sută cioburi și restul materii prime. La Suceava s-a depășit și această graniță: 80 la sută cioburi. Fără să mai lungim vorba — se deduce că economia este foarte mare. Exemplificînd la o cantitate de 10 000 de tone de cioburi, aduse în stare de utilizare, se economisesc: 7 200 tone nisip sortat, 1 260 tone de calcar, 760 tone de dolomit, 1 100 tone de feldspat și, ce este cel mai important, 2 350 tone de sodă calcinată pentru care, la obținerea ei, se consumă o foarte mare cantitate de energie și materii prime naturale. Adică — sarea pămîntului.

— Mai mult nu se poate?

— S-a încercat, chiar în timpul probelor tehnologice. Din păcate n-a dat rezultate. Temperatura în cuptor a fost foarte mare. Dar asta nu anulează ipoteza de a se mai face și alte tentative. Instalația oferă această posibilitate. Cred că trebuie dată o mai mare atenție omogenizării și să se aplice o corecție cit mai strictă, și nicidecum o corecție de ansamblu, în baza unor parametri generali ai cioburilor, determinanți la perioada mari. Trebuie o urmărire zilnică a materialului (aparatura din dotare oferă acest lucru) și o decizie de corecție zilnică. E muncă mai multă dar și procesul va fi mai bine ținut în friu. Totodată se vor evita și situațiile în care materialul sosește cu neomogenități mari în compoziție și care poate avea ca efect diminuarea momentană a parametrilor de producție deja atinși. Acest lucru pînă în prezent nu s-a aplicat deoarece materialul sosit în unitate a fost relativ bun și nu a creat probleme...

— Dar miine?

— Răspunsul l-am dat de fapt anterior. Consider și subliniez că nu trebuie să ne bazăm pe o constanță a parametrilor materialului și să fim pregătiți pentru altfel de situații cînd nu va fi constant. Ca să nu spun că printr-un asemenea control avem și șansa să trecem peste granița de 80 la sută cioburi.

— Ar putea fi și de sută la sută?

— Teoretic acest lucru nu este posibil. Degeaba s-ar mai căuta și s-ar mai face încercări. Este, dacă vreți, ca și povestea cu perpetuum mobile. Sticla, atunci cînd s-a născut, pierde o parte din componenții care au ajutat la menținerea regimului de temperatură uzual. Deci ciobul nu îi mai are și trebuie oricum adăugați prin corecție. Altfel sticla devine viscoasă și își pierde posibilitățile de prelucrare. Prin urmare, totul pînă la granița de sută la sută...

— Tovarășe inginer Daniel Gârceag — pentru început credem că-i suficient. Acum trebuie să apăsăm, cum ar spune cineva, cu toată puterea pe accelerator. Promisem nu numai că vom reveni dar vom și urmări cu toată seriozitatea această problemă. Bănuim că nu ne-ți spus totul. De aceea, îndrăznim să vă mai deranjăm...

SORIN POSTOLACHE ■

Homeopatie la patul bolnavului

Ni se semnaleză citeva noutăți importante din domeniul homeopatiei și, ca unii care am susținut de la bun început cauza acestei metode terapeutice, ne grăbim să vi le aducem la cunoștință, subliniind încă o dată marile merite pe care le are (și le-a avut) în acest domeniu Centrul de perfecționare a personalului superior sanitar (director doctor Ioan Teleianu). În jurul acestuia a gravitat și gravitează activitatea homeopatică, deși problematica unității respective e, firește, mult mai largă, ea cuprinzînd, ca să vă faceți o imagine, peste 350 de teme. De pildă, la solicitarea Direcției sanitare a județului Brașov (director doctor Georgeta Malene), lectorii Centrului au susținut, recent, un prim program de inițiere în județul amintit, prelegerile prezentate de doctorele Doina Pavlovski, Gheorghe Bungețianu, Pavel Chirilă, Alexandru Macedonski și Sebastian Nicolau, precum și de farmacistă Cezarina Tichel (diriginta Farmaciei 80 homeopate), stîrnind un deosebit interes (peste 30 de cursanți). A fost cea dintîi acțiune de acest gen, merită să e evidențieze, o dată în plus, deschiderea față de o terapie economică și eficientă, care cîștigă tot mai mult teren. Instruirea medicilor homeopați nu se va opri însă aici. Ea vizează, în paralel cu ședințele de inițiere, organizarea celui de al treilea ciclu de perfecționare, în cadrul unui program mai vast, de 3 ani. Ca noutate absolută, el se va desfășura la un nivel superior, adică direct la patul bolnavului, în staționarele în care lucrează lectorii de mai sus (la Institutul de fiziologie, la Spitalul de urgență și la Spitalul P.T.T.). Va fi acesta un prim pas spre o bază clinică homeopată de sine stătătoare („Flacăra” a făcut adesea demersuri în acest sens), permițînd punerea la punct a unei metodologii de urmărire dinamică a diagnosticului și tratamentul homeo-

patie prin intermediul foil de observație și al probelor de laborator. Urmărirea clinică la patul bolnavului nu conduce, pe de-o parte, la vindecarea celui suferind într-un timp scurtat și, pe de alta, va permite acumularea unei experiențe bazată pe date certe, verificate științific. Ajunși aici, trebuie să menționăm că, deși încă într-o fază a tatonărilor și primelor concluzii, homeopatia românească, practică cu competență și responsabilitate, e pe cale să se impună (dacă nu cumva s-a și impus) cercurilor de specialitate din străinătate.

În ciuda acestor ciștiguri, nu singurele (la cele două cabinete cu profil, de la policlinicile „Vitan” și „Batiște”, solicitările au depășit orice prognoză, lista de înscrieri fiind practic epuizată pe 1983), homeopatia se mai confruntă cu unele dificultăți. Între acestea, problema granulelor (de lactoză, cit boabele de piper), care n-ar trebui să constituie o piedică atita vreme cit substanțele de impregnare, aduse din import sau preparate de farmacistul Horia Bucur din Sebeș, există în cantități suficiente (peste 2 000 de remedii). Ar fi nevoie, pentru producerea lor, de un simplu malaxor și de mai multă bunăvoință din partea unei unități a industriei chimice sau alimentare. Din cite sintem informați, se depun strădanii în această direcție, noul director al Oficiului farmaceutic numărul 1, Ștefan Iliescu, cheltuiind multă energie pînă la găsirea unei soluții.

Aflăm, și cu asta am încheiat, că prin rivna farmacistului Iliescu, om întreprinzător și disponibil față de nou, Farmaciei 80 homeopate (găzduită în prezent de Farmacia 5 din Bulevardul Magheru) urmează să i se atribuie, în cel mai scurt timp, un local propriu, plasat central, în apropierea Pieței Romane. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Propolis contra herpes

Propolisul, acest arsenal de apărare pe care și-l secretă albinele contra atit a dușmanilor cit și a boilor proprii, este azi unul dintre cele mai ispititoare terenuri de cercetare. Luat spre studiu de echipe întregi de specialiști atit din domeniul apicol — pentru cunoașterea structurii și compoziției sale chimice, încă nu pe deplin elucidate nicăieri în lume —, cit și din domeniul biochimiei, farmacologiei, medicinei, pentru transferul virtuților acestuia în slujba sănătății omului. Recent, s-a constatat, spre exemplu, că poate fi un puternic anesteziec, chiar mult mai puternic decît oricare dintre drogurile de sinteză chimică cunoscute și utilizate astăzi în chirurgie, fără efectele secundare pe care le dau, de regulă, acestea. (Se pare că grație respectivei proprietăți își anihilează dușmanii care pătrund în stupi.) Un alt sector de cercetări și experimentări este utilizarea în virusologie și dermatologie. Doctor biolog și biochimist Iuliana Crișan de la Institutul de virusologie „Ștefan Nicolau” din București coordonează un colectiv multidisciplinar de cercetători — virusologi, dermatologi (de la clinica de profil a Spitalului „Colentina”) și cu aportul direct al farmacistel Cioca Vasilica de la Combinatul apicol care, de două decenii, este profilată pe stu-

diul produselor apicole și utilizarea acestora în medicină, cosmetică, alimentația omului bolnav ori sănătos, — pentru aplicații propolisului într-o serie de dermatoze, în general rebele la tratamentele alopatice clasice. Astfel, au pus la punct, și se experimentează cu bune rezultate, în clinica de la „Colentina” un extract apos și un unguent de propolis pentru tratamentul herpesului cutanat genital și al Zonei Zoster. Pînă acum s-a aplicat în 80 de cazuri de herpes recidivant de tip 1 și 2 și în 19 cazuri de Zoster. Față de lotul martor de bolnavi tratați clasic (cu antialgice, antiinflamatoare, vitamine, pudre cu saposan, soluție Castellani s.a.), propolisul s-a dovedit, în peste 85 la sută din cazurile de herpes și peste 95 la sută din Zona, superior, mult mai eficient. S-au obținut scurtări cu citeva zile a perioadei de tratament și, fapt mai important, răriri semnificative ale puseelor, precum și o diminuare a duratelor de boală, fără vreun efect secundar nedorit, pe care îl poate da terapia clasică de pînă acum. Sub formă de soluții și creme a fost încercat și în alte dermatoze, unde nu se pot încă formula concluzii, experimentările fiind abia la început. Asupra acestora vom reveni, rezultatele parțiale fiind demne de interes.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Starea hergheliilor

Despre cai, fără galop

Expresii de felul aceluia pe care le vom insera mai jos: „Calul este singura mașină biologică utilă, fiindcă folosește energia solară”, sau: „Calul este o mașină care trebuie să stea afară” ș.a., circula de-a bușilea și nu întimplător. Nu întimplător apar și informații de felul: cutare și cutare fermier a schimbat mașina pe un cal de tracțiune! E adevărat, nu s-au întimplat cine știe ce minuni cu calul în vremea din urmă, dar calul redevine ceea ce odinioară a fost. În sensul asta problema calului reprezintă urgența tuturor urgențelor. Pe mapamond se lucrează cu cercetarea și selecția, cu reproducția și ameliorarea calului, la cel mai înalt nivel. Se transmit însușiri genetico-productive și caractere de la rasele superioare către rasele inferioare.

Ne aflăm la herghelia Beclean, din județul Bistrița Năsăud. În acele zile se expediau armăsarii de montă publică, cum li se spune, către județele Cluj, Maramureș, Bihor, Satu Mare, Sălaj și, firește, Bistrița Năsăud. Tețul care se urmărește prin această activitate este tocmai ameliorarea rasei locale transilvănene, cu armăsari din rase superioare ca North Star Furioso, Ardenez, Nonius sau Lipizan. Formarea calului semi-greu transilvănean de muncă este „pe roi”. Acest lucru se întimplă, de altminteri, în țară și cu rasele locale dobrogeane, moldovene sau ialomitean. Hergheliile de la Rușefu, Simbăta de Jos, Corvin și altele, au și ele tocmai această menire: ameliorarea raselor locale!

Un prim aspect întâlnit în județul Bistrița Năsăud este acesta: aici există un adevărat „program” de redresare a calului. Cu alte cuvinte realmente oamenii care răspund de soarta calului știu bine ce au de făcut. Județul Bistrița Năsăud are 15 000 de cai, iar herghelia Beclean dispune de 396 de armăsari de rasă și 86 de iepe din rasa locală, pe care se lucrează. În anul 1982 s-au obținut 295 de minji. În acest an, alți 160. Numărul minjilor crește an de an atât în herghelie, cât și la unitățile din județ. Am întâlnit adevărate „cartograme” în care se urmăresc: iepele apte pentru montă, minjiile de la prima fătare etc. Așadar, la Beclean, pe Somes, calul nu este numai un cult, ci și o realitate! Cu mijloacele specifice unui astfel de cult, să intrăm în perimetrul acestei realități. Lotul de cabaline arată excepțional. Se expediau armăsarii de reproducție către oficiile județene de reproducție și selecție din județele amintite, iar de buni și buieștri ce erau, rupeau, din copite, marginile vagoanelor de marfă. Acesta să fie răul cel mai rău. Herghelia dispune de 624 ha bază furajeră. Au furaje de bună calitate și îndestulătoare. Ba chiar au vîndut furaje în primăvara abia trecută. Au vîndut și gunoi de cal, cu 100 lei tona, folosit în ciupercării. Herghelia a contabilizat în anul trecut venituri de peste 3 milioane lei. Discuțăm pe indelețe cu directorul unității, Mihail Pop, și cu specialiștii Aurel Chendrea, Zoltan Cherecheș, Vasile Chișu. Ce discutăm, de fapt? Lucruri simple și elementare care, însă, nu se respectă în multe locuri.

Adevăruri curate, știute din moștrămoși, le reîntîlnim la Beclean. În timp ce constructorii și zootehniștii se tot sfătuesc și pînă la urmă izbutesc să dureze grajduri supraetajate și paracimentate, la Beclean, calul crește pe pămînt și în aer liber! Așa cum auziți, pe pămînt și în aer liber! Excepție făcînd doar iepele gestante ori minjiile prea tinere. Finul i se dă calului în față, iar nu în ieslea betonată. Calul adună ultimele rămășițe de fir cu piciorul și le plasează în dreptul gurii. Nu se risipește, așadar, nimic. Alt adevăr simplu ca bună ziua. Animalele crescînd în lumină și-n libertate sînt mai vioaie și mai sănătoase. Iată un alt aspect care nu se prea respectă în multe locuri: iepele se dau la montă la 9 zile de la fătare! Așa scrie cartea de specialitate. Minzul crescut în libertate suge de 70-80 și chiar 100 de ori pe zi; astfel că, la 6 luni va cântări, negreșit, peste 300 kg. Am fost pus și în fața unui adevărat „spectacol”, cabalin: învățarea calului tînar cu hamul și cu șaua. Un ritual al reproducției. Totul făcut cu știință și pricepere, ca la carte.

Nu întimplător am insistat asupra acestor aspecte. În destule locuri în țară am văzut că nu i se dă importanță prea mare calului și nici minzului. Vremea de tristă amintire din timpul lui Bucur Șchiopu, care a „semnat” exodul calilor, nu numai că nu trebuie s-o uităm, dar trebuie să refacem ceea ce alții au stricat! Specialiștii becleneni spunea că vor trece încă 10-15 ani buni pînă vor obține rasa semi-grea transilvăneană de tracțiune. Este de muncit. Dar dacă ne vom aduce aminte de cal numai la un pahar de vorbă: „Doi cai buni și hamuri bune / Să mă duc cu mindra-n lume”, nu facem mare lucru. Problema calului este una stringentă și care nu se rezolvă cu dosare frumos linate, ci jos, în teren. În perimetrul hergheliilor din cele mai îndepărtate cătune. Am văzut prin țirgurile de animale că un cal bun de muncă trece cu 50 000-70 000 și chiar 110 000 lei. Valoarea este cu atât mai mare, cu cit este calul de rasă bună. Mergînd cu exemplificarea mai departe vom reține o știre de presă: din Franța, armăsarul CARO a fost

vîndut în S.U.A. cu exorbitanta sumă de 13 milioane dolari! Să ne bucurăm deci de soarta în reală redresare a calului în unele zone ale țării. Strigătul de deznădejde al regelui Richard al III-lea: „Un cal, un cal, regatul dau pe-un cal”, va găsi, sînt sigur, un echivalent în curînd la rubricile de mică publicitate: schimb mașină pentru un cal de tracțiune! La început o să ne mire știrea, apoi va deveni o informație comună, care încorporează în ea, la drept vorbind, un adevăr de domeniul evidenței.

DORIN SĂLAJAN ■

Depozitul de armăsari

La Arad, la vest de oraș, pe drumul național cu numărul 7, pe șoseaua ce duce spre Nădlac și care apoi se pierde în Europa, trecătorul este fascinat atît de frumusețea peisajului cit și de numărul calilor care, în țîșia de pămînt cit ține șoseaua îl măsoară în lung și-n lat. Într-o zi din această primăvară mi s-au părut că acești cai sînt ai haiducilor legendelor noastre coborîte, în timp, către noi. În dimineața în care i-am văzut, roua coborise din ceruri și îi îmbrățișase transformîndu-i în bijuterii ale universului. Și era atîta liniște, acolo, spre Nădlac incit se auzeau doar pașii calilor care, ca niște clopote, măcinau timpul. Am bătut la poarta nevăzută a acestui loc exact ca la un altar, cu sfială și pioșenie, cu teama de a nu le deranja cai-

exemplare. Și de aici, acești cai, aceste superbe animale, acum vara, pleacă în multe locuri din țară ca să ducă sămînța neamului lor mai departe. Și ca să intrăm puțin în domeniul cifrelor planul anual al montelor este de aproape opt mii. Apoi spre toamnă, ei se întorc acasă unde ierneză, înfrumusețînd din nou zona, muncesc înlocuind ceea ce i-a distrus și ucis: caii putere ai mașinilor — sau participă pe la diferite concursuri din țară sau peste hotare. Este exact ceea ce ne spune și doctorul Traian Barbu: „Toți caii sînt frumoși și utili. Depinde numai cum îi îngrijești”. Altfel spus cei 60 de oameni care lucrează aici fac tot ceea ce le stă în putință, vorba zicalii, să dea calului ceea ce este al calului. Oamenii sînt și îngrijitorii, și cei care mîngie și vorbesc cu caii, sînt și cei care muncesc hectarele pentru a smulge pămîntului hrană pentru cai, sînt cei care o prepară, sînt cei care îi potcovesc, le fac hamuri, sarete, căruțe, sînt cei care îi supraveghează, de cele mai multe ori în peregrinările lor prin țară, și sînt cei care îi duc spre glorie pe la diferite concursuri. Sînt oameni care știu să facă de toate, a căror viață se împletește cu cea a calilor. Aici mi-am dat seama că există un limbaj al calilor pe care oamenii de la depozitul de armăsari de la Arad caută să-l dezlege. Dar am avut impresia că și caii caută să înțeleagă limbajul nostru. Fiecare are un nume și un fel de buletin de identitate. Cînd este strigat, de cel care îl îngrijește, calul răspunde de unde ar fi, vine și îi ascultă omului toate comen-

lor petrecerea jocurilor... M-a întimplat un bărbat între două virste, care părea că, tocmai atunci, ar fi descălecat de pe întreață această herghelie. Am aflat că se numește Traian Barbu și este medic veterinar și totodată este și șeful depozitului, fiindcă așa se numește locul, de armăsari. În ciuda faptului că depozitul de armăsari de la Arad s-a născut, să spunem așa, doar de cîțiva ani, doctorul Traian Barbu, împreună cu soția sa, de-o viață caută să dezlege și să cunoască cit mai multe din tainele legate de viața calilor...

În urmă, cu trei ani, în primăvara anului '80, mai mulți tineri de la direcția agricolă a județului (ideea a aparținut în exclusivitate lui Nicolae Mihălache — director general adjunct) s-au gîndit să se apuce de creșterea armăsarilor. Și ca o paranteză, pe acest loc din an în an au loc (obicei ce se respectă și se păstrează cu sfințenie și în continuare) așa numitele „Sărbători ale calului”. Și cum pentru acești oameni orice idee este aplicată imediat în practică s-a pornit imediat la treabă. Așa sînd lucrurile s-au achiziționat 20 de armăsari formîndu-se așa numita stațiune de montă improvizată. La numai doi ani, în 1982, aceasta s-a încheiat cu un efectiv de aproape două sute de armăsari cuprinzînd toate cele 11 rase cunoscute. În momentul de față numărul lor a ajuns la 204. Și tot ca un amănunt un exemplar costă între 35 000 și 85 000 de lei. (Ce bine că numărul calilor putere de la o mașină nu se înmulțește cu aceste cifre...) Așa sînd lucrurile depozitul de armăsari de la Arad și-a cucerit, în cel mai scurt timp, o mare faimă în toată țara și peste hotare devenind, așa cum de altfel îi este și denumirea: un mare depozit de armăsari. Mulți specialiști vin pînă aici să vadă aceste rare și frumoase

zile. Aici, îmi spune în continuare doctorul, calul nu se lovește niciodată. Nu numai atît: el nu este nici măcar certat. Cine îndrăznește să facă lucrul acesta este pe loc pedepsit și chiar este dat afară din colectiv. Altfel spus omul, cu inteligența sa, se supune forței calului pentru a-i dezlega toate tainele vieții sale. Și calul știe să răsplătească eforturile oamenilor. Este, cum spun specialiștii, una din cele mai complexe mașini. La munca cîmpului în afară de arat și semănat (ne referim la marile unități agricole) calul este folosit la toate și la tot. Caii de aici, spun cu mindrie oamenii, pot transporta sute și sute de kilograme pe orice fel de teren — concurînd cu cele mai moderne tractoare și utilaje... Și, cum era și firesc, cei de la direcția agricolă au înființat, datorită acestor cai, o asociație sportivă numită „Recolta”. Așa sînd lucrurile, dintr-un loc viran s-a făcut un modern hipodrom unde periodic au loc diferite concursuri și prezentări de cai. Caii de la Arad au și început să aducă fel de fel de trofee de pe la concursuri și manifestări sportive. Mai mult decît atît: în colaborare cu Biroul de Turism pentru Tineret, în această vară se vor organiza diferite excursii în care călăuzele principale vor fi caii. Și, fiindcă trebuie să existe și așa ceva, pe lângă depozitul de armăsari funcționează o școală de călărie unde vin copiii orașului. Dar ei caută să înțeleagă și să dezlege nu numai tainele sportului. Ei, adică copiii, învață să și îngrijească caii; fiindcă dragostea pentru cai trebuie, ca și multe alte lucruri, s-o transmitem celor ce vin. Numai așa calul poate intra în toate drepturile sale. Cu dragoste, cu multă dragoste, din partea oamenilor...

SORIN POSTOLACHE ■

Jurnal de campanie

Cu gîndul la știuleții din toamnă

C.U.A.S.C. Tulcea ilustrează semnificativ în practică principiile după care se conduce agricultura noastră. De unde pînă în urmă cu cîțiva ani în unitățile consiliului se cultivau aproape în exclusivitate griu, orz și ceva porumb, astăzi producția, menită să asigure autoaprovizionarea, să folosească din plin orice palmă de teren, este diversă și echilibrată. Se valorifică toate resursele locale, se redau circuitului agricol terenuri erodate și alunecătoare, se ține seama atît de interesele locale cit și de cele generale.

Consiliul are 18 unități: C.A.P., I.A.S., Asociații economice intercooperatiste pentru creșterea animalelor și păsărilor și de producție industrială. Mai mult de o treime din suprafața terenului arabil este în pantă. Din cauza asta, irigațiile se fac pe suprafețe mici. Dar acolo unde s-au făcut și se fac, rezultatele sînt dintre cele mai bune. Pe terenurile în pantă, au fost cultivate vii sau plante tehnice rezistente la secetă. S.M.A. Tulcea este cel mai mare din județ. Asta n-ar spune mare lucru, dar este și cel mai bun, avînd an de an beneficii.

În cele din urmă totul se datorește oamenilor de aici harnici și cu inițiativă.

Una din unitățile consiliului este și C.A.P. Somova. Nici peste pămînturile de aici n-a plouat cu lunile. De cîteva zile a început să plouă, dar, înainte de ploaie, oamenii au irigat și au dus ei singuri apa, cu ce au putut, în pămînturile compromise. Discuțiile cu Gheorghe Burlacu, președintele cooperativei din Somova, cu tovarășul Aurel Aflat, inginer șef al C.U.A.S.C., sau cu inginerul șef al S.M.A., Grigore Rădulescu, par la prima vedere monotone, cînd intră în zona realizărilor și a cifrelor. S-a stabilit ca la Somova să se recolteze orzul în trei zile? Ei bine, la sfîrșitul celor trei zile stabilite prin program nu mai era un pai de orz pe cîmp. Toată suprafața a fost arată și semănată cu porumb cultura a doua. Combinele S.M.A. s-au dovedit fără cusur: Pentru evitarea deplasărilor fără rost și a consumului inutil de carburant, pentru asigurarea recoltării în flux continuu, s-a alcătuit o formație de 15 combine. Pentru mecanizatori s-a organizat în cîmp o tabără. O căruță a C.A.P. duce lîngă combine hrană caldă oamenilor. Un atelier mobil asigură operativ asistența tehnică. Mecanizatorii Gheorghe Plăcintă, Dumitru Lazăr, Gheorghe Radu și Marin Leonte, i-am numit doar pe cei mai buni, au mîncat și dormit în cîmp în zilele de vîrf ale campaniei. Ion Spinu, șeful secției Parcheș, și inginerul Ilie Cherciu, șeful formației, au uitat și ei să mai dea pe acasă în zilele fierbinții ale recoltării. În urma combinelor, mașini și toate atelajele cooperativei, fie ele trase de cai sau măgari, au eliberat în cel mai scurt timp terenul. Acum, combinele în perfectă stare de funcționare așteaptă la marginea soarelui de griu să se oprească ploaia și să poată intra la recoltat. Griul va trebui strîns de pe cîmp în opt zile. Și va fi strîns. Ploaia căzută în ultimele zile a creat condiții pentru recolta a doua. Doar aici nu se mai ține seama de programele inițiale. Suprafețele însăși de porumb și furaje vor fi mult mai mari. Pierderile datorate secetei vor fi în mare parte recuperate.

În 1982, C.A.P. Somova, spune Gheorghe Burlacu, a avut un beneficiu de un milion și jumătate lei. Pînă acum, prin recoltele sub plan, am pierdut 6 milioane. Facem totul pentru recuperarea pierderilor. Continuăm din plin irigațiile, acolo unde e nevoie de apă. Sămînța de porumb este de mult în pămînt și se gîndește la știuleții din toamnă. Vom semăna în plus și furaje. Întărim sectorul zootehnic. Chiar acum, cu mijloace proprii, mai punem pe picioare o maternitate de scroafe. Mazărea, inul, floarea soarelui pentru cultură și lotul pentru hibridare, porumbul de pe 859 hectare erau aproape compromise. Vor fi pînă la urmă recolte bune. Anul acesta a fost și încă mai este greu, dar vom ieși la lumină.

O activitate febrilă, bine organizată. Ideile și inițiativele sînt rapid receptate.

Dacă n-am fi avut asigurate condiții din cele mai bune, ne spune inginerul Aurel Aflat, n-am fi putut face față condițiilor grele din acest an. Am avut posibilitatea să ne replem, să diminuăm pierderile dintr-un domeniu cu realizările din celelalte. Zootehnia aproape că n-a avut de suferit. Numai în ultimii trei ani s-au înființat în județ trei fabrici de nutrețuri combinate. Acum cinci ani nu aveam nici una. Numai la A.E.I.G.O. — Minerii am realizat opt milioane și jumătate de ouă în primele cinci luni, față de planul anual de 12 milioane. Am echilibrat suprafețele destinate furajelor, zootehnia a început să-și recapete statutul ce i se cuvine. Ne-am străduit să punem în practică indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu de a face o agricultură echilibrată, eficientă, care să valorifice toate posibilitățile pămîntului.

OPREA GEORGESCU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

ȘTEFAN IORDACHE: Un om la „curtea cu miracole“

Ștefan Iordache, aproximativ înalt, subțire ca un strigăt, neliniștit, impacientat între telefoane care sună mereu ocupat. Poartă o mască extrem de mobilă, cu o antenă de radio care i se ridică prin mijlocul frunții. Tuns scurt, cu părul de cenușă. Elegant și impulsiv, excentric și modest, liniștit în aparență, discret din instinct de conservare, epațant fără să vrea, din prea multă personalitate, într-un cuvânt un om care se străduiește să treacă neobservat și uneori reușește. Actor al marilor salturi mortale, al echilibrului delicat, al revoltei insuportabile, al urii viscerale, al nehotărârilor care devoră, al curbelor de sacrificiu, al memoriei ultragiutate, Ștefan Iordache este necruțător în tot ceea ce face și nemulțumit de sine. E un om și un actor reprezentativ al vremii în care trăiește. Emblema unei generații frământate și lucide.

Când joacă, totul în jurul lui se află sub tensiunea cea mai înaltă. Incendiu de idei și sentimente. Este actorul care a ridicat acest final de stagione la 457 grade Fahrenheit, temperatură la care se topește hirtia pe care scriem.

— Nu am acum starea de a vorbi despre mine. Nu am umor.

— Nici nu e nevoie. Ne descurcăm și fără umor.

— Meseria asta a noastră ne învață să ne luăm în serios. Nu se mai joacă teatru ca pe vremuri. Nu se mai face teatru ca bal mascat. Nu se mai joacă din virful buzelor și din poantă. Teatru te consumă astăzi enorm. Nu numai prin modul în care te implică în planul ideilor, al atitudinii față de existență ci ca performanță. Spectacolul a crescut, s-a amplificat, pătrunde în zone mai adânci ale vieții, răscolește abisuri pe care altădată le escamota, scoate la iveală resorturi intime ale unor manifestări omenestii pe care altădată le treceam cu vederea din pudoare, din falsă pudoare, mințindu-ne pe noi înșine.

— Și spectacolul vieții a devenit mai complex.

— Mai complex, timpul e altul, frenetic, comprimat. Trăim îngrozitor de grăbiți. Vrem să spunem mult în câteva clipe. Nu ne mai ajunge timpul. Nu mai încapem în timp.

— De ce atita grabă, atita neliniște?

— Priviți în jurul nostru. Credeți că nu sîntem marcați de ceea ce se întâmplă în lume? De criza asta în care trăim, criza de energie, de combustibili, de încredere și de speranță într-o lume mai dreaptă, mai înțeleaptă? Credeți că nu afectează pe fiecare om în parte obsesia asta a războiului și a păcii, cosmarul secolului nostru, sfîrșitul nostru de secol în care sîntem amenințați cu dezintegrarea? Nesiguranta pe care ti-o dă existența te pune într-o stare de neliniște.

— Avem dreptul la neliniște, avem dreptul la nemulțumiri. Nevoia de performanță de care vorbeam vine tot dintr-un sentiment de nemulțumire, față de tine însuși, față de ceilalți...

— Vorbeam de performanță ca artă, ca nivel calitativ în artă, nu ca record la

săritura în înălțime sau în lungime deși, dacă stau bine și mă gîndesc, performanța actorului trebuie să cuprindă toate performanțele, pentru că noi nu avem voie să fim străini față de nimic din ceea ce se întâmplă în sfera cunoașterii.

— Actorul trebuie să fie și el un sportiv de performanță?

— Adeseori se consumă ca un sportiv de performanță care aleară 42 de kilometri. Și se consumă într-o singură seară.

— Nu numai într-o singură seară, ci în fiecare seară... Prin urmare, un actor cînd urcă pe scenă duce cu sine nu numai memoria unui personaj ci trezura imensă a faptelor cotidiene, ca pe o cometa.

— Un actor joacă întotdeauna și din perspectiva vieții imediate, pentru că spectatorul său trăiește ca și actorul aceeași viață, aceleași evenimente, aceleași situații limită și indiferent de timp și de spațiu viața de pe scenă trebuie să-l privească personal pe fiecare în parte.

— Trezura tuturor faptelor de la cele de primă pagină pînă la cele banale...

— Cel mai greu e să faci dintr-un fapt banal fapt de artă. Numai că mie nu mi se mai pare nimic banal.

— Dumneata, Ștefan Iordache, ești un personaj dilematic. Un personaj complex. Ești propriul dumitale personaj. Nu trebuie să te inventezi dramaturgii. Există pe scenă ca un om frământat convulsiv al zilelor noastre.

— Din fericire pentru mine nu am avut o viață liniștită. Mi-am căutat întotdeauna conflictele.

— Trăiești experimental? Vreau să zic, programatic?

— Uneori, da.

— Pari un om închis în sine, greu accesibil.

— Nu-mi dau seama ce a mai rămas de ris în lumea asta în care trăim și care alunecă treptat, treptat spre sinucidere. E foarte trist ce se

întîmplă cu lumea asta. Iată de ce nu-mi pot permite să fiu inconștient.

— Intotdeauna trăiești în starea aceasta de tensiune și de veghe?

— Fac tot ce pot ca să rămîn treaz în fața vieții. Să nu întorc spatele lumii.

— E o stare care consumă într-adevăr enorm. Deci nu numai scena consumă ci și viața.

— Poate că acum mă aflu într-o stare specială. Vin de la un prieten care a fost anunțat de medicii că suferă de o boală incurabilă. L-am găsit dictind și testamentul. Plîngea. Știi cum mă simt eu acum, mi-a spus, ca în front, în tranșe, cu sentimentul că glonțul care urmează să mă ucidă a și pornit din armă. Apoi a glumit. Mi-a cerut niște cărți politiste. Mi-a promis că mergem la pescuit. Vreau să cred că medicii au greșit diagnosticul.

— Da, Viața e mai puternică decît orice piesă de teatru. Sau crezi că piesa de teatru se joacă lingă noi?

— Nu. Aceasta nu mai e o piesă de teatru. E chiar viața. Și teatru nu mai este de mult doar o oglindă a vieții. E chiar viața. Punct. Prea mulți colegi și prieteni am pierdut în ultima vreme și mă simt din ce în ce mai singur. A fi actor înseamnă a-ți asuma o condiție tragică în deplină cunoștință de cauză. Actorii au început să moară mai devreme.

— De ce crezi asta?

— Li se cere enorm. Spectatorii cer enorm actorului astăzi. Nu vedeți, trăim într-o lume în care cei care escaladează Everestul s-au înmulțit, aproape fiecare din noi vrea să escaladeze Everestul, o lume în care am făcut primii pași pe Lună, în care războiul continuă pentru că se trag mereu cartușe și mor mereu oameni în tranșe. O lume secerată de boli, de foame, de ură. În lumea aceasta acto-

(Continuare în pag. 15)

ADRIAN DOHOTARU ■

Desene pe asfalt

Caligrafia legendei

...Poveștile, povestirile născîndu-se înainte de litere, înainte de tablita de ceară, gravată, ori de cărămida scrijelată cu cuiul și bineînțeles înainte de coala de hirtie tipărită au adus pînă la noi din vechimi ecurile unor fapte care, fără sfînta lor mijlocire, s-ar fi pierdut ireversibil. Ele au fost marea șansă a umanității de a-și putea privi, dezvelite, tiparele începuturilor. Înainte de inventarea rotii, ele au fost chiar roata, mișcînd prin spații conture tăiate din umbre și ceturi. Ele l-au născut pe Homer, întîiul dintre poeți, imaginat orb, cu orbitele cadouă fintini în care lumina n-a pîlîit niciodată dar vîzînd tot ce teferii nostri ochi n-ajung să vadă, Homer care zace și el cî barbă strivită sub surpăturile diafane, ca de ceașcă de ceai, ale poveștii, pe care toate investigațiile modernității îl contestă sau pe care încă toate minusculele insule grecești și-l revendică... Și nici măcar n-a fost el cel mai bătrîn între bătrînii poeziei! Cu mult pînă la el, cel pe care ne place să-l credem primul, se va fi rostit poetul „tipărit“ versuri pe lespile piramidelor egiptene, ori poetul înveninat de dulce iubire, la Sumer, ori poetul de sub părelnicia din nouri a Himalaiei...

Nescîrînd că Homer cel umflat de ostentiv ingenușchind Troia, asemeni de el imaginat cal troian, poetul viețuind între Carpații care încă nu se numeau așa și Dunărea care nu se chema în nici un fel, s-a nevoit în stră-străvechimi să adune în vers întîmplări întîmplute și neîntîmplute.

După milenii, locul feților frumoși l-au ocupat în naratîni ori poeme (care nici ele nu se numeau așa...) eroi ai istoriei eroice a românilor repede trecuți din timp în spațiul fluid al memoriei acestor locuri și al oamenilor ce le-au locuit și le locuiesc.

Intr-atît ne simțim sufletele vibrînd în crisalida miturilor încît ni se întîmplă să le istoricizăm, plasînd episoade consumate în evocare și vis în chiar vadurile de ape, în munții și în cîmpurile ce ne inconjoară. Încercăm o operă de subtilă, fantastă arheologie în care lutul săpat e cuvîntul iar lăspeda cercetată e tăcerea, ori euritmia cîntecelor. Ni se pare că înlocuim măturile — pierdute — ale istoriei noastre cu tîmăcirea mesajelor ce ne caută din vechime. Un Herodot, un Strabon ori Plinius în fiecare legendă! Și iată cum fulgerul de nea, sau fuigul al nu mai știu cărei păsăci planînd peste muntii concurează cu scrisa în bazalt, caligrafia pergamentelor, „tipăritura“, infabilă a legendei închipuie în sufletele noastre pereti de bibliotecă străvezii ca aripile de fluturi...

Și în același timp ne grăbim, nu mai avem stare pînă nu logodim cu umbra poveștii nume scumpe care cîndva au fost oameni. Astfel nu doar Ștefan și Mihai ori Cuza, ci și Cătălina Todoroiu (cu ale cărei rubedenii sîntem contemporani) poate umple verseturi de baladă căpătînd o vechime de arhaică rostire.

Din mit în istorie, din istorie în mit: sînt drumuri în paradoxal consens afirmînd nevoia noastră de a ne regăsi în tot ce a fost suflet și simțire românească, în tot ce afirmă nemurirea neamului nostru, unicitatea exprîmării lui sub stelele necîntite, dorul lui de tinerețe și dragoste, setea lui de pace și armonie.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Noua frontieră

a sufletului uman

Starea de spirit

Desigur a fost tăiat un copac pe cîmpul acesta de vîd alergînd prin iarba verde umbra unei ramuri negre a unui ștreang a unui soldat spîzurat.

NICHITA STĂNESCU ■

Biblioteca in aer liber

Un irate

La telefon îi tremură vocea. Și cuvintele lui, pe hirtie, sînt tremurate. A avut mari necazuri, a trecut prin mari frămîntări sufletești, simte o mare nevoie de a scrie. Totul — sau aproape totul — e „mare“. A gîndit cu adevărat — și gîndirea lui de om cultivat merită tot respectul. A simțit intens, trebuie să-l crezi pe cuvînt, și nu se știe cîți poeți au trăit o viață la fel de pasionantă ca a lui, a omului căruia îi dăruiesc un gînd de prietenie și de solidaritate, a celui cu o mie de talente pe care și le manifestă în iubire, în profesie, în creșterea copiilor săi, dar care, vai, nu are nici urmă de talent literar.

Se simte un copil nedreptățit. Jignit. Furat. I s-au făcut o mie de dăruri, dar al o mie unulea, la care rivnea cel mai aprig, i-a fost refuzat. De ce? Nu poate să înțeleagă, și nici nu vrea. Bine face: nedreptatea nu trebuie nici înțeleasă și nici justifi-

cată, ea trebuie definită precis și înălțurată. Dar cum să înălțuri o nedreptate pe care ți-a făcut-o natura? Talentul nu e, la urma urmei, decît o îndeminare îndelung cultivată. Bun, dar la el îndeminarea de a scrie nu există. Cum să o cultive, dacă nu are ce cultiva?

Pe dulcii confrăți care, cu un strop de talent risipit într-un ocean de ignoranță, încearcă să-și croiască un drum, folosînd cînd pila, cînd ranga, îi asigură cu toată bunăvoința de disprețului ori mai degrabă de indiferența totală. Dar pentru oamenii fără talent literar nu poți avea decît simpatie. Cînd le citești cuvintele fără ecou, rămii nepăsător. Dar cînd îi auzi explicîndu-ți cit de mult s-au chinuit ca să înjghebe acele nimicuri, îi crezi. Îi crezi și ți la ei, ca la niște egali ai tăi, egali în suferință, în bucurie, în efort. Sigur, au nimerit pe un pămînt străin, unde nu au ce căuta. Dar au nimerit acolo urmărînd absolutul! Cu veleitarii bătaioși și stupizi e simplu: îi ascuți cîinci minute, apoi le întorci spatele și pleci. Te vor reclama. Te vor pîri. Fleacuri!

Dar cu omul care ar vrea din tot sufletul să scrie bine — și are suflet! și are caracter! — cu el e greu. Cum să-i spui verde, în față, că nu are talent? Nu are, dar cînd încerci să rostești adevărul te simți ca și cum ți-ai trage singur o pereche de palme.

Să-l privim cu aceeași admirație pe acești oameni — căroră, dacă le spui „nu“, li se întunecă ochii și se retrag cu demnitate — și pe cei care se pricep să-l descurajeze fără să-i rănească grav. Pentru că ei trebuie descurajați și trebuie determinați să se întoarcă la profesia lor, la ceea ce se pricep să facă. Scriînd în ascuns, numai pentru a-și ușura sufletul și fără să fure timpul nimănuui cu lectură încercărilor lor neșuse, ei vor începe să aparțină unei lumi aparte, de mare frumusețe, lumea poezilor fără talent, a oamenilor cu suflet de artist, a marilor cititori pe care și-l dorește orice literatură.

Să fie aceasta o definiție? Cititorul un poet fără talentul expresiei. Da, un poet nu al literii scrise, ci al literii citite.

FLORIN MUGUR ■

Carte eveniment

Panoramic mobilizator

Cuvîntul liber, săptămînalul dirijat în timpul celei de-a treia apariții (11 XI 1933—3 X 1936) de Tudor Teodorescu-Branîște, e o publicație atît de reprezentativă pentru scrisul curajos din deceniul al patrulea și de totdeauna încît o judecată estimativă asupra ei devine per se un elogiu al presei în general, al celei libere.

Adevărat caleidoscop al momentului istoric, cuprînsul revistei pare transmisia în direct a spectacolului marilor evenimente, interne și internaționale, pe fondul privelîștilor permanente ale țării și ale continentului; văzute din perspectiva cronicarului democrat care, neputînd asista neutru la derularea în viața social-politică a unor procese ce duceau fatal la dezastru, semnaleză cu obstinație primejdia iminentă. Seismograf al epocii, Cuvîntul liber a fost, în același timp, o sirenă. Din fiecare rînd al articolelor, cronicilor, reportajelor imprimate în coloanele sale răsună chemarea la unire a tuturor forțelor sănătoase ale națiunii pentru apărarea democrației, bararea pentru organizațiile fasciste de căilor spre putere, preîntîmpinarea unui nou război, menținerea independenței și integrității teritoriale a patriei.

Lansînd apeluri, periodicul le-a și argumentat. Nu puține dintre articolele pe care le înmagazinează sînt adevărate studii prin soliditatea documentară, prin acuitatea analitică, prin competența în general cu care abordează felurite chestiuni de sociologie și politologie. Nu numai colaboratorii marxîști (Lucrețiu Pătrășcanu, Miron Constantinescu, Ilie Cristea, Andrei Șerbulescu, Șerban Voinea, A. Joja, Petre Pandrea, Gogu Rădulescu, George Macovescu, Ștefan Voicu ș.a.), și nu doar economiștii și politologii de profesie, ci chiar o seamă de „simpli” ziarîști, inclusiv cei consacrați de conștiința publică drept poeți și romancieri, semnează uneori texte ce ar merita să intre în atenția istoricilor mișcării românești de idei. F. Aderca, Demostene Botez, Al. Sahia, Eugen Jbeleanu, M. R. Paraschivescu, Gh. Dinu, F. Dima, Mircea Grigorescu și nu numai ei, analizează fenomene și situații din imediata actualitate cu o remarcabilă adresă, vrednică de cei mai avizați specialiști în științele umane. Iar stilul — stilul ziarîștilor de la Cuvîntul liber...! Proza publicată în acest periodic e, în bună parte, precz artistică, indiferent dacă autorii ei au scris sau nu și literatură de imaginație. Incisivitatea rece a formulărilor lui Gh. Dinu, cea marcată de un accent afectiv a lui Demostene Botez, verva ușor patetică a lui T. Teodorescu-Branîște, aceea a lui M. R. Paraschivescu, sarcastică, causticitatea lui D. I. Suchianu, scilpitoarea malitioasă a lui Victor Eftimiu, acidulata onctozitate a lui Șerban Cioculescu, sobra eleganță a frazării din articolele lui Eugen Jbeleanu, lapidaritatea expresiv sentențioasă a rostirii lui Ilie Cristea — iată doar cîteva dintre modurile literare în publicistica proprie revistei în chestiune, și, de fapt, întregii prese democratice românești din perioada interbelică, dat fiind că publiciștii prezenți într-o anume gazetă scriu și la multe din celelalte. În Cuvîntul liber au văzut dealtmînter lumina și producții literare stricto sensu, versuri mai cu seamă (Ion Minulescu, Al. T. Stamatiad, N. Davidescu, Victor Eftimiu, Demostene Botez, A. Torna, Claudia Millian, Al. Robot, Lucia Demetrius, Emilian Băcov, Liviu Deleanu, Paul Păun, Virgil Carianopol ș.a.), dar și proza, îndeosebi proza de Geo Bogza, ale cărui cîteva dintre magistralele reportaje din „anii împotrîvirii” de aici au început să revoluționeze această specie. Nu lipsesc traduceri, cronicile, notele, medaliaștele literare. Culegera alcătuită și prefațată de Ion Ardeleanu și Mircea Mușat (Editura Eminescu) include aproape numai texte cu caracter politic, însă un „sumar analitic” reproduce integral tablele de materii ale tuturor celor 150 de numere, oferînd cititorului posibilitatea de a găsi rapid, în diverse volume de autori, majoritatea poeziilor și prozelor rezistente publicate întîi în Cuvîntul liber.

Organ de luptă în anii cînd a apărut, periodicul scos de Tudor Teodorescu-Branîște a devenit, pentru cititorul de azi, grație citatei culegeri, și un „organ al luminării”. „Arhiva din care istoricul scoate mai mult pentru trecut este prezentul”, zice Blaga. Reciproca nu-i mai puțin adevărată. O știm de la Bălcescu, de la Kogălniceanu, de la romanticii în genere, iar culegerea de articole din Cuvîntul liber ne relevă acest adevăr în toată profunzimea lui tulburătoare. Cîtă lumină se răsfrînge asupra lumii contemporane, inclusiv asupra mediilor în care trăim nemijlocit, din panoramicul frămîntărilor înfățișate în cuprînsul revistei din deceniul al patrulea! Și cit de actual este și azi indemnul la unirea tuturor conștiințelor întregre împotriva spiritului tenebros, agresiv, intolerant, pentru apărarea, sporirea, perpetuarea valorilor imperisabile!

DUMITRU MICU ■

PLASTICA

Sorin Ilfoveanu

Arta românească de astăzi a izbutit, cu generațiile ajunse în pragul vîrstei de pătruzeci de ani — adică acolo unde cursul vieții unui creator e îndeobște hotărît — o generoasă schimbare la față. În puține școli naționale se poate intelege, la fel de bine ca în școala românească de pictură, spre exemplu, cum lucrează tradiția și ce datorii au tinerii față de trecut și, cu toate acestea, schimbarea să fie atît de sesizantă, încît arta să se cheme nouă în întreg cuprînsul ei. O nouă tate scutită totuși de violente, de desprînderi acuzat revoluționare — fapt ce nu împieiază asupra valorii. După atitea seisme, cite a suferit arta secolului nostru, sîntem acum îndeajuns de înțelepți ca să pricepem că prefacerile se pot produce și subtil, fără sprijinul vanitoselor manifeste și programe estetice scrise și vorbite, că nu tot ce vine cu orgoliul, îndeobște foarte zgotos, de a întemeia o artă originală în absolut, în toate încheiturile ei, semnifică neapărat și calitate. În ce-i privește pe tinerii ce-au devenit maturi în ultimii zece-cincisprezece ani (și a căror creație interesează în chip special) ei au săvîrșit resurecția, dacă ne e îngăduit să-i zicem astfel, treptat, cu o anumită prevedere în toate actele ei.

Sorin Ilfoveanu, al cărui profesionalism arbitru ne reaminteste în fiecare desen și în fiecare pinză de rolul covîrșitor și deopotrivă exultant ce-l poate avea în construcția unui talent un mare profesor (cum a fost Corneliu Baba, magistruul său și al lui Ștefan Călția în studenție) ne reaminteste și mai asiduă de rostul talentului însuși într-o biografie de artist. El este unul din nu prea numeroșii, totuși, pictori de azi despre care se poate spune că e născut pentru lucrul la sevalet. Aici el este liber și expresiv în cuget și măiestru în tot ce întreprinde. E o mare plăcere pentru spirit contemplația unui tablou semnat de Sorin Ilfoveanu și este evident faptul că pentru artistul însuși contemplația unui motiv — peisaj de lărnă și de deal, chipul uman, naturi statice — rămîne cea mai mare plăcere. Pictura lui Sorin Ilfoveanu e fantastă numai prin raportare la un real anume. Încadrat de obicei și cu oarecare suficiență de unii critici în categoria atît de ambiguă a „liricilor”, Sorin Ilfoveanu pare cel mai îndreptățit să aspire a face din pictura unui contemplativ vegheat de-o rațiune tăioasă ceva care (amintînd de butada cezanniană) să fie un lucru tot atît de rigoros ca pictura din muzee. Dealtfel, în fața tablourilor lui am avut de fiecare dată sentimentul că aceasta pare făcută pentru muzeu, ceva reclamat de monumentalitatea tainică a peretelui de muzeu. Mersul pensulei pe pinză ne duce cu gîndul la actul dirijoral: interesant, pasionant în sine și deopotrivă în relația cu muzica. Dealtfel nu-i lipsit de înțeles faptul că una din temele favorite și foarte productive ale artei lui Ilfoveanu este muzica și muzicienii (în frescă, în desen cit și în pictura atît de solicitată de colecționari).

Editura Sport-Turism îi dedică, în seria de mici monografii de artă, un album tinărului pictor. Albumul întocmit și scris frumos de Mircea Deac are calitățile pretinse de format, de tiraj și de marele public cărui îi este adresat. Textul arată dragoste și pătrundere și dacă, la rîndu-ne, scriem despre cîrticica

aceasta e pentru că ideea editurii e de toată lauda. Țara trebuie cunoscută și prin ochii artiștilor, peisajul românesc poate fi înțeles mai bine în umanele sale frumuseți cu îndrumarea pictorilor lui.

TUDOR OCTAVIAN ■

TEATRU

Rezervația de pelicani

„Doar pelicanii vin albi către noi / Ca un nou răsărit”. Aceste versuri, aparținînd poemului Pelicanii din volumul de poeme al lui Dumitru Radu Popescu, nu demult apărut, ar putea sta drept moto în fruntea piesei sale. Rezervația de pelicani, pusă în scenă la Teatrul Bulandra. Motivele dintotdeauna ale literaturii sale — moartea, viața, semnificația libertății, a destinului uman în raport cu această entitate-etalon care este în cărțile acestui autor dreptate — îmbracă aici forma unei ample metafore dramatice a condiției umane, a unui poem dramatic cu puternic filon liric. Rezervația de pelicani este o piesă despre singurătate, despre lecția profundă a naturii, despre moarte. Cîteva personaje tipice teatrului lui D.R. Popescu compun substanța fabei: bărbatul (Timofei), femeia lui (Pelaghia), mama (Ana), apoi „bufonul” raisonneur (Tuliu) și personajele, să le zicem, „agresoare”, cele care vin din afară, violentînd ordinea cvasiedenică a „rezervației” (totul se petrece în universul mirific al Deltei Dunării); Budîță, omul cu misiune, vînzînd și cumpărînd pe nimic dreptatea și sentimentele umane, omul „care face pluta”, conform unui program de „neparticipare” la nimic, Gabriela, tipul elementar, consumînd fără rezerve experiența animalității, Olcică, yagabondul cu purități și intransigențe morale neașteptate. Timofei este aici o conștiință în plină criză a pierderii de sine, în disperată căutare a unității cu sine însuși și cu lumea. Bolnav trupește, dar și de singurătate, el încearcă o evadare din cercul obsesiilor, prin fuga cu Gabriela. Un gest drapat de autor într-o multitudine de semnificații, de la jocul de-a detinutul, cu hainele vîrgate găsite întimplător în deltă — aproape un exorcism — pînă la sfiștoarea, resemnata lui întoarcere. Ca întotdeauna, alături de sensurile ce tin de actualitate, D.R. Popescu amestecă în textele sale trimiteri mitice. Dacă în Ca frunza dudului din rai motivul dragostei înșelate împrumută montura mitului Medeei, în Rezervația... pot fi detectate, e drept, numai cu incidență colaterală, elemente din mitul lui Oedip (Olcică se dovedește a fi băiatul dîntii al Pelaghiei și al lui Timofei, socotit mort la naștere și împins, la vîrsta adolescenței, pînă aproape de încest, Pelaghia și Ana alcătuesc, completîndu-se reciproc, o variantă a Penelopei etc.).

La Teatrul Bulandra, în regia lui Valeriu Moisescu, Rezervația de pelicani a fost, la premieră, un spectacol încă neajuns la maturitate, am zice, într-o viziune regizorală înclinată să apese mai ales pe latura ironic-bufonardă a textelor acestui dramaturg, desi în acest caz era mai puțin indicată opțiunea pentru o astfel de lectură. Ceea ce lipsește este liantul, lipsă generată tocmai de nespecularea încărcăturii lirice a textului. Dar piesa a oferit actorilor un prilej generos de a-și „construi” personajele, făcînd a-

proape din fiecare o partitură. În rolul lui Timofei (minus varianta „alcoolică” a acestuia), Ion Besoiu realizează momente remarcabile, îndeosebi în ultima parte, cînd găsește tonul just al rolului, cel grav, vibrant, încercat de energiile reținute ale afectivității. Pelaghia, interpretată sobru, exact, dar fără prea multă strălucire de Mihaela Juvara, este o prezentă potrivită, suplinind adesea prin subtilitatea gestului mărunț o anume lipsă de culoare a replicii. Ica Matache (tensionat—interiorizată, memorabilă în scena morții) realizează o creație interesantă în rolul mamei. Gelu Colceag reușește în Tuliu o interpretare echilibrată, fără stridente, compunînd cu inteligență o figură de bufon aproape shakespearian. Rodica Tapalagă, în ciuda unor accente exagerate, oferă una din cele mai interesante partituri, alături de Ica Matache și Constantin Florescu. Acesta din urmă, în rolul lui Budîță, își pune bine în valoare registrul său familiar de interpretare, amintînd intrucitva de rolul din Mobilă și durere. În sfîrșit, Florian Pittis, mai puțin „creator” în Oncică, nu oferă de această dată decît farmecul specific aparițiilor sale în scenă.

În versiunea Teatrului Bulandra, Rezervația de pelicani, spectacol bun în sine, nemulțumește prin lipsa de unitate și prin opțiunea oarecum forțată pentru unul din „glasiurile” literaturii lui D.R. Popescu. Textul invita, mai mult decît altele, la sesizarea, acceptarea și punerea în valoare a substanței lirice.

TANIA RADU ■

MUZICA

Noaptea cea mai lungă și interogatoriul din zori

Prinosul de recunoștință și slăvire a strămoșilor noștri, eroii care și-au închinat viața luptei pentru libertatea, independența și suveranitatea ființei naționale, a fost socotit — întotdeauna — de către creatorii români, din toate timpurile, drept un act firesc și legitim. Iar dintre figurile de legendă cuprinse în fresca istorică a patriei noastre, Mihai Viteazul se detașează, neîndoielnic, ca primul Dominitor care a înfăptuit Actul Unirii, căci evenimentele din 1600 au constituit o pildă revelatoare ce a condus, prin vreme, setea către izbîndă a tuturor românilor de a se stringe într-o țară unitară. A înfățișa, deci, chipul acestui mare conducător al neamului într-o operă constituie o veritabilă piatră de încercare; mai ales într-o lucrare scurtă, cum este opera într-un act! Actiune temerară pentru oricare compozitor, oricare i-ar fi experiența sa de pînă atunci. Se va înțelege astfel, mai ușor, satisfacția noastră față de faptul că Doru Popovici a reușit în opera „Noaptea cea mai lungă”, lucrare care a constituit și recenta premieră a teatrului liric bucureștean, o sintetizare splendidă a omului și circumstărilor Mihai Viteazul, a gîndurilor ce-l frămîntau în ultima sa noapte din viață, a sfîrșitului său tragic, dar și a continuității opereii sale: Unirea! Actul de eliberare populară, deci Libertatea Națională, cucerită după secole, a fost exprimată în cea de

CAP LIMPEDE

■ Cine va juca de acum încoale Romeo și Julieta? Absolvenții din acest an al Institutului de teatru I. L. Caragiale din București reprezintă o promisie de bun nivel. Spectacolele lor prezentate pe scena de la Schitu Măgureanu a Teatrului Bulandra anunță un grup de actori care pot face fericite teatrele în care urmează să fie repartizați. Mai ales că sînt teatre care nu au mai primit absolvenți de cinci sau zece ani și care nu mai pot juca nici piese contemporane cu tineri dar nici Romeo și Julieta de Shakespeare. Absolvenții din acest an au toate calitățile să reprezinte pe scenă propria lor generație cu problemele și frămîntările ei. Numele cele mai reprezentative: Claudiu Bleaș, Camelia Maxim, Margareta Avram, Cristian Șofron, Simona Măicănescu, Radu Amzulescu, Petre Nicolae, Florentin Dușe.

■ După 35 de ani de scenă. La Cluj-Napoca trei actori de frunte ai Teatrului Național împlinesc 35 de ani de activitate pe scenă. E vorba de Silvia Ghelan, de Maia Tîpan Kaufman și de George Gherasim. Teatrul a editat cu această ocazie trei pliante portret care rezumă în fotografii și eseuri semnate de oameni de teatru și ziaristi viața dedicată celei mai reprezentative scene de teatru din Transilvania de către trei actori care au dus stagiune de stagione greul rolurilor principale și uneori secundare. Toți trei reprezintă, de fapt, o istorie vie a unuia dintre cele mai iubite teatre din țară care se află acum într-un moment dificil de reasezare a repertoriului și de revitalizare artistică. Dacă are actori în vîrstă și devotați teatrului în care au debutat cu 35 de ani în urmă, și cărora le dorim ani mulți și fericiti

în slujba scenei, Teatrul Național din Cluj-Napoca are nevoie acum mai mult ca orînd de actori tineri!

■ Tudor Mușatescu îpostază inedită. Două seri, două spectacole reconfortante la Teatrul din Oradea: Bagheta magică de Turyan Georgy și Ale vieții valuri, spectacol cu „momente și schițe” de... Tudor Mușatescu. Cel dintîi este un vodevil pentru copii regizat de actorul Varga Vilmos cu o trupă expresivă care stie să cînte „ca la operetă” și să interpreteze distantat și cu umor un basm; cel de al doilea este un colaj de texte ne jucate ale lui Tudor Mușatescu, interpretat cu un comic savuros și spumos, cu eleganță și stil de una dintre cele mai bune trupe de teatru din țară. Regia îi aparține eminentului profesor de teatru Ion Cojar iar invitații în reprezentație au fost, pe rînd, de-a lungul

spectacolelor: Radu Beligan, Octavian Cotescu, Mihai Fotino, Marin Moraru și Corina Chiriac. Cel de al doilea spectacol urmează să fie reprezentat într-un lung turneu pe litoral în distribuție de gală.

■ Actori noi la T.E.S. Teatrul evreiesc de stat a încadrat cîteva actori noi reușiți la concursul profesional organizat cu cîteva luni în urmă. E vorba printre alții de Eugenia Balaure, Eugen Apostol, Dorina Păunescu, Nicolae Călugărița de la teatrele din Tg. Mureș, Piatra Neamț și Sibiu. În primul spectacol în care au jucat, Cîntărețul tristei sale, au dovedit că s-au încadrat exact în colectiv.

■ Două albume de excepție într-un moment cînd arta fotografică părea uitată — Editura Sport Turism ne oferă două albume, de mari dimensiuni, tipărite în

condiții grafice de bună calitate. Albumele prezintă imagini din două județe: Ialomița și Argeș. Autorul lor este cunoscutul artist fotograf Gheorghe Dumitru Maican. Textele aparțin lui Mihai Ungheanu și respectiv Petre Popa. Albumele, veritabile cărți de artă, ne prezintă în zeci și zeci de imagini color viața de zi cu zi, aspecte din cele două județe. Dacă ar fi să spunem altfel, fiecare clișeu reprezintă o excursie pe care fotoreporterul Gheorghe

Dumitru Maican îndrăznește să ne-o propună. Aparatul de fotografiat al artistului găsește unghiuri, găsește culoare, într-un cuvînt tot ceea ce înne de înalt profesionalism pentru a ne prezenta de fapt fotoreportaje din Ialomița și Argeș. Este un început al editurii care, fără nici un fel de discuție, trebuie continuat...

■ Salonașul umorului '83 (Ediția din acest an a „Salonului umorului”, „Galeriile de artă ale Municipiului București”) are merite și scări. Unul din

a doua creație a dipticului, intitulată „Interogatoriul din zori”.

Această înălțare de opere, vom spune de la bun început, o socotim un tot unitar, deși, între cele două lucrări se află o distanță de cîteva ani; deși cronologia elaborării este inversă, față de felul în care au fost prezentate opurile; deși libertății sint diferiți. Dan Mutașcu și Victor Birlădeanu, pentru a respecta ordinea titlurilor; deși, în vremea care s-a scurs între actele de creație, la Doru Popovici s-a mai schimbat cîte ceva, în ceea ce privește concepția mesajului artistic și înțelegerea lui de către receptor, adică de către beneficiarul acțiunii de cultură, marele public. Spectacolul este unitar, în primul rînd prin ideea sa, axată și călăuzită de continuitatea luptei pentru independență și libertate națională, din 1600 și pînă în 1944, de la Unirea înfăptuită de Mihai Viteazul și pînă la eliberarea din închisori și din noaptea neagră, fascistă, a comunistilor, a întregului nostru popor. Unicitatea acestui diptic a mai fost posibilă și datorită concepțiilor, care ies pe deplin în relief, printr-un joc scenic adecvat, imaginat de experimentatul regizor George Teodorescu, dublat de acest excepțional scenograf, care este Victor Crețulescu. Iar aceste concepții au fost realizate la un nivel artistic extrem de ridicat, de către întreg ansamblul muzical condus de Carol Lătitin și secundat de maestrul de cor Stelian Olariu. Fie-ne însă permis a adăuga încă un nume, deși programul de sală nu-l situează printre realizatori, este vorba de Ion Cotiră, cel care a conceput și înfăptuit splendidul joc de lumini, al veșnicei lupte a întinericului cu lumina și care subliniază pe deplin textul și acțiunea scenică.

Din punct de vedere muzical, opera „Noaptea cea mai lungă” este străbătută de un autentic filon dramatic, ce amintește — în linii generale — drama muzicală wagneriană, numeroase lătmotive leșind în evidență ca un fir conducător, încă de la începutul prologului. Ariile scurte, melodioase, sînt încadrate de lungi recitative, iar limbajul armonic, care amintește de unele rezolvări cuprinse între Reger și César Frank, completează fericit discursul modal, propriu lui Doru Popovici. La acestea se adaugă un autentic filon al muzicii noastre populare, ritmica, ce conține — de multe ori — măsuri mixte, alternative. Se observă, în această lucrare, o mai mare înclinație către o melodică accesibilă, fără ca astfel autorul să-și piardă amprenta sa personală. Este un pas important făcut de Doru Popovici, o oarecare întoarcere la discursul muzical ascultat în liedurile sale, o tendință expusă mai întii teoretic, în articole, iar acum transpusă în practică! „Interogatoriul din zori”, a doua operă a seriei, este o lucrare scrisă tot într-un act, montată pe aceeași scenă în urmă cu cîteva ani, ce precede stilul celui-lalt opus, cu observația că limbajul armonic ne conduce — mai curînd — către un modal bizantin, iar discursul muzical cuprinde un lung recitativ monologat, sau — pe alocuri — dialogat, întreaga creație constituind un poem madrigalesc închinat vieții și luptei comunistilor, crezului lor neînfricat în dreptatea socială și victoria finală a clasei muncitoare.

Mijloacele scenografului Victor Crețulescu au fost pe atît de simple și economicoase, cu atît mai sugestive ca simboluri tipice, extrase aproape în totalitate din bogăția folclorului nostru. Să amintim aici fîntina cu cumpănă, vatra cu jar și sita care cerne mersul istoriei, sau lăncile oștenilor lui Mihai Viteazul, care vor deveni apoi faclă, torțele care vor străjui

și vor lumina drumul anevoios străbătut de la actul Unirii și pînă la cel al Eliberării; ori alte cîteva elemente, care se transformă „la vedere”, în lucruri trebuincioase momentului dat. În sfîrșit, costumele populare întregesc recuzita — aceasta lipsită de orice pompă sau fast, dar, după cum am mai arătat, extrem de eficientă pentru ambele spectacole.

Dipticul lui Doru Popovici a prilejuit cîteva creații solistice de mare anvergură. Astfel, Marcel Roșca, foarte bun în rolul lui Mihai Viteazul, și Pompei Hărășteanu, excepțional în intruchiparea comunistului Ion I. Ion, au fost principalii protagoniști ai acestor două opere. Alături de ei, înaltele realizări artistice datorate Sandei Șandru, lui Nicolae Urziceanu și foarte merituosilor Nicolae Constantinescu și Florin Diaconescu. Impecabil, ca omogenitate și mișcare scenică, mereu lăudat — pe drept — colectiv coral al Operei Române. Orchestra, aceeași orchestră care — uneori — ne provoacă îngrijorare și dezamăgire, a sunat „ca pe disc”, fără brutalități, fără decalaje și dezacordaje, ci fin, muzical, cu o ritmică precisă (și ce scriitură dificilă!), ca un adevărat colectiv simfonic care se respectă. Se poate pune astfel întrebarea, logică, dacă, în alte seri, vinovați de toate defecțiunile se fac instrumentiștii (de obicei „tapi ispășitori”) sau dirijorii, aflați — eventual — într-o proastă dispoziție...

Opțiunea repertorială a conducerii Operei Române, de a se prezenta în cadrul etapet finale a Festivalului „Cîntarea României” cu dipticul lui Doru Popovici, ca și realizarea artistică obținută, le socotim un act de cultură, prima instituție lirică a țării dovedind, prin toate compartimentele sale, artistice și tehnice, dragoste și atașament față de creația românească contemporană. În esență, un adevărat act patriotic!

CLAUDIU NEGULESCU

Un cîntec de dragoste pentru Transilvania

Nu se poate vorbi de Ion Horea ocolind faptul că este ardelean, așa cum nici numele lui Ioan Alexandru nu poate fi despărțit de Ardeal. Poezii transilvane poartă cu ei nu doar pămîntul transilvan, ci și toată simțirea transilvană, toată poezia acestui pămînt. Și dacă în versurile lui sînt de aflat ecouri din Goga, din Beniuc, din Blaga, dacă poezia lui con-crește în cele aproape trei decenii cîte au trecut de la debut (Poezii, 1956) cu cea a lui Ioan Alexandru, cu cea a lui Ion Gheorghe, rămîind cu toate acestea în raza echilibrului bucolic pillatian, hesiodizînd pe alocuri, Ion Horea nu este un „pot-puriu” de „glasuri poetice”, ci un poet autentic, hrănit în chip autentic de poezia autentică de aici și dintotdeauna.

Un cîntec de dragoste pentru Transilvania nu este doar un titlu pentru ultimul său volum, apărut decent la Editura Dacia, ci e o definiție. O definiție pentru poezia limpede, nesofisticată, cînd imnică (Inchinare, Glasul, Dintre turei, Un inger vagabond, Valahul), cînd melopoeic-nelinistită („Șta

singură fîntina plină, / de-atîta iarbă mă-nspăimînt! / Cîte trădări și cîte vină / poate să-ndure-acest pămînt!” — După un timp; „Lă-să-mă să trec și-această noapte / peste vămi de teamă și urit, / să mai string un coș de stele coapte, / cîte cad cu brumele în rit.” — Încă nu știu), cînd bucolic-pillatian („O hieroglifă de pe dealul cu fișcă și cu peri sălbatici, / un gînd samaritan la troaca fîntinii de adaptoare, / ori, prin ogrădăntors, în ruga pe care o spun drumeți extatici, / un blestem al acestor dealuri de văi, de rîpl și de răzoare” — Din ceasul trecerii), cînd pur și simplu idilică („Pe masă, mămăliga, tăiată-ncet cu ața / pe cărpător, cu griji cădea încet pe fața / vristată ori întînsă ca o cîmpe plină / de-un duh al casei strînse la ceasul ei de cină. / Poceau în sobă lemne / se mai lăsa o vorbă, / se mai punea în blide o lingură de ciorbă” etc. — Poveste de iarnă).

Un cîntec de dragoste pentru Transilvania nu este, cum se spune indeobște, „o nouă vîrstă poetică” pentru Ion Horea, ci cartea unei singure vîrste a poetului: aceea a maturității. Lirismul său agrest, cuminte, preferînd strigătului — șoapta și fluviului — pîriul (indubitabilă figură a trecerii heraclitice) se desfășoară, ca întotdeauna, în cantabilități previzibile, neșocante. Artificiul rimării — rar — are de obicei acoperire în cîmpul semnificației: „Și cit sub timpuri mai adast, / ce strigăt să mai pot pricepe, / adus de slavul Ardagast / prin lungi învălmășiri de stepe?” — Glasul. Poet lipsit de gustul experimentalului gratuit. I. Horea își îngăduie totuși uneori jocul versificației „à la manière de”, făcînd totodată și ocolite, neretorice trimiteri livresci. Aflăm astfel poeme „de tip” Dosoftei: „Deschidă-se cărțile, / clopote sune! / Din toate părțile / neam să se-adune!” — Psalm, sau motive celebre, cum este acest Ubi sunt aproape costinian: „Dar unde-s umbrele mărețe / și unde-s vetrele de foc / din cartea lor să mă învețe / ce viteii să mai invoc?” — Sub cunene, poeme care eminescianizează frumos: „Noaptea Crăciunului, / Stea să se-aprindă! / Glasul ni-cîniului / nu mai colîndă. / ... / Duse-s poveștile, / cin'să ne minte? / Noaptea-n ferestre / gîndul bîntuie!” — Icoană. Nu lipsește nici tînguirea șoptită, insinuată la tot pasul, a dezrădăcinatului din sanctificata spiță a marelui Goga: „Hotarul, lumii trece-n uitare / cînd nu ai rădăcini și nici hotare, / cînd nu ai casa, drumul, locul unde / să te întorci cînd totuți se-ascunde” — Credință.

Inteligent construit, volumul evoluează, pe parcursul celor 120 de pagini, de la armoniile agreste, de la sentimentul plinar al contopirii cu ritmul pămîntului către viziunile panicate, apocaliptice din ultima parte: „Nici în gropi cu lei nu va fi unde / să te-ascunzi, cînd vei vedea pe sus / găurile cerului afunde, peste crucea arșă-a lui Isus” — Pămîntul făgăduit, sau „Vine ca un puhoi de pămînt, / și acoperă totul. / Cîrțițe uriașe împing, / sub cerul flămînd, / osemintele lumii, cu botul.” — Vestea. Ion Horea este în acest Cîntec de dragoste pentru Transilvania el însuși poetul delicat al icoanei Ardealului, poetul-seismograf al sentimentului de țară.

TANIA RADU

Argument

Griul care seamănă oameni

În preziua semănatului, mai exact spus seara, în jurul unei mese se strînseseră toți bărbații casei. În mijlocul mesei, un colac mare. În mijlocul colacului, o luminare. După ce s-au așezat și au păstrat o tăcere de cîteva minute, un fel de reculegere, s-au ridicat toți și și-au pus minile pe colac. Apoi au ridicat de trei ori colacul. A fost adus un al doilea colac, mai mic, care a fost așezat peste primul. Din nou minile bărbaților s-au întins spre acel colac și l-au ridicat de trei ori. A fost adus, în sfîrșit, un al treilea colac, și mai mic. Gestul s-a repetat. Uneori, acest moment este însoțit de versuri care spun că toate cele trei colace au fost făcute din griul curat și bogat al anului trecut și se invocă, pentru semănatul de-a doua zi, aceeași rodnicie a ogoarelor. De-această dată, însă, totul s-a petrecut într-o tăcere copleșitoare. A venit apoi stăpîna casei cu un fărâș plin de cărbuni aprinși și a înconjurat de trei ori masa pe care se odihneau cele trei colace. În străvechea credință a poporului nostru, precum și a altor popoare, s-a luat astfel legătura cu strămoșii care erau astfel chemați să participe la marele act de-a doua zi, cel al semănatului. A doua zi, deci, mult înainte de răsăritul soarelui, cei doi bărbați în sarcina cărora a căzut marele act al semănatului, s-au îmbrăcat cu haine noi și curate, haine anume pregătite și pe care le vor purta pe toată perioada muncilor agricole, din primăvară și pînă-n toamnă. Cămașă nouă, cioareci noi, opinci noi. Cei doi bărbați, aidoma griului ce va fi semănat, trebuie să fie curați ca lacrima. Au mers apoi, pînă să răsăre soarele, la marginea unui riu, într-un anume loc, unde în albia rîului au descoperit trei pietre așezate în paralel, ca trei praguri peste care curge apa. Aici s-au spălat îndelung, pe mâini și pe față, pînă a răsărit soarele, la lumina și căldura căruia s-au uscat, purificîndu-se. Și iată-i, curați ca niște zei, în băutura casei, răsturnînd direct pe pămînt sămînța griului. Au desțertat dintr-un sac trei mîerțe pe care au început să le frămînte, în timp ce un copil stropea griul cu apa adusă într-un ulcior nou, curat, cu apă neîncepută, adică luată din riu, înainte de-a se fi spălat oamenii. Cei doi țărani, frămîntînd griul amestecat cu stropi de apă, îl aruncau cînd în cînd spre cer, în lumina soarelui. Apa din ulcior, simbolizînd ploaia, și lumina soarelui, ca izvor al vieții, sînt chemate astfel să însuflească sămînța griului. S-ar părea că totul e gata și griul parcă umanizat, abia așteaptă să „fie azvîrlit în brazdă. Dar nu, griul nu este pe deplin purificat. În acest scop, stăpîna casei vine cu un șomogol de cînepă cu care leagă griul, adică înconjoară grămada aceea de sămînță și aduce apoi un fărâș cu cărbuni cu care aprinde fuilor de cînepă. Și iată-l pe cei doi țărani la marginea ogrului. Primii punni de sămînță sînt aruncați în lumina soarelui, pentru a primi ultima binecuvîntare. Apoi, cu gesturi largi, dar foarte precise, începe semănatul. De undeva, de departe, se-aude un cîntec de taragot. Văzuți de departe, rămași singuri în străvechea lor lucrare, cei doi țărani par, în imensitatea ogrului, două semințe de griu. Două semințe vii. Omul seamănă griu, sau griul seamănă om?

Ne-am străduit, pînă în clipa de față, să relatăm un film de aproximativ 15 minute pe care l-am vizionat la Laboratorul de cîntecare al Universității din Timișoara, unde am fost invitați de laborantul, operatorul și tehnicianul Lucian Ionică. Autorii filmului, lectorul universitar Vasile Crețu și regretatul operator Sandu Dragoș. Calitatea științifică a filmului, indiscutabilă. Calitatea artistică a imaginii, excepțională. În ceea ce privește interpretarea, ca să-l zicem așa, ea a fost asigurată de-o familie de țărani din satul Mehădia, județul Caraș-Severin, sat în care, de-a lungul timpului, au fost făcute cîteva filme despre obiceiurile și datinile românilor. Am mai vizionat, în afara acestui film despre marele act al semănatului, alte cîteva pelicule între care Calendarul de ceapă, Aflarea numelui viitorului soț, Calitățile viitorului soț, Orna-mența chilimurilor bînățene și, mai cu seamă, Cîntecul brăduțului, film care, în Italia, a fost distins cu Marele Premiu la un concurs de filme folclorice. „Dar, avea să ne asigure lectorul universitar Vasile Crețu, în Arhiva Laboratorului de cîntecare sînt alte zeci și zeci de pelicule care au imortalizat majoritatea datinilor și obiceiurilor folclorice din marea cîmpie a Banatului, obiceiuri și datini care încep să se piardă în vîltoarea timpurilor noastre. Din acest punct de vedere, meritul tehnicienilor care au făcut aceste filme este, fără doar și poate, demn de toată lauda, mai ales că filmele, prin strădania și talentul regretatului operator Sandu Dragoș, sînt, artistic vorbind de-o excepțională calitate.

Acestea fiind, deci, argumentele, ne-am gîndit că filmele Laboratorului din Timișoara și-ar putea găsi locul în sumarul uneia din cele mai apreciate emisiuni ale televiziunii noastre, Teleenciclopedia.

VICTOR NIȚĂ

CAP LIMPEDE

merite e acela de a fi fost realizat. O scădere e că a fost realizat astfel. E bine că o mare parte din caricaturile selectate au haz. E un păcat că o mare parte din caricaturile prezentate n-au nici un haz. Scăzînd din totalul de 130 de piese desenele cu haz și cele fără haz, rezultă un număr de desene care, pur și simplu, nu aveau ce căuta într-un Salon de caricatură.

În materie de umor încap fel de fel de părieri, de unde și mulțimea de nume ce i se dau: umor sec, alb, negru, provincial, subtil, gros, cumsecade etc. Dată fiind existența unui umor subtil și a unui umor negru, nu vîd de ce n-am putea vorbi și de-un umor gri, liniar, cast, de un ursuz, de glume nu numai groase, ci și păstoase, cleioase, pufoase, cețoase, unsuroase. Se spune despre ironie că e tangentă ori secantă, dar — dacă-i pe democrație și matematică — să consumăm și ironia paralelă, bisectoare, perpendiculară ori diver-

gentă. Chestiunea umorului, cum se poate vedea, e de nuanțat. Cu observația că o problemă se cere, de regulă, nuanțată, mai ales, în cazurile cînd nu poți spune repede și clar cum e problema.

Stilurile, socotea Caragiale, sînt, pînă la urmă, numai două: bun și prost. Probabil că treburile stau la fel și cu umorul.

Dacă la umorul întîlnit pe alurea avem cîdere să procedăm fiecare cum îi e voia, la umorul dintr-un Salon ce se ține o dată în an și care — deși n-o mărturisește — e un Salon Național al genului, cel care-l întocmesc n-au decît o singură cădere: să-l facă bun, să dea drumul în public numai glumel miezoase. Gheorghe Chiriac e un desenator stimabil și în destule cazuri caricaturile sale au un ce mucalit, pe inima cetățeanului sîcîit de cotidian. „Da, domnule, îi vine să exclame cetățeanului, așa-i, a plesnit-o!” Totuși, Gheorghe Chiriac

nu-i Mihai Stănescu. Și nu-l, nu doar fiindcă n-are efectiv cum să fie, ci întrucît „un Chiriac” adică o caricatură semnată Gh. Chiriac e altceva decît „un Mihai Stănescu”, adică o caricatură semnată de Mihai Stănescu. Dacă o recunoaște o lume — la Tokyo, la Montreal, la New York, la Knokke-le-Zoute — nu vedem de ce i-ar fi peste mină s-o recunoască și Gh. Chiriac la București.

Ca să ajungem mai curînd în miezul miezului și să spunem ce fel este, de fapt, Salonul să arătăm că la Galeriele Municipiului stau, la loc de cinste, 6 (șase) caricaturi de Gh. Chiriac — unul din organizatorii expoziției — și că, din felurite motive — care nici nu interesează, din moment ce e prezent Chiriac și nu-i prezent Mihai Stănescu — în selecție nu se găsește nici un desen de Mihai Stănescu.

N-ar fi exclus să fi existat niște motive pentru care Salonul să se

fi deschis fără Mihai Stănescu. Dar dacă și în breaslă un Mihai Stănescu, oare nu merită să deschiți un „Salon al caricaturii” indiferent cum, indiferent în ce anotimp și în ce altăcuiure, în primul rînd, cu acesta? Oare ce pare întimplare, nu-l cumva o consecință, un capăt de linie?

Și nu e numai Mihai Stănescu absent. Lipsesc Ando, Poch, Deneș, Molnar și alții, au puține, chiar foarte puține desene Anton Dragoș, C. Pavel, Bour, Miron, Dinulescu, Ștefan Popa. Desenul foarte elaborat al citorva din cei prezenți cu trei, patru, cinci și șase planșe (Laszlo Vincez, Oct. Covaci, Adrian Andronic, Șt. Cocioabă, Zaharia Buzea, Valentin Vasiliu, T. Pall, Ad. Dragomirescu, Vasile Carp, Iulian Pena) nu compensează slăbiciunea ideii, anecdota simplă, neelaborată. E greu să discuți mecanica umorului la cele mai multe din aceste planșe, cită vreme autorii nu îndrăznesc de-

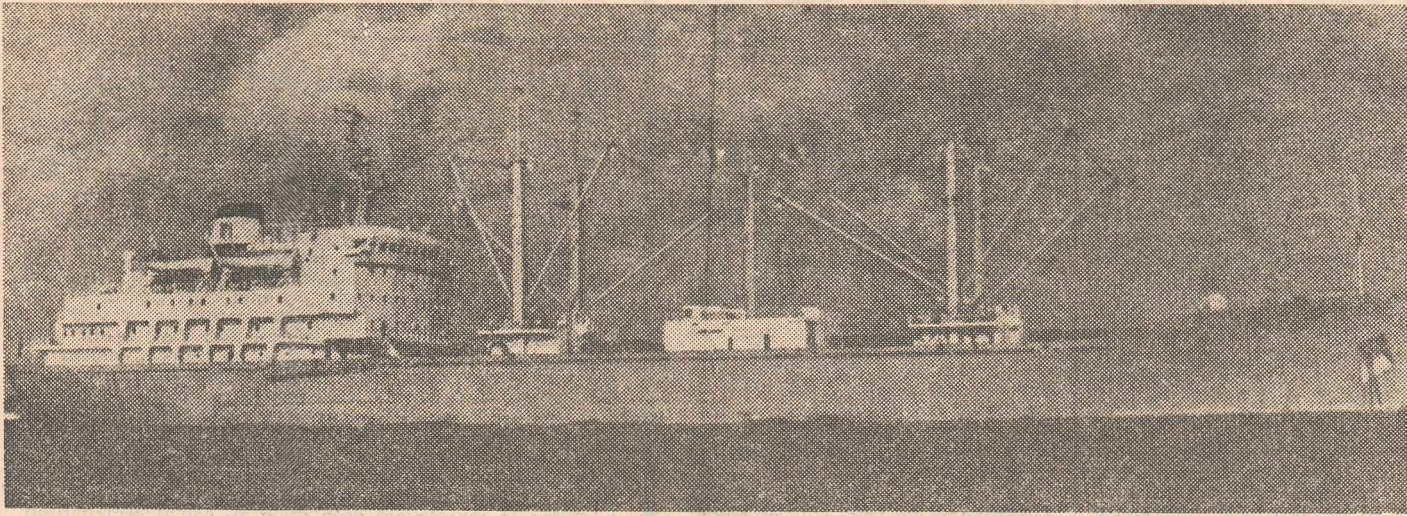
cît comedii cuminți, pe teme confortabile.

Ar fi nedrept să nu băgăm de seamă că Neil Cobar, Matty, V. Olac, C'osu, Cristian Topan, Mihai Pinzaru-Pim și N. Mirodona expun caricaturi ce-ar face onoare oricărui mare Salon și care le onorează întru totul talentul, profesiunea.

Alpha, o antologie a literaturii de anticipație românești (alcătuită de Alexandru Mironov, Ion Ilie Iosif și Radu Honga, cu un Cuvînt înainte semnat de primul doi antologatori și cu o extrem de interesantă postfață semnată de Adrian Rogoz, o veritabilă trecere în revistă a ceea ce a însemnat și înseamnă mișcarea de literatură SF din țara noastră) s-a vîndut, cum se spune, ca pîinea caldă, confirmînd interesul tinerilor pentru acest gen de literatură. Vom

reveni, poate, cu un comentariu asupra povestirilor cuprinse în acest best-seller românesc, dar ceea ce ne nemulțumește este faptul că, pe cit de atentă s-a arătat editura Scrierilor românești cu acest gen literar numit SF, pe atît de neglijenți s-au arătat cei ce-au tipărit antologia. Sintem, mai exact spus, în posesia a două exemplare cu numeroase pagini... albe. Astfel, povestirea lui Constantin Culeșan, Ritmul ascuns al inimii, poate fi citită doar de la pagina 117 și pînă la pagina 129, pentru că următoarele pagini, 130—131, care conțineau exact sfîrșitul povestirii, sînt albe, alte, așa cum sînt și paginile 134—135, 138—139, 141—142, 146—147, 150—151, 154—155, 158—159. Respectivul pagini albe ne pun în imposibilitatea de a citi integral alte cinci povestiri

Rubrică realizată de Adrian Dohotaru, Victor Niță, Tudor Octavian, Sorin Postolache

Marșul de probă sau invitație la o călătorie pe mare

Casa în care voi locui mai multe zile pe mare, împreună cu alți 85 de bărbați, e o motonavă de 7500 t.d.w. Așa sprezece de acest tip, construită la Brăila. Lungimea: 131 m; lățimea: 17 m; înălțimea: cam cit un bloc cu șapte etaje; pescaj: 8,10 m; viteză: 16 noduri (cam 30 km pe oră); autonomie: 10.000 mile marine; echipaj: 35 de bărbați; dotată cu instalații moderne de bord (încărcare-descărcare), cabine confortabile, instalații de aer comprimat, cu mijloace de salvare conform normelor internaționale. Destinația: transport de mărfuri generale pe rute internaționale lungi.

Se spune că șoimul ar vedea pînă la 110 kilometri. Mărturisesc, n-am verificat performanța asta, n-am fost crescător de șoimi și n-am practicat vînătoarea cu astfel de răpitoare. Cîndva era la modă. Dar cum iubesc zborul, înclin să cred în isprăvile acestei păsări. Ochiul omului, firește, nu unul obosit ca al meu, bate pînă la circa 20 kilometri. S-ar părea că așa e un adevăr verificat. Păstori din Munții Măcinului îmi spuneau că în unele zile cu vizibilitate bună văd Marea Neagră. Stau sus, pe teug, în ciocul navei, și privesc în față. Deci în raza lui de observație, în care ochiul meu cercetează atent, nu întîlnește nimic. Numai valurile alergînd ca o haită de lupi după noi, adulmecînd această nouă pradă a mării. Este miercuri, 8 iunie, la o oră după răsăritul soarelui. Abia am ieșit de pe Canalul Sulina și motonava Mehedinți scapă pentru prima dată în mare. Cred că așa cum unui nou-născut i se poate bănuși vigoarea după puterea tipătului inițial, tot astfel poți întui și forța unor lucruri. Am acum impresia că întregă această materie, căreia omul i-a conferit chip de vapor, ride, zburdă ca un cal neînvațat cu chinga apei. Adulmecă vîntul și stringe în elice turbarea zărilor care niciodată nu se cuprind.

— Încotro, comandante?, întreb.
— Cap compas — Caliacra, răspunde comandantul navei, Ion Ancuța, abia întors dintr-o călătorie în jurul Pămîntului și căutat, apoi, cu telefoane și telegrame, să vină, să ia în primire această nouă navă a flotei noastre românești. L-am pescuit la Tulcea, în urma unei joncțiuni asemănătoare modulelor lunare, acolo unde Ancuța ne aștepta, nemaiavind timp să ne prindă la Brăila.

Vom începe probele de mare. Nava, în totul ei, este supusă la cele mai grele și neînchipuite cazne. Neînchipuite de mine, pentru că echipajul știe ce are de făcut. Se începe cu motorul: se testează, se reglează, se stabilesc parametrii optimi de exploatare. Se pornește cu viteza cea mai înecată și cînd de la timonă i se comandă mașinistului: **cu toată viteza înainte**, simți cum ies toate din țîni, cum marea începe să scuture pomul. Pereții cabinelor tremură; scantele, dacă nu le-ai amarat, fac picioare, aleargă în jurul mesei ca într-o sedintă de spiritism. Ușile dulapurii meu s-au deschis și bat ca aripile unui pelican împuscat de o armă braconieră. Alerg de colo-colo să astîmpăr mișcarea haotică, browniană a lucrurilor din cabină și îmi dau seama că sînt eroul unei situații ridicole. He, he, ține-te Grigore, îmi zic în gînd; altfel te înscrii cine știe pe ce orbită, devii satelit. Și mai visezi să treci Ecuatorul! Ei, da, îmi dau tot eu replica; visezi asta și acum. Și ca să pun capăt acestui harțag dintre trup și suflet, ies afară din cabină, pe punte. Acolo mă întîlnesc, scoși și ei ca șobolanii din ascunzătoare, cu doi prieteni: criticul Lucian Chișu, din partea zărilor înainte, și inginerul Vasile Datcu, președintele comisiei de recepție a navei, omul Navromului, cel care a avut amabilitatea să ne invite în această călătorie de probă. Nava, îmi explică Datcu, e fără caric, fără marfă adică, nu are prea mult balast și uneori intră în rezonanță. Cînd va fi încărcată, afundată

în mare mai mult, trepidațiile vor dispărea. Datcu a devenit repede pentru mine un om indispensabil, un tovarăș de meditație, izvorul de la care primesc toate știrile despre starea navei, stadiul probelor. Dar Datcu nu e un inginer obișnuit. Omul asta aleargă din sala mașinilor la comandă, de la pupa la prova și, ca să se relaxeze puțin, mă caută și începe să facă tot felul de speculații filosofice sau să mă provoace la un dialog despre poezie și poetică:

— Cum poți să te dedublezi atât de ușor? l-am întrebat într-o zi.

— Nu e vorba de o dedublare, ci mai degrabă de o existență continuată în aceleași sfere ale fanteziei, mi-a răspuns; eu, ca inginer, nu văd în jurul meu numai fiare, ci fiecare piesă din aceasta, fiecare motor îl văd într-o relație sistemică, relație care naște o mașinărie vie, un produs al spiritului. Eu cu motorul vorbesc, îl cert cînd îmi dă de furcă, îl fac să bată, să se inscrie și el în ritmul universului.

Sigur că Datcu are dreptate. Pentru că, uite: hai să adunăm într-o ladă, la un loc, toate elementele din care e compusă nava asta. Vor deveni ele prin ele însele vapor? Nu! Va trebui să vină inginerul, specialistul, muncitorul, adică omul, cel ce gîndește, demiurgul, să le ordoneze, să le pună în relație și să nască mașina asta cu care noi acum călătorim confortabil. Și nu e aceasta o creație ca orice altă creație? Ca să stăpînească bine gestul creației, Datcu, pînă la acești 34 de ani care-i are, a fost, pe rînd, paznic de noapte în studenție, pilot de aviație, parașutist, marinar de cursă lungă, inginer specialist în construcții de navă și instalații de bord și acum, autor a trei brevete de invenții și a altor trei nebrevetate încă, toate cu aplicabilitate în construcția de navă. Și după ce află atîtea despre un om, îți poți spune că ar fi prea mult să mai fie și poet. Dar dacă gîndești astfel, gîndești eronat. Pentru că abia de acum încolo ai șansa să ajungi la adevărată poezie. Iar Datcu aspiră la o astfel de poezie. Cu citeva luni în urmă, la Festivalul național de poezie patriotică „Mihu Dragomir”, a fost printre cei laureați. Deci devine firesc dialogul nostru de acum despre poezia marilor spații acvatice: Montale, Eliot, Seferis, Odysseas Elytis, Ezra Pound, Ungaretti.

Dacă tot mai mulți ingineri, specialiști ar gîndi astfel, am fi, cu siguranță, mai puternici.

Meditație în fața unui colac de salvare

De citeva vreme mă tot invit în jurul unui butoiăș metalic, care poartă pe burtă inițialele: S.O.L.A.S. Oval, lung de un metru și ceva, seamănă mai degrabă cu un ou de struț uriaș. Comandantul Ion Ancuța, dimbovitean, mă vede din comandă, îmi ghicește gîndurile și se apropie de mine:

— E o plută de salvare, zice; face parte din mijloacele de salvare colectivă în caz de pericol.

Ideea mă captivează de îndată. Știu că pe mare, urmare progresului atins de tehnica navigației, trăiesc și muncesc mii, poate milioane de oameni. Flota mondială e uriașă. Pescădoarele au împinzit mările și oceanele. Platformele marine, la fel. Chiar acum, în urmă, la tribord, cele două platforme de foraj marin ale noastre se văd ca doi plopi înalți de Canada. Nu ne putem apropia prea mult de ele, pentru că am îngreuna munca sonderilor-marinari. A început să nu ne mai ajungă uscatul. Nu e nimic, marea ne așteaptă cu brațele deschise. Ar fi sau este un fel de întoarcere la o dragoste mai veche. Nu din mare a început cea mai spectaculoasă aventură a acestei planete: **VIATA?** Dar să ne întoarcem la plută salvatoare, să ve-

dem cu ce ne-am putea noi salva dacă, peste o oră să zicem (cînd spun vorba asta îmi mușcă limba și bat și în lemn), am fi victimele unui naufragiu? Pe o navă sînt două feluri de mijloace de salvare: individuale și colective. Individuale: clasicul colac de salvare, de care se pot prinde și chiar salva pînă la cinci persoane. El se aruncă în caz de om la apă! Mai e vesta de salvare, pe care am primit-o și noi la plecare și pe care o ținem la capătul patului, într-un suport anume făcut. Colective: nava noastră are două bărci de salvare cu motor (pe alte vapoare sînt și trei bărci), fiecare de 38 persoane. Pluta se aruncă în caz de necesitate. Se afundă pînă la trei metri și acolo cercurile, care acum o țin etanșă, plesnesc. Carcasa se duce afund, se pierde. Pluta se umflă automat. E un fel de cort în care se pot salva 12 persoane. Are și un inventar: lanternă, hartă de orientare pe mare, busolă, cuțit, alimente (50 grame pe zi), apă (1,5 litri pe zi de persoană). În mod normal, e de părăire Ion Ancuța, cu mijloacele de salvare de la bord ar trebui, în caz de naufragiu, să se salveze întreg echipajul. Dificile rămîn, însă, folosirea, minuirea mijloacelor de salvare. În marile naufragii pe care le cunoaște istoria s-a constatat că s-au pierdut multe vieți omenești tocmai fiindcă n-au știut ori n-au putut folosi cu eficiență mijloacele de salvare.

— De ce? întreb.
— Navele s-au inclinat mai mult decît a prevăzut constructorul; echipajele și pasagerii n-au mai putut folosi bărcile. Pe Titanic, Mauritania, Luisitania și alte vase mari care au naufragiat, pasagerii au înfîmpinat astfel de greutăți.

Pe uscat, oamenii mor ca și pe mare, ba înclin să cred că uscatul oferă mai multe capcane pentru viața individului. Marea nu primește pe oricine, ea își selectează locuitorii-navigatori: după curaj, stare de sănătate, istețime ulisiană, forță morală, capacitatea de a te putea priva pe un anumit timp de unele plăceri. Cu toate acestea, pentru oamenii de pe mare cel mai obsedant gînd rămîne uscatul. Pentru ocrotirea acestor temerari, țara noastră a aderat la Convenția internațională pentru ocrotirea vieții umane pe mare. În 1974, această Convenție a devenit SOLAS.

— Ce se întîmplă totuși cînd un om cade la apă?

— I se aruncă imediat un colac de salvare (care are o geamandură luminoasă), o saulă, o bandulă, orice mijloc salvator. Nava nu se poate opri imediat, are inerție mare, și atunci facem curba lui Butacov, adică întoarcem în bordul în care a căzut omul.

— Și omul se salvează?
— În mod normal trebuie să se salveze. Sigur că depinde și de felul în care se află marea.

Am vrut să las la o parte relatarea căpitanului Stelian Dan Popa, dar eroismul degajat din întîmplarea aceasta nu m-a lăsat; navigam, zice, în Atlantic, și era spre toamnă. Sînt citeva ani buni de atunci. Un coleg de la puntea a făcut o manevră dificilă și a căzut în apă. Oceanul era agitat, era seară, timp rece. Am aruncat imediat un colac de salvare, am executat curba lui Butacov, dar în noaptea aceea n-am putut afla nici urmă despre colegul nostru. Nici a doua zi n-am aflat nimic. Și nici în a cincea! Am înștiințat despre întîmplare toate navele din zonă. Sigur, după șase zile puțini dintre noi mai speram să-l găsim în viață. Ei bine, am dat peste el în a șaptea zi. Reușise să apuce sub umeri colacul de salvare. Sigur, era într-o stare avansată de epuizare. L-am transportat, cu ajutorul unui elicopter, imediat la un spital din zonă. A fost salvat. Dar ceea ce m-a tulburat și mai mult atunci a fost un alt amănunt: în jurul omului nostru, parcă prinși într-o horă, stăteau o mulțime de delfini; îl apărau. Auzisem și eu pînă atunci o sumedenie de întîmplări cu delfinii, cu prietenia lor față de om. Unele

aduceau a povești marinărești, altele puteau fi ușor crezute. Hora aceea am văzut-o însă cu ochii mei și mi s-a întipărit adînc în memorie. De atunci iubesc acest pește. Îl consider un frate al marinarului.

Revin la comandantul Ion Ancuța și întreb:

— Ce noutăți prezintă această navă față de celelalte de același tip?

— Nava e construită conform normelor internaționale, obligatorii pentru toți constructorii de nave din lume. E un proiect îmbunătățit: compartimentarea cabinelor e mai bună, mai funcțională, etanșitatea la fel, nava e dotată cu aparatură ultra-modernă de navigație. Mehedinți e a doua navă, după nava Ilfov, construită după aceste reguli. Are radare anticorozive, motorul principal e automatizat (prin telecomandă). Acestea și alte aparate și instalații de ultimă noutate tehnică asigură navei o conducere sigură, în deplină securitate a navigației.

Proba de ancoră sau o viață de veghe

Cea mai grea luptă pe care o poartă omul pe mare nu e cu marea, Nici cu răul de mare, ci cu sine! Sînt zile cînd singurătatea, monotonia te pustiesc. Gînduri după gînduri te inundă, bat în pinzele memoriei și te duc în nici o altă direcție decît înspre țărîm: acolo sînt cei ce te recheamă, morții și viii. Acolo, la țărîm, șefului mecanic Valeriu Popescu i s-a născut o fetiță. O va vedea abia cînd va împlini patru luni, el acum călătorește spre Est.Africa. Unui alt marinar i-a decedat soția. Va afla atunci cînd, printr-un pretext oarecare, va fi chemat în țară. Pe ocean omul reacționează în fel și chip. Ceilalți de la uscat sînt dator să-l ocrotească. N-am simțit atîta atașament față de oameni cum am putut să simt în acest timp, pe mare. O călătorie pe mare reliefează multe sentimente umane: solidaritate, încredere reciprocă, înțelegere, prietenie mai ales. Un om căruia pe stradă nu-i dai nici bună-ziuă, aici, după nici o zi, îți devine prieten indispensabil, pentru că toate activitățile lui și ale tale sînt îndreptate spre același scop: finalizarea, în condiții optime, a călătoriei. În situații de excepție, cum e viața pe mare, cînd noaptea de noaptea dormi cu centura de salvare la cap, naște un comportament de excepție. Proba asta de marș e o probă a esențelor umane: a curajului, eroismului, a înaltei profesionalități. Datcu îmi spune că o astfel de experiență te poartă către două direcții: spre o profundă umanizare ori spre abrutizare, fiindcă pe o navă mai sînt și manifestări de nervi încordați. Cei mulți, covârșitoarea majoritate, se călăuzesc către o înțelepciune care reduce viața la esențe. Îmi vin în minte toate acestea fiindcă asist acum la o probă foarte dură: proba de ancoră.

— Stop mașina! se comandă de la timonă. Prova, atenție la proba de ancoră. Să fie toți oamenii la posturile lor.

De la prova nu vine nici un răspuns.

— Prova, de ce stai mă cu stația închisă? Marinar ești tu sau habaleră!?

Cineva le face semn oamenilor de pe teug să deschidă stația.

— Da comanda, gata pentru proba de ancoră.

— Bine că te-ai trezit: lansează tribordul!

Motoarele au stopat. Pe nara dreaptă a navei începe să huruie lanțul, ne împroacă un jet continuu de scînteie. Cîteva minute și ancora, masivă, se inecă în adîncuri. Privesc în golul în care se mîncește încă lanțul. Un fior rece îmi împuscă tălpile și se oprește pe scoarță, mie de greieri îmi cîntă în cap.

— Cite chei ai lăsat la apă, prova?

— Două, comanda.

— Bine; lansează babordul!

Oamenii lui Puiu Gărbă, nostrom (șef de echipaj), se reped la a doua ancoră. Trag ghiara de drac și dispăre și aceasta în mare. Ancora nu atinge corpul navei, nu-l lovește în cădere și e bine. La a doua cheie de lanț, ciocul de papagal ține zăua de siguranță. O cheie are 25 metri de lanț. Înseamnă că ancorele sînt la peste 50 metri. Urmează o altă probă care îți cam pune singele în mișcare: prionită de ambele mări, te aștepți ca nava să stea locului, în ancore. Dar nu e așa, ci acum se încearcă să se rupă pîedica. Iată cum: de la timonă se comandă **încet înapoi!** Lanțurile se întind, se răsucesc. Corpul vaporului tremură. Motoarele sforăie. Oamenii, încordați și ei, așteaptă, urmăresc, observă. Aștepți și eu și mă întreb ce se va rupe mai întîi; nava în două sau lanțurile în trei? Ați văzut jocul acela, tot marinăresc, cu funia? O echipă trage de un capăt, a doua de al doilea capăt, pînă una din ele cedează. Aici, deocamdată, nu cedează nimic, nu se rupe nimic. Ce o fi fost mai întîi? Jocul cu funia sau proba de ancoră? Motoarele continuă să moargă pe drum înapoi: mai repede, mai puternic. Și nimic din ce e pe vaporul asta nu cedează. Cedează însă nisipul mării în care cele două ancore trag brazde adînci. Vaporul e trainic, lucrat la meșerie și cu responsabilitate, asemenea rachetelor interplanetare. Iar eu, după o astfel de ispravă, îi găsesc mai buni pe acești oameni, mai frumoși în moralitatea muncii lor, capabili, demni de încredere și, sentimental ca și ei, și tot atît de romantic, sfîrșesc prin a le oferi inima fără ca ei să știe.

Cei care au participat la proba de ancoră își string sculele și dispar: unii în cabine, alții spre alte probe. Sub tălpi simt pulsul metalului domestic. S-a înnoptat de-a binelea. O ploaie mărunțită și rece mă grăbește spre timonă. Acolo sînt totdeauna oameni. Merg la ei...

ARTĂ ȘI CIVILIZAȚIE ROMÂNEASCĂ

Permanență și unitate

Au apărut, la Editura Meridiane, câteva lucrări care reprezintă, de fapt, tot atâtea evenimente editoriale, atât prin valoarea textului, cât și prin aceea a imaginii. Între aceste apariții excepționale se numără cele două monumentale volume cu titlul **Arta românească**. Cel dintâi (*), datorat lui Vasile Drăguț, urmărește evoluția artelor plastice din spațiul românesc de la primele manifestări pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Volumul al doilea (**), elaborat de criticul de artă Vasile Florea, continuă analiza fenomenului artistic pînă în perioada contemporană.

Autorii au realizat o istorie generală a artelor, o sinteză cum nu s-a mai încercat pînă în prezent, într-o modalitate de colaborare prin care fiecare dintre cele două volume își păstrează autonomia din punctul de vedere al interpretării și redactării, completîndu-se însă unul pe celălalt și constituindu-se ca lucrare unitară prin structura planului de redactare. Istoricul și criticul de artă au privit fenomenul artistic în legătură cu realitatea istorică, fără a se limita la „commentarea succesiunii de forme și stiluri”. Demersul lor a avut în vedere nu acumularea de fapte, fie ele cit de semnificative, ci extragerea sensurilor creației, luminate de operele în sine, dar și de informațiile provenite din domeniul etnografiei, al literaturii și muzicii, pentru ca imaginea asupra creativității poporului român să fie cit mai completă. Urmărind consonanțele, „fondul de unitate al culturii și artei noastre vechi”, autorii nu a abordat separat arta din cele trei provincii, Muntenia, Moldova și Transilvania, optînd pentru criterii mai adecvate, și anume cele „de ordin tipologic” și cronologic. Se semnaleză în mod deosebit faptul că „în toate perioadele istorice confluentele spirituale dintre cele trei țări românești au constituit factori de permanentă emulație”, și ca atare se subliniază „tocmai acele realizări care au contribuit în ordine succesivă la statornicirea unui climat de conștiință națională, de înțelegere a valorilor spirituale comune tuturor românilor”.

Perspectiva istoricului de artă cuprinde întregul teritoriu românesc, prezentînd și analizînd un foarte mare număr de monumente și opere și descifrînd „un sentiment al duratei care nu putea să aparțină decît unor oameni pentru care patria constituia un fapt necesar și obligatoriu de existență”.

Volumul al doilea, avînd ca autor pe Vasile Florea, întreprinde la rîndul său un remarcabil efort de sistematizare și interpretare a unui imens material, nu îndeajuns studiat pînă acum, avînd a îndepărta prejudecăți critice acumulate în timp și a da o exactă apreciere unui fenomen artistic extrem de complex. Autorul a avut de rezolvat numeroase probleme, parcurgînd, pentru a organiza coerent un domeniu în care lipsesc monografiile fundamentale consacrate unor artiști dintre cei mai importanți, în care nu s-au făcut încă cercetări sistematice.

Volumul este structurat în două secțiuni, „Arta românească modernă” (secolul XIX — prima jumătate a secolului XX) și „Arta românească contemporană”, ambele abordînd arhitectura, pictura, grafica, sculptura și artele decorative, tinzînd să restituie „măsura efortului creator de peste generațiile de artiști care s-au succedat pe teritoriul României” și să contureze cit mai complet peisajul artei românești moderne și contemporane. Autorul a realizat atît o imagine panoramică a fenomenului artistic, cit și precizarea direcțiilor, curenților și experiențelor artistice, selectînd lucrări dintre cele mai reprezentative pentru orientările cu caracter general dar și pentru personalitatea artiștilor.

Prin calitatea textului și prin aceea a ilustrației, prin concepția științifică și prin valoarea plastică, la care se adaugă tinuta grafică remarcabilă, **Arta românească** reprezintă o sărbătoare și în același timp editarea ei echivalează cu un omagiu adus creativității poporului nostru, în ceea ce are ea specific și universal.

GHEORGHE BULUȚĂ ■

*) **Arta românească**, (Prelucrare, Antichitate, Ev Mediu, Renaștere, Baroc), 520 p.

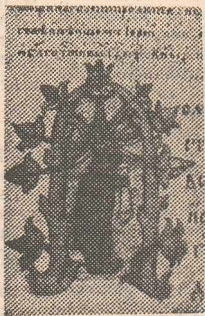
) **Arta românească (Modernă și contemporană), 444 p.

Ștefan cel Mare (portret din manuscrisul miniat în anul 1473)

Iubirea de frumos

CARTEA DE ARTĂ

Tiparul a adus cuvîntul în casele oamenilor; din sanctuar și turn aristocrat, Logosul a poposit în casa văduvei și orfanului; în nopțile de nesomn, la lumina privegherii, de pe foaia de papyrus a luat calea vîntului pe frunza de hirtie la îndemîna tuturor.

Aparatul de fotografiat este al doilea tipar care va prelua din slava originalului și o va multiplica în preajma fiecăruia.

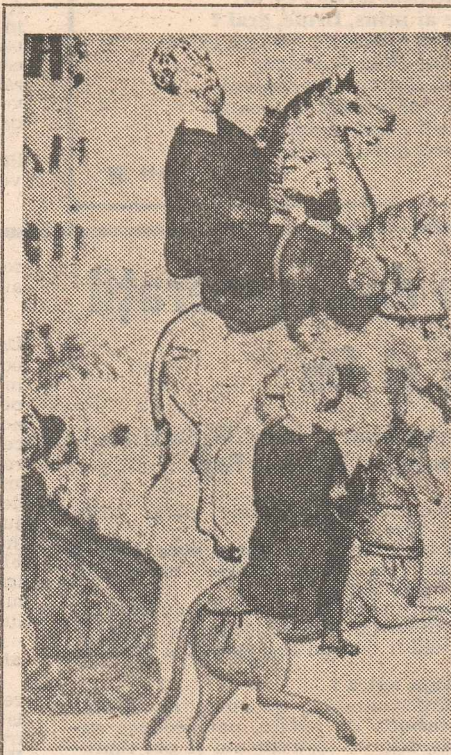
Locuri și imagini greu accesibile ne sunt aduse vederii; istoria cea de aproape și de departe, în ceea ce spiritul a zămislit mai profund, ne devine Paideia, mama inițitoare.

Cu acest gînd revăd atîtea cărți de artă ajunse în mîi și mii de case ale acestui pămînt prin rivna și dragostea și competența unor confrați de cultură și spiritualitate de la Editura Meridiane.

S-au format cu încetul, au dobîndit chip și frumusețe prin ani de trudă și fapte, acum pot tipări cărți de artă cum le plac și japonezilor și celor de peste ocean, ca la orice mare editură de artă din lume.

Cu multe instituții ale țării sîntem în creștere, cu altele ajunși la vremea rodniciei. Să avem bucuria culesului, să ne luăm mereu timp pentru culesul rodului acolo unde fructul se oferă după anotimpuri de așteptare. Editura Meridiane este la vremea secerîșului!

IOAN ALEXANDRU ■

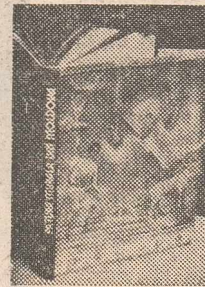

Ilustrații din Miniatura românească de G. Popescu-Vilcea, lucrare apărută sub egida Editurii Meridiane în excelente condiții grafice (133 p., 203 policromii).

Spectacolul miniaturii

Mestierii evului de mijloc

Între lucrările consacrate patrimoniului artistic românesc în ultima vreme, **Pictura murală din Moldova***) reține atenția în mod special, pentru interesul subiectului în sine și pentru valoarea unei realizări care se bucură de semnătura criticului de artă Vasile Drăguț.

În cele 40 de pagini ale studiului pe care autorul îl dedică unui fenomen artistic de mare complexitate și cu multiple implicații, se definește perioada de maximă înflorire a picturii murale moldovenești situată într-un interval de un secol și jumătate, de la mijlocul veacului al XV-lea pînă la începutul secolului al XVII-lea.

Autorul schițează preliminarile istorice, punînd în legătură și începuturile artei medievale din Moldova cu procesul economic și social care a caracterizat viața autohtonă în secolele XI—XIII și cu proliferarea formațiunilor prestatale generatoare de realizări meșteșugărești și artistice pe care cercetările arheologice mai noi le aduc la lumină. Pe baza acestora autorul analizează capacitatea de absorbție a artei medievale autohtone, individualizarea pe planul creației, sinteza elementelor tradiționale cu cele pomenite din aria spiritualității bizantine. Cercetînd arhitectura și artele aplicate din Moldova lui Alexandru cel Bun, Vasile Drăguț reconstituie un patrimoniu artistic reprezentat fragmentar, din care extrage semnificații culturale interesante. „Preliminariile” explicitează contextul în care s-a produs „remarcabila înflorire cultural-artistică din Moldova lui Ștefan cel Mare” și caracterul original al fenomenului artistic al acestei prime etape importante din istoria picturii murale moldovenești (1457—1504). În cadrul acesteia autorul întreprinde o periodizare nuanțată, cu reliefarea momentelor deosebit de importante și cu prezentarea monumentelor. În pictura bisericii din Dolhești, Vasile Drăguț descifrează o subtilă interpretare a canoanelor iconografice și în același timp, un sens sintetic al reprezentării, în deplină concordanță cu o viziune plastică de certă robustețe.

A doua etapă distinctă în istoria picturii murale din Moldova este cea care coincide cu domnia lui Petru Rareș (1527—1538; 1541—1546) avînd ca trăsătură definitorie „îmbrăcarea fațadelor într-o împărătească mantie multicoloră, transformarea elementelor de arhitectură într-un suport al programelor iconografice”. Istoricul de artă subliniază monumentalitatea și complexitatea compozițională a picturilor murale ale acestei perioade, organizarea și logica distribuției scenelor. Etapa următoare este marcată de domnia lui Alexandru Lăpușeanu (1552—1561; 1563—1568), care se definește printr-un nou reviriment artistic, cu alte inovații, cu „un sporit interes pentru modelajul local”. În fine, un ultim moment în evoluția acestei arte este legat de domniile Movileștilor, epocă în care se manifestă numeroase tendințe artistice noi.

Prin organizarea materialului și prin aducerea în discuție a unor monumente de mare însemnătate artistică și istorică, prin analiza detaliată, plină de acuratețe, studiul lui Vasile Drăguț reprezintă o contribuție marcantă, cu numeroase noutăți. Complexitatea și noutatea punctelor de vedere și a materialului utilizat caracterizează dealtfel și antologia de imagini realizată de Petre Lupan, deosebit de bogată, de diversă, de ingenioasă. Cele 264 de imagini restituie un univers artistic fascinant, dintr-o perspectivă întotdeauna adecvată și pe deplin valorificatoare. Trebuie subliniată depășirea convenției reproducerii (planșele 92, 94, 171, 233) pentru obținerea celui mai desăvîrșit efect vizual. Tematica, unghiurile de fotografie, selecția detaliilor, organizarea și succesiunea imaginilor concurează la o expresivitate cu totul nouă a materialului prezentat, astfel încît textul și reproducerea se ridică împreună la o valoare excepțională.

VIRGIL CÂNDEA ■

*) **Pictura murală din Moldova**, 48 p., 264 policromii

● „Miniatura la noi prezintă o notă foarte interesantă în ceea ce privește jocul colorilor... culoarea este pentru noi unul din elementele principale ale artei: trăim în culoare și pentru culoare, simțim culoarea, o dorim, o impunem artistului dacă el nu găsește într-insul puterea de expresie. Nu este o lume ștersă, o lume ternă, această lume a noastră, ci una care își însușește tot ceea ce dă lumina și care știe să întrebunințeze efectele luminii pentru a realiza frumosul”.

N. IORGA, 1933

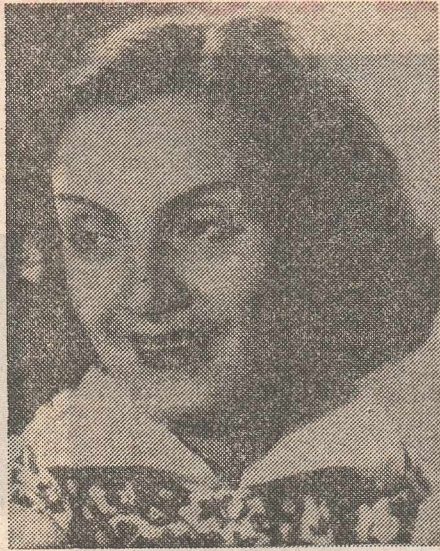
● „În creștetul munților, în inima pădurilor, în ctitoriile voievodale de la Neamț, de la Putna sau din alte lăcașuri, arta din România ni se înfățișează ca o mărturie a fastului domnesc și a intensității vieții istorice (...) Dar la acest interes se adaugă un altul, neașteptat și puternic. Simțim că aici nu este vorba despre un bizantinism care a supraviețuit în condiții artificiale și precare, ci despre o funcție vie care absoarbe și se reînnoiește”.

HENRI FOCILLON, 1929

Măria-Sa Maria Tănase, cunună de lauri a cîntecului românesc

Viață fără de moarte și tinerețe fără de bătrînețe

După mintea mea, cîntecul popular românesc, așa cum l-a știut cînta Maria Tănase, adesea transfigurindu-l, adică sporindu-l, ca cum? anume dînd viață unor virtuți latente ale melodiei populare, dezvoltîndu-l firese, pre firea lui deci, crescîndu-l așa cum poezilor le e dat din veac să crească prin ei limba românească, aceste cîntece deci ale Mariei Tănase mă gîndesc că trebuia făcute pur și simplu obiect de studiu. Și, mai înainte de orice, așa face o culegere de poezii populare, cu toate textele cîntate de Maria Tănase, texte asupra cărora va fi interesant de văzut cit de mult și cit de puțin, dar, în orice caz, cit de inspirat a intervenit Maria Tănase.

„Astă noapte n-a fost noapte,

A fost jumătate moarte...“ așa începe un cîntec al Mariei Sale Maria Tănase... Cu asemenea versuri nu te întâlnești într-o bibliotecă întreagă de poezii! Volumul ce s-ar obține astfel ne va uimi pe mulți! Iar de învățat vom avea ce, cu toții! Și mai ales vor avea de-nvățat cei care, închipuindu-se rapsozi populari s-au apucat să strice vorbele cîntecelor noastre, cîrpindu-le cu improvizajii de un gust total prost... (perfect de acord, asupra acestei chestiuni, cu distinsul nostru coleg Victor Niță). Strecurate, mai cu mila, mai cu sila, și-n programul televiziunii, asemenea aberații sînt primejdia cea mai mare cu care se confruntă azi cîntecul popular, care, ca orice fenomen viu, e mai amenințat dinăuntru decît dinafară. Nu muzica ușoară sau de alt calibru concurează cîntecul popular, amenințîndu-l cu uitarea și indiferența noastră. Ci muzica zis populară, în fapt muzica proastă — această „muzică“ nu mai are specii, cred eu — este cea de la care vine tot răul... Și ce anume ar avea de învățat cîntăreții noștri de muzică populară de azi, cînd cu atenția textului cîntecelor Mariei Tănase? Învățătura e una singură: cînd nu poți să faci mai bine — iar a face „a“ bine este, în materie de poezie populară, un caz la mie, cazul Mariei Tănase — străduiește-te să păstrezi textul autentic popular! Căci simplul fapt de „a fi din popor“ — cine oare o fi „din afară“? — nu-ți dă dreptul de-a schimonosi folclorul, ci, dimpotrivă, îți atribuie, nobil atribut, obligația de a nu te abate de la buna cuvîntă tradițională, de la datina străbună, de la textul original!

„Nu mă pricep la muzică decît „după ureche“. Dar cînd o ascuți pe Maria Tănase mi-aduc aminte și de o tabletă a lui Tudor Arghezi, în care poetul ne împărtășea plăcerea cu care l-a ascultat pe un muzician străin elogiînd folclorul muzical românesc pentru numărul foarte mare de teme melodice distincte: peste treizeci numărase neamțul, neamț va fi fost, acela. Din ce ascuți la radio și la televiziune — în afara emisiunilor dedicate „comorilor“ folclorice — mă supără tot mai mult monotonia repertoriilor, din ce în ce mai puțin deosebite.

Singurul care reușese să se distingă, dar sint totuși atît de rar programați, sînt cei care se străduiesc să pastreze o notă de autenticitate. Această autenticitate face ca-n repertoriul înregistrat al Mariei Tănase să nu existe două cîntece care să semene între ele! Dar lucrul acesta, ca să se observe bine, ar trebui să ni se ofere programe Maria Tănase, cu cite opt-zece cîntece unul după altul, programe frecvente, așa cum, din păcate, nu ne oferă nimeni. Nici măcar Electecordul, în vitrina cu discuri, din care Maria Tănase a dispărut de multă vreme...

Și pentru că amintirea Mariei Tănase nu poate fi cinstită mai cum se cuvine decît prin cuvinte și gesturi în apărarea adevăratului cîntec popular, cu care ființa Mariei Tănase a știut să se identifice, dîndu-și unul altuia viață, viață fără de moarte și tinerețe fără de bătrînețe, nu mă opresc aici și mai fac o propunere, inspirată de colaborarea ce-a existat între Maria Tănase și folcloriștii noștri de frunte, întrebîndu-mă dacă nu s-ar putea trece prin „cenzura“ Institutului de etnografie și folclor tot ce se dă la radio și televiziune sub eticheta artei populare românești. Începînd cu costumele și figurile de dans, și terminînd cu textele cîntecelor, texte contrafăcute, prelucrate „creator“ de cite un responsabil de cămin cultural, închipuit rapsoz popular!... Invenții pe care e mai bine să le lăsăm pentru nunțile cu dar și cu program artistic și alte șuşanele, cu care nu trebuie confundată radioteleviziunea.

Așadar, ne gîndim că e timpul ca Maria Tănase să fie mai mult ascultată! În toate sensurile acestui cuvînt! Te-meinic studiată! Cu atît mai mult cu cit la această materie, pe lingă corijenții care ar rămîne cu dufulul, avem și profesori care să-i aducă pe calea cea bună. N-am să dau decît un nume din mai multe posibile: Sofia Vicoveanca.

ION COJA

De unde să încep și unde să sfîrșesc gîndind la amintirea magnifică a Mariei Tănase?... Frate cu ea, de vis, și impresar de vedetă, care nu se mai naște, i-am stat în umbră cit a colindat toate provinciile românești. Fără alegere, le-a cîntat pe toate... În așa fel, că s-a înfiorat pînă și gingașul fir de iarbă. Vuiau sălile la apariția ei, de regină neincoronată, în cele 42 de turnee pe care le-am făcut împreună. Și, halucinant, Maria mușca din veșnicie tilcul doinirii românești, care inginasă atîtea izbeliști trecute... Pica din dăruirea-i arzătoare așa dramatism pe ascultătoarele suflete, că totul era o comuniune de praveghi. Ca, numaidecît, legăturile ei să bată în nîmi, săltat de horă, de șîrbă, covîrșitoare bucurie de viață. Capricioase, se raliau în interpretarea-i genială, aparteurile, de sublimă comediantă. Neasemănarea ei plutea pe lumină, în viitor, pe adevărul de răzmeriță al milenarului cîntec românesc. „Ciuleandra“ ei, bocetele ei... Stăruiau și stărule infricoșător în grindă, plămada de neam și de veșnicie. Al său miracol, care continuă...

flarea ce-i împrumutam minunților încrîncenate pe microfonul cerului... Obrazul scîldat de furtună a hohotit, la ivirea însoțitorului, cu cei o mie de dinți.

Ce s-o fi ales din mărgăritarele aceluia suris?...

Nu se poate mai mare și mai sus... Apariția ei pe aste tărîmuri a limpezit mersul firii demiurgic. Numai ea a simțit-o — oamenii nicicum — că fusese sortită să ardă pe rugul dăruirii sale, într-o cumplită intraripare. Completînd și complicînd șoapta de vis a izvoarelor, vagabondajul într-o ureche al vîntului, plînsul mînos al ploii și vijeliosul frearmăt al pădurii — codrul frate cu românul — s-a legănat amețitor pe o scurtă trecere prin viață, sfîrșită la nici 50 de ani. Ivită din roua florilor și crescută printre ele, precumpănitor, era firească, copilă, să fie pîndită de un didițel îndrăgostit... Primăvara roiau razele de soare în zumzetul albinelor și se topea lumina în trîlurile de privighetori, în livada lui Ion Coandă Tănase, cea cu duzi. Cădelnița floarea de salcîm puritate, în vreme ce brazdele pămîntului proas-

În azurul veșniciei

„Tine, Doamne, ziua mare, C-am o fată călătoare...“
La Olănești, stațiunea e înmărmurită. Tipenie de vizitator, și altitudinea ruginită somnoază în nouri.
De ce povești de iubire să-mi aduc aminte?...

Vilele se cutăbăresc în fanatul anotimpului, aproape speriate. Se înalță și fum din hogașurile lor, răsufînd moale. Amenință toamna să înghită idilele, să disperseze soarele ginguriturilor, să facă din preocupări tristețe.

Aici, cîndva, cu mine, Maria Tănase a cîntat așa de frumos, că strălucirea trăirii ei mergea sigur spre moarte... Veneam de la Piatra-Olt Gară, unde, după spectacolul dat pentru cefești, pînă la vagon, a sursit ploaia pe noi a prohod. Stringînd-o în palton antireu al lui Arvinte — era de trestie și cit un pumn — îi suflam să-i încălzesc mîinile mici, atît de caracteristice și fără manichiură. Făcuse ploaia din pîrul ei bogat mătăsoș suvițe de smoală. Sgribulită, demarșă ei se legăna printre șine și prin băltoace, limanul cald, vagonul de teatru, întirziînd să se ivească. Hăt tirziu, după o aprigă, rece, furtunoasă orbecăială, luminile lui au țîșnit din nevăzut, întimolător. Ultimele rafale au fost ale stresînilor, retezîndu-mi răs-

păt întors abureau, duh sfînt al bunilor străbunilor noștri, în margine de oraș, sub turlele Văcăreștilor... De pe-atunci, de-a bușilea, iubita de gize și flori, Maria urca în lumină ca un miracol, supusă chemării cerurilor înalte, ascultînd poveștele adîncului gleei strămoșești. Între pămînt și cer, mai tirziu, va doini tulburător, făcînd risipă de sînge cu fiecare cîntec, arzînd făclie la ambele capele pentru neamul care a dat-o și ea i s-a dat! În grădina și-n soare cîntau muncitorii, veniți din toate provinciile românești, întipăriți pe brazdele reavăne. Mai cu osebire un ardelen — „cel firicel de izmă creață“ al lui Goga coborise pe Olt — care patru ani a tot zis unul și același vers:

„Frunză verde, fruză galbenă,
Tu mă saltă, tu mă leagăna...“

Aleanul se tupilase în ei, trecînd în Maria... De la această s-a pornit, ca să se crucifice mesianic, în armonii nebănuite, pentru adevăratul cîntec românesc, al ei, unicul. Tragismul trecutului, au ale sale vitregii, avea să sune în vocea ei, doină, bocet, ciuleandra, dînd de furcă adversităților de neam, lacome, blestemate. Predestinată, n-a luptat niciodată — chiar cînd era răgușită. Că a fost la crîsmă, că împărăția reflecțiilor a prins orbitoare strălucire numai la apariția ei, unica, fără nici o fățarnicie, a făcut vid; să se infloare zările întinse și să pîrie în străfunduri oasele străbunilor... Un tot, la abisale înălțimi, cutremurătoare. Reînviat în fiecare primăvară, un fir de nălbă s-a dus cu ea, plutînd pe melopeele-i vrăjite pînă-n zenit... „Dragi mi-s cîntecele mele“...

S-au dus ani, douăzeci, de la ultimul zbor al Mariei Tănase, sfîrșit între astre... A șuierat vîntul, haiduc; s-a copt griul în caldul pîinii; s-a logodit ploaia cu oasele străbunilor; zăpada a încălzit, cergă, miriștile; și s-a dus pe firul caracteristic al anotimpurilor atîta frunză verde românească, cit amintirea ei să dăinuiască în vecl.

Nemurirea Mariei trebuiește apărută, lingă Eminescu, lingă Enescu, în azurul veșniciei românești.

GABY MICHAILESCU

Bocet la mormîntul Mariei Tănase

Cum treceam printre mormînte a-nceput iarba să cînte.
Întrebai iarba: Ce ai de ai prins, firule, grai?
Mi-a răspuns: Nu mai călca peste rădăcina mea.
Pui sămință omenescă și vrei altceva să crească decît doină românească decît doină românească?
TIBERIU UTAN

Muzica, o legătură între două generații dar mai ales între tată și fiu

Dialoguri cu Ion Văduva — solist instrumentist și Ionel Văduva-Necșoiu, compozitor și solist instrumentist în formația Flacăra Pop.

te, de la fluier la vioară. Eu am avut o șansă, în 1949, am intrat la orchestra Barbu Lăutaru. Dar cei mai mulți din Alîmpești, dacă aveau o șansă, puteau ajunge mari artiști. Ce să-i faci, pe unii viața i-a pierdut.

— De ce v-ați îndrămat băieții spre conservator? Puteați să-i țineți lingă dumneavoastră!

— În primul rînd amîndoi fiii mei au folclorul în suflet. Toată viața lor, pînă au crescut mari, n-au auzit în casă decît muzică populară. Aveau nevoie și de-o instrucție pe măsură.

— Da, dar acum cîntă muzică ușoară și muzică clasică!

— Cîntă și folclor, cot la cot cu mine. Și pe urmă și muzica ușoară e muzică. Mie îmi place poezia unor cîntece, mai ales ce se cîntă în cenaclul dumneavoastră. Am stat și eu cîteva nopți pînă tirziu. Nu mai am nici o îndoială. Muzica are asigurată pentru mine un public extraordinar, care freamătă și se bucură. Eu am 30 de ani de solistică, dar niciodată n-am avut norocul să am un asemenea public. Poate că de data asta norocul a trecut de partea fiilor mei.

— Văduva senior a plecat să se plimbe puțin. Ce-ar fi să continuăm tot cu folclorul românesc, Ionel Văduva-Necșoiu?

— Am ascultat și reascultat folclor. Dar cînd m-am prezentat la diverse selecții sau concursuri cu formația de muzică ușoară, pînă la urmă am cîștigat tot cu... muzică populară. Tatăl meu mi-a dat folclorul în stare pură. Încet, încet mi-am

dat seama că de aici poate pleca toată muzica mea.

— Cum adică? Ce poate avea muzica populară cu instrumentele electronice supersofisticate?

— Instrumentele electronice nu sînt incompatibile cu muzica populară. Dimpotrivă, ele îi dau un aer aparte, o îmbogățesc.

— Cum adică?

— Sintetizatoarele de sunet au posibilități infinite de redare, pot produce sunete de diferite instrumente și pot reproduce diferite sunete din natură. Cînd cînt Ciociriția pot intercala acest cîntec sublim cu un cîrpit de alte păsări. În sintetizatoarele folclorului românesc apare într-o tentă nouă, așa cum îl vedem noi la acest sfîrșit de secol XX.

— În această variantă el poate fi receptat mai ușor sau devine de nerecunoscut?

— Varianta modernă e o altă cale de a pătrunde în cultura muzicală a celor tineri. Pentru unii pare ciudat, dar mai apoi fascinează în egală măsură ca și în starea inițială.

— Am înțeles că ești și compozitor. Cum ți-ai definit muzica?

— Eu compun muzică electronică, muzică de film și de teatru. Dar toate melodiele mele au motive folclorice preluate și integrate la un alt nivel.

— De ce insiști pe folclor? Unii, cu aceeași intenție, nu reușesc decît să ne pistoneze urechile.

— Dintr-un motiv simplu, că o doină poate însufleși și o piatră. Eu cred că muzica populară e o formă sublimă de

solidaritate spirituală între oameni. Și atunci de ce să renunț la ea?

— Apropo, ce e rău în muzică?

— „Ce să fie rău? De obicei, nimic. Dar a apărut ceva! Preluarea punk-ului occidental. Exact stilul lor se regăsește în această muzică și se exprimă prin repetarea unor formule ritmico-melodice la nesfîrșit. Lipsesc motivele muzicale, în cele din urmă lipsește melodia, ceea ce reprezintă o întoarcere la primar. Iar muzică primară nu există. Muzica modernă, și muzica populară s-au întîlnit la jumătatea distanței între ele și această jumătate fericită a drumului e Cenaclul Flacăra. Pentru mine el a însemnat un imbold și-o stare de spirit, o emulație muzicală și patriotică și încă multe alte lucruri și mulți prieteni tineri.

— Ce ți-a dat folclorul românesc am aflat. Dar întîlnirea cu Cenaclul Flacăra?

— A fost și este o stare de spirit receptivă la toate genurile de muzică, la istorie și patriotism, în care e loc și pentru Iris și pentru muzica lui Ștefan Hrușcă, și pentru cîntecele marelui solist de operă care este Nicolae Florei. Cenaclul e liber, e dincolo de orice bariere care pot îngreuna muzica de un fel sau altul.

— Cum te descurci cu această mașinărie cu etaje de clope, cu tot felul de butoane, parabutoane și cabluri? Trebuie să fii un veritabil electronist.

— Se învață ca orice alt instrument. Atîta doar că, tehnic, e mai pretențios. El are toată gama de sunete, efecte și sonorități. De obicei îmi place să înregistrez pe 8 canale și la redare să obțin efecte de orchestră simfonică. E un procedeu puțin utilizat. Din acest punct de vedere cred că mă numără printre pionierii sintetizatoarelor de sunete de la noi. După ce se va încheia cenaclul aș vrea să mă dedic mai mult componisticii. În toate aceste călătorii mi-am strîns o sumedenie de idei, mi-am notat frînturi de melodii și abia aștept puțin timp să le lucrez cum îmi doresc.

Dialoguri de CORNEL NISTORESCU

— Ați apărut de puțin timp. Mai că nu mai șuam pe unde sîneși!

— De două săptămîni m-am întors dintr-un turneu mai lung, efectuat cu formația „Frunză verde“ în mai multe țări din Europa. Am mai făcut un turneu, am mai adăugat o izîndă în lungul șir de izbinzi ale folclorului românesc.

— Ce credeți că le spune străinilor folclorul românesc pe care-l duceți cu dumneavoastră?

— Noi prezentăm suite de spectacole în școli, un fel de concerte-lecție în care înfățișăm zone folclorice, genuri ale muzicii populare și instrumente vechi românești. Aceste spectacole contribuie la lărgirea bagajului lor cultural, la cunoașterea civilizației românești. Copiii sînt extrem de interesați, de curioși. Poate că n-ar strica să facem aceleași lucruri și pentru copiii din școlile noastre. Ei au impresia că știu totul despre folclorul nostru pe care-l aud în fiecare zi, dar pe care nu-l cunosc la adevărată lui dimensiune.

— Și totuși, ce le transmiteți acelor elevi în concertele-lecție?

— România în formă și stare muzicală.

— Dar formațiile care stilizează folclorul ce mesaj mai duc?

— Noi nu luăm piese de la alții sau de la radio. Melodiile noastre sînt culese de un folclorist de meserie. Constantin Prichici, pentru care am acum un gînd pios, a bătut toată țara, a cules melodii ca să ne facă un repertoriu reprezentativ. Alte formații au un statut comercial și promovează o muzică pe măsură. Aceasta face bine, aduce bani, dar face și rău, creează o imagine denaturată despre folclorul românesc.

— Cine dă explicațiile și face comentariul melodiilor și-al instrumentelor?

— Comentariul e susținut de Constantin Pavlovski, un foarte bun cunoscător al folclorului. Între timp se proiectează imagini cu instrumente, zone etnografice, costume populare și locuri din România. Eu cred că un asemenea concert înscamnă de fiecare dată cîteva sute de noi prieteni ai poporului român.

— La cite instrumente cîntați?

— Cam zece, dacă le număr. Cam toa-

atelier literar

G. Dumitrescu

NU NE MAI VREA

Nu ne mai vrea Pământul pașii reci,
Picior desculț de măt viseză cimpul ;
Pe tocuri cui se mișcă inimi seci
Și-n Diplomat își duc bărbații gindul.

Sorbim război și pace-ntr-o cafea,
Pe jar de Kenturi secolul se arde ;
Orice științe ni se pare stea
Și-orice hirtie se botează CARTE !

Viteza sfintă ne-a cuprins pe toți.
Bărbatul înșelat nu vrea dueluri.
Acum ne merge sufletul pe roți
Și cinstea se îngroapă prin hoteluri.

Vulgării cerșetori mereu cerșesc ;
Ei nu cunosc, o, suflete blazate !
O mină de întind ne cucerește ;
Le dăm și bani, și țel, și demnitate.

Ne ride moartea-n față după plac
Judecătorii n-au nici o sentință.

Te văd zdrobit, sărman sfirșit de veac,
Dar nu de arme ci de umilință !

Și de-au uitat ce-nseamnă a trăi
Știmatei jucători de-a moartea-n masă
Totuna li-i a fi sau a nu fi ?
Dar de copiii lumii nu le pasă ?

Voi menestrelii și-ai poeziei soll
Aprindeți struna, pana, să renaască
Pământul de la pol până la pol
Și toată răsuflarea omenească !

Să ne rămână viața foc nestins
Căci noi sintem răspunzători de moarte !
Trăind curat, cu sufletul ne-nvins
Ne va ierta cîndva Pământul, poate !

EMILIA MOLDOVAN-AMARIEI

MONSTRUL

Monstrul mă poartă pe etichete sale
plusate
în hăul acestei perspective ;
întind cit pot brațele și agăț
cîte un fruct dintr-o parte și alta

a luminii
cînd vreau să-l duc la gură
mi-l înhață spunîndu-mi :
„întii cei mari“.

VASILIAN DOBOȘ

BUNĂ DIMINEAȚA

Așadar
o nouă duminică
sfioși bătrînii deschid lăzile
tot mai albe sint
cămășile lor de sârbătoare
astăzi și suferințele s-au furisat
precum primăvara cărările-n păduri
se umflă ziua
ca o pinză de corabie
împingîndu-le viața — nainte
și ei suflă de pe bănci
praful încă unei săptămîni
răbdători așteptînd fericirea
de-a li se da
bună dimineața.

LIVIU CAPȘA

DAR VEȘNICIA

Așa a fost sortit
Timpla poetului să fie altar
Poemul, mielul cel gras,
Și sufletul, ogorul în care
Printr-o miraculoasă explozie
Să-nceadă să se seminte.
Popoare de legi s-au revoltat,
Spulberînd cenușa ;
Potop de apă a curs
Dar veșnicia,
Haina accasta curată de nuntă
Se tira spre lumină
Îngropînd cătușele !

ADRIANA LASCAU

ZORI DE ZI

Geana pămîntului
deschisă de la roșu
spre albastru
păstrează soarele
sub pleoapă
ca să-l sloboadă
pe cer
odată cu
lacrima răsăritului

VIRGINIA MEHEȘ

SENSURI ROTATIVE

Noi mecanisme s-au dus în funcțiune
toate lucrurile vor fi rotunde
totul e pentru consum
secolul aruncă ultimele oase cînilor
într-un colț stă marfotul care tace
îinind în mină un animal creat în
laborator
dar e liniște prea multă liniște
dîncolo de senzuri
unii înnebuniți de tăcere își poartă
degetele
acolo la nivelul incheieturii se produc
fenomene ciudate
nu s-a aflat încă secretul
mîinii care ia totul.

IOAN SUCIU MOIȘA

Ștefan Iordache

(Urmare din pagina 9)

ru trebuie să ofere spectacolul unei vieți
mult mai complexe, mult mai adînci, în
limita dintre sublim și abject.

— Adică „nu mai putem juca teatru din
virful buzelor și din poantă“...

— Exact. Pentru că ne jucăm propria
noastră viață.

— Prin urmare acesta este actorul se-
colului nostru.

— Foarte greu se crește astăzi un ac-
tor. De aceea ar trebui să fim mai atenți
cu aceia care fac meseria asta. Indiferent
de talentul său, actorul e un salabor.

— Prin urmare, cum ai caracteriza ac-
torul ?

— Actorul trudește ca un miner, lu-
crează cu finetea unui psiholog și cu pre-
cizia unui chirurg. Vorbind cu tot respectul
față de toate meseriile. Și mai presus
decît toate acestea e faptul că în
cazul actorului instrumentul de lucru este
chiar propriul său trup, propriul său or-
ganism. Actorul nu-și mai prelungeste
arta cu o vioară sau cu un pian. Actorul
nu-și poate schimba organismul cînd se
strică. De aceea, după un număr de ani,
jucînd foarte mult ție greu să te mai
recunoști și să te regăsești. De pildă, mi-e
dor de mine însumi cel din liceu.

— Actoria înstrăinează ?

— Poate duce la depersonalizare. De-
pinde cîtă prospețime ai în tine, cîtă copî-
lărie ai, cîtă fascinație. Pentru că sintem
niște copii, ne jucăm de-a oamenii mari,
nu ?

— După părerea mea actorul concen-
trează în sine o epocă, o lume.

— După părerea mea actorul trebuie să
fie un om de cultură. Pentru că se adre-
sează oamenilor prin cultură.

— Prin urmare, nu mai este pur și
simplu un om de manevră, care exprimă
un concept, o idee programată de dra-
maturg și de regizor.

— Actorul e un creator. Nu e un simplu
mercenar. Lucrul cel mai important este
că dă viață unui spectacol. Și că arta
noastră trăiește prin faptul că e viață și
că dă viață mai mult decît orice altă
formă de expresie artistică. De aceea e
și atît de efemeră. Ne aflăm în zona artei
cîtă vreme trăim. Artă noastră nu ră-
mîne cum rămîne un tablou, o sculptu-
ră, un manuscris literar. Unele satisfacții
vagii, de cochetărie cu eternitatea, ni le
dă cinematograful dar acesta din urmă nu
transmite emoția unui spectacol.

— Care e deci importanța actorului în
nomenclatorul de meserii din univers ?

— Noi nu sintem atît de importanți cît
ne place să credem că sintem. Dar e bine
să credem că sintem importanți, că facem

siuni, care așteaptă răs-
puns...). Mai ales că, dis-
cutînd de multă vreme,
v-am cam spus tot ce vă
puteam spune : și că
aveți talent (ceea ce știți
prea bine, dealfel), și
că nu-l luați în serios,
ori nu știți ce să faceți
cu el, ori că — asta nu
v-am spus-o încă ! — fi
convertiți. poate, prea
mult destinația, adică
destinul, în sueta scăpă-
rătoare și „aburită“ de
bodegă — multe din pa-
gini avînd acest aer ca-
racteristic !... Și multe
alte. Dar sint, în acest
pic-bilant, dincolo de
prea numeroasele pagini
care justifică rîndurile de
mai sus, și multe lucruri
care justifică rîndurile de
mai jos, destinate speran-
țelor, încrederii (naive,
oare ?) în noile „jură-
minte“ din scrisoare („să
comunic CEVA“), în pu-
terea supremă a unui ta-
lent adevărat de a renaș-
te din propria-i derută și
confuzie. („Indărătnicul“
„Cu ochii legați“, „Trece
timpul“, „Liturghie“,
„Tango“, „Chipuri“, „Pur
și simplu“, „Tărîm“, „În
lumina“, „Poesis“, „Sem-
ne“, „Înlocuiri“ (cu o
senzație de inadecvare,
de disproporție, între
joacă și gravitatea temei),
„Letopisetz“, „După
o idee“, „Omăgiu“ (ver-
bioasă, neomogenă, fără
echilibru).

L. Bobocescu : Sfinte
drame școlare !... Spiri-
tuală, inteligentă, frumos
scrisă (pentru ea, vă pu-
teți trece în catalog un
compensator 10... — ca să
iasă media !...), scrisoarea
dv. ne-a amintit, cu fi-
rstiv melancolie, de o pă-
tanie identică (pe-atunci
se dădea 1, nu 2, și, ori-
sicit, unde-1 2, puterea
crește... cu ceva... Dar —
atenție ! — nu era vorba
de Română, ci de groaz-
nica „Mate“ !...). Dincolo
de cumplita dv. „dramă“,
care sperăm să devină o
dulce amintire din june-
te, în ce ne privește, tre-
buie să vă mărturisim, cu

cinic egoism, bucuria de
a fi cîștigat, grație ei
(„dramei“), un cititor
ager, sensibil și, nu-i
așa ?, iubitor de frumos.
Să ne mai scrieți, cînd și
cînd, despre „dramele“ și
pătanile dv. (pe care vi
le dorim, acum și puru-
rea, la fel de benigne !).
Cr. Stoia : Puține lu-
cruri demne de interes
(„Izolare“, „Cîștig“, „Co-
rabia“, „Rugă“), printre
multe altele exprimînd,
mai de grabă, stagnare,
monotonie.
Adina Popa : Pagini
dezamăgitoare, uscate,
neinsufleteite, sugerînd
confecția neinspirată.
L. Cesina : Plăcută sur-
priză a „revederii“ (nu
ne-am îndurat să renun-
tăm la „Pictură“, după
ce, la „vechea adresă“
fusesse cenzurată de cite-
va ori pentru... misti-
cism !...). Lucruri fru-
moase, și acum, cele mai
multe, în stilul dv. mi-
niatural și intimist (și un
pic livresc, și mai mult
decît un pic, „violon
d'Ingres“...). Excelentă, în
genul ei, schita (atît de
convingătoare, că ne-a
transmis toate spaimele
posibile, de unde și gin-
dul insolit de a vă cere o
consultație, bineînțeles,
de tip „mîlostiv“ !...).
E. Chelaru : Nu prea
sînt semne noi, ci mai
curînd semne de stagna-
re, inerție și „serie“. Cîteva, mai răsărite :
„Ninge“, „Suspendat“,
„Pe auzite“, „Împăcare“,
„Posibilități“, „Terapie“,
„Pe săturate“.

3 A : Incepe să fie mai
clar : citeva pagini se
află în zonele poeziei
(mai ales „Gînd“, „Mai
bine“, „Simțămîntul“,
poate și „Numărul“). E
cazul să continuati (și să
ne țineți la curent).

E. Buzatu, Rafila Radu,
Alex. Bercu : Scrisorile
dv. ne-au fost predate
personal de cel cărui
v-ați adresat.

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu
se înapoiază.

lucrul cel mai important din lume, pen-
tru că altfel nu ar avea nici un rost să
trăim.

— E cert că societatea are alți stilpi
de rezistență decît actorii. Decît artiștii...

— Nu știu dacă peste 1 000 de ani, cînd
oamenii vor descoperi un tractor îngro-
pat lângă Brașov, ca un dinozaur, își vor
putea face o idee mai limpede despre ci-
vilizația și cultura noastră decît citînd
operele de artă ale timpului nostru sau
urmărînd muzeele noastre.

— Asta în condițiile în care vom reuși
să supraviețuim.

— Vreau să fiu bine înțeles : prin
exemplu dat nu neg importanța teh-
nicii și mai ales a științei. Pentru că
unii confundă știința cu tehnologia... Mă
tot gîndesc de ce e important actorul. Și
actorul.

— Dificilă întrebare, nu ?

— Pentru că e purtător de viață.

— Ce oferă el lumii ?

— Speranță.

— De ce tocmai speranță ?

— Pentru că teatrul e cam cum am
vrea noi să trăim. O curte cu miracole.

— Nu întotdeauna. E și cum nu am
vrea noi să trăim.

— Așa e. Sună puțin didactic dar ar fi
trist ca omul să plece așa cum a venit
dintr-o sală de spectacol. Dar dacă pleacă
la fel, înseamnă că spectacolul e prost.

— E greu să știi ce se află în sufletul
unui spectator...

— Dacă n-am intrat în sufletul lui, în
zona gîndurilor sale intime, n-am făcut
nimic.

— Primul rol în care te-am văzut, Ște-
fan Iordache, a fost Arturo Ui din pam-
fletul politic al lui Brecht. Ultimul a fost
zilele trecute, Richard al III-lea de
Shakespeare...

— Sint cele două coperti ale unei exis-
tențe de actor.

— Acesta fiind primul volum. Un volum
scris în cîți ani ?

— În douăzeci de ani. Exact acum două-
zeci de ani terminam Institutul de teatru
jucînd la «Cassandra» Ascensiunea lui
Arturo Ui poate fi oprită. Jucam, de
fapt, rolul lui Hitler.

— Au trecut deja douăzeci de ani ? Bi-
zar, nu ? Cele două coperti ale meseriei
dumitale sint reprezentate de două fi-
guri sinistre ale istoriei.

— Am o ură uriașă față de dictatură,
față de dictatori, față de tirani. Urăse tot
ceea ce constrînge omul și-l umilește.

— Ce-ai vrut să spui dumneata prin
acest Richard ? Dincolo de ceea ce se
vede ?

— Am vrut să atrag atenția. Pentru că
lumea uită foarte repede. Am trăit un
cutremur și am uitat. Azi mă cutremur
cît de liniștit pot să trec pe lângă Scala,
pe lângă Casata... și doar am pierdut

prieteni și oameni scumpi în dezastrul
acela. Ei, uite, vezi, de-aia e important
actorul, aduce aminte și atrage atenția.

— Prin urmare acestea sint coperti unei
vieți de douăzeci de ani de teatru.

— Cam astea sint copertile, dar înăun-
tru sint numai roluri în care a trebuit să
ard, adeseori, pînă la scrum. Uneori mă
și mir că a mai rămas ceva totuși din
mine după atîta criminală, oameni de
rînd, oameni sublimi jucați pe scenă. Me-
seria noastră e înfrîntătoare și nu mai
vorbesc, stresantă. Te umple și te goleşte
permanent de gînduri. Se întîmplă să
iesi de la un spectacol bucuros că ai spus
ceva oamenilor, dar se întîmplă să te
simți îngrozitor de gol și derutat și foarte
singur. După părerea mea un actor de
cursă lungă e mai singur decît un alergă-
tor de cursă lungă. De aceea e bine, zic,
să fim mai atenți cu actorii unei genera-
ții, unei societăți, unei lumi. E păcat că
sintem uneori puși alături de T.A.P.L. ca
„prestatori de servicii pentru populație“.

Sigur că pentru populație facem totul
dar... Am devenit caraghioși tot exclamî-
ndu-ne importanța și nu ne ia nimeni în
serios. Sau nu se crede.

— Ștefan Iordache, de ce crezi că vine
lumea la teatru în asemenea stare de fas-
cinație ?

— Pentru că lumea are nevoie de fas-
cinație, are nevoie de vis, de teatru. Fie-
care joacă teatru, chiar în viața de toate
zilele. Mulți dintre cei care vin la teatru
sînt și ei niște actori. Vin să învețe cum
să joace. Iar noi vrem să-i învățăm să fie
ei înșiși. Pe de altă parte teatrul e arta
cea mai caldă, cea mai percutantă, cu
cea mai mare forță de influențare. N-am
văzut încă o revoluție pornind de la tea-
tru dar am văzut oameni mai frumoși
plecînd din teatru, mai tandri, mai înțele-
gători, mai buni. Teatrul nu va împinge
oamenii la crimă sau la război, niciodată.
Și noi acum jucăm un fel de teatru. Noi
doi. Încerc să fiu deștept, spontan. Să fiu
mai deștept și mai spontan decît sint. Dar
nu găsesc întotdeauna cuvîntul.

— Ce rezonanță are pentru dumneata
cuvîntul ? Actorul lucrează imens cu cu-
vîntul. Fiecare cuvînt este în felul său o
metaforă.

— Mă obsedează să găsesc simburile
cuvîntului, de unde vine, încotro se duce,
de ce are atîtea silabe, de ce nu mai
multe sau mai puține, de ce are aceste
sonorități și nu altele ca în alte limbi ?
De aceea vorbesc puțin în viața de toate
zilele, atît de puțin încît unii, care nu mă
cunosc, sint tentați să creadă că sint un
prost.

— Chiar, cum crezi că ești, Ștefan Ior-
dache, în afara scenei ?

— În afara scenei sint anost. Sint nein-
terasant. Mă odihnesc.

— Suferi de o anumită... retragere din

cotidian. E o stratagemă ?

— Retragerea mi-am impus-o. E o stare
de recul.

— De ce ?

— Nu-mi place să mă irosec. Pentru
mine rațiunea de a trăi e teatrul, alta
n-am. Mă retrag și mă pregătesc să de-
vin fertil în clipa în care voi reintra
pe scenă.

— Prin urmare ce face actorul Ștefan
Iordache după ce iese din scenă ?

— Fumează, sapă, plîvește, se plimbă
prin aer curat pentru că îi place să res-
pire aer curat, nu aer otrăvit de oamenii
care nu se iubesc. Citeste, aleargă zilnic
prin parc în echipament de sport. Și bea.
Din cînd în cînd. Nu ca să uite, nu, ci ca
să intre în întineric cite puțin, să se obi-
nuiască cu întinericul, cu abisul. După
care actorul Ștefan Iordache, pentru că
de el m-ați întrebab, se întoarce, plin de
păcate, plin de erori (văleleu, cît de
multe greșeli am făcut în viața mea), se
întoarce, spun, plin de regrete, de spaime
la cei din jur, mai pur ca altădată. Jude-
cați și dumneavoastră, să joci Richard,
să te umpli de atîta otrăvă, de atîta venin,
să duci cu tine atîta mizerie umană, pen-
tru ca apoi să joci Maestrul și Margareta
sau Nu sint turnul Eiffel sau Să îmbră-
căm pe cei goi... Ce fel de om mai poți fi
după atîtea dedublări și disimulări ?

— Cît te săbește un spectacol cu Ri-
chard ?

— Între trei și patru kilograme. După
un spectacol plutesc, înot în propriile
mele haine.

— După premiera lui Richard mi-ai
spus că nici acum nu-ți dai seama bine
cum ai ajuns să joci pe scenă.

— Și acum mă mir ce caut eu acolo, pe
scenă, cum am ajuns eu acolo, venînd de
pe Rahova, fiu de mic meserias și de
mamă casnică. N-am uitat de unde am
plecat. Cred că e important pentru fie-
care om să nu uite de unde a plecat.

— Cum te împaci cu directorul teatru-
lui, Dinu Săraru ? Am auzit că nu e un
director comod.

— Teatrul Mic nu poate fi despărțit de
numele lui Dinu Săraru. E cel mai mare
fanatic al teatrului din cîți am cunoscut.
E cel mai bun organizator de teatru din
cîți am cunoscut, din cîți am avut. Iar eu
sint un om disciplinat. Căruia îi place
munca.

— Te simți un om liber, Ștefan Ior-
dache ?

— Am propria mea libertate. Îmi place
să trăiesc intens fiecare bucurie ca :
mersul pe jos, prin aer liber, mersul cu
motocicleta, alergările prin aer liber, re-
fuz minciuna, ipocrizia, defetismul, lăși-
tatea și în felul acesta mă feresc de tot
ce m-ar putea constrînge la o viață care
nu este a mea. Cîtă vreme sint eu însumi,
sint liber. În rest, tăcere.

Un muzeu in labirint

Problema Courbet

1.

Courbet. Autoportret

Nu știm nimic sau aproape nimic despre viața intimă a lui Courbet. Sora sa și totodată executoarea sa testamentară ar fi putut arunca o oarecare lumină asupra vieții lui. Nu mai rămân, deci, decât evenimentele și declarațiile cam insolente pe care Courbet n-a ezitat niciodată să le facă.

Declarații de tipul: „Eu sînt cel mai mare. Nimeni nu mă egalează”. Și care împing vanitatea provocatoare pînă la vanitatea inculturii. Uitindu-se

în oglindă, maestrul din Orans se admiră mai mult decît cei mai entuziaști admiratori ai săi. De fapt, cu excepția naturii, a lui Rembrandt și a lui Velásquez nu recunoaște pe nimeni. Fidius? Rafael? Tițian? Leonardo? Încercări neizbutite ale naturii de a crea un Courbet. Care, în sfîrșit, în secolul XIX devine o realitate. Ea se poate contempla cu satisfacție în oglindă. „Bună ziua, domnule Courbet, la ce vă gîndiți?” „Cum la ce? Sînt mulțumit că exist. Primul și unicul artist din acest secol”. Iată, deci, un Narcis care nu mai are chef să se sinucidă. E ocupat cu ceva mai interesant. Să se admire. E foarte încîntat de chipul său de tip asirian, de ochii săi negri, lucitori, strălucitori, de genele sale lungi, de miinile sale lungi și elegante, de totul, ce mai. Și după ce se va admira în oglindă, fără să mai repete vechea eroare, se va întoarce să le impună și celorlalți încîntarea sa. Mai ales că nimeni nu se arată capabil să-i facă atîtea complimente cîte își face singur. Walter Scott care scria articole elogiase despre sine nu era decît un diletant în materie. Încă nu avea curajul să declare că e singurul artist. Courbet îl are. Eu, Courbet, pare să șoptească el în oglindă, nu sînt deloc un artist modest. Și ca să fiu sincer, modestii mi se par caraghioși. De aceea nu mi-a plăcut niciodată să mi se dea sfaturi. Am ris cînd unii au încercat să o facă. Și mi-am bătut joc din toată inima de academiști. La urma urmei, n-aveam dreptate? Toți acești domni care s-au cocoțat în fotoliile Academiei, care s-au ținut în jilțurile juriilor la saloane, care vor să decidă ce e arta și ce nu e, vor să-mi dea mie, Courbet, sfaturi cum să pictez, în loc să predea desenul în școală și să nu-și vire nasul în artă, ei bine, toți acești domni mă scot din sărite. Nu puteam să fiu gentil cu ei.

Să ne păstrăm totuși umorul. Cu toate că e greu să nu răspunzi la insolență — fie ea și motivată — cu insolență. Prea des ne asigură Courbet că geniul său este unic pentru a nu avea deloc ispita să ne aducem aminte că Delacroix îl invidia de absența oricărei idei. („E o pictură care nu gîndește!”) Sau că alții au zis că se doarme mult în pictura lui Courbet deoarece acesta e modul cel mai bun pentru a nu spune nimic. Și prea ne asigură el că maestrul său sînt Rembrandt, Velásquez și natura pentru a nu adăuga malițios că, da, natura se vede foarte bine că i-a fost profesor. Un mare profesor. În schimb, Rembrandt... Dacă noaptea lui Rembrandt e o taină, noaptea lui Courbet e noaptea care coboară în fiecare seară pe pămînt... Dar nu, ar fi nedrept să reducem totul la maliție. Mai mult, ar fi o eroare. În fond, dincolo de declarațiile lui, Courbet ridică o problemă reală. Problema picturii lui.

Nici chiar Rubens n-a îndrăznit să facă un nud atît de opulent ca acela pe care Napoleon al III-lea, vizitînd expoziția, l-a lovit, iritat, cu cravașa. Și, pentru a fi corect, nu e simplu să te convingi că această femeie obeză, cu mușchii acaparați de grăsime și cu picioare zdravene, de docher, e idealul artei, dar e la fel de greu să te prefaci că nu înțelegi de ce ea l-a enervat pe Napoleon al III-lea. Estetica oficială trimbița, nu întimplător, o idealizare cuvincoasă. Din punctul ei de vedere, orice pasiune pentru adevăr era suspectă. Chiar subversivă. Balzac însuși ar fi trezit, poate, bănuiele sub Napoleon al III-lea. Cu atît mai mult era normal să pară subversiv un artist care, refuzînd să picteze ingeri, pe motiv că nu-i văzuse niciodată, putea oricînd să dea un exemplu prost refuzînd, din același motiv, să picteze oameni încîntați să respire același aer cu împăratul.

Ajungem astfel la chestiunea, spinoasă și complicată, a realismului. „Puțin îmi pasă de realism — exclamă Zola la salon — în sensul că acest cuvînt nu reprezintă pentru mine nimic precis. Dacă prin el înțelegem necesitatea picturii de a studia și de a reda natura adevărată, e neîndoios că toți artiștii trebuie să fie realiști. A picta vise e un joc pentru copii și pentru femei; bărbaii au ca obligație să picteze realități”. După mai bine de un secol, aceste fraze sună la fel de discutabil. Sînt mari artiști care n-au pictat decît vise, chiar și atunci cînd au crezut că pictează realități. Dar, într-o privință cel puțin, lucrurile sînt clare. Astăzi, ideea de realism e tot atît de confuză.

Cum spune Camus, nu e sigur că realismul, chiar dorit, e posibil în chip absolut. Pentru că nu poți să reproduci realitatea fără să alegi. Prin forța lucrurilor, arta este și refuz și consimțămînt. Dealtfel, o artă care ar reproduce realitatea fără să nege nimic, fără să aprobe nimic, fără să elimine nimic și fără să pună în evidență nimic, o artă care ar renunța să descopere, mulțumindu-se să arate, care ar renunța să caute, mulțumindu-se să reflecte, ca o imensă oglindă-indiferentă, ar fi inutilă dacă ar fi cu puțință. Pentru a fi fidel, orice artist se vede nevoit să sacrifice, să trădeze o parte din realitate. El se vede obligat să ne înfățișeze partea lui de real cu aerul că ne înfățișează lumea. Și nu l-am putea înțelege nici pe Courbet, ca pictor realist, în afară de ceea ce el refuză și consimte.

OCTAVIAN PALER

*) E drept că exemplul său nu e deloc izolat în istorie. Prin anul '60, la noi, era chiar o modă în rîndul unora de a-și afișa nu cu jenă, ci cu vanitate ignoranța, apărîndu-și „inocența” zgomotoasă de riscurile culturii. Dar Courbet, trebuie spus, avea scuza talentului său.

Simple note

Ioan Missir

L-am cunoscut bine pe avocatul botoșănean Ioan Missir și l-am prețuit și stimat — cum l-au prețuit și stimat toți care au avut tangențe cu el — pentru toate însușirile lui mintale și sufletești, adică pentru cultura, inteligența, sensibilitatea, ținuta etică ireproșabilă și desăvîrșita lui omenie. Și voi spune, chiar de la început, ca să-i definesc concepția de viață și comportamentul, că nimeni, niciodată, împins de vreun necaz sau de vreo nedreptate, ori încercuit de nevoi și de griji și sunînd la ușa lui, să nu plece satisfăcut și alinat.

Ne-am strîns mina pentru înfîia dată în 1928, în casa lui Grigore N. Filipescu — fiul marelui patriot — cu care era bun prieten și, o îndelungată vreme, după aceea am păstrat cu el strînse, statornice și reconfortante relații. Și l-am iubit, mai ales, pentru superba și tulburătoare a lui carte **Fata Moartă**, care nu e o carte de dragoste, cum s-ar putea crede, ci amintirile lui de combatant din primul război mondial — scrisă pe viu — poate cea mai vibrantă și mai dureroasă din cîte s-au scris la noi, care a apărut în Editura „Cartea Românească” în 1937 în două ediții succesive și apoi, în continuare, încă altele și care s-a relipărit — epuizată în cîteva zile — în 1977 și regret că n-am putut-o vedea. Am, însă, vechea ediție ilustrată de pictorul D. Stoica și care se deschide cu scurta prezentare a lui Nicolae Iorga, pe care o redau textual: „Cititorule, ai înaintea ta, o frumoasă carte de adevăr. Un om cinstit și viteaz spune ce s-a întimplat în adevăr. O spune limpede și adînc înduioșat. Se vede de aici cît de mult talentul răsare din emoția lucrului văzut bine, înțeles adînc și întovărit de acele mișcări ale inimii, fără care și cel mai mare dar de scris nu dă decît pagini moarte.

În vremi ca acelea de azi, astfel de cărți sînt o întărire sufletească și o adevărată purificare. Dar istoricul va găsi aici și desătînuituri care cad greu asupra unor

oameni care citeodată au ispășit”.

Cine a fost, însă, Ioan Missir? Se născuse în Statele Unite în 1890, ca fiu rezultat din căsătoria tatălui său cu o franceză din Elveția și cînd copilul avea cinci ani părinții s-au stabilit la Botoșani, unde va face școala primară și va absolvi liceul. Licența în științele juridice și-a luat-o la Universitatea din București. Se va atașa politicește, de tînr, de Nicolae Iorga, va fi ajutor de primar în orașul de adopțiune, între 1919—1920, și primar între 1931—1932, își va întemeia o căsnicie model cu sora scriitorului și ziaristului Petru Manoliu — bunul și regretatul meu amic — și vor avea, la rîndul lor, o fiică, actualmente Ioana Vlad, — element deosebit de distins și valoros, conferențier la Facultatea de Construcții de la Iași.

Ioan Missir decedează la 5 decembrie 1945 în vîrstă de 55 de ani. N-a mai tipărit altă carte decît **Fata Moartă**. Dar nu este singurul caz, nici la noi nici aiurea, cînd cu o singură carte se poate intra în istoria literară. Și Ioan Missir este îndreptățit s-o merite, nu numai prin răsunătorul succes de librărie din epocă și de după aceea, ci prin toate calitățile și talentul lui scriitoricesc, reale. Să-l ascultăm, spre exemplificare, pe autor, ce este **Fata Moartă**:

— Oare unde or fi bătînd tunurile, cumetre Iordache?
— Mă tem că pe Fata Moartă!...
— Camarade, încotro duceți atîta amar de muniții?
— Pe Fata Moartă, moșule...
— De unde coboară vagoanele cu rîniți, domnule sergent?
— De la Fata Moartă...

Și, luni de zile, numele acesta e purtat din gură în gură, ca un blestem al vremii. Îl cunoaște divizia la opta, îl știu țărani de la Cașin pînă la Onești, de la Cimpuri pînă la Răcoasa. În timp de pace, era un plai minunat unde-și dădeau întîlnirile toate sălbăticiunile pădurii, și o legendă tristă cu un haiduc și ibovnică lui, de unde-i vine numele. Pentru noi, combatanții, este o diră de singe tînr și curat... Este locul unde am tăiat aripile acvilei bavareze și unde, întăriți în credința unei biruinți tirzii, nu am dat îndărăt... Acolo, la cîțiva metri de inamic, îngroșați în șanțuri, muream de nostalgia trecutului și amintirilor noastre...“.

Și în legătură cu apariția cărții, dau două scrisori pe care Ioan Missir i le adresează de la Botoșani lui Ion Simionescu ce avea un rost decisiv la Editura „Cartea Românească”.

Iată-le: „Mult stimat domnule profesor, Rog să fiu iertat că n-am avut posibilitatea să vă mulțumesc ieri pentru amabilitatea pe care ați arătat-o la Academie, față de mine. Dl. profesor Iorga a hotărît să-l trimit manuscrisul acasă, pentru a-l citi. Fără a putea preciza data la care dl. profesor Iorga ar avea timpul necesar ca să-mi dea o prefață și, în același timp, fără să mai îndrăznesc să mai puneti un cuvînt de moldovean sincer, vă rog să primiți odată cu mulțumirile mele, expresiunea distinselor mele considerații. Dacă întimplător, veți găsi că este cazul să capăt vreun răspuns care să dezlege această problemă „de prefață”, îmi permit să vă rog să mi-l dați în provincie, de unde, la chemarea ce mi-o veți face, voi veni imediat. I. Missir, 23 ianuarie 1937”.

„Mult stimat domnule profesor. Mă grăbesc să vă răspund la cartea postală pe care am primit-o astăzi, comunicîndu-vă că am trimis fotografia mea întovărită de cîteva date biografice cerute, încă acum două zile. Cît privește autograful pe care mă sfătuiți să-l trimit domnului P. Șeicaru, pentru moment este o imposibilitate, deoarece „Cartea Românească” nu mi-a expediat pînă astăzi nici un volum. Dacă, însă, domnia-voastră, față de care am obligații morale, mă îndemnați și găsiți că e necesară prezența mea la București pentru o zi, două, spre a trimite — din cele 300 volume oprite pentru reclamă — persoanelor sau așezămintelor, modestul meu aport literar, scrieți-mi două rînduri și voi face tot posibilul a nu întîrzi și a pune împreună cu dv. la punct o întreprindere care, constat cu vîdită mulțumire sufletească, începe să-și crotască drum în rîndurile cititorilor. Mulțumindu-vă pentru măgulitoarele cuvinte pe care mi le adresați, binevoii a primi asigurarea perfectei mele stime. I. Missir, Botoșani, 30 mai 1937”.

(Va urma)

L. KALUSTIAN

O academie Eminescu

Prîmîm din India știrea înființării unei academii internaționale Mihai Eminescu pe lingă Universitatea din Delhi, acum, în acest an. Un prim act emis tipărit al acestui for de cultură este traducerea și tipărirea pentru prima oară integrală a poemului **Luceafărul** în limba sanscrită.

Colegului nostru, poetului George Anca, aflat de mai mulți ani în India ca profesor de limba și literatura română îi datorăm ducerea la capăt a gîndului de tinerete al lui Mircea Eliade de-a-l face cunoscut sistematic pe Eminescu în lumea sanscrită. Poetul Ion Iuga care l-a vizitat pe George Anca pe cheltauială proprie de curînd ne-a adus amănunte imbucurătoare despre munca

și jertfele personale pe care George Anca și soția lui le fac pentru a afirma literatura noastră în India.

Îmi vin în minte poeți români ca Lucian Blaga, Aron Cotruș sau mai recent Ion Brad și alții care au știut în diferite țări europene să devină adevărați ambasadori ai culturii noastre. Acestora să-l adăugăm acum pe tînrul George Anca, poetul și colegul de universitate, cărui îl trimit o îmbrățișare frățească de departe pe această cale.

Poate că înființarea unei academii Eminescu în țară străină să ne readucă aminte că am avut o catedră Eminescu la București care, din păcate, nu mai funcționează. Poate, de la toamnă, să-l putem citi din nou

săptămînal la un curs facultativ cu viitorii profesori de limba română pe poetul nostru național, atît de necunoscut totuși generațiilor mai tinere.

Vor fi nădăjduind și sînt destul cred dintre cei care citind aceste rînduri vor înțelege că Eminescu (o catedră măcar dacă nu un institut Mihai Eminescu) ține de urgențele zilei.

E de prisos să amintesc acest adevăr ce l-am mai scris chiar în această revistă, că toți poeții naționali în Europa, inclusiv în țările vecine, au catedre speciale chiar la mai multe universități.

IOAN ALEXANDRU

Ciinele, utilul nostru prieten...

Închipuiți-vă un stadion arhiplin, cu mii de oameni bulucindu-se încă la intrări în ciuda celor peste 20 000 de bilete deja vindute, terenul fiind aproape invadat de cei care nu mai au locuri în tribune și care vor să vadă totul de cît mai aproape, organizatorii fiind evident depășiți de situație și neștiind cum să se mai descurce.

Și totuși, n-a fost nici un meci de fotbal în acea duminică, pe stadionul **Progresul** din Capitală! Dimpotrivă, la numai cîteva sute de metri, pe „Republicii”, Rapidul susținea unul dintre ultimele sale meciuri ale promovării în prima divizie de fotbal a țării. „Concurența” fiind astfel greu de înțeles pentru cineva (dacă acest „cineva” mai există!) care n-a mingliat pînă acum niciodată un ciine... în fapt, ce s-a petrecut duminică trecută pe „Progresul” — conform tradiției, anual în ultima duminică a lunii mai — n-a fost decît **Expoziția canină republicană**, iar numărul doritorilor să asiste la eveniment a fost, cum am spus, dacă nu chiar cu totul neașteptat, în orice caz copleșitor.

Asadar, pe pista stadionului suprasolicitat s-au perindat prin fața spectatorilor, care adesea au aplaudat la scenă deschisă, cîini din cele mai diferite rase, începînd cu Ciobănescul românesc (excepționale exemplare, venite tocmai

de la Rădăuți, din osîrdia faimosului crescător Gheorghe Crețu) pînă la Chihuahua, să spunem, dar fără să uităm Ogarul afgan, Saint Bernard-ul, Dogul german, Doberman-ul, Schnauzer-ul uriaș și chiar un excepțional Terra-Nova, cel care avea să cîștige în cele din urmă trofeul suprem al expoziției. Trebuia cumva văzută, cîntărită, mîndria din ochii proprietarilor acestor exemplare minunate, Beagle sau Teckel, Boxer ori Fox-Terrier, pentru care C.M.B.R.-ul („cel mai bun al rasei”), indiferent de verdictul juriului de arbitri, tot ciinele său va rămîne. A urmat demonstrația de cîini utilitari, echipa Bucureștiului dominînd net întrecerea, bazată fiind pe un club al cîinilor utilitari și o școală de instruire pentru cîinii din toate rasele, în 3 cicluri de perfecționare. „De fapt, ne spunea tovarășa dr. Ruxandra Nicolescu, președinta Filialei bucureștene a Asociației chinologice, nu există cîine în afara noțiunii de utilitate, fie el de rasă ori nu. Aici cum ați văzut, noi am organizat o expoziție de frumusețe. Frumosul însă, mai ales în zootehnie, înseamnă util. El permite păstrarea nealterată a raselor ca și selecționarea reproducătorilor. Avem acum cîini competitivi pe plan internațional. Acum 10 ani, cînd s-a înființat asociația, am pornit practic de la zero, dar astăzi sînt în măsură să susțin că există la noi exemplare care pot lua parte la concursurile internaționale. Dealtfel, dacă ar exista posibilitatea, țara noastră ar putea obține valută exportînd. În mod organizat, cîini! Mă gîndesc în special la Ciobănescul românesc, care a fost solicitat în mare număr de către crescătorii de

oi din Australia”. Aici, povestea e mult mai lungă și asupra ei vom mai reveni. Deocamdată să reținem doar că proiectul de standardizare a rasei — varietatea „Mioritic” și varietatea „Carpatin” — a existat încă din 1934, dar n-a fost realizat decît acum 2 ani, în special cu sprijinul filialei din Rădăuți. Ar urma etapă omologării internaționale, recunoașterea oficială, pe plan mondial, a celor două rase de cîini indigeni, de uriașă utilitate, existenți în fapt pe acest pămînt cam de cînd s-au crescut oi în spațiul carpatin, adică aproape dintotdeauna... Evident, ar trebui plătite niște taxe în acest scop, măruntși dacă ne-am gîndi la eventualitatea exportului în Australia, spre exemplu. L-am întrebant odată pe un cioban cu cît ar vinde un asemenea cîine. Întrebare greșită, evident, ori stingace, fiindcă omul m-a privit încruntat și mi-a răspuns că pentru el un asemenea cîine, n-are valoare, nu l-ar da nici pentru o mașină nouă... Ceea ce „știe să facă” un asemenea cîine poate într-adevăr fi cu greu prețuit — dar tocmai asta e ideea Ruxandrei Nicolescu, organizarea în chiar toamna care vine a unui concurs de lucru pentru cîinii ciobănești românești, reuniți din toată țara pe un stadion bucureștean. Ialolaltă cu oile de care știu să aibă atîta grijă! Se cere sprijinul revistei noastre în această direcție, scrijin pe care îl vom acorda dealtfel cu mare bucurie, dată fiind frumusețea și utilitatea ideii. Desigur, vă vom anunța din timp despre acest eveniment canin.

DUMITRU GRAUR

Amintiri în legătură cu fondarea Universității românești din Cluj III

„Alma Mater Napocensis – 1919”

În rindurile ce urmează vreau să mă opresc asupra activității mele în legătură cu organizarea Universității din Cluj, activitate pe care mi-o impuse și situația de secretar general al Resortului și aceea de director general al învățământului din Transilvania. (Și aici o paranteză: în Vechiul Regat n-a existat, până în 1920, un post special de director al învățământului superior; primul post de acest fel a fost cel deținut de mine. În Ministerul de Instrucție din București un asemenea post a fost înființat numai în momentul când a fost desființat Consiliul Dirigent al Transilvaniei și deodată cu el și acest post al meu, care a fost transferat la București).

Se știe că la Cluj exista o universitate ungurească, înființată în 1872 cu intenția fățișă de a propaga știința ungurească prin populația majoritară românească a Ardealului, căreia i se refuza dreptul de a avea un asemenea așezământ în limba sa. Dar românii n-au încetat de a cere cu fiecare ocazie ca Universitatea din Cluj să fie românească, sau cel puțin paritetică, ungerii avându-și universitățile lor la Budapesta, Pojon și mai pe urmă la Seghedin. Am amintit la cap. (a rămas necompletat de către autor în care capitol — n.n.) că și în cursul tratatelor de împăcare româno-maghiare de la 1913—1914 acest lucru a fost pus ca una din condițiile împăcării. Dar ungerii n-au vrut să audă niciodată de pretențiile românilor. [...]

După războiul mondial și după Adunarea de la Alba Iulia, preluarea Universității din Cluj pe seama statului român și punerea ei în serviciul culturii așa cum o concepe acest stat, avea să urmeze ca o măsură automată. Așa s-au petrecut lucrurile și în celelalte state care aveau de rezolvat probleme de acest fel: Franța a preluat încă din noiembrie 1918 universitatea germană din Strasbourg, repatriind în țara lor de origine pe toți profesorii de pină aici și naturalizând universitatea în sens francez (cu toate că populația franceză în Alsacia-Lorena nu se urca decât mai puțin de 20% față de cea germană deci 1:5 —, în timp ce în Transilvania populația română se găsea, față de cea ungurească, în proporție de 4:1). De asemenea, celui al preluat în brăci din ianuarie 1919 universitatea din Bratislava, închizând pur și simplu universitatea ungurească și pregătind deindată naționalizarea ei. La noi, lucrurile au mers cu zăbavă mult mai mare, din cauza diversității mari de vederi cu privire la însuși faptul preluării. Luni de zile s-a amintat mereu hotărîrea, pină, în fine, la 12 mai hotărîrea a luat trup și Universitatea a fost preluată integral pe seama statului român (...)

Dar faptul preluării nu era partea cea mai grea și nici mai importantă a Uni-

versității înseși. Partea cea mai grea, pe care Iorga, și Branice și alții o credeau cu neputință de înfaptuit, era opera organizării unei noi universități românești în locul celei ungurești. Nu pot intra în amănunte, care sînt și ele arătate în lucrarea mea **Universitatea Daciei Superioare**, totuși mă voi opri asupra citorva momente, care n-au fost fixate pină acum în forme complete și exacte.

Mă întorsesem în Transilvania după 4½ ani de pribegie, dintre care doi trăiți în frământările provocate de Revoluția rusească, — cu o sănătate zdruncinată, care mă obliga, încă din primele zile, să-mi iau un concediu de boală, pe care mi-l petrecui însă tot la Sibiu, neavînd posibilitatea unei deplasări, pe care împrejurările din acele prime săptămîni după Adunarea de la Alba Iulia nu le in-

Dață dv. vreți să lucrați cu el, eu nu vă pot împiedica, dar, cit mă privește personal, voi trage toate consecințele: vă pun la dispoziție postul meu, în care să na-miți pe cine vreți voi. **Clara pacta, boni amici!** Ori eu, ori d. Popovici!

Goldiș rămăsese perplex, neștiind în primele momente cum să se descurce, totuși ținu să mă asigur că nu i-a dat lui Popovici nici un fel de însărcinare și că a vorbit cu el, despre Universitate, „numai așa”.

— Dar el mi-a arătat și lista profesorilor de la Facultatea de Litere, pe care ați stabilit-o împreună și față de care eu îmi am rezervele mele.

— N-am stabilit nici o listă, — a fost vorba doar în treacă de unele persoane.

— În tot cazul, eu aștept verdictul dv.: ori eu, ori Popovici.

Restituiri ONISIFOR GHIBU

găduiau. Intr-una din zile întîlnesc pe neașteptate, pe stradă, pe profesorul dr. Iosif Popovici, fost docent de limba română la Universitatea din Budapesta, unde îl audiasem și eu timp de două semestre. După primele vorbe îmi comunică că „m-au pus și pe mine” printre viitorii profesori ai Universității românești din Cluj, și anume la catedra de pedagogie! La început n-am înțeles nimic din toată povestea, dar pe urmă aflai, în continuarea convorbirii, că fusese „la Resort”, unde a stabilit, dimpreună cu ministrul Vasile Goldiș, lista corpului didactic de la viitoarea Facultate de Litere din Cluj. Deocamdată trei catedre erau asigurate: Sociologia pentru V. Goldiș, Limba Română pentru Iosif Popovici și pedagogia pentru mine! Goldiș i-a dat însărcinarea să-i prezinte un plan general amănunțit cu privire la problema organizării Universității, punîndu-i totodată în vedere că-l însărcinează pe el cu ducerea la bun sfîrșit al acesteia.

Am fost foarte mirat de acest aranjament făcut de șeful meu, peste mine, care, în afară de secretar general al Resortului eram și directorul general al învățământului superior în același Resort. M-am dus a doua zi la Resort și i-am pus problema direct, fără înconjur: ați dat d-lui Iosif Popovici însărcinarea să se ocupe de organizarea universității. Din partea-mi țin să vă comunic că eu nu sînt aplicat să lucrez în această problemă nici sub d. Popovici, care mi-a fost profesor, nici cu d. Popovici. Dînsul este, desigur, un filolog foarte înimos, un român de omenie și un om de treabă, dar felul lui de a vedea lucrurile și de a lucra nu se potrivește deloc cu al meu

— Apoi, nici nu mai incapa discuție! Nu poate fi vorba de demisia D-tale. D-ta ești chemat să lucrezi în chestia aceasta. Popovici — iac așa.

N-apucasem să ducem pină la capăt discuția și deodată intră în cabinet Iosif Popovici, radios.

— L-am adus — se adresă el lui Goldiș. Toată noaptea am scris la el. A ieșit admirabil.

— Ce? întrebă Goldiș.

— Planul de organizare, răspunde Popovici.

— Ce plan?

— Al Universității.

Și i-l întinde. Goldiș îl ia în mînă, își mușcă buzele, își duce la gură degetul mare de la mîna stîngă și începe să și-l sugă. Cunoșteam acest gest al lui Goldiș dintr-o altă ocazie, care a avut loc în anul 1907 la Beiuș, cu ocazia alegerii de deputat a părintelui Vasile Lucaciu. Și atunci, într-un moment rar de perplexitate, Goldiș a recurs la același calmant.

Dar Goldiș nu se grăbi acum deloc să-i satisfacă curiozitatea citind lucrarea de vreo 15—20 de pagini a lui Popovici, în care nici nu aruncă măcar o privire oricît de scurtă, ci îi zise:

— Bine, domnule Popovici. Îți mulțumesc că te-ai oboșit. Du-te la „Patria” și roagă-i pe aia s-o publice, ca s-o citească lumea și să-și dea părerea.

Dar, observă Popovici, asta nu-i lucrare pentru publicitate, ci o expunere de motive pentru Resort, ca să mă pot apoi apuca de lucru, așa cum ne-am înțeles ieri.

— N-a fost nici un înțeles — ripostă Goldiș. A fost numai vorba ca să-ți arăți și D-ta părerea în chestiune. Chestia or-

ganizării este dată în atribuția dlui secretar general, care e de față și care este totodată și director al învățământului superior. Să cauți să te înțelegi cu el...

Bietul Popovici a rămas uluit și s-a retras rușinat și umilit. La mine nu s-a mai prezentat. Dar lucrarea a publicat-o în „Patria”. Era așa cum prevăzusem eu: generalități, platitudini, incoherențe — nimic concret, nimic clar, nimic hotărît. Trebuie să recunosc, în schimb, că comportarea lui Popovici a fost dezințersată și demnă. El n-a mai încercat în nici un chip să se apropie de Resortul al cărui șef a înțeles să-l trateze așa cum l-a tratat, după ce el, bietul, în mîrîmnia lui, îi asigurase catedra de sociologie la viitoarea Universitate.

Cînd, după patru luni de la o astfel de colaborare, în care mă simțeam în permanentă stingherit pe urma metodelor de care nu puteai să fi sigur nici de pe o zi pe alta, V. Goldiș părăsi Sibiu, intrînd în guvernul central de la București ca ministru al Ardealului. Locul lui i-l luă V. Branice, sosit proaspăt de la Lugoș. Ca și Goldiș, și noul ministru fusese în tinerețile sale profesor la liceul din Brașov, iar mai tîrziu ziarist la „Drapelul” din Capitala românească a Banatului. Dacă pe V. Goldiș îl cunoșcusem mai de-a-proapie în anii 1910—1914, pe V. Branice îl cunoșteam foarte puțin și nu-mi făceam iluzii că am putea colabora în condiții cine știe ce favorabile. Dimpotrivă, înclinam a crede că o colaborare ideală cu el va fi și mai problematică. Temerea mea părea să se adeverească chiar din prima clipă în care ne-am găsit față în față unul cu altul, după preluarea de la V. Goldiș a conducerii ministerului. El ținu să-mi comunice de la prima întîlnire că în ce privește preluarea și naționalizarea universității din Cluj el nu împărtășește vederile de pină aici ale lui V. Goldiș, și că punctul lui de vedere este că universitatea ungurească să-și continue funcționarea, sub un anumit control al nostru, rămînd ca naționalizarea să se facă succesiv, pe măsura vacanțelor ce se vor ivi la catedrele profesorilor. „O universitate nu se poate face în citeva luni sau în citeva ani, — ea trebuie să se facă cu încetul, în curs de decenii”. Cum programul meu, pe care îl afirmasem și în publicitate, într-un interviu dat gazetei „Dacia” din București, era diametral opus celui al noului meu șef, și cum eu nu puteam accepta cu nici un preț acest program, am crezut că singura soluție este să-mi prezint demisia din amîndouă atribuțiile ce le dețineam în cadrul Resortului, ceea ce am și făcut de la primele cuvinte. Ministrul rămăsese perplex la acest gest neașteptat al meu.

(Va urma)

O ipoteză îndrăzneală

Șaechie-cheiașu, spus-a : pasa, sr!

1 Din seria așa-numitelor **tablete de Sinaia**, una, a cărei copie fotografică ajuns la noi mulțumită profesorului Nicolae Copoiu, face obiectul dezvoltărilor de față.

După cum se poate observa în fotografia alăturată, tableta cuprinde șapte șiruri de litere din alfabetul grec și latin, combinate, dintre care, numai două rînduri continui, celelalte cinci fiind întrerupte de către un ansamblu de cinci **insigne**: un cap de bărbat între două **Deite**, ce au înscrise, în ele; una, un dragon, alta un cal-grifon.

Se mai pot vedea două **Răboaje** între care se află **Altarul**, avînd în centru o casetă funerară cu o mare urnă privegheată de către cinci zei-strămoși, în do-liu, cum ni se spune; fiecare dintre acești Mani fiind desemnat de cite o inițială.

De-o parte și de alta a votivului funerar, alte inițiale, și două efigii de zei, întregesc aspectul ilustrativ al tabletei.

Sub toate acestea se află o inscripție scurtă, încadrată de către două temple de stil arhitectonic eterogen: ceva de pridvor de biserică românească, și ceva de zidire de templu grec; pe peretele uneia fiind sculptat, în basorelief, un cal cu cap de lup, pe cînd alta are două intrări: la ambele, turlle zigurate și foisoare de castru.

La extremele ansamblului ilustrativ, două fibule, precum două virfuri de săgeți — de fapt simboalele a două raze de soare, cum se pot recunoaște în cununa Călărețului de pe monezile geto-dacice, de tip Aiud-Cugir.

În sfîrșit, sub toată pagina se poate observa un inscrip.

Vom lua faptele descrise, într-o anumită ordine, încercînd, acolo unde este cazul, să dăm lămuriri.

2 Mai întîi altarul funerar, cu urnă și cu cinci zei-strămoși. Într-un anume loc al textului, la unul din capetele celor două șiruri lungi de litere, ni se explică: „...Amflamat aflamu altaru lu' BUCIRDA FILU LU DACIU CIRDU cu RADA BAR-CTUBRITA; tribul daciu-britolaciu tractartar atlaciu...”

Deci, la altar se află ars un rege dac

numit clar și pe de-a-ntregul, în graiul de totdeauna al strămoșilor noștri.

Mai aflăm, prin **ABREVIURILE** ce le-am alcătuit, că cei cinci idoli din preajma urnei se numesc Samași: Moși ai seminției și genii ai focului soarelui, cu ajutorul cărora s-a procedat la incinerare.

Tot cu ajutorul **abreviurilor**, aflăm că cele cinci inițiale de pe lingă cei cinci Samași (Sam-Moși) se citează astfel: „S” utihnasca-ti Moșu; Nasca-ti Moașu” adică: Să te odihnească-te Moșul, să te renască Moașa, — desigur urare menită celui răposat.

3 Textul propriu-zis, alcătuit de către cele șapte șiruri de litere „greco-latine” sună astfel:

a) «După Casa Dyaolisa **ȘABALASA** Io Șarașa Mater, Rezina Grata Matae arimașana Dașiș-Armeași, zisă cara dya **ZABELI IO**, ai o soră; fiica moașei **BALASA**, mama lui **ȘAOEAGU**, Gugoaia Oașului, a Oamu Blașu Basalabala.

Moira Airmuria **VARATA RADA**, Mama Erinia, Zina ta, (născătoarea de arhetip); ...

...Oarba Moașa lui Dvasi Rmo **DROMIKHAIATKRONOS**; Al lui Moș Marc Daxi Boridai-Istrum, Sirmi Dracsi Kaotia, Daus Om — ... Caut-o; e Bitrana, a Elizaii Natacum» (a Elelor zeilor născătoare de neamuri mamă.

«...Meu Tata Tartaris tantali nat IM; Siu (fiu) lu **Kronis Dium Dioi** (Cronos Dublu) **Aiua (A Iua) Atlas tracos, Apuli tartar**;

...Isu (fi-su) **Iuani Midas Daxiz INAI-TURS, Ainus-Șoimus**; Isu (fiul lui) **Basarapa Ain Șaueș, Sata-busta** (de-o sută de neamuri, ginți, întemeietor) **IO**.

Isu **DAXA-Udu-Virdu Oran KHARAXARAPA, Oran Gaetu OAM AMONTEAORU**; di nat **REM-TRŪIA...**

b) «...Martoru (celor afirmate) comite **Kogaionu ZALMOLSIS Teo-OM Tartaru Templum Maru-D' Aur, pus-a laudusul, semn-pengușul**, (lauda și semnele pentru alcătuirea bocetului ritual, cu numele strămoșilor) **Simbol „Sarmogactea Teo-OM” dac misticum nomine, URANIMIS-ZALMOKSATA**»

c) «**Tempi inis: Mil. I. Mil (Timpii inițiali, O mie de mii)**;

Tempi ȘU-ȘUBASIS, ȘIS MILENIUM (6 000 de ani);

Tempi Teșub-Atys: trem mii, mia sat» (3 000 cu 1 100 = 4 100);

«**Aritum ani: mil ani Mitra** (1 000 de ani de-ai lui Mitra — **Tamerlani natis** — la nașterea lui Tamerlan (Timur Lenk);

Iupileus Joe Peleisis Bșleo ȘAOEKIE, anii 983 — dax tempo — 9 803 ani actuali de la regele Șaekie.

4 În sfîrșit, caseta cea mare, care subliniază toată **Tableta**, glăsuiește: «**Tau nomin sant** (numele tău sfînt, parola magică este): **ZOITIS-MARAMOK**»

Acest nume trebuie supus unei anumite proceduri, și noi, trecîndu-l prin **Abreviurile** noastre, am aflat zicerea ce-am așezat-o în titlul articolului de față:

«**ȘAOECHIE-CHEIAȘU, SPUS-A: PASAR, SR!** — (citit) Șaechie., Strămoșul Sacru, Uncheașul cel cu zece chei, dumnezeul echilibrului, și-al dreptății, a spus: Treci, rege; dreptule și fericitul, poți trece! ...

5 Dar surpriza cea mai puternică, am avut-o cînd am recitit șirurile de litere în ordinea pe care ne-o indică un alt semn din **tableta**.

Și iată:

~„AD” CRD OAEA, 'COA,

ZSI IOA, ALB ZIOA, A ! P'MIAL 'ALB IARBA, A'IOAE, IOAE (joe) D'CAP' DE OAE S'S MN' GUURAA S'OAEI ALT' MEL'S'DA, S:SPN' GU-A CAAP OAP'ALT-A-M-LA (Am l' (apte) S-ADAP S'M'ROGHIS IR DOMN A'DROMIKHAIATA CAP'D'OM — IA-L PILAI — D'AL' PLAI' ; OPTU, BTU — Z'NTI ? DIAOS !»

Acesta este **plingușul**, o suită de parole în genul acelei celebre și derutante ziceri orifice: Sint ied, am căzut în lapte!

Dacă procedul de alcătuire a mesajului funebru în versuri „populare” nu l-am fi surprins și-n monezi geto-dacice, am fi crezut că ne aflăm în fața unei farse de om savant, căruia îi prisosea timpul și se juca în stihuri — **acrostihuri** cu urmași.

Chestiunea este însă mult mai gravă și de-o importanță de ne estimat.

Ajunși aici, încheiem așteptîndu-l pe cei ce se pricep, să se bage în vorbă cu noi.

P.S.: Referitor la **Abreviuri**, vom putea da oricînd lămuririle necesare; dar nu oriunde și oricum.

ION GHEORGHE ■

■ „În urma decesului tatălui meu la 14 aprilie 1982 am înaintat secției de contabilitate a Schelei de foraj București, unde lucrez de 30 de ani, actele de deces pentru a mi se acorda ajutorul de deces. Nu mi s-a aprobat pe motiv că acesta trebuie acordat de C.A.P., din comuna Slobozia Mindra, unde locuiesc. Am retrimis actele la C.A.P., care însă nu mi le-a primit deoarece lucrez în altă parte. M-au trimis înapoi la șchele. Marin Crușoveanu, Slobozia Mindra, Teleorman.” (N.R. A trecut deci mai mult de un an, și tot nu s-a găsit nimeni să-l lămurească pe om, cu legea în mână, ce drepturi are).

■ „Cartierul Dărmănești din Piatra Neamț numără peste 30 000 locuitori, dar are un singur chioșc de ziare. În centrul orașului, pentru același număr de locuitori sînt opt puncte de distribuție a presei. În perioada în care vă scriu, unicul chioșc este închis, gestionarea fiind plecată în concediu. Tot în cartierul nostru s-a desființat și unicul oficiu de mesagerie. Pentru a trimite un colet trebuie să străbați tot orașul pînă la gară. Dacă primiți un pachet, faci cursa inversă, însă de la poșta centrală. Ioan Benone, str. Iasomieii nr. 12, Piatra Neamț.”

■ „Mă numesc Emilia Dumitrescu, Aleea Ulmilor bl. 34, apt. 34, Piatra Neamț. La 31 decembrie 1981 am cumpărat un frigider «Arctic» în valoare de 4 300 lei, seria 1124/21, 426/2697.863 de la magazinul «Orion». De la acea dată nu am putut folosi frigiderul: la atelierul de reparații locale mi s-a spus că nu au ce-i face (defect de fabricație!), nici de la Intreprinderea de frigider Găești, la care m-am adresat prin scris și telefonic, nu am primit sprijin. Ce să fac?» (N.R. Întrebarea o adresăm, la rîndul nostru, fabricii și atelierului de reparații precum și ministerului de resort. Nu putem crede că nu este nimic de făcut și că vinovatul este tot clientul...)

■ „Mai de mult, în toată țara s-au vîndut mii de aragaze electrice. Acum bucătăriile pe curent au trecut pe gaze. Ce facem cu aragazele electrice? În ele s-au încorporat materiale electrice, unele din import. UCECOM, forul tutelar al cooperatorii meșteșugărești, ar trebui să ia măsuri — dacă tehnic este posibil — pentru transformarea aragazelor de la curent la gaz metan. Materialele electrice să fie recuperate și din ele să se fabrice articole de uz casnic, costul transformării urmînd să fie suportat de cetățean. În acest fel s-ar face economie de materie primă, tablă, email etc., și nici nu ar mai fi nevoie ca actualii posesori de aragaze (electrice) să cumpere altele. Gheorghe Teușe, cartier Rovine, bl. A2, ap. 54, Craiova.”

■ „Propun ca sticlele și borcanele ușor degradate, dar funcționale, în prezent respinse de centrele de recuperare, să fie primite cu o anumită pierdere procentuală (eventual pînă la 75 la sută). Așa am veni în întîmpinarea industriei, care ar putea folosi materia primă. De ce să aruncăm la gunoi sticlele ciobite? Și în ele s-au încorporat materie primă, energie. Alexandru Peicu, Arad.”

■ „În timp ce la radio se respectă programul anunțat în publicația RTV, nu același lucru se întîmplă cu emisiunile TV: la o anumită oră este anunțată o emisiune și de fapt se transmite altceva. Totodată, la televiziune s-a înrădăcinat un obicei prost, și anume tăierea din filmele artistice prezentate. Citez doar două exemple: «Aida» și «My Fair Lady». Păcat de secvențele muzicale de care am fost frustrați. T. Gheorghe, cartier Rovine, Craiova.”

■ Privind cererea tovarășului Gheorghe Trifon, str. Zimbrului nr. 14, Ploiești, primim un răspuns de la Consiliul popular al municipiului Ploiești: „Petiționarul solicită trecerea apartamentului proprietate personală în proprietatea statului, deoarece nu mai are posibilități de plată a contravaloarelor, el dorind să rămînă cu contract de închiriere. Cererea nu poate fi soluționată favorabil, avînd în vedere că statul nu poate rambursa avansul plătit pînă în prezent pentru cumpărarea apartamentului. A fost îndrumat să instrăineze apartamentul unei persoane interesate.” (N.R. Am publicat acest răspuns, întrucît poate interesa și alți cititori care ni s-au adresat în probleme similare).

■ „Mă numesc Rodica Toboșaru, elevă în clasa a VII-a, Segarcea, Dolj. Am citit în re-

Scrisoare necomentată

Satul Ocui, aparținător comunei Vața de Jos, județul Hunedoara, s-a afirmat în ediția a treia a Festivalului național „Cîntarea României” și cu o formație de dansuri femeiești, unice în județul nostru. Dansul l-am transmis și celei mai tinere generații a satului. E greu să înveți o fetiță de 4-5 ani să joace, dar am muncit și rezultatul e bun. În ediția actuală a festivalului ne-am prezentat cu cele două generații. Însă, înaintea fazei județene, a venit tov. Ocoș, instructor de dansuri la județ, și ne-a spus că dacă nu ne mărim formația nu ne mai putem prezenta — eram 15 dansatoare mari și 15 mici — la faza superioară. Ni s-a spus că mărirea formației s-o facem cu aceea din satul Botuna, să formăm o echipă nouă pe care s-o instruiască dînsul și să renunțăm la generația tină. Am spus că nu renunțăm la fetițe, iar formația ne-o putem mări cu femei din sat. La care dînsul ne-a anunțat clar: „Nici o sută să fiți, numai voi nu veți merge mai departe”. Grupul vocal din satul Botuna și-a schimbat repertoriul, ne-a luat melodia de la vechiul nostru cîntec bătrînesc pe care facem pasul, i-a adaptat versuri noi, l-a pus în mișcare, ne-a mai luat cîteva figuri și s-a prezentat într-o nouă formulă la faza județeană. Pentru concurs a fost prezentat tot ca grup vocal. Între timp a fost dus pentru filmare, prezentînd, de fapt, o parte din munca noastră de ani de zile — e ușor să copiezi —, factorii de răspundere acceptînd acest lucru. La faza județeană ne-am prezentat în număr mai mare, dar ni s-a spus, încă înainte de a intra pe scenă, că tot nu avem șanse să mergem mai departe. Dar noi am intrat pe scenă, iar cînd am ieșit tovarășul Bele, tot de la județ, ne-a spus că ne-am prezentat mult mai bine decît la faza finală a ediției trecute. Dansurile noastre au fost foarte apreciate și de tovarășii de la cultură din Sălaj cînd ne-am prezentat la festivalul de la Zalău „Meleguri meseșene”. Acasă, tovarășul director al cîminului cultural Vața de Jos, după o convorbire cu tovarășii de la județ, ne-a spus că și-a luat angajamentul că va mobiliza, cu voia sau fără voia noastră, alte femei pentru alcătuirea unei formații de dansatoare, pe care o va instrui un tovarăș de la județ, și se va prezenta cu ea la faza republicană. Noul dans va fi constituit pe filonul dansului nostru, dar ce importanță are pentru cineva care își satisface o ambiție și ia startul direct la faza republicană. Ziarul local, în urma fazei județene, a publicat, la grupuri vocale, Botuna pe locul trei, iar la dansuri de femei pe locul întîii cîminele culturale Ocui-Botuna. Deși este vorba tot de grupul vocal în cazul Botunei. Cui folosește inexactitatea? Evident celor care au produs voit neclaritatea. Dar ce rost mai au fazele de concurs dacă nu se ține seamă de ele? În contul muncii noastre de pînă acum, e drept să meargă altcineva, la faza republicană? S-a admis chiar să fie și femei din satul nostru, dar să nu fim noi, cele care ne-am opus aranjamentelor incorecte. Nu dorim rău nimănui, nu minimalizăm munca cîntată a altora, dar pentru dreptul nostru ne zbatem. (Semnează Marina Vuzdugan și 22 de dansatoare din Ocui.)

■ „Nu de milă este vorba», care m-a impresionat foarte mult. Este îmbucurător că pledezi pentru încadrarea în muncă a acestor mame handicape, dar doritoare și apte de muncă. Pe strada mea locuiește o contabilă cu defect la picior; ea lucrează la C.A.P. și oamnenii o stimulează.”

■ Mai mulți locatari ai imobilului din str. Grigore Cobălcescu nr. 43 A, București, scriu: „Ne zbatem din 1970 să determinăm I.T.B. să ia măsuri pentru ca autobaza din str. Cobălcescu nr. 45 să înceteze poluarea multiplă, atît de intensă încît din 1979 i s-a retras autorizația de funcționare sanitară! Se pare că legea 9/1973 și legea sanitară nu se aplică acestei întreprinderi. Ca represalii, autobaza nu ne mai furnizează aproape deloc apa caldă menajeră.”

■ „Noi, reșinenii, avem în municipiu o sală de sport frumoasă și un stadion cochec, încăpător. De ce nu putem și noi beneficia de competiții sportive de amploare, interne sau internaționale, ca acelea care se desfășoară la Rimnicu Vilcea, de pildă?”

■ „Am fost repartizată de doi ani ca profesora de biologie la Cojasca-Fintinele, Dimbovița. Soțul meu a fost repartizat din 1980 în Pitești ca profesor de limba română. Nu ar fi nimeni interesat să facă un schimb de post cu mine pe o catedră asemănătoare din județul Argeș? La inspectoratele școlare județene Argeș și Dimbovița nu există nici o posibilitate de informare cu privire la situația celor care solicită un schimb de post — cu respectarea tuturor formalităților legale — dintr-un județ în altul. Aurelia Nica, cartier Trivale, bl. P 13, sc. A, apt. 2 Pitești.”

■ Valentina Poponeci din comuna Dragoslavele, județul Argeș, „muncitoare la U.F.E.T. Voinești, Cîmpulung Argeș, secția Dragoslavele” din 1974 a primit alocația pentru cei trei copii pînă în octombrie 1981. De atunci n-o mai primește. Un prim semn în această pagină n-a produs nici o reacție. Din două una: dacă n-are dreptul, se cuvine să i se explice clar; dacă este un abuz, cei vinovați trebuie să plătească, nu s-o poarte pe drumuri în continuare.

dacă la I.D.M.S. solicitanții pot cumpăra un nou acumulator pentru autoturism, atunci tot acolo, să se primească și cel vechi, nu să ți se vîndă unul nou doar dacă aduci dovada că l-ai predat pe cel vechi în altă parte, la un centru de achiziții.

■ Primim în continuare la redacție scrisori în care se sesizează că în lacurile bucureștene își spală mașinile cine vrei și cine nu vrei. Iată o astfel de scrisoare: „Vă rugăm să ne ajutați. Noi, copiii de la Liceul I.O.R., în fiecare duminică, împreună cu tovarășii profesori, curățăm parcul, aleile din jurul lacului I.O.R., dar fără nici un spor. Zeci și zeci de mașini distrug iarba. Stăpînii lor vin să le spele”. Intrucît e vorba de civilizația Capitalei, de poluarea inadmisibilă a mediului, precum și de implicata poluare morală, sperăm ca intervenția ediliilor să nu mai întîrzie.

■ Direcția de telecomunicații a municipiului București, răspunzînd la scrisoarea lui Valentin Stan ne anunță că s-a hotărît instalarea a trei posturi telefonice publice în cabine de stradă la intersecția bulevardului Uverturii cu strada Desișului, în fața complexului comercial.

■ În numele locatarilor blocului din Știrbei Vodă nr. 17, sector 1, Valeria Drugescu ne sesizează că, după ce anul trecut, la multe insistențe, a fost rezolvată problema coteșului de păsări amenajat de responsabilul unității de alimentație publică (Știrbei Vodă colț cu 30 Decembrie), anul acesta, același responsabil a instalat în coteș iepuri. „Ca spate al respectivului coteș — ni se mai spune — este folosit chiar zidul interior al muzeului Kallinderu. Locatarii trebuie să suporte aerul infestat, muștele și invazia de gândaci, ca să nu mai vorbim de igiena mîncării din local, în aceste condiții.”

■ I.A.P.L. Cotroceni — sectorul 6: Referitor la articolul „Să-ți faci vara sanie și iarna car. Dar să ți le faci singur”, apărut în FLACĂRA din 20 mai a.c., vă aducem la cunoștință următoarele: În vara anului 1982, în Parcul Roșu (comuna Chiajna) a funcționat o unitate de alimentație publică, distrusă de un incendiu în decembrie trecut. Nu am cunoscut angajamentul vechii conduceri a întreprinderii de a deschide tonete care să funcționeze simbăță și duminică. Analizînd la fața locului cele relatate de dumneavoastră, am curățat spațiul de resturile clădirii rămase după incendiu și, deoarece nu avem posibilitatea asigurării securității mărfulor, am trimis conducerea Cooperativei de consum Chiajna adresa nr. 6358 din 2 iunie a.c. prin care îl facem cunoscut că I.A.P.L. Cotroceni nu poate amenaja în această vară puncte de desfacere, urmînd ca, dacă dinșii au posibilități pe plan local de a amenaja tonete, să se organizeze. Semnează: Director Teodor Cheglici.

■ Ion Neagu și Ion Grigore din București, strada Alexandru Moghioroș nr. 32, bloc A 11, scara E, etajul 4, apartamentele 73 și 75, ne scriu următoarele: „În noaptea de 6 iunie a.c. ne-am trezit inundați prin plafon, în urma ploii din acea seară. A doua zi am aflat de la administratorul blocului că, la solicitarea comitetului asociației de locatari, I.C.R.A.L. „Pajura” a descoperit tronsonul cuprinzînd scările E și F, pentru refacerea terasei. Maistrul Ion Pleșa de la Șantierul II Pajura, care răspunde de această lucrare a venit o singură dată, pe 15 iunie, și a văzut catastrofa produsă în apartamente dar n-a luat nici o măsură, pînă în total pe seama naturii. Azi, 18 iunie, cele două apartamente sînt de nelocuit în urma ploilor abundente care au căzut în această perioadă. Pereții sînt complet uzi, plini de mușgai, mobila stă în apă, instalația electrică e întreruptă. Apa a pătruns în toate apartamentele pînă la subsol. Nu mai avem unde să ne culcăm copiii și cum să le asigurăm condiții normale de viață”. Evident, trebuie intervenit rapid. Apoi, maistrul respectiv ar fi procedat la fel dacă ar fi locuit cu familia într-unul din aceste apartamente? Și, în fine, cum apreciază conducerea I.C.R.A.L. indiferența față de asemenea efecte ale celor plătiți

să dregă nu să strice. Mai ales că s-au produs daune care trebuie trecute în contul vinovaților, nu în contul naturii, și nici în contul statului!!!

■ Procuratura Generală ne anunță că s-a declarat recursul extraordinar cerut de Constantin Achimescu din București, strada Constantin Mănescu nr. 1, sectorul 5.

■ Ion Filigean din Sibiu, strada Sevastopol, bloc 5, ap. 120 ne scrie că în singurul loc din oraș unde putea fi vulcanizată o minge, de luni de zile este stricat aparatul. Atelierul cu firma „Cauciucărie” se află pe strada 9 Mai și aparține Cooperativei „Timpuri noi”.

■ Asociațiile de locatari nr. 236 — 246 — 257 din Constanța, aleea Garofiței nr. 28-36, cartierul Obor, sesizează că apa caldă și rece urcă în toate blocurile din această zonă numai pînă la etajul I, iar la celelalte etaje doar din cînd în cînd. Ediliilor și deputații ar cîștiga cu siguranță în popularitate chiar dacă nu și-ar face decît datoria, interesîndu-se de situația acestor blocuri.

■ Întreprinderea de distribuție a energiei electrice București referindu-se la scrisoarea lui Constantin Savadin, intrarea Zidului între Vii nr. 5, blocul 8, scara A, ap. 31, ne scrie: „Conform procesului-verbal de expertiză tehnică nr. 14553, din 13 decembrie 1982, contorul seria 6062684 ce a fost montat la locuința petentului a fost găsit cu carcasa găurită, ceea ce atestă că prin acest contor s-a sustras energie electrică. Din recalcularea consumului a rezultat că s-a adus întreprinderii noastre un prejudiciu de 4 083,30 lei pentru 4322 kWh. Analizele efectuate de noi la scrisorile adresate atît întreprinderii cît și forului nostru tutelar au concluzionat că vinovăția îi aparține, motiv pentru care n-a primit răspunsuri favorabile”. Dar acest răspuns nu spune absolut nimic despre faptele importante pe care le cuprinde scrisoarea. Petentului preciza că a ocupat apartamentul după mutarea altui locatar care nu și clarificase corect datoriile la I.D.E.B. Apoi, se mai spunea în scrisoare, că în octombrie 1981, la citirea contorului, reprezentantul I.D.E.B. a descoperit că e găurită carcasa și i-a spus locatarului să prezinte o declarație scrisă prin care să anunțe al acest lucru la birourile din șoseaua Ștefan cel Mare nr. 234, ceea ce omul a și făcut. Declarația lui a fost înregistrată la 16 octombrie 1981 sub numărul 2194, cînd i s-a spus să aștepte că i se va schimba contorul. De ce s-a făcut această schimbare după mai mult de un an? Și cit curient a putut sustrage el, din moment ce plătea lunar un consum destul de ridicat? Nu sînt singurele lucruri despre care răspunsul celor ce au „concluzionat”, uitîndu-se doar în scrisori, nu suflă o vorbă. Așteptăm, în continuare, lămurirea lucrurilor, deși a trecut mai bine de un an.

■ La sesizarea semnată de Theofil Dumitrescu, Elena Antonie și Carmen Dumitrescu din București — în care se relatea comportarea necorespunzătoare a șoferului de pe autobuzul 393, linia 105, în ziua de 23 februarie a.c., ne răspunde Exploatarea transportului autobuze precizînd că huliganul cu volan se numește Ceviu Gheorghe și că a fost sancționat — cu ce credeți? — cu „retrogradarea în funcție pentru o perioadă de 30 de zile”. Din „funcția” de șofer. Pentru insulte grave strigate călătorilor, pentru că așa avea el chef. Și cînd te gindești că pentru asemenea fapte un om poate fi dat în judecată și condamnat.

■ Oficiul forței de muncă Iași ne răspunde la scrisoarea Valentinei Tașcu din Iași, strada Ion Creangă nr. 73, bloc j 3, sc. A, ap. 6, că este deja încadrată la Leagănul de copii Iași, în funcția de planificator principal.

■ Inspectoratul școlar al județului Prahova, în urma scrisorii lui Nicolae Toma din satul Nedelea, comuna Ariceștii Rahitivan, ne anunță că, începînd cu data de 23 mai a.c., „i s-a desfășurat contractul de muncă prof. Alexandrescu Adrian pentru abateri de la disciplină (inclusiv folosirea bății în procesul instructiv-educativ)”.

Pagină realizată de DORIN GHERGHINESCU

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Riscul unei intrări în Labirint 147

Intretinător al unei familii alcătuite din patru persoane, geamgiul Tudor Popa de la Cooperativa „Tehnică sticlei” din București, un tânăr vrednic și întreprinzător, bine apreciat de tovarășii săi de muncă, aștepta cu îndreptățită nerăbdare să primească un apartament, COM-ul și însuși președintele cooperativei se dovediseră înțelegători. Pe lista de priorități a lui '83 îl puseseră chiar pe primul loc și vestea, anunțând marea bucurie, putea să pice din zi în zi...

Nu mai că tânărul geamgiu n-a mai avut răbdare. Cu câteva luni în urmă, întâmplător i-a ieșit în cale cetățeanul Ilie Prepelită, deținător al unui apartament cu două camere, baie și bucătărie, în imobilul proprietate de stat din str. Labirint 146. Prea fericitul locatar tocmai se pregătea să se mute într-un nou apartament, pe str. Ionescu Gion 16, și vine la cooperativă să solicite un meseriaș care să-i chituiască geamurile acolo, la noua-i locuință. S-a oferit să facă treaba asta Tudor Popa, unul dintre geamgiii cei mai buni.

Apartamentul din str. Labirint i-a lăsat o excelentă impresie. Lucrarea solicitată de clientul scos spontan în cale a fost executată pe cit de rapid, pe atât de ireproșabil. Fapt pentru care cei doi chiar s-au împrietinit într-un anume fel. Neașteptat de repede. După ce s-a interesat în amănunt de soarta locuinței abia eliberate, Tudor Popa și-a exprimat deschis dorința de a se muta el acolo. Surprinzător de amabil, fostul locatar i-a spus că n-are absolut nimic împotriva. Ba, i-a dat imediat cheile și, pe loc, s-a oferit să telefoneze la ICRAL pentru ca să perfecteze ulterior formalitățile. Era doar vorba de un om.

Zicea geamgiul că tovarășul Prepelită părea să fie o persoană influentă. Deținuse sau încă deținea, o muncă importantă. Ca dovadă, tov. Lisandru, șeful centrului 5 al ICRAL Vitan, și tov. Costache, șeful spațiului locativ al sectorului 3 (schimbat, între timp, din funcție — n.a.), și-au exprimat necondiționat, telefonic, acordul: anume, geamgiul Popa să se mute fără nici o grijă întrucât tot urma să primească omul, curînd, locuința de la cooperativă. Deci, nu se opusesse nimeni.

Naiv, geamgiul pornit să-și rezolve oricum problema acceptă aventura; de fapt, crezuse că se ține și pentru el un chilipir și nu se îndura să-l dea tocmai acum cu piciorul. A zăgărit și s-a mutat îndată, fără forme legale, în micul dar cochetul apartament de pe Labirint 147, în imobilul cu curte mare, plină de corcoduși și zarzări. De bucurie, i-a făcut cadou binefăcătorului său Prepelită o foarte frumoasă oglindă veneză, l-a sărutat afectuos pe ambii obraji și i-a ermetizat încă o dată, pe degeaba, toate ferestrele noului apartament. Așa, ca să fie toată lumea mulțumită.

Bucuria familiei Popa n-a durat însă prea mult. Obținerea ulterioară a formelor de repartizare a devenit practic o imposibilitate. Abia tirziu, după luni și luni, Tudor Popa și-a dat seama că din afacerea asta ieșise singurul păcălîț. Căzuze într-o capcană pe care, în dorința lui arzătoare de a-și rezolva cu orice chip problema, nu avusese cum s-o prevadă. Între timp, la cooperativa unde lucrează, au fost primite trei apartamente. Cu două și trei camere. Cum el apucase să spună — atunci când fusese anume întrebat — că și-a găsit singur casă și așteaptă doar perfectarea contractului de închiriere, firește că toate cele trei apartamente au fost repartizate

corect, de către COM, altor membri cooperatori îndreptății.

Tudor Popa a rămas pe mai departe în așteptarea repartizării și a contractului de închiriere. Conducerea cooperativei, alertată în ultimul moment, a încercat, cit a putut, să-l ajute, să-l scoată din impas. A trimis la consiliul popular al sectorului fel și fel de adrese, solicitînd insistent clarificarea situației. Degeaba a mers geamgiul cooperativ în audiență la ICRAL, la spațiul locativ și la consiliul popular. Șeful centrului 5 al ICRAL-ului Vitan nici n-a voit să-și mai aducă aminte că ar fi făcut vreodată promisiunea cuiva și a negat categoric amestecul său în afacerea privind apartamentul din Labirint 147. Șeful spațiului locativ al sectorului, tov. Costache, la rîndu-i, n-a mai apucat să dea explicații, pentru că a fost schimbat — cum spuneam — din funcție, iar vicepreședintele de resort al Consiliului popular al sectorului 3, la care meșteșugarul a fost ultima oară în audiență, a dispus în final rezolvarea cazului cu respectarea strictă a legii. Drept urmare, locuința din Labirint 147 e repartizată altcuiva, iar geamgiul Tudor Popa a fost somat să evacueze urgent spațiul locativ ocupat în mod abuziv. Termen: 13.6.1981, ora 9.

Nu intenționăm să luăm cu orice preț apărarea unuia care, din pripeală sau poate din neștiință, a încălcat prevederile legii. Decizia în acest sens a comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 3 este temeinică și legală. În această privință nu există nici un fel de dubiu, pentru că-i corectă și dreaptă.

Dubiosă și derutantă, total derutantă, rămîne însă circumstanța în care s-a produs această ocupare abuzivă de spațiu. Aici e nevoie de mai mult discernămint, de înțelegere. Geamgiul susține cu tărie că fostul șef al Sectorului de reglementare a spațiului locativ și cu deosebire arumiți funcționari din cadrul centrului 5 ICRAL Vitan, în frunte cu inspectoarea Moise și cu actualul șef al centrului, nu sînt deloc străini de incurcătura în care meșteșugarul a intrat. Adică, la solicitarea insistență, a sa și a lui Ilie Prepelită, dumnealor l-au derutat, promițîndu-i solemn, cu toții, că formele pe apartament i se vor face pe parcurs. Dar de făcut, nu i le-au mai făcut, geamgiul rămînînd pe mai departe un intrus.

Oamenii aceștia care se joacă cu vorbele trebuie să dea și ei cuiva socoteală, și asta neîntîrziat, în timpul cel mai scurt.

Sigur că Tudor Popa are o mare vină. Într-o situație mai mult decît favorabilă, tocmai cînd mai avea puțin pînă la împlinirea unui vis frumos, el n-a rezistat ispitei; a dat pasărea din mînă pe cea de pe gard, de dragul aventurii, încălcînd legea. Și urmarea s-a vădit: a fost taxat ca atare, ca om abuziv adică, și dat afară din casă. Bine, bine, ne întrebăm noi, oamenii aceia care l-au incurcat și i-au promis marea cu sarea fără să-l rezolve cinstit fundamentală lui cerință, n-au nici o vină?! Dumnealor n-au cuvînt?! N-au remușcări că nouă luni încheiate l-au tot pus pe geamgiu pe drumuri l-au dus cu vorba și l-au tot amînat cu... exasperantul „vino azi, ba vino mâine!”, în loc să-l fi spus din capul locului, scurt: mîi, omule, nu e bine ceea ce vrei să faci. Mergi și caută-ți de drum, că locuința sigur tot de la cooperativă vei primi! L-au lăsat să cadă în capcana propriei naivități pe un biet meșteșugar cu doi copii mici de crescut și cu o nevastă bolnavă, la pat. L-au lăsat, cu buna lor știință, să ocupe nestingherit locuința, da, în modul cel mai abuziv cu putință...

MIHAI STANESCU

Ei vorbesc frumos și despre unul și despre celălalt. Mai vechi și mai experimentat, I. Creangă a fost inițiatorul multor acțiuni valoroase, printre care și construirea noii școli, într-un timp record și în condiții mai mult decît satisfăcătoare. Ei cred că, una peste alta, bilanțul activității sale trebuie notat cu pozitiv. Despre Mihai Năstase el spun că este unul dintre cei mai buni profesori, dacă nu chiar cel mai bun. Secretar de partid, director și azi dar nu co-

În căutarea unui autor și a unui caracter

ordonator cum fusese ci adjunct, el se bucură de aprecieri unanime. Deci, inspectoratul a avut de unde alege. Numai că profesorul M. Năstase a demisionat! Prin urmare a fost nemulțumit. De ce anume? Greu de spus... Mai tirziu el avea să afirme că nu-i plac funcțiile de conducere. Însă noi l-am găsit tocmai într-o astfel de poziție. Curios pentru un secretar de partid faptul că el se sustrage unor răspunderi la care ar trebui să-l oblige calitatea sa de om politic. Dar nu cu tot dinadinsul...

Ce mai rămîne din prima scrisoare? Aproape nimic, întrucît, cum am spus deja, cercetările fuseseră încheiate din martie iar măsurile luate în februarie! Curios, nu? Desigur! Cei doi sînt cumnați. Surorile care-i au drept soți se înțeleg și se iubesc. În familie domnește multă înțelegere și armonie. Prin urmare: nici un motiv (vizibil) de neînțelegere care să ajungă pînă la reclamații. Cercetăm și cataloagele, la zi, ale claselor a X-a și a IX-a de la șerul. Mare surpriză: majoritatea cursanților sînt din Iași, unde muncesc și locuiesc. Și totuși s-au înscris tocmai la școala din Scheia. Să vedem cum se poate ajunge

„A fost cîndva exemplar...”

Între Oltenița și Călărași, pe drumuri noroioase sau în cîmp, vorbind cu mecanici cu fața bătută de vînturi și cu șoferi de autocisternă; discutînd la primăria din Șoldanu cu forurile locale, sau la Călărași, cu președintele Tribunalului județean, Doina Irina Protopopescu; frunzărind filele dosarului nr. 2469/1982 la judecătoria din Oltenița; ascultîndu-l pe Vasile Constantin, într-o seară ploioasă la I.A.S. Fundeni, încercăm o reconstituire. Cum se face că Nicolae Puică din Șoldanu, tată a patru copii, șoferul care timp de 18 ani n-a avut nici o abateră de la legile circulației și, mai ales, de la legile muncii cinstite, s-a prefăcut fulgerător într-un chiulangiu, a lipsit nemotivat timp de 42 de zile de la serviciu și s-a dus la pescuit? Drept care i s-a desfăcut contractul de muncă, una din cele mai grele pedepse din societatea noastră.

Puică era în acel moment încadrat la Întreprinderea de transporturi speciale pentru agricultură și industria alimentară Călărași, autobaza 3, coloana Buciumeni. Nimeni nu i-a reproșat nimic la locurile de muncă anterioare (puține la număr, și de la care a plecat prin transfer în interesul serviciului); are un carnet de conducere imaculat (în 18 ani!); este respectat de consăteni. În 1982 i se detectează o cardiopatie ischemică dureroasă, boală deloc ușoară, care însă, potrivit certificatului medical eliberat de Spitalul municipal București, nu-l face inapt pentru meseria de șofer, ci doar pentru cursele lungi în afara localității de bază.

După îmbolnăvire i se la autocisterna pe care lucrase mulți ani. Ea este reparată de șeful de coloană unui alt încadrat, care s-a nimerit să fie și o rudă de-a sa (poate simplă întâmplare, dar acesta este faptul), iar lui Puică i se dă în schimb, deși era mai subred la sănătate și trebuia menajată, o basculantă... fără sistem de frinare. „Mașina mergea ca un om beat — ne spune —, mă simțeam la volan un pericol public”. A refuzat, deci, să conducă, fiindu-i teamă că „omor lumea pe drum”.

A avut loc atunci, se pare, un schimb de cuvinte cu șeful de coloană și apoi cu șeful de autobază: „Nu vrei să muncesci...? Ți-am spus să-ți ieși transferul...”. În continuare, judecînd doar după hirtii, lucrurile s-au petrecut astfel: „Șeful de coloană a dispus ca Puică să meargă cu mașina la reparat în garaj pe data de 13 august 1982, șoferul fiind acela care s-a plîns că mașina e defectă și nu o poate folosi. Din acea zi el nu s-a mai prezentat nici la coloană unde era repartizat și nici la garaj pentru a efectua lucrările de reparație a mașinii, așa cum a pretins”. (Din sentința civilă nr. 2058/1982, Oltenița). Tot în același dosar citim referatul șefului de coloană cum că „Nicolae Puică a stat acasă, ducîndu-se în fiecare zi la pescuit”. Patruzeci și două de zile.

Am mers pe urmele acestui pescar înveterat, culegînd opinii: Georgeta State, vicepreședinta comitetului executiv comunal, și Tudor Oprican, secretarul comitetului executiv al Consiliului popular Șoldanu, care îl cunosc pe Puică de mulți ani: „Nu veți găsi în toată comuna pe cineva care să-l vorbească de rău; este un om corect și muncitor, se bucură de respectul organelor locale de partid și de stat”. Marin Alexandru, magaziner principal la S.M.A. Frumușani, pe care Puică a deservit-o mulți ani cu motorină:

„A fost totdeauna corect, nu a lipsit și nu a întîrziat niciodată, și dacă îl trimiteam noaptea după combustibil, îl aducea negreșit; era deosebit de cinstit, nu a lipsit un gram de motorină”. Șoferul Viorel Drăgan: „Soacra mea l-a boțezat pe șeful de coloană, dar eu nu am fost mulțumit că mi s-a dat autocisterna lui Puică; el are patru copii și a fost un element exemplar pînă a avut discuția cu șeful de coloană”. (Așadar, element exemplar... pînă s-a certat cu șeful. Nu este aprecierea noastră, ci a unui coleg de muncă și care, culmea, nici nu s-a declarat încîntat de favoarea primită în dauna lui Puică). Șoferul Nicolae State: „Comportarea la serviciu a fost bună, nu l-am văzut folosind mașina în scopuri personale” (așa cum i s-a reproșat; dar, ne întrebăm noi, oare cine poate folosi o autocisternă în scopuri personale?). Șoferul Florea Dumitrache: „Îl cunosc ca om muncitor, silitor”. Șeful depozitului PECO din București: „În cinci ani nu am avut nici un necaz cu el”. Etc.

Ce s-a întîmplat, cum se explică „schimbarea la față”? Oare Puică bolnav prezenta mai puțin interes decît Puică sănătos? Sau poate i s-au plătit niște „polițe”? Greu de știut, nu avem dovezi, ci doar constatăm unele nepotriviri între viață și hirtii. Dealtfel, însăși președinta Tribunalului Călărași, Doina Protopopescu, ne spune că „în fond, după părerea mea personală, cazul Puică este, în primul rînd, o chestiune de viață și de omnie, iar cit privește sentința, este posibil ca ea să nu fie perfect acoperită de dovezi ferme”. Dar sentința este definitivă.

Și totuși, cum se explică „chiulul” de 42 de zile? Este o faptă gravă, dezonorantă. Dar iată ce ne-a declarat într-o seară ploioasă, la Fundeni, mecanicul de „Glorii” Constantin Vasile, care cu un an înainte fusese coleg cu Puică la aceeași coloană: „În primele 18 zile după ce Puică figura ca neprezentat la serviciu, de fapt era acolo, alături de mine, cerea de lucru și nu primea”.

— Bine, tovarășe Puică, primele 18 zile ați fost acolo. Dar cum ați petrecut restul, pînă la cele 42 de „nemotivate”?

— În acele zile mi-am căutat dreptatea, am bătut la toate ușile.

Chiar acceptînd ca un fapt sentința definitivă și desfăcerea contractului de muncă, ba chiar presupunînd și unele delăsări sporadice în muncă sau comportări ireverențioase (cauzate de boală?) și pe care noi nu le știm, credem că lui Nicolae Puică, tată a patru copii mici, trebuie să i se dea de lucru în meseria sa și ținîndu-se seama și de starea sănătății. Acest lucru este posibil. „Este de lucru la coloană, să-și ia înapoi autocisterna pe care Viorel Drăgan nu a preluat-o cu forme legale, n-a vrut să profite...”, este de părere șoferul Ștefan Drîșcu, pe care l-am întîlnit întîmplător la depozitul PECO din Budesti încercînd carburant. Desigur, se pot găsi și alte soluții. Aceasta ar fi în deplin consens cu părerea organelor județene de partid, după cum ne-a confirmat și tovarășa președintă Protopopescu: să fie încadrat la aceeași unitate de unde a plecat sau la o autobază I.T.A. Nu numai fiindcă, adăugăm noi, Puică are patru copii și — după cum ne spunea mecanicul Constantin Vasile în felul lui deschis și simplu — „e foarte supărat, piinea o împarte în patru”, ci fiindcă are dreptul la piine. O poate cîștiga în mod cinstit.

LIONEL NIȚESCU

„Flacăra” și-a exprimat un punct de vedere, care nu este altceva decît un principiu: nu da curs acelor corespondențe nesemnate, adică nu onorează decît pe cei cu demnitatea răspunderii personale, pe cei care-și asumă nu numai riscul minciunii ci și pe cel al adevărului. Și a rămas credincios profesiei sale de credință, fundamentată chiar pe un text de lege. Astfel încît, primind o scrisoare din comuna Scheia, județul Iași, cuprînzînd reproșuri aspre pentru faptul că „l-am fi demascat” pe autor, trimițîndu-i să-l ancheteze chiar pe cei criticați, fapt care s-a soldat cu noi și grave repercusiuni, ne-am decis să luăm drumul Iașului. Mai înainte însă, cercetînd arhiva revistei, aveam să constatăm că prima corespondență a profesorului Mihai Năstase nu fusese trimisă nici unui for județean și nici Ministerului Educației și Învățămîntului ci se afla pe lista urgențelor, urmînd ca un redactor să cerceteze cele relatate. Între data expedierii primei scrisori și a celei de a doua, nu trecuse prea mult timp. Spunem asta nu pentru a ne justifica ci pentru a face să se înțeleagă cit de „presat” părea să fie cel ce ne-a scris.

O primă concluzie: ancheta desfășurată la Scheia nu era o urmare a intervenției revistei noastre.

Totuși, fiind vorba de niște aspre reproșuri, ne-am dus acolo. Ce am aflat? Directorul incorect, I. Creangă, fusese mutat disciplinar pentru neregulile constatate de comisia alcătuită de Inspectoratul școlar județean Iași încă din luna februarie a anului curent (deci cu aproape 4 luni mai devreme decît expedierea primei corespondențe). Acest I. Creangă mai fusese director, așa cum ne informează profesorul Mihai Năstase, schimbat pentru afaceri de tot felul și înlocuit chiar cu semnatarul scrisorii primite la redacție. Așa ceva nu am putut constata din acte.

Ce ne spun ceilalți profesori?

de la Iași aici: trenul de Iași sosește la Scinteia (un sat din comuna respectivă) tirziu, adică după începerea cursurilor (programate la orele 17, tocmai „startul” garniturii feroviare); și de la Scinteia pînă la Scheia se face o oră de mers pe jos (dacă n-ai șansa unei mașini ori cine știe al cărui mijloc de transport mai rapid); autobuzele circulă zilnic între Iași și Scheia cu plecarea la orele 16,00 și sosirea la 17,00. De aceea, înapoi la Iași, nu se poate pleca decît a doua zi, la orele

Inițierea claselor a XI-a și a XII-a, devenite, apoi, a XIII-a de astăzi (între timp strămutată tot printr-o Decizie a forului superior din Iași într-o altă comună) s-a făcut cu aprobările de rigoare.

În concluzie: la Scheia s-au produs nereguli îndeejuns de grave pentru a justifica măsurile luate. Prin urmare, conținutul scrisorii sosite la redacție a fost corect în ansamblu. Nu am putut (și nimeni nu credem că o poate face) afla dacă s-au manipulat bani (o mie sau două pentru înscriere și examen). Dar asta trece deja în competența altor organe. Controlul financiar intern își terminase tocmai cercetările dispuse ca urmare a schimbării lui I. Creangă, dar nu era, încă, în posesia concluziilor. Nu ne îndoim că inspectoratul, autoritățile locale și cele județene vor proceda potrivit normelor în vigoare.

Pe noi ne-a descumpănit întîlnirea cu profesorul Mihai Năstase. Acesta neagă cu tărie paternitatea celor două scrisori! Intrucît îl fusese „deconspirat” mai înainte de sosirea noastră acolo, nu mai este cazul să facem un secret din faptul că cel ce semnase informarea către „Flacăra” se numea Mihai Năstase. El însă susține că cineva a comis un fals. Chiar și Post-scriptumul primei corespondențe în care sîntm avertizați că, în caz că ne-am folosi de numele său el va nega totul, nu-l cînteste pe tînărul și mult apreciatul profesor în negarea unui fapt pe care noi l-am considerat real. Cei care-l cunosc mai de mult, susțin că nu poate fi el omul unei asemenea acțiuni. Ce ne surprinde cel mai mult, este faptul că și atunci cînd o relatează, ca cea care ne-a pus pe drumuri se confirmă, cînd descrie o stare reală de fapte, nu poate fi găsit acel om care a văzut limpede, a înțeles primejdia, a încercat s-o prevină și a reușit într-o mare măsură. Mai scurt: ne-a surprins și durut că, aflînd un adevăr, n-am putut găsi și un caracter.

EMANUEL VALERIU

Teamă sau așteptare?!

Intinirea care a încheiat sferturile de finală ale meciurilor candidaților la titlul mondial de șah a fost cea dintre marii maestri Eugenio Torre (Filipine) și Ribli Zoltán (Ungaria).

În meciurile candidaților au luat startul trei generații: cea mai în vârstă — Smislov, Korcinoi, Portisch, Hübner — au fost cei mai numeroși și mai tenaci, cei mai tineri — Kasparov, Beliavski — au fost cei mai înverșunați, în timp ce generația de mijloc — Torre, Ribli — a trecut cu greu bariera psihologică a debutului în cursa exclusivă spre victorie.

Sahistul filipinez face parte din rîndul marilor maestri care s-au strecurat cu totul neașteptat în elita șahului mondial. Torre și-a înscris prima participare în arena internațională în Campionatul Asiei, la care nu demult în anul 1981, în Hong Kong, a obținut chiar un rezultat de prestigiu la masa I aducînd echipei sale, cîștigătoare turneului, 5 puncte din 6 posibile. Cunoscut fiind faptul că în Filipine șahul — alături de baschet — este apreciat drept sport național, Torre a avut posibilitatea să-și perfecționeze continuu tehnica de joc prin numeroase participări competiționale. Renumitele turnee internaționale de la Manila, turneul interzonal desfășurat tot la Manila prin sprijinul acordat de însuși președintele Republicii Filipine, Ferdinand Marcos, au fost o bună școală pentru primii pași ai lui Eugenio.

Prin victoria sa surprinzătoare alături de Portisch în turneul interzonal de la Toluca (Mexic) Torre se înscrie în cartea de glorie a șahului mondial, fiind primul reprezentant al Asiei în meciurile candidaților. Deși cunoscut drept un mare luptător cu nervi de oțel, totuși Torre nu ne-a obișnuit cu victorii de răsunet. Realizarea punctajului de 8,5 (+5, -1, =7), maniera de joc de la interzonal reprezintă un argument serios în aprecierea saltului calitativ făcut atît de neașteptat, deși mulți favoriți ai turneului de la Toluca au apreciat evoluția lui Torre drept un rezultat al Fortunei.

Pentru pregătirea meciului cu Ribli, Torre a participat la turneul de la Tilburg (Olanda), turneu care l-a provocat o lungă depresiune prin clasarea pe locul 10 cu doar 4,5 puncte (+1, -3, =7) și consolare că este în lipsă de formă sportivă la fel ca și Hübner, clasat la egalitate.

Ribli Zoltán (n. 1951) a debutat în șah la vîrsta junioratului prin veșnicul duel cu o altă speranță a șahului maghiar, Adorján (Joch) András, rivalitate sportivă care l-a dus pe amîndoi pînă în meciurile candidaților. Ribli, deși este din generația lui Karpov, Andersson, Sax, Vaganian, nu a participat la campionatul mondial de șah din 1969, cînd rivalul său Adorján l-a urmărit îndeaproape pe Karpov în cursa pentru titlul mondial de juniori. Tot cu Adorján a avut de împărțit un loc pentru meciurile candidaților în ediția 1979—1981, cînd a trebuit să accepte calificarea adversarului său conform regulamentului (deși meciul fusese egal) pentru a susține meciul cu Hübner. Rivalitatea dintre acești doi renumiți mari maestri a ajuns proverbială, fiind mult discutată în presa șahistă mai ales în preajma Olimpiadelor de șah, cînd se alcătuiește ordinea valori-

că pe mese în echipa națională. Adorján a ajuns chiar să renunțe să participe la ultimele olimpiade...

Ribli s-a impus ca un nume familiarizat cu primele locuri în superturneele la care participă. După cîștigarea puternicului turneu interzonal de la Las Palmas (Spania) cu 9 p. (+5, -0, =8), Ribli a trecut în rîndul candidaților considerați drept favoriți ai meciurilor. Kasparov, făcînd o apreciere sinceră asupra jocului marelui maestru maghiar, a remarcat pregătirea teoretică excelentă, jocul foarte sigur și tactica științifică a lui Ribli de estompare a șanselor adversarului. Insuși Ribli declara înainte de meciul său cu Torre că este mai puternic ca oricînd și crede în șansa sa deși știe că orice succes se obține după un stagiul competițional. Pentru menținerea formei sportive, contrar părerii colegului său Portisch, Ribli a participat la începutul anului la turneul de la Wijk aan Zee (Olanda) unde s-a clasat pe locul doi realizînd 8,5 p. (+4, -0, =9) și rămînd alături de cîștigătorul turneului, Andersson, singurii neînvinși din concurs.

Meciul TORRE — RIBLI a început la data de 3 aprilie. Partida întâia: Torre cu piesele albe propune remiză după numai 13 mutații efectuate în Indiana nouă, nedorînd să-și arate armele teoretice din prima partidă și asumîndu-și riscul de a pierde avantajul jocului cu figurile albe. Partida a doua: Gambitul damei, se joacă doar 19 mutații și iar remiză de parcă s-ar fi convenit asupra unei „remize de salon“. Partida a treia: Gambitul damei cu remiză la mutarea 15 într-o variantă în care enciclopediile șahiste demonstrează că lupta începe după mutarea 20! Partida a patra: Apărarea Caro — Kann, atacul Panov și din nou remiză, dar de această dată la mutarea 14. Scor: 2-2.

Publicul șahist spaniol din Alicante, doritor de spectacol de înaltă clasă, a manifestat nemulțumire față de această tactică de așteptare cu 57 mutații la patru partide, mai ales că în paralel se desfășura mult disputatul meci dintre marile maestre Lemaciko și Alexandria...

Partida a cincea: Gambitul damei, Ribli se lansează în varianta Stahlberg din sistemul Meran, Torre greșește grav și pierde la mutarea 20! Time out Torre, care a ajuns parcă prea repede să fie condus cu 4-2. Este nouă și neașteptată tactică de tatonare folosită în prima parte a meciului, tactică acceptată surprinzător de Ribli (care parcă aștepta modificarea bioritmului), un jucător activ care luptă pentru inițiativă. Partida a șaptea a fost cea mai lungă partidă a meciului, încheindu-se la mutarea 70 prin victoria lui Torre cu piesele albe în Apărarea siciliană. Partida a opta: Indiana regelui, la mutarea 23 Torre propune remiză. Partida a noua: Apărarea siciliană, remiză în 22 mutații. Scor: 5-4 pentru Ribli. Remizele scurte au înlesnit drumul spre calificare pentru Ribli. Partida a zecea: partidă decisivă, Torre cu piesele negre avea nevoie de victorie, pentru a egala meciul. Se joacă Indiana veche, Ribli obține spațiu din deschidere, exploatează avantajul controlului coloanei deschise, intră în final de turnuri cu un pion în plus și cîștigă în 42 mutații.

Așadar scor de meci: 6-4. Ribli cîștigă cel mai scurt meci de-a lungul a doar 258 mutații! Torre a surprins opinia publică prin propunerile sale de remiză în poziții cu tabla plină de figuri de șah și de posibilități de luptă...

Ribli va întîlni în semifinale pe contracandidatul său de la interzonalul de la Las Palmas, pe ex-campionul mondial Vasili Smislov. Oare va reuși Ribli să-și adapteze tactica de luptă la planurile lungi și bine calculate ale marelui maestru sovietic?!

MARGARETA MUREȘAN ■

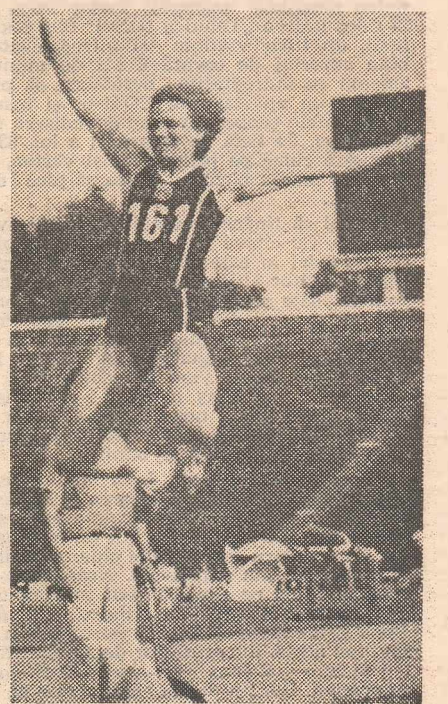
Craiova, a doua casă a Anișoarei Cușmir

Recentul record mondial al Anișoarei Cușmir ne determină să aducem, fie și cu întîrziere, un elogiu Craiovei atletice, centru care, în contextul mai larg al relansării atletismului nostru, a contribuit concret la formarea și impunerea marii campioane. Născută la Brăila și descoperită tot acolo, de Ion Leu, amănunte care n-au scăpat comentatorilor (și pe bună dreptate), Anișoara s-a transferat în 1980 la C.S.M. Craiova, ale cărei culori le poartă și azi, deși în jurul trecerii ei la Steaua (la care unii s-au și grăbit s-o legitimizeze, împotriva unei hotărîri a Biroului executiv C.N.E.F.S. și împotriva realității) s-a făcut, fără nici o bază regulamentară, multă vîlvă, Cușmir a ajuns la Craiova, odată cu antrenorul Ion Moroiu (și în prezent profesor al Liceului de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu“ din capitala Olteniei), pe cînd sărea doar 6,53 m, spre sfîrșitul junioratului. Primită cu înțelegere și căldură într-un mediu propice atletismului, (vom reveni asupra acestui aspect), ea și-a continuat, în paralel, activitatea scolară și cea sportivă, absolvînd (cu bacalaureat) cursurile Liceului industrial de construcții numărul 7 din localitate și, pe planul performanței, devenind campiona care e autoarea unuia dintre cele mai prețioase recorduri din istoria atletismului nostru. Respectînd adevărul, trebuie să mai scriem că anii petrecuți de Anișoara la Craiova (locul ei de muncă este tot aici, în cadrul Trusului de construcții) au fost decisivi în formarea ei, orașul de pe Jiu însemnînd o a doua sa casă, oamenii lui, devotați sportului și, nu în ultimul rînd, atletismului, meritînd cu prisosință această (chiar dacă tardivă) reparație morală.

Dar Craiova atletică nu se rezumă la Anișoara Cușmir. Ea a mai însemnat, vă aduceți aminte?, Argentina Menis (fostă recordmană a lumii la disc) și Virginia Ioan (reputabilă săritoare în înălțime), ambele descoperite și ridicate de Ion Rînderiu, antrenor de atletism și, de mai mulți ani, președinte al C.J.E.F.S. Dolj. Tot de Craiova și-a legat numele (și isprăvile) Natalia Andrei-Betini, dublă campioană europeană pe 1500 m indoor (Katowice 1975, Viena 1979), de două ori medallată cu aur la Universiadă (Roma 1974, Mexic 1979), multiplă recordmană mondială (unul dintre aceste recorduri, 4:03,0 în sală, conținută să fie și azi nedoborît). Revenirea ei pe pistă, după o mai lungă indisponibilitate datorată unui accident la tendonul lui Achille (la care va fi în curînd reoperată, la Helsinki), este așteptată cu speranță în perspectiva Olimpiadei din 1984.

La nivel de juniori (și nu numai), nucleul performanței atletice îl reprezintă, la Craiova, Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu“, al cărui director, profesorul emerit Nicolae Andrei, conduce (fericită coincidență) și activitatea comisiei județene de atletism. Mai mulți campioni naționali și balcanici, Daniela Zamfir, Nicoleta Lia, Cristina Cojocaru, Nicolae Onescu ș.a., pot depune mărturie despre modul temeinic și responsabil în care se munceste, și pe linie de sport, în amintita instituție, cu adevărat o școală de lumină și vigoare. Pe lângă Ion Moroiu, mai funcționează aici, ca profesori, cîteva cadre de nădejde, Fane Ciocă (coordonatorul catedrei), Ștefan Popescu (cu care Natalia Andrei a dobîndit primele mari succese, înainte de a fi preluată de antrenorul emerit Nicolae Mărășescu), Mihai Nistor, Dorina Căteanu (fostă campioană europeană de sală la lungime), Niculina Lazarcu (multiplă campioană națională, membră a lotului olimpic, creditată cu 51,70 pe 400 m) și așa mai departe, oameni devotați meseriei, „ochi siguri“ în depistarea marilor talente.

Un capitol aparte în peisajul athletic craiovean îl constituie clubul C.S.M. avînd

drept „cap de afiș“, firește, pe Anișoara Cușmir. El posedă o puternică secție de specialitate, una din cele 6 de nivel olimpic existente în țară, animată de tehnicieni și performeri de elită. Intre primii, la loc de cinste, Nicolae Mărășescu, dar și Gabriela Banciu sau Victor Lazarciuc, ambii maestri ai sportului. Lista sportivilor (mai ales sportive) de renume de la C.S.M. Craiova e lungă. Ne vom mulțumi să amintim pe Maria Radu (medalie de argint la C.E. de sală 1983; antrenor Nicolae Mărășescu), Mihaela Loghin (20,95 m, nu demult, la greutate, record național; antrenor Ion Sabău de la I.E.F.S.), Elena Tărlă-Lina (membră a lotului olimpic; antrenor Nicolae Mărășescu), Mariana Lengeh (disc), Niculina Lazarciuc, Petre Lengeh, mulți dintre aceștia (dacă nu toți) pîndind apara culorile sportive ale țării la viitoarele Jocuri Olimpice.

Așadar, lesne de dedus, o adevărată „citadelă“ a atletismului românesc această a doua casă a Anișoarei Cușmir. Toate izbinzile de mai sus, de nivel național și internațional, au fost și sînt posibile datorită sprijinului acordat atletismului, permanent, de organele locale de partid și de stat, de C.J.E.F.S., al cărui președinte, reamintim, este el însuși un reputat antrenor. Se întîmplă la Craiova, o spunem pe baza celor văzute, un lucru rar, de neconceput (din păcate) în alte locuri: atleții au tot timpul acces pe stadionul „Municipal“, majoritatea antrenamentelor lor desfășurîndu-se în paralel cu cele ale fotbalistilor Universității, cea echipă ridicată, pe merit, la rangul de „campioana unei mari iubiri“. În alte părți, ca să fim și mai expliciti, o biată echipă de fotbal, fie ea și din divizia C, are atîta „prestigiu“ încît îi alungă pe atleți pe terenuri improvizate sau chiar virane!

Dacă, și la Craiova, fotbalul rămîne (datorită Universității) prima dragoste, atletismul e, fără îndoială, a doua, bucurîndu-se de un cadru organizatoric și tehnic de înaltă ținută. Iar rezultatele, în frunte cu fantasticul record al Anișoarei, nu fac altceva decît să răsplătească o atitudine de profundă înțelegere și sprijin.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Cronica șoselei

Un accident prevenit

Din depărtare prin parbrizul strălucînd în soare, se zărește la volan o față de copil. A așezat pe bancheta Daciei 1300 o pernă pentru a ajunge mai ușor la volan. Îl manevrează cu stîngăcie și apasă pe frînă cînd din sens contrar se apropie cite un autovehicul. Atunci cînd observă prin oglinda retrovizoare cite un mastodont care se angajează în dublare, se retrage mult pe dreapta, autoturismul intrînd chiar pe acostament, ridicînd mîna stîngă în dreptul obrazului. Parcă ar fi blonda din formația „ABBA“ care își protejează urechea de decibelii care o stîngheresc. „Aoleu, namila asta mă sufliă de pe șosea“. Apoi revine cu mare prudență înapoi, pe partea dreaptă a panglicii asfaltate a drumului. Pe nesimțite, mașina ocupă o poziție „călare“ pe marcajul median al drumului, iar mai tîrziu, „copilul“ de la volan se pomenește chiar pe sensul contrar de mers. „Mamă, mamă, uite unde am ajuns“, își spune în gînd copilul-sofer.

De fapt „copilul“ e o fată de 24 de ani. Este însă atît de pușin înaltă, atît de pușinică, încît poate fi ușor luată drept școlăriță într-o 5-a. Se reintoarce acasă. Acum două zile a plecat cu mașina soțului, condusă de un prieten al acestuia. Destinația: un mare oraș din Ardeal. Traian, soțul, s-a deplasat în aceeași localitate pentru a sonda posibilitatea unei încadrări, ca tehnician, la o uzină, iar Dana — actriță debutantă —, să se inspire din programul unor teatre pentru a reveni în orașul de domiciliu cu ceva idei nova-

toare, de natură să îmbunătățească repertoriul teatrului din localitate care, cum spunea directorul, trebuie bine scuturat de praful care-l asternuse vremea peste aceleași și aceleași piese desuete.

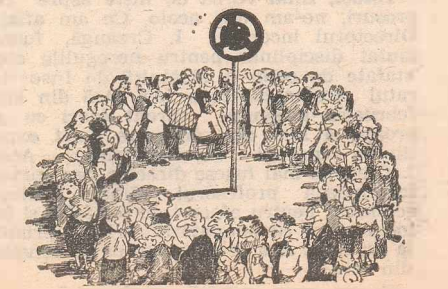
În mașină se mai află o colegă care o însoțește pe Dana, la rugămîntea acesteia. „Nici eu n-o să fiu singură și nici tu n-o să te plictisești acasă. Nu vezi? N-ai mai ieșit din casă aproape de un an de zile“. Cea două fete îl admiră pe sofer care conduce dezinvolat, sigur, atent la șosea și amabil cu însoțitoarele care nu conțeresc să-i facă complimente. Dana s-a documentat, a stat de vorbă cu o mulțime de oameni care s-au arătat receptivi, amabili, dînd fetei toate lămuririle și, în plus, un teanc de texte de piese interesante. Tocmai după ce fetele vizionează un spectacol de înaltă ținută, vine și vestea cea rea — din partea tehnicianului-sofer —, asemenea unei lovituri de trăsnet. „Fetelor, imi pare rău, dar nu pot să vă duc înapoi acasă“. „Cum adică? Nu înțeleg, Florine?“ „Uite așa, treburile cu încadrarea nu merg cum am presupus și o să trebulască să mai rămîn aici cîteva zile“. Fata începe să plîngă. „Bine, dar pe noi cui ne lași, așa singure, la 300 km de casă?“ „Ei, știți, parcă v-aș lăsa orfane. Găsiți voi un băiat frumos și săritor care să conducă mașina pînă acasă“. „După toate necazurile ne mai iei și în balon“. Fetele îi întorc spatele bărbatului și se îndreaptă spre hotel. „Ce ne facem acum, Dana? Bărbatu-meu, cînd o vedea că nu vin așa cum i-am promis, intră la idei. Și copilul de poimîne rămîne singur, mama merge la treabă. Concedul i s-a sîrșit“. „O să conduc eu“. „Cum tu? Ce, ai carnet?“ „Am, dar nu ți-am spus, pentru că nu prea stau bine cu antrenamentul“. „Să nu pățim ceva, Dana!“ Interlocu-

toarea nu-i răspunde nimic. Privește undeva, în gol. „Eu nu puteam să-mi dau seama cum conduce, spunea ulterior pasagera. Nu mă pricepe la mașini și nici la șoferie. Imi dădeam seama însă că e stăpînită de o mare emoție. Era palidă, tremura. Am mai remarcat că mersul mașinii era șerpuitor, așa ca al schiorilor la slalom. I-am spus Danei: „N-ar fi mai bine, Dănuța, să ne oprim la un motel? Uite, vine noaptea. Pînă acasă sînt peste 200 km. Va fi greu, obositor. Iartă-mă că mă bag în chestii pe care nu le pricep, dar parcă ceva în mine imi spune că-i mai bine să oprim.“

„Am pornit-o, gata, ce să ne mai oprim? Partea proastă e că peste 5—10 km dăm de punctul de control. Dacă imi cere permisul, m-am ars!“ „De ce? Spunea că ai carnet“. Urmează cîteva momente de tăcere. „Șoferița“ pare extrem de preocupată de ce se va întîmpla la locul cu pricina. I se face semn de oprire. Oprește cam ciș. „Vreți să fiți amabilă să trageți pușin mai pe dreapta? Nu vă facem să așteptați prea mult“. „Tovarășe căpitan, mi se pare ceva în neregulă cu fetița asta de la volan. În primul rînd cred că e încă minoră. Apoi, pentru ca să intre la parcare a făcut vrăo cinci manevre. Mă bate gîndul că n-are permis“. „Verificăm imediat, Stăne“. „Permis am, dar l-am uitat acasă. Sînt tare zăpăcită citeodată. Puteți verifica. De fapt, nici nu știam că voi fi nevoită să conduc. Prietenul soțului, care a condus la venire, n-a mai putut să ne aducă înapoi. Am fost nevoită să preiau eu cirna. Am mers mai încet, dar am reușit să fac 100 de km. Mai am două. Ce să-i faci, așa-i cînd ești începător“. „La ce poligon ați învățat?“ „Eu... în Parcul florilor, lîngă esplanadă“. „Locul numit de dv. e parc, nu po-

ligon“. „Păi pe alele lui am exersat cu soțul. Știi... am adus noi jaloanele în portbagaj“. „Cu ce ofițer ați dat examen?“ „Cu unul așa grășut, brunet, băiat tare politicos“. „Cum îl chema?“ „Asta, ce-i drept, nu știu“. „Bine, o să verificăm la evidența serviciului. Acolo se lucrează în permanentă“. Fata se schimbă ușor la față. „Tovarășe căpitan, ne grăbim, vine noaptea. Vă dau cuvîntul meu că am carnet. Lăsați-ne să plecăm!“ „Vă rog să așteptați pușin, mă întorc imediat“, spune căpitanul. „Ce să vă mai pierdeți vremea, n-am carnet, tov. căpitan, vă rog nu mă dați la penal“. Fata începe să plîngă încet. Se stringe amîndouă una lîngă alta. „Urcați în mașină, e mai cald. O să chemăm soțul care să vă ducă cu mașina acasă. Pînă atunci vă odihniți cîteva ore la motelul din apropiere“. Nu se știe care ar fi fost deznodămîntul povestirii noastre în cazul cînd fata conducea mai departe. Noapte, faruri orbitoare din față, circulație intensă, frică, emoție, obosală. Cert este că un accident care plutea în aer a fost prevenit.

VICTOR BEDA ■

AL. MEREȘ ■

RIDENDO

Răpirea

Cam pe la ora unsprezece dimineața, când zăduful era în toi, imi dă buzna în casă un tip mărunțel și destul de gras.

— Dom-le, dă-mi repede un pahar cu apă, că mor, imi striga el, gîfînd, după care se prăbușește într-un fotoliu.

— Ii aduc paharul cu apă, îl bea pe nerăsuflăte, imi mai cere unul, l-1 aduc, după care mai vrea unul.

— Dom-le, zice, dumneata ești un criminal, puteai să mă bagi în spital, să mă ai pe conștiință. Știi de cînd te caut? De trei săptămîni.

— M-am mutat, mă scuza eu.

— Mă rog. Important e că te-am găsit. Ce faci, ești gata?

— Sint gata, îi zic. Unde mergem?

— O să afli la momentul potrivit.

— Aveți vreo legitimație, vreun document ceva...

— Am, dar nu asta contează.

Fug repede în bucătărie și-i spun nevastă-mi că plec cu un tip misterios, care nu știu ce vrea cu mine. În stradă, ne aștepta un autoturism marca Dacia 1310 de culoare bleumarin închis, la volanul căruia se afla un tip foarte slab și taciturn.

— Și? întreb eu, insinuant, întrucît tăcerea lor incepea să mă enerveze.

— Și ce? mă întrebă, la rîndul lui, grasul.

— Ai vreo idee unde mergem?

— Fii calm. Dacă te porți cum trebuie, nu ți se întîmplă nimic.

După vreo jumătate de oră, ajungem în cartierul Crîngăși și oprim în fața unui bufet. Intrăm. Localul mi-a făcut din prima clipă o impresie mizerabilă: fum, gălăgie, muste, fețe de masă murdare, mături de țigări pe jos, ospătarii grăbiți și nervoși, o barmaniță grasă, cu halatul jerpelit și cu părul vilvoi. Ne așezăm la o masă.

— O vezi pe tovarășa de la bar? mă întreabă grasul.

— Da, o văd.

— Ce părere ai despre ea?

— N-o cunosc, zic eu, prudent.

— Ba da, o cunoști, și face un semn anume către un ospătar. Acesta dispare într-o încăpere alăturată și se întoarce cu un caiet. E condica de sugestii și reclamații.

— Cunoști scrisu-asta? mă întreabă grasul, deschizînd la pagina șaisprezece.

— Da, zic, e al meu. Am fost acum o lună de zile aici, din întîmplare, și mi-am îngăduit să atrag atenția organelor de resort că halba de bere cu care am fost servit avea marginile mizgălite cu ruj de damă.

— Exact. Ce vroiam să-ți atrag atenția? Că barmanița care ți-a dat respectiva halbă e soția mea. Și că ea a fost transferată disciplinar la acest bufet mîrginaș, întrucît a mai avut cîteva

abateri asemănătoare. Dacă organele de resort vor vedea și această reclamație o vor da, pur și simplu, afară.

— Dar...

— Nu mă întrerupe, ascultă-mă pînă la capăt. Asta ar însemna să nu mai poată lucra în alimentația publică și să devină casnică, deoarece ea nu concepe, cu nici un chip, să activeze în alt domeniu. Notează faptul că și eu sint casnic, din motive pe care prefer să nu ți le mai spun, fiind condamnat pe nedrept, sub motiv de transporturi ilegale de materiale de construcții într-o comună mîrginașă, fiind șofer pe o dubă de lapte și iaurt, dar intrînd în ultima grație. Cu alte cuvinte, ea nu ar avea ce face acasă, de cel doi copii ocupîndu-mă eu personal, adică îi scol, le dau de mîncare, îi pun să-și facă lecțiile, îi plesnesc cînd fac diferite drăcii, gîtesc, dau cu aspiratorul etc., inclusiv îngrijirea mamei mele, care e suferîndă. Asta, bineînțeles, pînă cînd mi se va rezolva situația și mi se va înapoiata carnetul de conducere, întrucît, atunci cînd s-a întîmplat chestia cu transportul acela nenorocit, mi s-a pus în circă și faptul că aș fi fost în stare de ebrietate.

— Bine, zic, și ce trebuie să fac eu?

— N-ai înțeles?

— Nu.

— Ce dracu, dom-le, eu am crezut că sintem în clar. Ia pixul ăsta și scrie aici următoarele: „În ziua de cinci a patra, cînd am scris reclamația ce figurează la pagina șaispe, eram într-o asemenea stare de ebrietate încît am compus unele cuvinte care nu exprimă cituși de puțin adevărul, întrucît eu am dorit să spun invers, adică să subliniez că halba pe care mi-a oferit-o, cu o deosebită eleganță și zimbete, tovarășa barmaniță Lili Duduveche nu avea nici urmă de ruj de damă pe ea, fiind curată ca luna, drept pentru care o felicit și o propun organelor superioare pentru promovare”. Semnează și pune data de acum trei săptămîni.

— Păi, zic eu, îngîndurat, adică cum să...

Între timp, celălalt tip, care condusesese mașina, se juca cu un briceag pe care îl închidea și-l deschidea cu o dexteritate îngrijorătoare.

— Îl vezi p-asta? mă atenționează grasul asupra slăbului. Știi ce e?

— Nu.

— Surdo-mut. Dar, dacă-i fac un semn, înțelege totul imediat...

Barmanița veni spre noi, clătîndu-și șoldurile proeminente, și ne puse cîte o halbă în față. Ridînd-o pe cea din dreptul meu, ce observ? Că avea marginile mizgălite cu ruj de damă, ceea ce m-a făcut să rid în hohote. „Oamenii ăștia sint plini de umor, mi-am zis, trebuie să fac un gest frumos pentru ei”. Drept pentru care am luat pixul și am scris în condica rîndurile dictate de gras. Acesta m-a bătut pe umăr și a mai cerut un rînd.

Am ajuns acasă la miezul nopții, beat cîrîță. Nevastă-mea nu dormea, tocmai povestea unui maior de miliție împrejurările în care am fost răpit. Intrarea mea în apartament a avut loc pe această replică:

— Cîț credeți că-o să-mi ceară pe el?

ION BAIESU ■

Aiorisme

Se vorbește deja despre gloanțe și tancuri umanitariste.

★
Progresul fizicii nucleare ne-ar putea ajuta să-i ajungem din urmă pe cei de pe Marte.

★
Cruzimea nu are șanse să devină etnică. Încercăm abia să o facem etică.

★
Ne străduim să facem din planeta noastră cel mai impresionant cavou cosmic.

★
Rachetele — catedralele acestui sfîrșit de mileniu.

★
În ultimele decenii soldații planetei se înmulțeseră mai repede decît giudacii de Colorado.

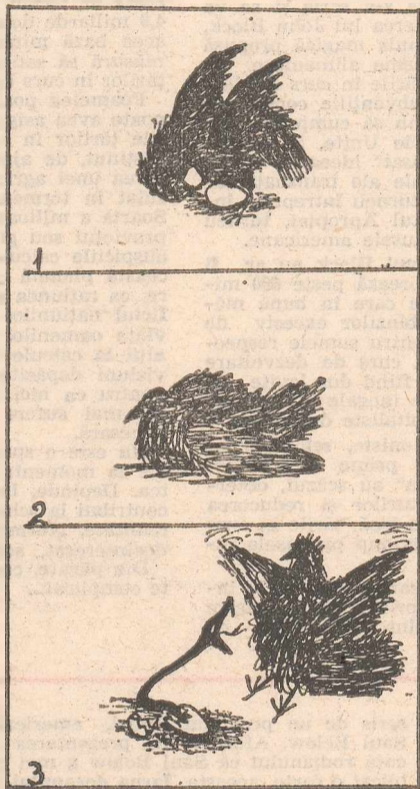
★
Lumea poate fi, desigur, transformată. Chiar și în temniță.

★
Pentru apărare se înarmează cu adevărat numai trandafirul.

★
Am devenit extrem de receptivi la elocința bîtei.

★
Ce să facem pe alte planete? Acolo s-au sinucis deja toți.

V. GHICA ■

RADU IULIAN ■

Mihai Pinzaru-Pim

MIHAI PINZARU-PIM ■

Anecdote

— Draga mea, cu cine ai stat de vorbă aproape o oră la poartă?
— Cu Popeasca...
— Și de ce n-ai invitat-o înăuntru?
— Era grăbită...

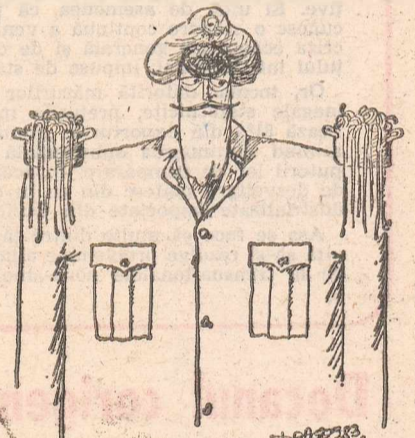
La cinematograful, soțul și soția privesc cu sufletul la gură un film polițist, în care pot fi numărați vreo duzină de ucigași posibili.

— Pariez că Paul Newman a ucis, spune soția.

— Nu spune prostii, răspunde soțul. Paul Newman nu joacă în filmul ăsta.

— Păi tocmai de așa, zice soția. Îți dai seama ce alibi!

Culese de DUMITRU VASI-ȘOIMOȘANU ■

ANTON DRAGOȘ ■

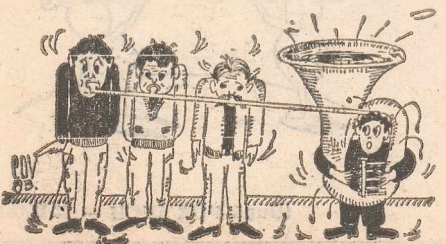
TOPUL PREFERINȚELOR

HAI RAPIDUL I

„Mă numesc Mincea P. Constantin, domiciliat în București, str. Petre Ispirescu, nr. 67, sector 5, și sint om al muncii la I.C.R.A.L. Bereni, în funcția de geamgiu. Cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la înființarea Clubului Rapid București și cu prilejul celei mai bune performanțe din ultimii ani — revenirea fotbalistilor în divizia A — știînd că ultima etapă se joacă la Tirnăveni, subsemnatul împreună cu un alt rapidist înfocat, pe nume Florea Constantin, muncitor la I.A.P.L. Aluniș, restaurantul Flora, venim pe jos de la Tirnăveni la București. Precizez că alături de noi s-ar putea să mai aibă aceeași dorință și alți suporteri ai Clubului Rapid București. HAI RAPIDUL!” Impresionantă hotărîrea dumneavoastră pe ploile astea, iar la anul n-o să aveți nimic să vă reproșați dacă cine știe... Apropo, în urmă cu vreo doi ani, cineva din conducerea clubului afirma că Rapidul are cei mai mulți suporteri dar cei mai puțini membri cotizanți. Vă facem o propunere: economiile pe care le faceți venînd pe jos (vorba scoțianului) depuneți-le la casieria clubului. Satisfacțiile vor fi mult mai mari.

EFORTURI CONJUGATE

Viorel Corodescu-COV, parcă din Suceava, ne trimite 9 caricaturi. Am oprit numai una, intitulată Eforturi conjugate.

N-am înțeles, totuși, cine profită de pe urma acestei munci colective. Unii suflă, alții cară, ceea ce este echitabil și gloria mai ușor de suportat.

PLUTARH IN REDACȚIE

„Preferința mea? Se numește Luminița Cazan și e sora mea. Are douăzeci de ani și e studentă în anul I la Universitatea din Timișoara, secția matematică. Cred că vorbele lui Plutarh vor explica mai bine alegerea mea: «Dintre toate comorile pe care părinții le pot lăsa copiilor nu e nici una mai de preț ca un frate; e un prieten dat de natură, un prieten căruia

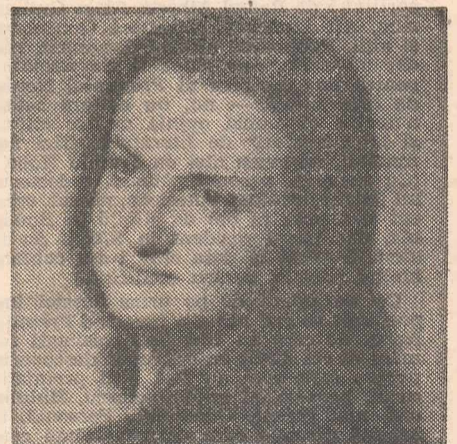
nimeni nu-i poate ține locul și pe care, odată pierdut, nimeni nu-l poate înlocui». Sper ca sora mea să urce cît mai sus în topul dumneavoastră și în final să fie cîștigătoare. Victor Cazan, str. Inelului nr. 2, bl. 15, et. I, ap. 5, Arad”. Este o bucurie să ai un Plutarh în familie, dar și în Top: ridică nivelul intelectual al rubricii.

NOI ÎI IUBIM PE AMINDOI

„Am citit Topul preferințelor din 20 mai și am avut o surpriză neplăcută: un student din Cluj-Napoca îl elogiază pur și simplu pe Nicolae Dobrin, susținînd că absența acestuia este motivul eșecului echipei de fotbal a României în meciul cu Ungaria. Cu indulgență să spunem că așa este, dar cu ideea colosalului aport al lui Dobrin pentru Craiova, dacă ar juca acolo, nu sint de acord”. Urmează argumentele, semnatarea scrisorii, Mihaela Petrișor, din Iași, pledînd, în continuare, pentru Balaci, „o adevărată bijuterie”. La vremea Mexicului se vorbea la fel și de Dobrin. Iată motivul pentru care noi îi iubim pe amindoi. Asemănător Mihaelei vede lucrurile și Silviu Găinariu, din Galați, student la politehnică, în anul II: „Eu sint îndrăgostit la nebunie de Angela Similea și Geolgău. Îmi place și Dida Drăgan, dar înclin să-i dau dreptate lui Mihai Fotino (citad de Flaviu Todea din Cluj-Napoca, în nr. din 20 mai); hard rockul îmi place și mie, dar nu mai mult decît muzica ușoară. În ceea ce-l privește pe Geolgău, eu consider jocul său cu adevărat în spiritul celor mai noi cerințe ale fotbalului modern”. Vorba cuiva, se poate s-așa, se poate s-așa. În privința adreselor solicitate ați înțeles exact invers: nu le avem, dar, ia gîndiți-vă, unde îi puteți scrie lui Geolgău?!

PENDULEZ ÎN INCERTITUDINI

„De mult timp pendulez în incertitudini și mă sperie gîndul că trebuie să vă scriu (nu v-a speriat destul, nu trebuie neapărat să ne scrieți, n.n.). Am reflectat mult timp cum trebuie să apară aceste rînduri expuse pe o foaie de hîrtie. Am încercat deci zi de zi să-nlătur tot ceea ce ar putea să mă facă să vă scriu, dar nu am reușit. Doresc să vi-o prezint pe Cecilia Gheorghîță, prietenă și colegă. Este o fată de o puritate și seninătate uneori de invidiat. A luptat să intre la I.A.T.C.-regie și nu a reușit măcar să ajungă la examen. Și-a dat seama că există și oameni răi. Nu și-a pierdut cumpătul și pregătește din nou examenul cu abnegație. Aș vrea să însuflețesc pozele pe care vi le-am trimis și sper ca ele să vă descopere miste-

rul zimbetului ei, Maxima ei preferată! Ai izbutit, continuă! N-ai izbutit, continuă!” Nicoleta Georgescu, Tg. Neamț, Ați izbutit, nu mai continuați. În privința noului examen, preveniți-vă prietena: nici oamenii răi nu-și pierd cumpătul.

800 DE SCRISORI

„Nu vă supărați, ne scrie Steluța Olgovarniță, dar așa sintem noi oltenii, foarte gugubeți. Fiecare avem în spinare un sac plin cu bancuri că de-ala ne mirăm cum îl mai ducem”. În ciuda simpatiei pe care ne-o arătați și catrenului pe care ni-l dedicați (a ieșit o rimă proastă), bancul trimis n-are nici un dumnezeu. Dacă și celelalte sint la fel n-are rost să vă mai omorîți să cărați sacul cu prietena: nici oamenii răi nu-și pierd cumpătul. 800 DE SCRISORI !! Ne simpatizați, nu?!

Rubrică realizată de RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Lumea în care trăim

Foamea și „formula magică”

Datele sînt cunoscute. În țările „lumii a treia” mor anual 40 de milioane de persoane din cauza subnutriției, dintre care 12 milioane copii, iar alte 650 milioane de oameni cunosc rigorile foamei.

Și, totuși, șansele țărilor sărace de a ajunge în următorii 20—25 de ani la acoperirea necesarului de alimente pe baza producției proprii — așa cum remarca un recent raport elaborat de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură — sînt foarte scăzute.

Să luăm exemplul Africii. Raportul amintit întocmește un bilanț pesimist al situației existente în 37 de țări de la sud de Sahara, caracterizate printr-un deficit alimentar cronic și un venit mic pe locuitor. Nici una dintre cele 37 de țări luate în calcul nu reușește să producă pe măsura necesităților. Statisticile arată că autoaprovizionarea nu este asigurată decât în proporție de 55 la sută în Africa Centrală, 74 la sută în Africa de Vest și 83 la sută în partea estică și australă a continentului. În plus, în decursul ultimilor zece ani, producția pe locuitor s-a diminuat permanent. Așa se face că dacă numărul subnutriților din Africa este, în prezent, de circa 70—80 milioane de persoane, în anul 2000 se apreciază că acest număr va ajunge la circa 120—130 de milioane.

Există, totuși, posibilitatea eliminării foamei pe planetă? Iată întrebarea la care au încercat să dea răspuns numeroase organizații politice și sociale internaționale, organizații și instituții specializate în domeniul agriculturii și alimentației, numeroși specialiști în economie și geografie, în biologie și hidroameliorații. Răspunsul este același: există posibilitatea! Foamea poate fi învinsă! Diferă, desigur, soluțiile, modalitățile preconizate pentru aceasta.

Dintre toate aceste soluții despre care s-a scris și se va mai scrie încă mult, ne oprim la propunerea lui John Block, secretarul american al agriculturii. Formula magică propusă de el pentru soluționarea marilor probleme alimentare ce confruntă „lumea a treia” este simplă: țările în curs de dezvoltare să-și diminueze investițiile și subvențiile consacrate dezvoltării agricole naționale și în schimb să cumpere mai multe produse agroalimentare din Statele Unite. Și ca lucrurile să fie cit mai clare, el și-a „lansat” ideea — ca un bun reprezentant al intereselor comerciale ale internaționalelor nord-americane — la capătul unui turneu întreprins într-o serie de state din Africa și Orientul Apropiat, turneu menit să deschidă noi piețe pentru produsele americane.

Totul ar putea fi în regulă dacă domnul Block nu ar fi uitat că țările în curs de dezvoltare datorează peste 600 miliarde dolari băncilor străine, credite pe care în bună măsură nu le pot rambursa și datorită dobizilor excesiv de mari percepute de băncile occidentale pentru sumele respective. El uită, de asemenea, că țările în curs de dezvoltare cunosc o scădere continuă a veniturilor, fiind dur lovit de criza economică generală și de condițiile inegale ale comerțului internațional, impuse de statele capitaliste dezvoltate.

Or, tocmai datorită măsurilor protecționiste, schimburilor inegale statornicite, prețurile materiilor prime care înglobează 81% din exporturile „lumii a treia” au scăzut, determinând diminuarea substanțială a veniturilor și reducerea puterii lor de cumpărare. În același timp însă, țările în curs de dezvoltare plătesc din ce în ce mai scump produsele industrializate importate din Occident.

Așa se face că multe dintre țările pe care ministrul le invită să-și rezolve problemele alimentare prin achiziții masive de la transnaționalele nord-americane sînt confruntate cu

mari dificultăți financiare; nu o dată ele sînt nevoite să contracteze noi împrumuturi pentru a plăti ratele datoriei acumulate. Iată, așadar, de ce „formula magică” a secretarului american nu poate fi socotită decât ca o încercare de accentuare a dependenței economiilor țărilor în curs de dezvoltare față de marile trusturi. În timp ce secretarul S.U.A. preconizează politica porților deschise pentru produsele sale, exporturile „lumii a treia” se lovesc de obstacolul greu de trecut al protecționismului american, care servește drept instrument de discriminare și presiune politică și economică împotriva țărilor în curs de dezvoltare.

Evident, „formula magică” americană nu se referă și la ajutorul pe care țările dezvoltate ar trebui să-l dea țărilor în curs de dezvoltare pentru dezvoltarea agriculturii, a producției alimentare. În 1974, la Roma, țările dezvoltate participante la Conferința Mondială a Alimentației s-au angajat ca, pînă cel mai tîrziu, în 1985, omenirea să fie salvată de cosmarul foamei. De atunci au trecut aproape zece ani dar, din păcate, din nobilele angajamente asumate atunci de țările bogate au rămas doar vorbele. Ajutorul acordat țărilor sărace, țărilor în curs de dezvoltare, în loc să crească se diminuează permanent. Așa se face, spre exemplu, că multe dintre marile proiecte internaționale de fertilizare a unor regiuni ale lumii, precum este Sahelul din Africa, au rămas doar pe hîrtie din cauza lipsei de fonduri.

Și foamea persistă, face în continuare ravagii. Penuria de resurse financiare este aceea care, potrivit F.A.O., constituie cea mai grea ipotecă pentru viitor. Ajutorul pentru dezvoltare acordat de țările bogate este cu totul insuficient. Potrivit chiar experților Băncii Mondiale, aceasta ar trebui să crească de patru ori pînă în 1990, de la 4,9 miliarde dolari în prezent, la 17,8 miliarde pentru a crea acea bază minimă necesară sporirii producției agricole în măsură să satisfacă necesarul de produse agroalimentare al țărilor în curs de dezvoltare.

Foamea poate fi stăvilită! Intreaga populație a planetei poate avea asigurată hrana necesară. Trebuie doar ca eforturile țărilor în curs de dezvoltare să se bucure de sprijinul susținut, de ajutorul concret al țărilor dezvoltate în organizarea unei agriculturii moderne. Acest ajutor nu trebuie calculat în termenii contabilii ai profitului marilor companii. Soarta a milioane de oameni, șansa lor de a supraviețui sau ghinionul de a pieri ar trebui să iasă de sub auspiciile calculelor în materie de beneficiu. Trebuie, pe această planetă ce-și irosește energiile în inamări ruinătoare, ca rațiunea să conducă spre măsuri cu adevărat în beneficiul națiunilor sărace. Foamea ar putea fi alungată din viața oamenilor dacă unii ar renunța la calcule politice și alții la calcule financiare, dacă și unii și alții ar abandona viziuni depășite ale politicii de bloc și ar acționa energic pentru ca nici un copil, nici un adult, nici un vîrstnic să nu mai sufere deoarece n-a izbutit să-și procure hrana necesară.

Nu este o speranță utopică. Putem ajunge destul de grabnic la momentul în care Terra nu va mai cunoaște foamea. Depinde, însă, în mare măsură, de voința celor ce pot contribui la schimbarea dramaticii situații a prezentului. În realitate, „formula magică” este simplă: un ajutor constant, dezinteresat, substanțial.

Din păcate, ceea ce este foarte simplu, devine adesea foarte complicat...

AL. PINTEA ■

Decanul corigent

În numărul trecut al „Argeșului”, pe ultima pagină, este publicat textul cu care în 1965 Rosa del Conte și-a argumentat propunerea ca Tudor Arghezi să primească Premiul Nobel. Din prezentarea făcută de Geo Vasile rezultă că propunerea a fost sprijinită de Rafael Alberti, Alain Guillermou, Alf Lombard, Salvatore Quasimodo și alții. Publicarea acestui document, căci document este, ar putea fi simptomatică pentru un „complex al Premiului Nobel” de care suferă — nu, nu cultura românească!, ci numai opinia multor cititori și „consumatori” de literatură. Căci noi, românii, nu avem nici un Premiul Nobel! (Cu excepția, neconvingătoare, a doctorului Palade, cetățean american, născut, crescut și format ca om de știință în România, dar totuși rezident în S.U.A. de un sfert de secol la data cînd i s-a conferit înaltul premiu pentru medicină.)

Cei ce suferă de pe urma acestei împrejurări se mai mîngie invocînd Premiile Nobel de care au fost lipsiți savanții români ei cei dinții autorii unor descoperiri pentru care apoi au fost alți premiați: cazul, pare-se, al unui Paulescu, Hulubei sau, mai recent, Odobleja... Personal, în această discuție care deseori animă conversația românească, pun foarte puțină patimă, deci suferință, uneori mă și amuz, amintindu-mi de personajul caragialesc care cerea, zor-nevoite, „s-avem și noi fațliți noștri”, dar rău tot îmi pare că nu s-a gândit nimeni, bunăoară prin anii '50, să-i dea lui Blaga Premiul Nobel! Să ne gândim o clipă ce-ar fi putut să-nsemne asta!... Pentru Blaga! Dar și pentru Premiul Nobel!...

Am întîlnit într-o revistă mai occidentală și-un clasament pe națiuni, al inteligenței, măsurate în Premii Nobel!... Nu m-a emoționat absența noastră din acest clasament. Românii e deștepți și fără Premii Nobel, nu?!... Și-apoi, mai știu și eu cum se ia, de cînd lumea, un premiu... Și mai ales cum nu se ia! Iar acolo unde mă mai și pricep puțin, în literatură, mi-e orînd la îndemînă să dau, de la noi și de aiurea, o lungă listă de scriitori „nobleabili” cărora le-a fost preferată o altă listă de perfect neglijabili scriitori, uitați deja, căci aici contează ce contează, dar nu la nesfîrșit, pentru public, faima de premiant Nobel.

Povestea, firește, n-are cum să fie a vulpii în vie... Cu rîndurile de mai sus vreau numai să ajung la coincidența — coincidență deci să fie? Adică semnificativă? — care s-a produs în mîntea mea citind documentul publicat în „Argeș”. Mă urmărea de cîteva zile lectura ce se făcuse la radio unul fragment de roman

scris de un premiant Nobel, americanul Saul Below. Aflasem din prezentarea făcută romanului că Saul Below a mai publicat o carte, aceasta, Iarna decanului intitulată, în care povestește întîmplări și impresii din călătoria pe care a făcut-o în urmă cu cîțiva ani în România. La vremea respectivă aflasem emoționat — nu citisem încă nimic semnă de Saul Below — că avem printre noi un fel de „cumnat” laureat al Premiului Nobel, și zic așa intrucît Saul Below e căsătorit, auzisem, cu o distinsă doamnă plecată de prin părțile noastre în America, cu mulți ani în urmă. Din această simpatie m-am ales cu regretul de-a fi ratat întîlnirea ce S. Below a avut-o cu scriitorii români dornici să-l cunoască. Dornic aș fi fost și eu să văd în carne și oase un scriitor dedicat oficial nemuririi, cu toate formele în regulă etc., etc. Cu atît mai mult cu cît se născuse în mine, precum spunea, ciudatul sentiment că Saul Below este, un pic, și al nostru... L-am citit apoi, cit am putut, cu acest sentiment. Și tot așa am încercat să ascult și fragmentul citit la radio...

Fragmentele sînt dintr-un roman, deci aparțin unei ficțiuni literare, dar, ca-n atîtea alte cărți similare, fictivă este trama cărții, identitatea personajelor etc., pe care cititorul le înregistrează ca atare. Deloc fictivă într-o asemenea carte fixarea, în timp și spațiu, a acțiunii, în cazul de față, București, decembrie 1977... La această dată am ajuns singur, ascultînd, cum spunea, la radio, radio „Europa liberă”, lectura unui fragment din romanul „Iarna decanului”, fragment în care decanul se plimbă într-o zi de decembrie prin București și, din loc în loc, prin orașul nostru dă peste ruinele unor blocuri prăbușite la cutremur, grămezi de moloz din care pornește, apucînd-o pe ulițele orașului, mirosul cadavrelor în descompunere...

Cutremurul a fost în martie 1977. Iar nouă luni mai tîrziu, în decembrie, plimbîndu-se deci prin București, Saul Below, scriitor american, laureat al Premiului Nobel, sub identitatea unui decan, profesor universitar de ziaristică, personaj al romanului „Iarna decanului”, întîlnește, repet, mormane de moloz, dărîmături sub care, după aproape un an, încă mai sînt cadavrele, în descompunere, ale concetățenilor noștri, prieteni, rude sau numai simpli și atît concetățeni.

Nu mă apucă să aflu exact cînd ne-a vizitat Saul Below țara, ca să mă dumiresc cum de i-a mirosit așa de urît Bucureștii: din auzite sau dintr-un elan creator propriu, de nestăvilit?... Pînă cînd istoria literară ne va lămuri asupra acestei tehnici de inspirație artistică, eu mi-aduc amînte că într-o carte pe care am scris-o în urmă cu vreo cinci ani și care încă mai așteaptă să fie publicată, scriam următoarele, la cîteva zile, săptămîni de la cutremur: „Nu! Nu numai pe

supraviețuitori i-am căutat! Ne-am căutat morții, în primul rînd! Căci se terminase degajarea terenului și la morgă, îmi povestea Doru, lumea își căuta morții cu o liniște și o insistență pe care el n-a putut-o înțelege. Chiar dacă s-ar fi știut cu cea mai mare certitudine că nimeni nu mai trăiește sub dărîmături și tot nu le-am fi dinamitat, căci avem prea dezvoltat cultul morților!... (...) „cultul morților, recunoașterea unor drepturi imprescriptibile ale acestora, decurge din gîndirea și sensibilitatea de cetățean! Din instinctul de care îți vorbeam! Și-s mii de ani ca să ni se formeze un asemenea instinct!...”

Așadar nu, nu, domnule Saul Below, morții noștri nu au fost lăsați cu lunile sub moloz, să putrezească și să mai moară astfel încă o dată, de mina noastră. Ar fi fost, probabil, mai pitoresc pentru soiul de scriitor și ziarist ce sînteți ca lucrurile să se fi fost petrecut atît de anormal. Ceea ce dacă nu s-a întîmplat, iar asta nu v-a împiedicat să vă inchipuiți un București atît de neromănesc, vă privește numai pe dumneavoastră pînă la urma urmelor! Creadă fiecare ce știe, iar cîi nu știe, creadă ce-i place și să fie sănătos! Eu însă atît pot spune și mărturisii, ca pe-o întîmplare ciudată, că după ce am ascultat acele fragmente din romanul „Iarna decanului”, citind apoi în „Argeș” documentul amintit, m-am omenit că nu-mi mai pare chiar deloc rău după Premiul Nobel, că nu l-au primit nici Arghezi, nici Blaga, nici Brebanu, nici toți cei care de aici înainte, tot așa, nu-l vor primi.

Să-i fiu recunoscător pentru asta lui Saul Below?

Firește că-i sînt, recunoscător și îndatorat,

ION COJA ■

Spectacolul informației

Mr. B.

Nu vom lerta modernismului vieții acest de niertat paradox: vestile rele, ca și cele bune, circulă cu aceeași viteză. Cit de repede am aflat de plecarea dintre noi a lui Henry Fonda. A lui Ingrid Bergman. A lui Louis de Funès. Și acum, la rînd, Mr. B.

În 1974, la New York, vedeam pentru prima dată un spectacol la „Lincoln Center”. În acel început de mai Trupa de balet a lui Balanchine răsfața ochii celor cu gîndul fugit la concedii. Atunci l-am văzut și pe el. Un ziarist ajungea, prin șansă, în spatele cortinei, al scenei, în spatele aceluia perete ce ne desparte de regulă pe noi, privitorii, de ei, cei de dincolo, artiștii lucrului ce-l așteptăm, de sfătuitoarii lor și dăltuitoarii succesului lor. Balanchine a început prin a fi el însuși balerin. A încheiat prin a se consacra irevocabil statului și dăltuirii de succese.

A murit luna trecută, la 79 de ani, vinat de pneumonie.

S-a răsfațat pe Broadway, la Hollywood. Dar s-a răsfațat pe sine și s-a răsfațat colaboratorii devotați întru răsfațarea spectacolului cel mai potrivit, mai ales la „New York City Ballet”, compania de care și-a legat, lungă parte din viață, numele.

L-am văzut atunci, printre fetele și băieții ce se pregăteau să intre pe scenă, dansatori plensind de talent și sănătate. A fost prima dată cînd vedeam de aproape această lume rezumată la gîndul întîlnirii cu sala, desenînd în mîntea vultului scenei, rumegînd în sine traviu lui unei apariții care poate însemna salt sau cădere și cîte altele. Niște fete și băieți cu picioarele înfășurate în trening, cu trupurile încredințate prosoapelor, cu mișcări neînțelese, despletite din calm și nerăbdare. Între ei, bărbatul uscățiv, adunat în sine, distribuind fără zgomot, ca un dirijor ce nu se vrea auzit ci doar înțeleș — punctele de sprijin ale partiturii. A răspuns întrebărilor noastre: un om aflat la treabă și preocupat să vadă rostul minutului care începe. Ne-am întors la locurile din sală cu sentimentul traversării unui eveniment.

I-a zis cineva „Mozart al dansului”, acestui monument care lasă în urmă peste 170 de lucrări, multe din ele născute dintr-o prelungă și înfloritoare colaborare cu Igor Stravinski. Cel mai mare coregraf al timpului nostru, George Balanchine, este autorul fuziunii pline de succes a conceptului de dans modern cu ideile mai vechi ale baletului clasic, scria o revistă cunoscutoare în materie. Stilul lui Balanchine a fost descris ca fiind neoclasic, o reacție la anticlasicismul romantic, căzut în teatralism exagerat. După propria-i expresie, a căuta să asigure ca „dansul să devină steaua spectacolului”. Prefera să se considere mai degrabă meșteșugar decît creator, să se compare cu un bucătar ori tîmplar, meserii pe care dealtfel le știa.

Un calm prin vocație. Am auzit și citit repetate referiri la Mr. B. În viața mea nu mi-a fost dat să cred că despre un om colaboratorii — și subalternii — săi pot găsi termeni atît de îndatoritori. Împinși pînă la suprema expresie adulatorie.

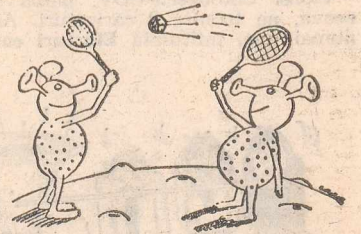
I-am revăzut trupa. Acum cîțiva ani la Covent Garden, într-un turneu european ce-și fixase Londra drept cap-compas. Ultima dată, vara trecută, la New York, într-un final de stagiune „Centenar Stravinski”. Tentativa mea de a sta din nou de vorbă a eșuat: „New York City Ballet”, ca în fiecare sfîrșit de sesiune, își deplasa spectacolele la Saratoga Springs, pentru ceea ce am numi stagiune estivală. Cînd am bătut la ușa teatrului, în biroul directorului artistic s-a instalaseră zidarii. Ultimă zugrăveală.

Un titan al dansului mondial, îl numește „Newsweek” în numărul care anunță sfîrșitul celui ce primea nu cu mulți ani în urmă, la Casa Albă, prima Diplomă de Onoare a Centrului cultural Kennedy. Cu el împreună, pe aceeași scenă, veniți acolo pentru același motiv: Marian Anderson, Fred Astaire, Richard Rodgers, Arthur Rubinstein.

Mr. B. a plecat. O informație pe care telaxurile au pulsato-o în univers. A rămas, inconfundabil, dansul impus de el — marcat de viteză, de forță emotivă, de circumscrierea-i geometrică, de complexitate fizică.

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

(După FUR DICH — R.D.G.)

Uleiul morții

Aprilie 1981. Vinzători ambulanti, mergând pe străzi sau în piețe mici, în zone aflate lângă capitala spaniolă, își strigă marfa: ulei foarte bun la 35 de pesetas chilul. Vind ici, colo, unuia sau altuia dintre amatorii de chilipiruri. Aceștia nu sînt frapați nici de prețul modest și nici de lipsa etichetelor de pe ambalaje.

În mai același an, Jaime Vaguero Garcia, 8 ani, din Torrejon de Ardoz are febră mare. Urmează tulburări respiratorii, digestive și ale pielii, îl dor mușchii, apoi se înregistrează tulburări vasculare, extremitățile membrelor îi paralizază și acestea se deformează, pielea seacă. Se înregistrează alte grave anomalii după care se instalează moartea. Medicii sînt total derutați. Nu-și dau seama de cauza unor asemenea stări care duc la un astfel de sfîrșit tragic. Și, ca urmare, ei vorbesc de prima victimă a „pneumoniei atipice”. Nimeni nu face încă nici o legătură cu uleiul cumpărat la un preț foarte acceptabil nici cînd alte persoane, prezentînd aceleași simptome, încetează din viață.

Abia la 11 iunie, medicii schimbă jumătate din diagnostic, vorbind de o „pneumonie toxică” și-i exolică, în sfîrșit, cauza — un ulei falsificat. Tensiunea în țară crește vertiginos, spitalele nu prindesc cu internările unor pacienți cu simptomele amintite. O singură întrebare e pe toată buzele, în ziare, la radio sau TV; de unde provine uleiul și cum se pot vindeca cei ce l-au consumat? După investigații minuțioase se va descoperi că „uleiul morții” este denaturat și destinat, în principiu, consumului industrial. Cercul se strînge și cînd se află că fusese cumpărat în Franța de doi industriași rapaci, din San-Sebastian care, profitînd de introducerea unor substanțe ce-i dădeau un miros de ulei de rapiță și un gust foarte plăcut, l-au lansat, fără scrupule, pe piața clandestină. Și, în timp ce ei își făceau primele socoteli ale cîștigurilor, medicii se luptau cu bolile ciudate ale unor pacienți ce decedau în dureri groaznice. Pînă la urmă, acum doi ani, la începutul verii, au fost arestate 20 de persoane implicate în acest trafic. Acuzația e clară: fraudă, fals și atentat la sănătatea cetățenilor.

Au trecut, de atunci, doi ani și două luni. Între timp, s-au recenzat toți bolnavii „uleiului morții” — 20144 de persoane; s-a anunțat cîți mai sînt încă spitalizați — 77 de oameni; s-a făcut public numărul decedaților — 340 persoane; s-au emis aprecieri pe seama acestei intoxicări, fiind considerată cea mai gravă din istoria spaniolă, în vreme ce Organizația Mondială a Sănătății spune că ea este fără precedent în anele medicinei mondiale.

Și totuși, sindromul toxic este, în continuare, la fel de misterios. În sprijinul afirmației se citează opinia premierului arii care, la 21 ianuarie, în primul său interviu televizat, reamintea că nu există nici o certitudine în legătură cu natura agentului maladiei. Exact două luni mai tîrziu se desfășura primul seminar internațional consacrat acestui sindrom iar participanții n-au conchis decît că boala „este datorată distribuției ilegale a unui ulei contrafăcut”, și nimic nu permite să se afirme că una asemănătoare nu se va produce iarăși în viitor.

Alte amănunte: bolnavii, care suferă și azi ca la debutul maladiei, beneficiază încă de tratament global adaptat manifestărilor și nu cauzelor răului, unii dintre ei nu mai muncesc, nu se mai pot mișca, numeroși au pierdut orice speranță că oamenii de știință vor găsi un leac suferințelor lor; mulți dintre cei 20 traficanți ai „uleiului morții”, arestați în vara fierbinte a lui 1981 și care puteau primi 30 de ani închisoare pentru acuzațiile ce li s-au adus în momentul reținerii, au fost eliberați deja. În tot acest timp, cei peste 20.000 bolnavi, ca și membri ai familiilor lor, așteaptă procesul traficantilor dar mai ales descoperirea misterului acestui sindrom toxic.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar TOPUL MUZICII TINERE Talon de participare

nr. 4

iunie 1983

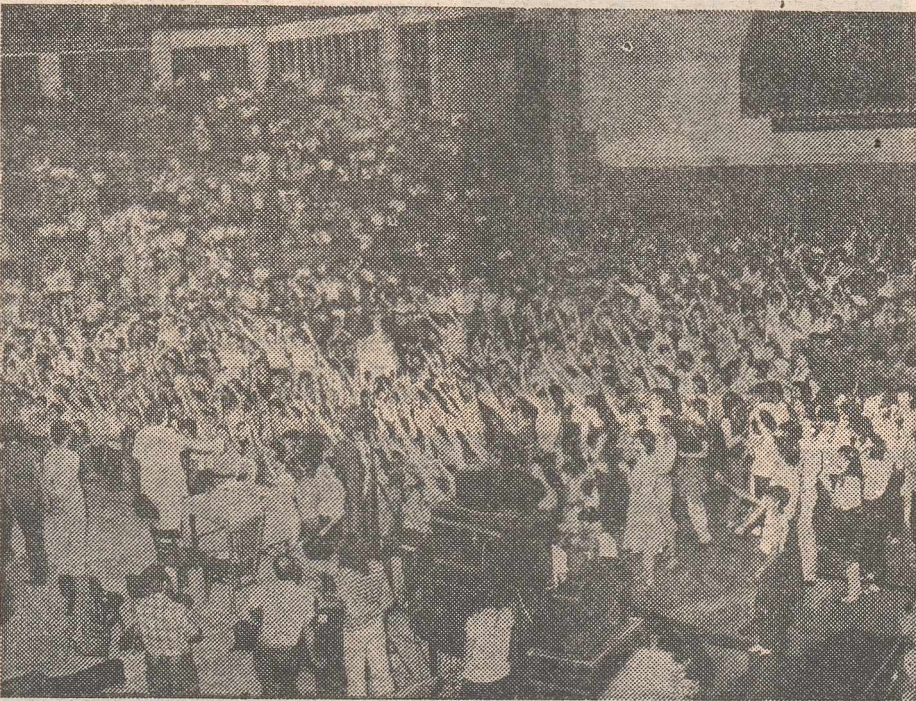
Topul Cenaclului Flacăra

Clasamentul realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite în luna iunie. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului în decursul lunii iunie:

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. Antiprimăvara	Vasile Seicaru	Vasile Seicaru	375
2. La nunta ta	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	317
3. Totuși iubirea	Májay Gyözö	Májay Gyözö	220
4. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	217
5. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	207
6. Crescătorul de cai	Poesis	Poesis	201
7. Muntele	Constantin Dragomir	Constantin Dragomir	196
8. Te salut generație-n blugi	Pro Musica	Pro Musica	184
9. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	130
10. Da, da, da	Andrei Păunescu	Frio	119

Cu șanse mari de a reveni în primele zece locuri: Alexandru Zărnescu, Ecoul.

Așteptăm noi propuneri pentru topul lunii în curs.

Programul cenaclului

De luni a început un nou turneu al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Pînă la apariția ediției au avut loc primele spectacole în județul Sibiu. Ca toate celelalte turnee ale cenaclului, noul periplu al muzicii și poeziei tinere se bucură de așteptările atât de binefăcătoare ale C.C. al U.T.C., ale coordonării directe de către tovarășul Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C.

Spectacolul cu numărul 1000 la care urma să se ajungă în aceste zile nu se va ține. Acest spectacol jubiliar va avea loc la Galați, în turneul următor, publicul de aici fiind prin competență, prin dăruire, prin modul în care a cooperat cu scena, publicul care merită acest spectacol cu prisosință.

Programul cenaclului este următorul:

vineri, 24 iunie — Mirșa
sîmbătă, 25 iunie — Sibiu
duminică, 26 iunie — într-una din comunele județului

marți, 28 iunie — orele 15 — Făget;
orele 20 — Lugoj

miercuri, 29 iunie — Timișoara

joii, 30 iunie — Sînnicolaul Mare

vineri, 1 iulie — Deta

sîmbătă, 2 iulie — Arad

duminică, 3 iulie — Alba Iulia

luni, 4 iulie — Brașov

Toate spectacolele vor avea loc de la orele 20.

Programul pînă pe 15 iulie cînd va începe turneul pe litoral și programul de pe malul Mării Negre le vom comunica în numărul viitor.

Pentru un zimbet de copil...

Pe micuțul Florian Bora, din clasa a II-a a Școlii generale din comuna Felnac, județul Arad, îl știau toți colegii din clasă și mai ales învățătoarea lor, Elena Cocuban, că este un copil mai zburdălnic decît alții, mai plin de energie, pe care, la vîrsta lui, desigur, nu și-o putea stăpîni, mai „difil” cum s-ar spune, dar care, cu zimbetul său de micuț ștrengar, reușea să innoaie inimile celor din jur.

Se întimpla citeodată, chiar și în timpul orelor, ca Florian să facă vreo poznă. De aceea, deși nu era prea voinic, el stătea în banca din fundul clasei, ca să-i deranjeze cît mai puțin pe ceilalți copii.

Într-o zi însă, cînd învățătoarea E.C. l-a văzut pe Florian, s-a cutremurat: înfățișarea lui era de nerecunoscut. Vinătăile de pe față, apoi cele descoperite pe corp, ca și privirile lui triste, indicau, neîndoielnic, un tratament brutal. Întrebat cine l-a bătut într-un asemenea hal, Florian n-a îndrăznit să răspundă.

Socotind cazul deosebit de grav pentru sănătatea fizică, dar mai ales pentru starea psihică a copilului, învățătoarea, pe bună dreptate, a considerat necesar să se sfătuiască cu șeful postului de miliție, plutonier Constantin Lezeu.

Șeful postului l-a rugat, la rîndul său,

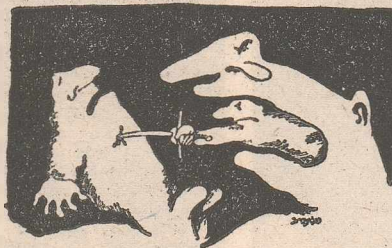
pe medicul comunal Nicolae Moise să meargă împreună pînă la școală.

În cancelarie Florian a fost consultat cu atenție și infrigurare. Nu mai încăpea nici o îndoială că vinătăile de pe toț corpul erau urme ale „măsurilor educative” aplicate de părinți, mai ales de tatăl copilului, cînd venea acasă sub influența băuturilor alcoolice și „constata” că Florian... nu fusese cuminte!

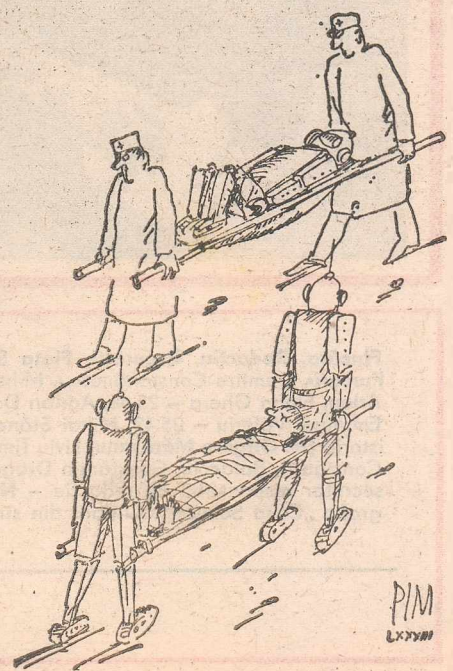
Apreciind ca deosebit de nocive pentru copil traumele psihice provocate de metodele violente folosite asupra lui, șeful postului de miliție a socotit necesar ca, împreună cu medicul și învățătoarea lui Florian, să meargă de urgență la părintii acestuia. Acolo au fost explicate, cu răbdare și fermitate, consecințele ce se pot declanșa dintr-o înțelegere greșită a noțiunii de „exigență părintească” — afectarea sănătății copilului, determinarea unui comportament deviant ireversibil al acestuia, dezaprobarea publică și chiar răspunderea penală pentru părinți în cauză.

Medicul mai descoperise ceva și a cerut părinților lui Florian să-l prezinte unui specialist oftalmolog. Într-adevăr, copilul avea nevoie de ochelari și acest defect de vedere nu fusese cunoscut pînă atunci, ceea ce-i influența, într-o oarecare măsură, și comportamentul. De cînd poartă ochelari și a fost mutat în prima bancă, Florian a devenit mai atent și obține rezultate mai bune la învățătură.

MIHAI GROZAVU ■

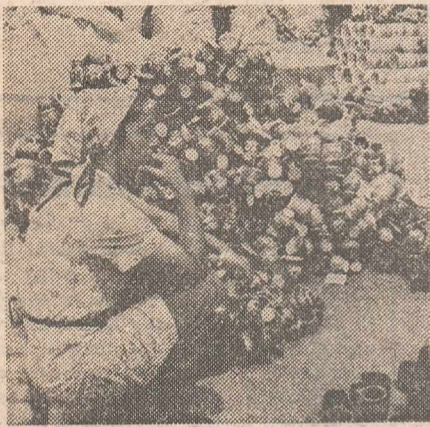
AL. MERET ■

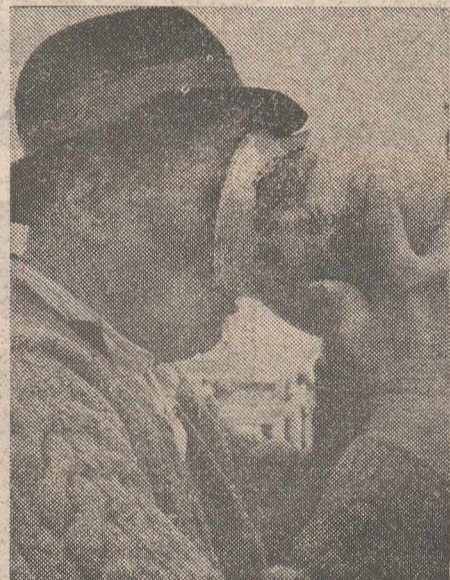
MIHAI PINZARU-PIM ■

PĂMÎNT către oraș — PĂMÎNT

Acum, cînd primăvara își croșetează zilele în vară, piețele orașului au fost invadate de pămîntul modelat de către țărani; sub diferite chipuri și culori. Asfaltul, elementul civilizației care ni s-a lipit de suflet, a fost pur și simplu înecat și astupat de pămînt. Țăranii l-au adus din nou către oraș. L-au adus ca pe un mare dar, ca pe-o zestre. L-au zămislit așa cum s-au priceput mai bine: după arta și știința dobîndită de la moșii și strămoșii noștri. A devenit o datină, un ritual, un obicei pierdut în timp ca, acum, la culesul cireșelor, țărani să aducă pămîntul către oraș. În mii de chipuri și forme, în mii de culori și modele, pămîntul îmbrățișează din nou metropola. Farfurii, străchini, oale, vase pentru mîncăruri alese sau numai pentru o lingură de grîu nou fiert, cireșe

sau bomboane, pentru apă sau vin, pentru mici sau mari — această artă țărănească își așteaptă în liniște și răbdare să-și găsească locul în rafturile civilizației noastre. Și acești țărani veniți din toate colțurile țării cu obiecte șlefuite din pămîntul albiei Mureșului, Oltului, Argeșului sau Ialomiței s-au mutat, preț de cîteva zile, în oraș. Fără vize, aprobări sau flotant pe buletin. Au venit, așa, ca să-și regăsească niște frați pierduți prin oraș sau ca să aducă aminte asfaltului

ce astupă la rîndul său. Pămînt. Și, acolo, lângă muniții de obiecte, cei care le-au dat viață s-au așezat cu timiditate și ploșenie. Este ca și cum te-ai închina în fața demnității și puterii unui fiu de-al tău pe care l-ai dus spre viață. S-au așezat țărani lângă ceea ce au zămislit precum într-un descîntec. Și acești artiști, fără diplome și pretenții, și-au mutat casa și familia, ca și cum nu s-ar punea despărții nici o clipă de acestea, lângă tot ceea ce au modelat în vremea unui an. Aici dorm, aici își pregătesc bucatele după gustul și obiceiurile lor și tot aici iau masa: pe asfalt, dar în prezența pămîntului adus de-acasă. Se mîncă aici și niciodată la restaurante moderne, autoserviri sau cantine. Mai mult decît alt: nimeni n-are timp de pierdut. Aici, se și muncеște. Cu mic cu mare, cu tată și fiu — cu mamă sau fiică. Copiii nu au timp de bal-gard, film sau să se mire pe la vitrine. Se pictează în continuare, se retușează sau se fac linguri. Linguri din lemn de plop, de tei sau de cireș. Miroase a pădure ca și cum pădurea ar veni la noi în casă ca să-și vadă nepoții. Totul este, pe lângă un ritual, și un mare spectacol. Este, dacă vreți, un muzeu al unui sat înșelat pen-

tru cîteva clipe în această frumoasă civilizație, chiar în sufletul și în ochii lui. Pînă și înstrăinarea acestor oameni de pămînt își are descîntecul în ea. Este ușor cu degetul și cînd se așază pe clopot sau zgomotul pămîntului să se sapă — ulceica este bună și poartă apă. Cînd cîntă precum o oră în serică la sîrbătoare. Și numai așa își poate părăsi făuritorii. Și se pără, ele, ulcelele, pe cițiva zile se trece prin toate sfîrșurile și sint duse pe umeri urmășilor. Ele duc mai departe amprenta lor de astăzi într-un sfîrșit de frămîntat. Este o mare bucurie cînd țărani își mai aduc aminte care i-au părăsit plecînd. Obiectele lor par a fi niște daruri cu destinație precisă. Este, dacă recunoaștem, o mare obligație de la oraș, să ne aducem aminte de mint și de țărani. Privind în acest spectacol și ritual, scîldat în ploaie de relui sau răsfrînt prin ploaie ploaie de vară, să îmbrățișez tot și fugi cu totul și cu toate pe o cale ca s-o iei de la început...

SORIN POSTOLACHE

Flacăra, Redacția, București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția reportaj, social-politic și economic: Purcari, Dumitru Constantinescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan, Cornel Nistorescu — 26 00, Tudor Octavian — 25 59, Ion D. Goia — 25 66; secția cultură-învățămînt: Grigore Mărășanu, Arion, Elena Ghera — 25 66, Adrian Dohotaru, Victor Niță, Horia Pătrașcu, Tania Radu — 14 57; secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Emanuel Valeriu — 25 42, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu — 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban — 21,30); Audiențe — 25 58; secția istorie (N. Grigore Mărășanu, Liviu Timbus — 25 66; Cici Iordache-Adam — 14 53); secția urgentă, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanitoaia — 21,28, Oprea Constantin Balăcciu, Constantin Dragomir — 21,28, Dumitru Graur, Sorin Postolache — 14 53, Dan Birlădeanu — 21,23, Mircea Popp — 25 69, 20 72, Vasile Măneacă — 21 10); secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43, redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor-șef — 20 02. Tiparul executat la Combinatul Grafic „Casa Scintei”. Cîțitorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telefon 11 12. București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU